

26-03-2010	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A
APR/		10:00
26-03-2010	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A-1
APR/ KGS/ KTG/		10:00

सभापतीस्थानी - माननीय उपसभापती

नियम 289 अन्वये प्रस्ताव

उपसभापती : आज माझ्याकडे सन्माननीय सदस्य सर्वश्री पांडुरंग फुंडकर, दिवाकर रावते, बी.टी.देशमुख, केशवराव मानकर वि.प.स.यांनी नियम 289 अन्वये प्रस्ताव दिलेला आहे. यासंबंधात सन्माननीय सदस्यांनी आपले म्हणणे थोडक्यात मांडावे.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, मी आपल्याकडे आजचे सभागृहासमोरील कामकाज बाजूला ठेऊन, याठिकाणी नियम 289 अन्वये एका महत्वाच्या विषयावर चर्चा करण्यासाठी प्रस्ताव दिलेला आहे.

सभापती महोदय, माननीय राज्यपाल महोदयांच्या निदेशाप्रमाणे यावर्षी जलसिंचन व विकास क्षेत्रासाठी जिल्हानिहाय निधी वाटप करण्यात आलेले आहे. मागच्या वर्षी करण्यात आलेल्या निधीच्या वाटपाबाबत अनुपालन अहवाल सदनाला सादर झाला होता. त्यातून राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्याला सिंचनासाठी किती निधी दिला ? याची माहिती मिळाली होती. दि.19 मार्च 2010 रोजी माननीय राज्यपालांनी दिलेल्या निदेशाप्रमाणे जलसिंचन विकास क्षेत्रासाठी 2010-2011 या वर्षामध्ये करावयाचे जिल्हानिहाय निधी वाटप आणि यापूर्वीच्या वर्षामध्ये करण्यात आलेले निधी वाटप याबाबतचा अनुपालन अहवाल सादर करणे आवश्यक आहे. याठिकाणी काल सदनमध्ये राज्याचा अर्थसंकल्प मांडण्यात आला आहे. पण त्यापूर्वी सदनमध्ये सदरहू अनुपालन अहवाल सादर करणे आवश्यक असतानाही याबाबतीत टाळाटाळ करण्यात आलेली आहे. शासनाच्या या कृतीमुळे सन्माननीय सदस्यांचा अनुशेषाच्या संबंधातील वस्तुस्थिती जाणून घेण्याचा अधिकार हिरावून घेतला गेला आहे. अशा प्रकारे या सदनातील सन्माननीय सदस्यांचा अधिकार हिरावून घेणे योग्य नाही. ही अतिशय गंभीर बाब आहे. म्हणून आजचे सभागृहासमोरील सर्व कामकाज बाजूला सारून या विषयावर चर्चा झाली पाहिजे. सदरहू अनुपालन अहवाल सन्माननीय सदस्यांसमोर आला पाहिजे आणि शासनाने मागच्या वर्षी जिल्हानिहाय निधीचे वाटप कशा प्रकारे केलेले आहे, या वर्षी कशा प्रकारे केलेले आहे हे समजले पाहिजे. खरे म्हणजे याबाबतचा अहवाल अर्थसंकल्प मांडण्यापूर्वी द्यावयास हवा होता. परंतु तो दिलेला नाही, ही गंभीर बाब आहे. म्हणून आपण आम्हाला या गंभीर बाबीसंबंधात चर्चा करण्यासाठी परवानगी द्यावी ही विनंती.

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

A-2

APR/ KGS/ KTG/

10:00

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, याठिकाणी माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी जो प्रस्ताव मांडलेला आहे,त्यासंबंधात मी सांगू इच्छितो. या राज्याच्या दोन्ही सभागृहांनी दि.26 जुलै 1984 मध्ये एकमताने ठराव पास करून देशाच्या माननीय राष्ट्रपतींना विनंती केली की, भारतीय घटनेच्या कलम 371(2) अन्वये तुम्हाला जे अधिकार दिलेले आहेत, त्याचा वापर करावा. या राज्यामध्ये अशी गंभीर परिस्थिती निर्माण झालेली आहे. 1984 मध्ये दोन्ही सभागृहांनी एकमताने ठराव मंजूर केल्यानंतर दि.9 मार्च 1994 रोजी भारताच्या माननीय राष्ट्रपतींनी यासंबंधात माननीय राज्यपालांना विशेष जबाबदारी सोपविणारा आदेश निर्गमित केला. त्यामध्ये म्हटलेले आहे की, " I, Shri Shankar Dayal Sharma, hereby in exercise of powers conferred under Article 371(2)...."असे म्हणून या राज्याच्या माननीय राज्यपालांना विशेष अधिकार दिले. तेव्हा या राज्याच्या माननीय राज्यपालांनी जलसिंचन विकास क्षेत्राच्या बाबतीत दि.15 डिसेंबर 2001 रोजी निदेश दिले. सभापती महोदय, आपण याचे साक्षीदार आहात. त्यानंतर दोन-चार वर्षे आमचे असे म्हणणे होते की, याबाबतीत जे काही निदेश आलेले आहेत, ते आम्हाला दाखविण्यात यावेत. परंतु ते निदेश दाखविण्यात येत नव्हते आणि त्यासाठी सभागृहाचे कामकाज दोन-दोन, तीन-तीन तास बंद पडत होते. गेल्या तीन-चार-पाच वर्षांपासून ह्या स्टॅट्युटरी डायरेक्शन दिलेल्या असल्यामुळे त्या वेळेवर दाखल होतात. काल सभागृहामध्ये त्या दाखल झाल्या आहेत. त्याबद्दल मी राज्य शासनाचे मनापासून आभार मानतो की, त्यांनी तेवढी औपचारिकता पाळली. माननीय राज्यपालांनी निदेश दिल्यानंतर त्याची अंमलबजावणी बरोबर होते की नाही हे पहाणे या सदनाने काम आहे. दोन-चार वर्षे याबाबतच भांडण सुरु होते. अगदी दोन-दोन तास, तीन-तीन तास सभागृहाचे कामकाज बंद पडले. मग ती प्रथा सुरु झाली आणि त्याप्रमाणे गेले दोन-तीन वर्षे माननीय राज्यपालांच्या निदेशाचा अनुपालन अहवाल सभागृहामध्ये सादर केला जातो. यामध्ये दोन गोष्टी महत्वाच्या आहेत. माननीय राज्यपालांनी 19 तारखेला डायरेक्शन्स दिलेल्या आहेत. या डायरेक्शन प्रमाणे जिल्हानिहाय निधीचे वाटप कसे केले पाहिजे याचा तक्ता दरवर्षी देण्यात येत येतो. पण यावेळेस तो देण्यात आलेला नाही ही पहिली गोष्ट आणि दुसरी गोष्ट म्हणजे मागच्या वेळेला ज्या डायरेक्शन्स दिलेल्या होत्या त्याबाबतीत कशा प्रकारे पालन करण्यात आलेले आहे यादृष्टीने अनुपालन अहवाल देण्यात आलेला नाही. विशेष म्हणजे याविषयी कोणीही काही बोलत देखील नाही. ही गोष्ट बरोबर नाही.

यानंतर कु.थोरात

प्रा.बी. टी. देशमुख

सभापती महोदय, महाराष्ट्र राज्याच्या सुवर्णमहोत्सवी वर्षामध्ये महाराष्ट्राच्या अविकसित भागांना अत्यंत गैर अशी चुकीची वागणूक देण्यात येत आहे. म्हणून माझी आपल्याला अशी विनंती आहे की, आपण हे थांबवावे. महाराष्ट्राच्या मागास भागांना दिलासा देण्यासाठी यावर चर्चा करावी. शासनाचे याबाबतीत जे उत्तर असेल ते देतील. आम्हाला याबाबतीत तपशीलवार चर्चा करावयाची आहे. सभापती महोदय, हा अतिशय महत्वाचा असा प्रश्न असल्यामुळे याचे महत्व लक्षात घेऊन आपण चर्चेसाठी परवानगी द्यावी अशी विनंती आहे.

उपसभापती :यासंबंधीचा अहवाल सोमवारच्या आत सभागृहापुढे मांडण्यात यावा अशा प्रकारच्या सक्त सूचना मी माननीय अर्थ मंत्र्यांना देत आहे.

श्री. जयंत प्र.पाटील (बसून) सभापती महोदय, सभागृहात अर्थमंत्री उपस्थित नाहीत.

प्रा. बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, राज्य शासनाच्या वतीने यासंबंधीची नोंद घेतली पाहिजे.

श्री. बबनराव पाचपुते (बसून) : माननीय सभापती महोदय, बोलत आहेत त्यांचे बोलून झाल्यानंतर राज्य शासनाच्या वतीने याबाबतची नोंद घेण्यात येईल.

प्रा. बी.टी.देशमुख : आपण न बोलल्यामुळे माननीय सभापतींना बोलण्याची वेळ येते.

उपसभापती : येत्या सोमवारी या सदनमध्ये यासंदर्भातील तपशीलवार अनुपालन अहवाल अर्थ खात्याने सदस्यांच्या माहितीसाठी सदनसमोर ठेवावा अशा प्रकारची सूचना मी याठिकाणी करित आहे.

श्री. शिवाजीराव मोघे : सभापती महोदय, यासंबंधीची सूचना माननीय अर्थमंत्र्यांना देण्यात येईल आणि तशा प्रकारची कार्यवाही करण्यात येईल.

उपसभापती : यानंतर नियम 289 अन्वयेचा दुसरा प्रस्ताव सन्माननीय सदस्या श्री. परशुराम उपरकर डॉ. नीलम गोन्हे, श्री. किरण पावसकर, श्री. अनिल परब, वि.प.स. यांनी दिलेला आहे. सन्माननीय सदस्यांनी थोडक्यात आपले म्हणणे मांडावे.

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, "कोकणातील येऊ घातलेले अणुऊर्जा औष्णिक प्रकल्प, त्याचप्रमाणे खनिज प्रकल्प यामुळे होणारे पर्यावरण प्रदूषण, रत्नागिरी जिल्ह्यातील जैतापूर येथील माडबन औष्णिक प्रकल्प या पंचक्रोशीतील संपूर्ण जनतेचा असलेला तीव्र विरोध त्याचप्रमाणे सिंधुदुर्ग जिल्हा दोडामार्ग तालुक्यातील खनिज प्रकल्प या प्रकल्पांना जनतेकडून होत असलेला विरोध, या प्रकल्पामुळे मौल्यवान दुर्मिळ वनस्पती नष्ट होणे, मोठ्या प्रमाणात वृक्षतोड होणे, वनचर प्राण्यामधील पट्टेरी वाघ, बिबटे वाघ आणि हत्ती वन्य प्राण्यांचा मोठ्या प्रमाणात वावर असणे, यातील वाघांची मोठ्या प्रमाणात हत्या होणे, हे सर्व प्रकल्प पश्चिम घाट भागात असणे, या पश्चिम घाटातील केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयाने बायोड्राईव्हर्सिटी कमिटी नेमून त्यांचे अध्यक्ष श्री. माधवराव गाडगीळ यांची नेमणूक होणे, पश्चिम घाट भागातील पर्यावरणाचा अभ्यास या समितीमार्फत करून सहा महिन्यात अहवाल केंद्राला सादर करण्याचे आदेश होणे, तोपर्यंत कोकणातील या सर्व प्रकल्पांना स्थगिती देऊन होणाऱ्या जनसुनावण्यांना स्थगिती देण्यात यावी, त्यामुळे कोकणासारख्या निसर्गाने नटलेल्या प्रदेशास पर्यावरण व प्रदूषण यांतून बचाव करण्याकरिता या सर्व प्रकल्पातून बचाव होणे आवश्यक आहे." या विषयावर मी नियम 289 अन्वये प्रस्ताव दिलेला आहे.

सभापती महोदय, रत्नागिरी आणि सिंधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये अनेक प्रकारचे औष्णिक आणि मायनिंग प्रकल्प येतात. माडबनच्या औष्णिक प्रकल्पाबद्दल पंचक्रोशीतील सर्व ग्रामपंचायतीने आपल्याला हे प्रकल्प नको असा ठराव केलेला आहे. तरी शासनाने त्यांच्या जमिनी संपादित केलेल्या आहेत. येथील शेतकऱ्यांनी या जमिनीचे पैसे शासनाला परत केलेले आहेत. ही रत्नागिरी जिल्ह्यातील परिस्थिती आहे त्याचप्रमाणे सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील सर्व मायनिंग प्रकल्पाला सर्व गावातील लोकांनी विरोध केलेला आहे. हा विरोध जनसुनावणीत मांडलेला असताना ही जनसुनावणीची बाजू पूर्णपणे बाजूला ठेवून त्या ठिकाणी परवानग्या दिल्या जात आहेत. यासंदर्भात केंद्रीय वन पर्यावरण मंत्र्यांनी राज्य शासनावर ताशेरे ओढलेले आहेत. श्री. माधव गाडगीळांची एक

..3..

श्री. परशुराम उपरकर...

बायोड्राईव्हर्सिटी म्हणून पश्चिम घाट बचावासाठी समिती स्थापन केलेली आहे. या समितीने सहा महिन्यात आपला अहवाल केंद्र सरकारला द्यावयाचा आहे. हा अहवाल येईपर्यंत या सर्व जनसुनावण्या आणि सर्व प्रकल्पांना स्थगिती देऊन समितीचा अहवाल आल्यानंतर या जनसुनावण्या चालू कराव्यात अशा प्रकारचा नियम 289 अन्वये मी प्रस्ताव दिलेला आहे. यासंदर्भात माननीय मंत्रिमहोदयांनी निवेदन करावे अशी विनंती आहे.

उपसभापती :, सन्माननीय सदस्य श्री. परशुराम उपरकर यांनी नियम 289 अन्वये जो प्रस्ताव दिलेला आहे त्यासंदर्भातील सर्व माहिती, सर्व तपशीलासह येत्या सोमवारपर्यंत सभागृहाला सादर करावी, अशा प्रकारची सूचना मी यासंदर्भात देखील शासनाला देत आहे.

...4...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

पृ.शी./मु.शी.: तोंडी उत्तरे

सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील तिलारी प्रकल्पग्रस्तांना गोवा शासनाच्या सेवेमध्ये

सामावून घेणेबाबत करावयाची कार्यवाही

- (1) * 3013 श्री.परशुराम उपरकर, श्री. रामदास कदम, श्री. अनिल परब, श्री. किरण पावसकर : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (1) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील तिलारी प्रकल्पग्रस्तांना गोवा शासनाच्या सेवेमध्ये सामावून घेण्यात येणार आहे हे खरे आहे काय,
- (2) असल्यास, महाराष्ट्र आणि गोवा शासनाच्या संयुक्त करारात शासनाने धरणग्रस्तांना प्राधान्याने नोकऱ्या द्यायला हव्यात असा उल्लेख आहे हे ही खरे आहे काय,
- (3) असल्यास, शासनाकडून याप्रकरणी दिरंगाई होत आहे हे ही खरे आहे काय,
- (4) असल्यास, शासनाच्या दिरंगाईमुळे धरणग्रस्तांना शासकीय सेवेत सामावून घेणेबाबत काही उपाययोजना केल्या आहेत काय ?

श्री. प्रकाश सोळंके श्री.नारायण राणे यांच्याकरिता: (1) हे अंशतः खरे आहे.

- (2) महाराष्ट्र आणि गोवा शासनाने सन 1990 मध्ये केलेल्या संयुक्त करारनाम्यामध्ये तिलारी प्रकल्पग्रस्तांना शासन सेवेमध्ये सामावून घेण्याबाबत महाराष्ट्र आणि गोवा शासनाने प्राधान्य द्यावे अस उल्लेख आहे.
- (3) व (4) महाराष्ट्र शासनाकडून प्रकल्पग्रस्तांना शासकीय सेवेमध्ये 5 टक्के पदावर प्राधान्याने नियुक्ती देण्याबाबत दिलेल्या आदेशानुसार तिलारी मोठा पाटबंधारे प्रकल्पांतर्गत 819 दाखलाधारक प्रकल्पग्रस्तांपैकी आतापर्यंत एकूण 188 प्रकल्पग्रस्तांना शासकीय सेवेत वर्ग-3 व वर्ग-4 पदावर नियुक्ती देण्यात आली आहे. मात्र गोवा सरकारसाठी प्रकल्पग्रस्तांना शासकीय सेवेत सामावून घेण्याबाबत स्वतंत्ररित्या विनंती करण्यांत येत आहे.

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, गोवा आणि महाराष्ट्र राज्य सरकारचा हा प्रकल्प आहे. या प्रकल्पाचा जवळ जवळ 75 टक्के गोवा राज्याला फायदा होणार आहे. गेल्यावेळी मी यासंदर्भात एक विशेष उल्लेख केला होता, त्याला माननीय महसूल मंत्र्यांनी जे लेखी उत्तर दिलेले आहे, त्या पत्रातील मसुद्याप्रमाणे 819 प्रकल्पग्रस्तांपैकी 118 प्रकल्पग्रस्तांना नोकऱ्या मिळाल्या आहेत. त्यापैकी 'क' वर्गातील 52 आणि 'ड'वर्गातील 7 अशी एकूण 59 पदे भरावयाची होती, ही पदे कधी भरली जाणार आहेत? त्याचप्रमाणे गोवा सरकारच्या 1990 च्या करारा प्रमाणे सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील किती प्रकल्पग्रस्तांना नोकऱ्या दिलेल्या आहेत, नसतील तर या ठिकाणी

..5..

ता.प्र.क्र.3013....

श्री. परशुराम उपरकर....

उपस्थित असलेले माननीय मंत्रिमहोदय, श्री. गावितसाहेब यासंदर्भात माननीय मुख्यमंत्र्यांना भेटल्याची माहिती वर्तमानपत्रात छापून आलेली आहे. माननीय मंत्रिमहोदय, श्री. गावित साहेबांना माननीय मुख्यमंत्र्यांनी काय सांगितले आणि नोकरभरती कधी करण्यात येणार आहे?

यानंतर श्री. बरबड...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

ता. प्र. क्र.3013

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, महाराष्ट्र आणि गोवा या दोन राज्यांचा हा आंतरराज्य प्रकल्प आहे. यामध्ये साधारणतः 73.3 टक्के सहभाग गोवा राज्यचा आहे आणि 26.7 टक्के सहभाग महाराष्ट्र राज्याचा आहे. आतापर्यंत एकूण 819 प्रकल्पग्रस्तांना दाखला दिलेला आहे आणि त्यापैकी दाखला धारक 188 प्रकल्पग्रस्तांना शासनाच्या 'क' वर्ग आणि 'ड' वर्गात नियुक्त्या देण्यात आलेल्या आहेत. गोवा सरकारकडून नोकऱ्या देण्याच्या बाबतीत जो प्रश्न आहे त्यासंदर्भात शासनाने दिनांक 17 मार्च, 2010 रोजी गोवा शासनाला पत्र दिलेले आहे आणि त्याबाबतीत पाठपुरावा चालू आहे.

श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, तिलारी प्रकल्पावर आतापर्यंत महाराष्ट्र शासनाने किती रक्कम खर्च केलेली आहे ? एकंदर खर्चामध्ये गोवा सरकारने प्रकल्पापोटी महाराष्ट्र सरकारला किती रक्कम द्यावयाची आहे आणि गोवा सरकार आतापर्यंत किती रक्कम महाराष्ट्र सरकारला देणे आहे ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, या प्रकल्पाचा खर्च सुधारित अंदाजपत्रकानुसार 1612 कोटी रुपये आहे. केंद्रीय जल आयोगाच्या 30.11.2009 च्या बैठकीमध्ये याला मंजुरी मिळालेली आहे. त्यामध्ये गोवा सरकारचा सहभाग 1045.87 कोटी रुपयांचा आहे आणि महाराष्ट्र सरकारचा सहभाग 566.28 कोटी रुपयांचा आहे. जानेवारी, 2010 पर्यंत गोवा सरकारने सामाईक कामे आणि स्वतंत्र कामे मिळून 431 कोटी रुपये एवढा सहभाग दिलेला आहे आणि महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने 389 कोटी 59 लाख रुपये खर्च करण्यात आले आहेत.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, मुंबई उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद खंडपीठाने या नोकरभरतीसंदर्भात आपल्याला 18 महिन्यांची मुदत दिलेली होती. प्रकल्पग्रस्तांना शासकीय सेवेत घेण्याची मुदत आता संपलेली आहे. शासनाने याबाबतीत अजून कार्यवाही केलेली नाही. मुदत संपल्यामुळे प्रकल्पग्रस्तांवर अन्याय झालेला आहे. या प्रकल्पग्रस्तांसाठी शासन कोणती भूमिका घेणार आहे ? न्यायालयाचा आदेश न पाळणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर शासन कोणती कारवाई करणार ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, यासंदर्भातील माहिती आता माझ्याकडे नाही. हा वेगळा विषय असला तरी निश्चितपणे हायकोर्टाच्या आदेशाप्रमाणे काय कार्यवाही झाली....

RDB/ KTG/ KGS/

ता.प्र.क्र. 3013.....

डॉ. दीपक सावंत : हा वेगळा विषय नाही.

उपसभापती : माननीय मंत्रिमहोदयांना त्यांचे उत्तर पूर्ण करू द्यावे. मंत्रिमहोदयांकडे आता माहिती नसेल तर ते पटलावर ठेवतील.

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, ही माहिती पटलावर ठेवण्यात येईल.

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, गोवा राज्य सरकारने एकही कर्मचारी भरला नसल्यामुळे पत्रव्यवहाराला गोवा सरकार दाद देत नाही.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद खंडपीठाच्या निर्णयाचा उल्लेख केला. तो निर्णय याच प्रकल्पग्रस्तांच्या संदर्भात आहे की, सर्वसाधारण स्वरूपात आहे ? तो निर्णय याच प्रकल्पग्रस्तांच्या बाबतीत असेल तर त्याची माहिती माझ्याकडे नाही असे माननीय मंत्रिमहोदयांनी सांगणे चुकीचे आहे. अधिकारी त्यांच्यापासून माहिती लपवित आहेत. मंत्रिमहोदयांना सभागृहात तोंडघशी पाडणारे कोण आहेत हे समजले पाहिजे. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाबाबत माननीय मंत्रिमहोदय माहित नाही असे जे सांगत आहेत ते बरोबर नाही. आपण त्यांना असे संरक्षण देऊ नका. आपण प्रश्नाला संरक्षण द्यावे. कारण हा जनतेचा प्रश्न आहे. हा प्रकल्पग्रस्तांचा विषय आहे. उच्च न्यायालयाच्या निर्णयासंबंधीचा विषय हा गंभीर विषय आहे. नाही तर तो कोर्टाच्या अवमानाचा विषय होतो.

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, औरंगाबाद खंडपीठाने जो निर्णय दिलेला आहे तो सगळ्याच प्रकल्पग्रस्तांना लागू आहे.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी सांगितले की, 18 महिन्यांमध्ये त्यांना शासकीय सेवेत घ्यावे अशी मुदत दिलेली आहे. हा निर्णय कोणत्या प्रकल्पग्रस्तांच्या बाबतीत आहे ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, औरंगाबाद खंडपीठाचा जो निर्णय आहे तो सगळ्या प्रकल्पग्रस्तांना लागू आहे, हे मी स्पष्ट केले आहे. परंतु त्यासंदर्भातील राज्यस्तरावरील माहिती आता माझ्याकडे नाही.

यानंतर श्री. खंदारे.....

ता.प्र.क्र.3013.....

श्री.प्रकाश सोळंके...

कारण सगळ्याच प्रकल्पांना लागू असल्यामुळे त्या निर्णयासंबंधी काय कार्यवाही झाली त्याबाबतची माहिती माझ्याजवळ नाही. परंतु हा स्पेसिफिक प्रश्न आहे त्याबाबत मी सांगतो की, 819 प्रकल्पग्रस्तांपैकी 188 प्रकल्पग्रस्तांना क व ड वर्गामध्ये नोक-या देण्यात आलेल्या आहेत.

श्री.परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, महाराष्ट्र सरकार आणि गोवा सरकार यांच्यामध्ये एक बैठक घेण्यात येऊन गोवा सरकारला नोकरी भरती करण्यासंबंधी राज्य सरकार सक्ती करणार आहे काय ? कारण या प्रकल्पाचा गोवा राज्याला 75 टक्के फायदा होणार आहे. महाराष्ट्र राज्याच्या सीमा भागावर असलेल्या दोडामार्ग तालुक्यातील प्रकल्पग्रस्तांना नोकरीमध्ये सामावून घेण्यासाठी मंत्री महोदयांबरोबर गोवा सरकारच्या व महाराष्ट्र सरकारच्या मुख्य सचिवांची एक बैठक घेतली जाईल काय ?

श्री.प्रकाश सोळंके : जरूर बैठक घेण्यात येईल.

NTK/ KGS/ KTG/

राज्यात अपंगांच्या विकासासाठी उच्चस्तरीय समिती स्थापन करण्याबाबत

(२) * ३११५ श्री.सय्यद जमा, श्री.राजन तेली, श्री. चरणसिंग सप्रा : सन्माननीय सामाजिक न्याय व व्यसनमुक्ती कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अपंगांच्या विकासासाठी एक उच्चस्तरीय समिती स्थापन करण्यात येईल व त्याच्या अध्यक्षपदी अपंग व्यक्ती राहणार असून किमान ५१% अपंग व्यक्तींना समितीमध्ये समाविष्ट करण्यात येईल अशी घोषणा मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी दिनांक २४ डिसेंबर, २००९ रोजी केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, समिती स्थापन करून अपंगांच्या विकासासाठी मागील ३ महिन्यांत काय उपाय योजना करण्यात आली वा येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सचिन अहिर, श्री.शिवाजीराव मोघे यांच्याकरिता : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.सय्यद जमा : सभापति महोदय, यह प्रश्न बहुत सेन्सिटिव है. मानसिक और शारीरिक रूप से विकलांग लोगों के लिए दिसम्बर में एक उच्च स्तरीय प्रतिनिधिमंडल माननीय मुख्य मंत्री महोदय से नागपुर में मिला था और उन्होंने हमारे सामने आश्वासन दिया था कि एक उच्च स्तरीय समिति बनाई जाएगी जिसका अहवाल ३ महीने में मिलेगा. मंत्री महोदय ने लिखित उत्तर में कहा है कि ऐसा नहीं हुआ है और आगे के प्रश्न के उत्तर में उन्होंने कहा है कि सवाल नहीं उठता है. मैं मंत्री महोदय से जानना चाहता हूँ कि शारीरिक और मानसिक रूप से विकलांग लोगों के लिए वर्तमान में शासन की क्या नीति है ? मेरा दूसरा प्रश्न यह है कि भविष्य में इन लोगों को राहत देने के लिए शासन की क्या योजना है ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे दिनांक २४ तारखेला यासंदर्भात माननीय मुख्यमंत्र्यांकडे शिष्टमंडळ गेले असले तरी त्या बैठकीमध्ये अधिकृतरीत्या घोषणा काय करण्यात आली त्याची माहिती विभागाला नाही. परंतु २ तारखेला माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या दालनामध्ये एक बैठक घेण्यात आली होती. त्यामध्ये विविध योजनांचा आढावा घेण्याचे काम करण्यात आले होते. तशा सूचना सचिव स्तरावर विभागाला दिल्या आहेत. परंतु कोणत्याही प्रकारे सन्माननीय सदस्य सांगतात त्याप्रमाणे उच्चस्तरीय समिती नेमून तिचे अध्यक्षपद अपंग व्यक्तीकडे देण्याची कोणतीही घोषणा त्या बैठकीमध्ये झालेली नाही. सन्माननीय

3...

ता.प्र.क्र.3115.....

श्री.सचिन अहिर.....

सदस्यांनी दुसरा प्रश्न विचारला आहे त्याबाबत सांगेन की, या प्रश्नाच्या संदर्भात आणखी काही समित्या नेमलेल्या आहेत. 1995 मध्ये अधिनियम प्रसिध्द करण्यात आला त्या अधिनियमाच्या कलम 13 अंतर्गत महाराष्ट्रात उच्चस्तरीय समिती नेमली आहे, त्या समितीचे अध्यक्ष मंत्री महोदय आहेत. कलम 13 नुसार आणखी एक समिती सर्व बाबींचा आढावा घेण्यासाठी नेमली आहे. तिसरी समिती कलम 34 अंतर्गत नेमली आहे. अशा वेगवेगळ्या समित्या यापूर्वी नेमलेल्या आहेत. त्यामुळे नवीन समिती नेमण्याची आवश्यकता आहे. अपंगाच्या बाबतीत शासन मुळीच उदासीन नाही, किंबहुना, शासन त्यांच्या पाठीमागे पूर्ण ताकदीने उभे राहण्यास कटिबध्द आहे.

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, अपंगांच्या संदर्भात अनेक वर्षांपासून या सभागृहात चर्चा होत आहे. यासंबंधी हायकोर्टाने राज्य सरकारला आदेश दिलेले आहेत. अपंगांसाठी नोक-यांमध्ये 3 टक्के जागा आरक्षित ठेवलेल्या आहेत, त्याची अंमलबजावणी झाली पाहिजे. यासंदर्भात अनेक समित्या नेमल्या आहेत असे मंत्रिमहोदयांचे म्हणणे आहे. अपंगांच्या विकासासाठी कोणती योजना केलेली आहे ते सांगण्यात यावे. काँग्रेसच्या जाहीरनाम्यामध्ये असे सांगितले होते की, अपंगांसाठी शासनाने अनेक गोष्टी केल्या आहेत. त्यासंदर्भात श्रीमती सुप्रिया सुळे हया पाठपुरावा करीत आहेत. सध्या अपंगांसाठी 3 टक्के जागा राखीव आहेत त्याची किती टक्के अंमलबजावणी करण्यात आली आहे ?

श्री.सचिन अहिर :अपंगांच्या 3 टक्के जागा भरण्याच्या धोरणाची अंमलबजावणी करण्यासाठी अपंग आयुक्तांची नेमणूक केलेली आहे. श्री.सावंत हे आयुक्त असून 3 टक्के नोकर भरती होते किंवा नाही याची देखरेख करीत आहेत. 80 टक्के अपंगांना न्याय देण्यासाठी राज्य शासनाने काय केले असे विचारले आहे. याबाबत मी सांगेन की, काही पदे एमपीएससीमार्फत भरावयाची आहेत, त्यामुळे हा कोटा भरता येत नाही. हा कोटा पूर्ण करण्यासाठी राज्य शासनाच्या माध्यमातून कार्यवाही सुरु आहे.

4....

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

D-4

ता.प्र.क्र.3115....

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.जमा यांनी विचारले होते की, फिजिकली हॅण्डीकॅप व मेन्टली रिटायर्ड मुलांना शिक्षण मिळण्याची आवश्यकता आहे. या मुलांना शिक्षण देणा-या किती शिक्षण संस्था आहेत आणि त्यांना अनुदान देण्याची शासन तयारी दाखविल काय ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी खरोखरच चांगला प्रश्न विचारला आहे. मेन्टली रिटायर्ड किंवा फिजिकली हॅण्डीकॅप असलेल्या मुलांची अडचण होत आहे. या मुलांसाठी काही खाजगी संस्था काम करीत आहेत, परंतु त्या सामाजिक अँगलने काम करीत आहेत.

यानंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

काही प्रमाणात राज्य शासन अनुदान देण्याचेही काम करित आहेत. आज परिस्थिती अशी आहे की, यांच्यासाठी शिक्षक उपलब्ध होत नाहीत. त्या कॅटगरीमध्ये शिक्षण घेतलेले लोक परदेशी जातात. त्यामुळे राज्यात किंवा शहरातील शाळांमध्ये शिकविण्यासाठी शिक्षक असल्याचे दिसून येत नाही. या विषयी या विभागाच्या माध्यमातून शालेय विभागाशी समन्वय साधून आम्ही चर्चा करित आहोत. असे जर काही शिक्षक असतील तर ते आमच्या विभागाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना शिकविण्यासाठी मदत करू शकतील आणि उद्या ते विद्यार्थी शिक्षक म्हणून तयार झाल्यानंतर अशा मुलांना शिक्षण देण्यासाठी पुढे येतील, या दृष्टीने प्रयत्न चालू आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. कपिल पाटील यांनी अशा शिक्षण संस्था किती आहेत असा प्रश्न विचारलेला आहे. त्याबाबतची माहिती मी पटलावर ठेवीन.

श्री. हेमंत टकले : अपंगांच्या बाबतीत शासन आता पर्यन्त जे जे काही करित आहे त्यामध्ये प्रामुख्याने अपंगांचे शिक्षण आणि त्यांचे पुनर्वसन या दोन गोष्टी आहेत. प्रत्येक अपंगाची कॅटेगरी वेगळी आहे. अंध आणि अन्य अपंगांच्या इन्क्ल्युझिव्ह एज्युकेशनमध्ये मतिमंदांचा समावेश होऊ शकत नाही. मतिमंदासाठी वेगळा विभाग ठेवला गेला पाहिजे. मतिमंदानी एकदा वयोमर्यादा पार केल्यानंतर त्यांच्या पालकांनाही त्यांचा सांभाळ करणे अवघड जाते. अशा वय वाढलेल्या मतिमंदांसाठी शेल्टर होम, सुरक्षित गृहे, वसतिगृहे तयार करून त्यांची देखभाल करणे आवश्यक आहे आणि त्यादृष्टीने शासनाने त्यांच्याकडे लक्ष द्यायला हवे. दृष्टीहीन आणि पोलिओ बाधित जे अपंग असतील त्यांच्यामध्ये मतिमंदांची गणना होऊ नये. मतिमंदासाठी विशेष कृतिदली स्थापन करून त्यांच्यासाठी एक समिती नेमून त्यांच्या संपूर्ण जीवनाचा विचार करून एक विशेष अशी योजना आखणे जरूरीचे आहे. याबाबत शासन विचार करील काय ?

श्री. सचिन अहिर : सन्माननीय सदस्यांनी चांगली सूचना केलेली आहे. याबाबतीत राज्य शासनाने गांभीर्याने विचार करील.

..2..

**पाच वर्षे जात पडताळणी न झाल्याने एका तरुणीस नोकरी गमवावी
लागल्याची घडलेली घटना**

(३) * २८७३ श्री. दिवाकर रावते, डॉ. दीपक सावंत, श्री. गोपीकिसन बाजोरिया : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नंदुरबार विभागाच्या अनुसूचित जमाती जात पडताळणी समितीने पिंपराळा-जळगाव येथील वैशाली आत्माराम सुर्यवंशी या ३० वर्षांच्या तरुणीला जातीच्या दाखल्याची पडताळणी करण्यास पाच वर्षांचा विलंब लावल्यामुळे या तरुणीला सरकारी नोकरीस मुकावे लागल्याचे नुकतेच माहे जानेवारी, २०१० मध्ये वा त्या दरम्यान उघडकीस आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत वैशाली सुर्यवंशी हिने न्यायालयात दाद मागितल्यावर न्यायालयाने या तरुणीला दाव्याच्या खर्चापोटी २५ हजार रुपये देण्याचे आदेशही दिले होते हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राखीव प्रवर्गातील व्यक्तींच्या कल्याणासाठी त्यांच्याकरिता शिक्षण व नोकऱ्यांमध्ये राखीव जागा ठेवण्यात आल्या आहेत, अशा व्यक्तींना जातीचा दाखल देणे आणि त्याची पडताळणी करणे आवश्यक आहे हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, वैशाली सुर्यवंशी या तरुणीस सरकारी नोकरी घेण्याबाबत तसेच यास दोषी असणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पद्माकर वळवी, श्री.बबनराव पाचपुते यांच्याकरिता : (१) कु.वैशाली आत्माराम सुर्यवंशी याचा अनुसूचित जमातीचा दावा, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र समिती, नंदुरबार यांनी दिनांक १४.१.२०१० च्या आदेशान्वये अवैध ठरविला आहे.

(२) होय.

(३) होय.

(४) व (५) वैशाली सुर्यवंशी यांचा टोकरे कोळी अनुसूचित जमातीचा दावा अवैध ठरविला असल्याने अनुसूचित जमातीच्या राखीव जागेवर नोकरी देण्याचा प्रश्न येत नाही. या प्रकरणी मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद यांनी दिलेल्या न्यायनिर्णयाच्या अनुषंगाने पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

श्री. दिवाकर रावते : कु. वैशाली सुर्यवंशी हिला ५ वर्षे जात प्रमाणपत्र न दिल्यामुळे तिला जो काही त्रास भोगावा लागला याची आपणास कल्पना आहे. माननीय उच्च न्यायालयाने जात पडताळणी समितीच्या संबंधित सदस्यांना २५ हजार रु. दंड ठोठावलेला आहे. त्या समितीच्या कोणकोणत्या सदस्याने किती रुपये दंड भरलेला आहे ? कु. वैशाली सुर्यवंशी हिचे कॉलेजमधील वर्ष फुकट जात होते म्हणून नाशिकच्या जात पडताळणी समितीने तिला जातीचा दाखला दिला. नंतर नंदुरबार विभागाच्या समितीने तिच्या जातीच्या दाखल्याची पडताळणी करण्यास ५ वर्षे विलंब लावल्यामुळे न्यायालयाने समितीच्या सदस्यांना दंड ठोठावला. नाशिकच्या जात पडताळणी समितीने तिला जातीचा दाखला दिलेला आहे . कु. वैशाली आत्माराम सुर्यवंशी ही न्यायालयामध्ये गेल्यानंतर

..२..

२६-०३-२०१०

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

E-३

MSS/ KGS/ KTG/

पूर्वी श्री. खंदारे

१०:२०

(ता.प्र.क्र. २८७३....

(श्री. दिवाकर रावते...

न्यायालयाने समिती सदस्यांना दंड ठोठावला, त्यांच्यावर कठोर कारवाई करावी असे निदेश दिले. आता पुनश्च कु. सूर्यवंशी हिच्यावर न्यायालयामध्ये जाण्याची पाळी आलेली आहे. उत्तरामध्ये असे म्हटलेले आहे की, सूर्यवंशी यांचा टोकरे कोळी अनुसूचित जमातीचा दावा अवैध ठरविला असल्याने अनुसूचित जमातीच्या राखीव जागेवर नोकरी देण्याचा प्रश्न येत नाही. हा जातीचा दाखला नंदूरबार विभागाच्या समितीने, ती न्यायालयामध्ये गेल्याच्या आकसापोटी अवैध ठरविलेला आहे. या प्रकरणामध्ये उच्च न्यायालय, औरंगाबाद यांनी समिती सदस्यांवर कठोर कारवाई करण्याचे निदेश देऊन त्यांना दंड ठोठावलेला आहे. तेव्हा अशा प्रकारे आकसाने काम करणारी समिती शासन ताबडतोब बरखास्त करणार आहे काय ? तसेच न्यायालयाने निदेश दिल्याप्रमाणे कोणी किती दंड भरलेला आहे ? कु. वैशाली सूर्यवंशी हिच्या दाखल्याची पुनश्च जात पडताळणी करणार काय ?

..नंतर श्री. भोगले....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री.पद्माकर वळवी : सभापती महोदय, उत्तरामध्ये स्पष्ट म्हटले आहे की, कु.वैशाली आत्माराम सूर्यवंशी यांचा अनुसूचित जमातीचा दावा, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र समिती, नंदूरबार यांनी दिनांक 14.1.2010च्या आदेशान्वये अवैध ठरविला आहे. दावा अवैध ठरविला तर संबंधित व्यक्तीला त्या निर्णयाविरुद्ध हायकोर्टात अपील करावे लागते. यासाठी दुसरी अपिलेट अॅथॉरिटी नाही. जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती ही कायदेशीरपणे गठित झालेली समिती आहे. महाराष्ट्र शासनाचा 23 एप्रिल, 2001 चा कायदा आहे त्यानुसार जातीचे दाखले देणे आणि पडताळणी करणे या विषयीची कार्यपध्दती निश्चित केलेली आहे. संपूर्ण कायदेशीर कारवाई या प्रकरणामध्ये झालेली आहे. ही गोष्ट खरी आहे की, कु.वैशाली आत्माराम सूर्यवंशी यांचा जातीचा दाखला तपासणीमध्ये विलंब झाला. विलंब झाल्यामुळे हायकोर्टाने स्पेसिफिक डायरेक्शन्स दिले की, सदर मुलीला न्यायालयात धाव घ्यावी लागल्यामुळे विलंबास जे अधिकारी जबाबदार असतील त्यांच्याकडून 25 हजार रुपये न्यायालयीन खर्च म्हणून वसूल करावेत. 25 हजार रुपयांची रक्कम संबंधित जबाबदार अधिकाऱ्यांकडून वसूल करण्याची कारवाई आदिवासी विकास विभाग करीत आहे. कॉस्ट वसूल करण्यास विलंब झाला याचे कारण म्हणजे संबंधित नंदूरबार जात पडताळणी समितीच्या अधिकाऱ्यांनी या निर्णयाविरुद्ध औरंगाबाद हायकोर्टात रिट पिटिशन दाखल केले. रिट पिटिशनबाबत सुनावणी झाली. 1 फेब्रुवारी, 2010 ला झालेल्या सुनावणीमध्ये हायकोर्टाने डायरेक्शन्स दिल्या की, विलंबास नंदूरबार किंवा नाशिक यापैकी ज्या समितीचे अधिकारी दोषी असतील त्यांच्यावर जबाबदारी निश्चित करून त्यांच्याकडून 25 हजार रुपये वसूल करावेत. त्यामुळे ही प्रक्रिया सुरु आहे.

श्री.दिवाकर रावते : समिती कायदेशीरपणे नेमलेली व घटनात्मक आहे. मग नाशिकच्या समितीने दिलेला दाखला अवैध कसा ठरला? नंदूरबारच्या समितीने आकसाने विलंब केला म्हणून नाशिक येथील समितीकडून दाखला मिळाला. नाशिक येथील समिती अवैध काम करीत असेल तर ती समिती बरखास्त करावी. वरील दोनपैकी एक निर्णय घेतला जाईल काय?

श्री.बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य जे सांगत आहेत त्यामध्ये काही उणिवा आहेत. कु.वैशाली आत्माराम सूर्यवंशी यांनी जातीचा दाखला मिळण्यासाठी कोर्टामध्ये अर्ज केल्यानंतर कोर्टाने आदेश दिले.

..2..

ता.प्र.क्र.2873.....

श्री.दिवाकर रावते : जातीचा दाखल मिळण्यासाठी कोर्टात दावा केलेला नव्हता. दाखला मिळण्यास विलंब होत आहे म्हणून कोर्टात दावा दाखल केला होता.

श्री.बबनराव पाचपुते : यामध्ये दोन भाग आहेत. जातीचा दाखला मिळण्यासाठी अंमळनेर येथील प्रांतांकडे तिने अर्ज केला होता. कोर्टाने आदेश दिल्यानंतर प्रांत यांनी दाखला दिला. उच्च न्यायालय, औरंगाबाद यांच्या निदेशाप्रमाणे 17.6.2000 रोजी अर्ज निकाली काढून पुन्हा प्रकरण नाशिक येथे पाठविले. नाशिक येथील समितीकडून चौकशी सुरु असताना तिने कॉलेजमध्ये प्रवेश घेतला. प्रवेश घेत असताना तीन महिन्यात दाखला सादर केला जाईल असे तिने सांगितले होते. नाशिक येथील समितीकडून तीन महिन्यात दाखला सादर न केल्यामुळे तिचा प्रवेश रद्द करण्यात आला. पुन्हा तिने उच्च न्यायालयात अर्ज केला. उच्च न्यायालयाने तीन महिन्यात प्रकरण निकाली काढण्याचे आदेश दिले. नाशिक येथील समितीने कालावधी वाढविण्याबाबत अर्ज केल्यानंतर तो कालावधी वाढवून मिळाला. सदर प्रकरणी पोलीस दक्षता पथकामार्फत चौकशी पूर्ण झाली. नंदूरबार येथील समितीपुढे प्रकरण दाखल करण्यात आले. नंदूरबार समितीने चौकशी केल्यानंतर ते प्रकरण निकाली काढले. प्रकरण निकाली काढल्यानंतर ती पुन्हा कोर्टात गेली. कोर्टात गेल्यानंतर प्रकरण तपासून चार आठवड्यात निकाली काढण्यात यावे असा कोर्टाने आदेश दिला. कु.वैशाली आत्माराम सूर्यवंशी हिचा टोकरे कोळी जातीचा दाखला नंदूरबार समितीने अवैध ठरवून त्यासंबंधीचे आदेश डाक नोंदनुसार 14.1.2010 रोजी पाठविले. 14.1.2010 ला कोर्टात विलंब का झाला म्हणून चौकशी सुरु झाली. आता आयुक्तांना आदेश दिले आहेत की, या प्रकरणी जे कोणी दोषी असतील त्यांच्याकडून रक्कम वसूल करावी. एकदा त्यांचा दाखला अवैध ठरला असेल तर नोकरीत घेण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. 25 हजार रुपये वसूल करण्याबाबत कोणते अधिकारी जबाबदार आहेत त्यांच्यावर जबाबदारी निश्चित झाल्यानंतर ती रक्कम वसूल करण्यात येईल.

(नंतर श्री.खर्चे....

ता.प्र.क्र.2873.....

श्री. दिवाकर रावते : माननीय मंत्री महोदयांनी बरोबर सांगितले. त्या महिलेने सांगितले की, माझा जातीचा दाखला समितीने अवैध ठरविला आहे परंतु ती महिला कोणत्या जमातीची आहे हे तर शासनाने ठरविले पाहिजे. एखाद्या आदिवासीला सुविधा मिळू नयेत असे शासनाचे धोरण आहे काय ?

श्री. बबनराव पाचपुते : महोदय, ही महिला आदिवासी जमातीमध्ये येत नाही त्यामुळे ती कोणत्या जातीची आहे अथवा तिच्या जातीचा कोणत्या प्रवर्गात समावेश होतो हे तिने शोधले पाहिजे. आमच्याकडे फक्त आदिवासी प्रवर्गाची नाही एवढेच सांगू शकतो.

श्री. अरुण गुजराथी : सभापती महोदय, या महिलेच्या जात पडताळणीसाठी समितीने पाच वर्षांचा विलंब लावलेला आहे. हे एकच प्रकरण नाही तर सातत्याने असा विलंब होत असतो. म्हणून मी माननीय मंत्री महोदयांना सूचना करू इच्छितो की, याबाबत "Delay breeds corruption" असे होऊ नये म्हणून यामध्ये शासन कालमर्यादा टाकणार आहे काय ? असेच सर्वांचे मत आहे. दुसरी बाब अशी आहे की, नंदुरबार या ठिकाणी जात पडताळणी समिती आहे व त्या समितीच्या अंतर्गत रावेर, यावल, जळगांव वगैरे 8 तालुके आहेत. या ठिकाणाहून नंदुरबार हे ठिकाण 200 कि.मी. अंतरावर असल्याने जळगांवला एक समिती स्थापन करण्याचा विचार शासन करणार आहे काय ?

श्री. बबनराव पाचपुते : सन्माननीय सदस्यांनी ज्या दोन सूचना केल्या त्या दोन्ही सुचनांच्या संदर्भात "सर्जेशन फॉर ॲक्शन" अशी शासनाची भूमिका आहे.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी अत्यंत ज्वलंत प्रश्नाला वाचा फोडली आहे. माझा स्वतःचा अनुभव असा आहे की, जात पडताळणी समितीचे अधिकारी जे उद्योग करतात त्याचा त्रास बऱ्याच लोकांना त्रास सहन करावा लागला. असे जात पडताळणीचे दाखले वेळेत मिळाले नाही तर त्या सर्वांची परिस्थिती काय होते हे लोकप्रतिनिधी या नात्याने आपणा सर्वांनाच अनुभव येतात. सन्माननीय सदस्य श्री. अरुणभाई गुजराथी यांच्यासारख्या जबाबदार सदस्यांनी सुध्दा जात पडताळणी समितीच्या संदर्भात भाष्य केले. म्हणून यासंदर्भात सभागृहातील जे जे सन्माननीय सदस्य बोलू इच्छित असतील त्या सर्वांना मी संधी देणार आहे.

....2.....

उपसभापती.....

थोडक्यात जात पडताळणीच्या कार्यालयाच्या बाबतीत सुस्पष्ट शब्दात सांगावयाचे झाले तर प्रचंड प्रमाणात भ्रष्टाचार होतो असे म्हटले तर वावगे ठरणार नाही. कारण या कामासाठी 15-15 हजार रुपये खालच्या स्टेजला मागणी केली जाते आणि जेव्हा प्रकरण वरच्या स्तरावर जाते तेव्हा प्रत्यक्ष प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेण्यासाठी जो उमेदवार असेल त्याला संबंधित अधिकाऱ्याच्या चेंबरच्या बाहेर 5-5, 6-6 तास एका-एका दिवशी उभे रहावे लागते, नंतर त्याला दुसऱ्या दिवशी बोलावण्यात येते. कालपरवा तर असा प्रसंग आला होता की, या संबंधित अधिकाऱ्याला मला नाईलाजाचे सांगावे लागले की, "मला सभागृह सोडून आपल्याकडे यावे लागेल". शेवटी निवडणुकांचा प्रश्न होता. संपूर्ण कागदपत्रे जोडलेली होती आणि 12 तारखेपर्यंत जर जात पडताळणी प्रमाणपत्र मिळाले नसते तर तो उमेदवार निवडणूक अधिकाऱ्यापर्यंत पोहचू शकला नसता. अशा प्रकारे राजकीय, सामाजिक, कामगार अथवा नोकरी विषयक क्षेत्रात अशा दाखल्याची गरज पडते व त्यावेळेस या अधिकाऱ्यांचा त्या त्या उमेदवारांना खूप त्रास होतो. मला असे वाटते की, गरज असल्यास यासंबंधी आणखी एक पडताळणी समिती आपल्याला नेमावी लागेल अशी आज राज्यात परिस्थिती निर्माण झाली आहे. त्यामुळे यासंबंधी शासनाची निश्चित कोणती योजना आहे याचा कृपया सभागृहात खुलासा झाला पाहिजे. कारण हा एक मोठा कर्करोग या प्रशासकीय यंत्रणेला लागलेला आहे आणि तो जर आपण निपटून काढला नाही तर आणखी तीव्र प्रतिक्रिया उमटतील.

श्री. बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, आपण विशद केलेली वस्तुस्थिती मी नाकारीत नाही. यासंदर्भात संपूर्ण राज्यात पुणे, ठाणे, नाशिक, नंदूरबार, औरंगाबाद, नागपूर, अमरावती, गडचिरोली अशा आठ समित्या आहेत. या सर्व समित्या कायदानुसार फॉर्म झालेल्या असून त्यांना न्यायाधीशांचा दर्जा आहे. माझ्याकडे जेव्हा हा विभाग आला त्यावेळेस मी चौकशी केली असता माझ्या लक्षात आले की, जात पडताळणीसाठी साधारणतः 6 महिने ते 1 वर्षापेक्षा जास्त कालावधी लागतो. अशा प्रकारे फेब्रुवारी, 2010 पर्यंत 28975 प्रकरणे प्रलंबित आहेत. यासंबंधी मी बैठक बोलाविल्यानंतर माझ्या लक्षात आले म्हणून दि. 19 ते 22 या चार दिवसात नागपूरला एक कार्यशाळा आयोजित केली होती. त्या कार्यशाळेला उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांनाही बोलाविले होते. त्यावेळेस अशा सूचना देण्यात आल्या की, जात पडताळणीसाठी प्रकरण दाखल झाल्यानंतर लवकरात लवकर "YES" OR "NO" असा काही तरी निर्णय केला पाहिजे.....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. बबनराव पाचपुते

जातपडताळणीचे प्रमाणपत्र लवकर कसे मिळेल, यासंदर्भात काय करता येईल म्हणून आम्ही हायकोर्टाच्या जजसाहेबांना पाचारण केले होते त्यांनी यासंदर्भात काही सूचना केल्या, तसेच या बैठकीसाठी शास्त्रज्ञ सुध्दा आले होते त्यांची सुध्दा भाषणे झाली. जातपडताळणीचे प्रमाणपत्र लवकर मिळण्याच्या संदर्भात कालावधी निश्चित करण्याचा आम्ही कार्यक्रम निश्चित करित आहोत. दाखला आल्यानंतर काय काय करावे यासंदर्भात आम्ही कार्यक्रम निश्चित करित आहोत. दाखला लवकरात लवकर मिळावा यासाठी आम्ही संगणकीकरण करित आहोत. तसेच यासाठी लागणा-या सर्व पैशांची सुध्दा व्यवस्था करण्यात आलेली आहे. या ठिकाणी स्टाफ कमी होता म्हणून आवश्यक त्या स्टाफची दोन महिन्यात व्यवस्था आम्ही करून देणार आहोत. स्टाफची भरती झाल्यानंतर तो बदलीने दुसरीकडे जाणार नाही, तो याच कामासाठी शेवटपर्यंत काम करील व त्याची इतरत्र कोठेही बदली होणार नाही यासंदर्भात सुध्दा आम्ही निर्णय घेतलेला आहे. स्टाफला ट्रेनिंग देण्याची तसेच आवश्यक ती सर्व माहिती देण्याचे काम केले जाणार आहे. याविषयाच्या संदर्भात स्वतंत्र चर्चा झालेली आहे. येथील स्टाफ दुसरीकडे गेला म्हणून काम रखडले असे आता होणार नाही. ज्या कामासाठी कर्मचा-यांना घेतले जाणार आहे त्या कर्मचा-याची इतरत्र बदली न होता तो कर्मचारी त्याच ठिकाणी निवृत्त होणार आहे. यामध्ये ज्या काही अडचणी होत्या त्या सर्व अडचणी सोडविण्यात आलेल्या आहेत.

सभापती महोदय, पेंडींग केसेसची माहिती घेतली असता काही लोक केसेस जाणूनबुजून पेंडींग ठेवत असल्याचे आम्हाला आढळून आलेले आहे. तसेच काही लोक तारीख मागतात म्हणून जे लोक तारीख मागतात आणि तारखेच्या वेळेस हजर राहत नाहीत त्यासंदर्भात आम्ही निर्णय घेतला आहे की, ज्यांनी तारीख मागितलेल्या आहेत व मागितलेल्या तारखांना संबंधित व्यक्ती उपस्थित राहिली नाही तर त्यासंदर्भात वर्तमानपत्रात ही सर्व माहिती जाहीर करावयाची की, तुम्ही ही ही तारीख मागितली होती त्या तारखेला तुम्ही कार्यालयात हजर राहिला नाहीत तर आमच्याकडे आपल्या संदर्भात जे काही कागदपत्र आहेत त्यानुसार आम्ही निर्णय घेऊ. खरे म्हणजे अनेक लोक त्यांनी मागितलेल्या तारखांना हजरच राहत नाहीत. या ठिकाणी सन्माननीय उपसभापती महोदयांनी या प्रश्नाच्या संदर्भात आपले विचार व्यक्त केलेले असल्यामुळे मी या विषयाच्या संदर्भात सविस्तर माहिती देत आहे. जात पडताळणी प्रमाणपत्राचा विषय

श्री. बबनराव पाचपुते

विशेषतः शाळेत जाणा-या विद्यार्थ्यांच्या हिताचा दृष्टीने फार महत्वाचा आहे. सविस्तर उत्तर सभागृहाला नको असेल तर मी सांगू इच्छितो की, या ठिकाणी माननीय उपसभापती महोदयांनी जे काही विचार मांडलेले आहेत त्यासंदर्भात सुधारणा करण्याची शासनाची इच्छा असून यामध्ये शासन योग्य त्या प्रमाणात सुधारणा करेल.

उपसभापती : या ठिकाणी सन्माननीय मंत्रीमहोदयांनी पोटतिडकीने उत्तर दिलेले आहे ही वस्तुस्थिती आहे परंतु आपण सांगितले की, या कायद्याने प्रस्तापित केलेल्या समित्या आहेत. परंतु मला असे सांगावयाचे आहे की, या कायद्याच्या समित्यांचे बोधवाक्य आता "काय द्या आणि मग बोला" असे झालेले आहे. हे प्रकार कुठे तरी थांबले पाहिजेत एवढेच आम्हाला म्हणावयाचे आहे.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, या ठिकाणी माननीय मंत्रीमहोदय असे म्हणाले की, "या समित्यांना न्यायाधिकाचे न्यायिक अधिकार आहेत." त्यामुळे या ठिकाणी आपण हायकोर्टाचे निवृत्त न्यायाधिकांची नेमणूक केली तर चांगले होईल. या खात्याचे आपण बिगर आदिवासी मंत्री असल्यामुळे त्या लोकांना आता न्याय मिळेल असे वाटू लागले आहे. पहिले मंत्री काही करीत होते असे मला म्हणावयाचे नाही परंतु पूर्वीच्या मंत्र्यांकडे लोक साशंकतेने बघत असत. या ठिकाणी आपण जर उच्च न्यायालयाचे निवृत्त न्यायाधिकांची नेमणूक केली तर तक्रारीला वाव कमी राहिल एवढेच मला या निमित्ताने म्हणावयाचे आहे. तसेच आपण डीएनए चाचणीच्या संदर्भात खुलासा केला तर सन्माननीय सदस्यांना बरे पडेल.

श्री. बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी, समितीवर निवृत्त न्यायाधिकाची नेमणूक करता येईल का ? असा एक प्रश्न विचारलेला आहे. त्यामुळे मी यासंदर्भात सांगू इच्छितो की, यासमितीवर निवृत्त न्यायाधिकाची नेमणूक करण्याचा जरूर विचार करण्यात येईल. सन्माननीय सदस्यांनी केलेली सूचना चांगली आहे. तसेच सन्माननीय सदस्यांनी डीएनए चाचणीच्या संदर्भात माहिती विचारली आहे त्यामुळे यासंदर्भात मी सांगू इच्छितो की, डीएनए चाचणीच्या संदर्भात राज्यशासनाने काहीही निर्णय घेतलेला नाही. ज्यावेळेस कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती त्या कार्यशाळेमध्ये प्रत्यक्षात चर्चा करीत

श्री. बबनराव पाचपुते

असतांना ज्यांना बोलावण्यात आले होते त्यांनी लवकरात लवर निर्णय लागावा असे सजेशनस केले होते. त्यावेळेस आम्ही विचारले की, लवकरात लवकर निर्णय लागावा यासाठी आपल्या काय सजेशनस आहेत ? त्यावेळेस काही शास्त्रज्ञांनी सांगितले की, संबंधितांची डीएनए टेस्ट घेतली तर बरे पडेल. त्यावेळेसच आम्ही त्यांना सांगितले होते की, "अशा प्रकारे आम्हाला डीएनएची टेस्ट घेता येणार नाही, कारण शासन पुरावे निर्माण करण्याचे काम करीत नसून, पुरावे तपासण्याचे काम करते." त्यानंतर त्यांनी विचारले की, "जर कोणी पुरावे दिले तर तुम्ही तपासणार काय", त्यावेळेस आम्ही सांगितले की, यासंदर्भात विचार करून निर्णय करण्यात येईल" कार्यशाळेत जी चर्चा झाली होती ते शासनाचे मत नाही एवढेच मला या निमित्ताने सांगायचे आहे. यासंदर्भात एक केस कोर्टात सुध्दा गेलेली आहे. दोंडाईचा-सिंदखेडा-धुळे येथील नगरपालिकेचे नगराध्यक्ष अनुसूचित जमातीचे राखीव निघाले होते. त्यामध्ये गुंलाबसिंह रजपूत सोनवणे यांनी अर्ज केला की, मी अनुसूचित जातीतील भिल्ल समाजाचा आहे. परंतु जातपडताळणीमध्ये त्यांचा विषय फेटाळला गेला. त्यानंतर ही व्यक्ती कोर्टात गेली परंतु कोर्टात सुध्दा हा विषय फेटाळण्यात आला. कोर्टात त्यांनी सांगितले की, मी अनुसूचित जातीचा असून माझे वडील सुध्दा भिल्ल जातीचे आहे. यासंदर्भात कोर्टाने चौकशी करून डीएनए चाचणी करण्याचा आदेश दिला. कोर्टाच्या निर्णयानुसार डीएनए चाचणीसाठी आम्ही संबंधिताला शोधले परंतु ती व्यक्ती डीएनए चाचणीसाठी तयार झाली नाही. त्यावेळेस आम्ही सांगितले की, डीएनए चाचणी करणार नाही. जात पडताळणी समितीने दाखला देण्यास नाकारलेले असून ते बरोबर आहे. ती व्यक्ती परत कोर्टात गेली आणि त्याने कोर्टास असे सांगितले की मी डीएनए चाचणीस तयार आहे . त्यानंतर ही डीएनए चाचणी कशी घ्यावयाची यासंबंधीची चर्चा झाली होती . ती चाचणी केल्यानंतरसुध्दा तो त्यामध्ये बसत नाही म्हणून त्याला दाखला देण्याचे नाकारण्यात आले. डीएनए चाचणी घेण्यासंबंधी शासनाने कोणताही निर्णय घेतलेला नाही आणि घेण्याची काही एक आवश्यकता नाही.

नंतर श्री.गायकवाड

ता.प्र.क्र. 2873.....

अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, माननीय मंत्री महोदयांनी दिलेल्या उत्तरामुळे माझी तरी समाधान झालेले नाही. सामाजिक न्याय विभागातध्ये आणि आदिवासी विकास विभागामध्ये जात पडताळणी समिती दाखला देण्याचे काम करीत असते. सभापती महोदय, या संदर्भात आपल्याला जो अनुभव आलेला आहे तो या ठिकाणी सांगितला आहे. एखाद्या व्यक्तीला दाखला घ्यावयाचा असो तर त्याला किती हॅरसमेन्ट केले जाते हे तुम्हा आम्हाला आणि सर्व जगाला माहिती आहे. मध्यंतरी एका व्यक्तीला निवडणुकीसाठी या समितीकडून दाखला मिळवावयाचा होता. त्याकरता लाखो रुपयाची देवाण घेवाण होत असते हे सर्वश्रुत आहे. माननीय मंत्रिमहोदयांना जर त्यासंबंधीची माहिती नसेल तर त्यांनी त्यासंबंधीची माहिती जरूर घ्यावी. या संदर्भात माझा प्रश्न असा आहे की, डॉ. विजयकुमार गावीत ज्यावेळी आदिवासी विकास मंत्री होते त्यावेळी त्यांनी माझ्या जिल्हयातील एका कामाच्या संदर्भात त्यांनी बैठक बोलावली होती आणि त्यावेळी त्यांनी मला बोलावले होते. त्याच बैठकीसाठी तत्कालिन ग्राम विकास मंत्री श्री आर.आर.पाटील देखील उपस्थित होते. ही बैठक झाल्यानंतर तत्कालीन ग्राम विकास मंत्री श्री आर. आर. पाटील यांनी आणि मी त्यांच्यावर दबाव आणण्याचा प्रयत्न केला होता या संबंधी जात पडताळणी समितीच्या अधिका-याकडून हायकोर्टात अॅफिडेव्हीट सादर केले होते अशा प्रकारे जर घडत असेल तर अधिका-यांची काम करण्याची कोणती पध्दत आहे हे आम्हाला समजले पाहिजे.. जात पडताळणी समिती ही कायद्याने क्वासी ज्युडिशियल अॅथॉरिटी प्रस्तापित केली असेल तर या संदर्भात शासन पुनर्विचार करणार आहे काय ? माजी न्यायमूर्तीची समिती नेमून त्याच्या मार्फत यासंबंधीचा तपास पूर्ण करण्यात येणार आहे काय असा माझा स्पेसिफिक प्रश्न आहे.

श्री.बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी यांनी अत्यंत जबाबदारीने जे सांगितलेले आहे त्याबाबत जरूर माहिती घेऊन चौकशी करण्यात येईल. परंतु सामाजिक न्याय विभाग आणि आदिवासी विकास विभागाच्या समित्यांमध्ये फरक आहे.या बाबतीत सुप्रीम कोर्टाने जज्जमेन्ट दिलेले आहे व त्या जज्जमेन्टमध्ये असे म्हटलेले आहे की, " Each Case must be considered in the backdrop of its own facts."

2..

ता.प्र.क्र. 2873..श्री.बबनराव पाचपुते..

सुप्रीम कोर्टाने स्पष्टपणे असे म्हटले होते की, प्रत्येक केस आल्यानंतर त्यासंबंधी स्वतंत्रपणे चौकशी केली पाहिजे . एखाद्या प्रकरणात दाखला दिला असेल आणि त्या संबंधी दुसरे प्रकरण आल्यानंतर त्याला चौकशी न करता दाखला दिला पाहिजे असे नाही. त्या प्रत्येक प्रकरणाची स्वतंत्रपणे व्हेरिफिकेशन केले पाहिजे. अशा प्रकारे सुप्रीम कोर्टाने डायरेक्शन्स दिल्या असून त्याबाबतीत हायकोर्टानेसुद्धा निर्णय दिलेले आहेत. सामाजिक न्याय विभागाची जात पडताळणी समिती आणि आदिवासी विकास विभागाची जात पडताळणी समितीमध्ये फरक आहे त्यामुळे प्रत्येक प्रकरणाची स्वतंत्रपणे तपासणी करावी लागते.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य अॅड गुरुनाथ कुलकर्णी यांनी एक उदाहरण दिले आहे त्याबाबतीत मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, जात पडताळणी समितीने कु.वैशाली सूर्यवंशी या मुलीचा बळी घेतला आहे. माझ्या जिल्हयातील एका मागासवर्गीय मुलाने जात पडताळणीचे सर्टिफिकेट मिळविण्यासाठी अर्ज केला होता. हा अर्ज करून तीन महिने होऊन गेले, सहा महिने होऊन गेले वर्ष होऊन गेले तरी देखील त्याला सर्टिफिकेट देण्यात आले नाही . त्याच्याकडून पैसे मागण्यात आले होते परंतु पैसे न दिल्यामुळे त्याला सर्टिफिकेट देण्यामध्ये ढिले केला गेला.. त्याला नोकरीवर रुजू होण्याचा दिवस जवळ आल्यानंतर सुद्धा सर्टिफिकेट मिळत नसल्यामुळे तो माझ्याकडे आला होता . मी या ठिकाणी अत्यंत जबाबदारीने विधान करतो की. त्यानंतर मी संबंधित अधिका-यांना फोन केला होता तेव्हा त्यांनी फोनवरून माझ्याशी अत्यंत उध्दट शब्द वापरले होते. त्या संदर्भात मी हक्क भंगाची सूचना देखील दिली होती. त्यानंतर हक्क भंग समितीला त्या अधिका-याने पत्र पाठविले होते. न्यायालयीन व्यवस्थेमध्ये हस्तक्षेप करित असल्यामुळे तुमच्याविरुद्ध कारवाई का करण्यात येऊ नये अशा प्रकारे हक्क भंग समितीच्या माध्यमातून मला एक पत्र पाठविण्यात आले होते . सभापती महोदय, आम्ही लोकप्रतिनिधी असून एखाद्या व्यक्तिला जर दाखला मिळाला नाही वा लवकर न मिळाल्यामुळे त्याच्या नोकरीवर जर गदा येणार असेल व त्यासांबंधी आम्ही संबंधित अधिका-याकडे न्याय मागण्यासाठी विचारणा केली की, त्या व्यक्तिला नोकरीचा प्रश्न असल्यामुळे त्या व्यक्तिला किती

दिवसात दाखला देण्यात येणार आहे ? अशा वेळी आम्हाला नोटीस देऊन आमच्यावर कारवाई करण्याची भाषा करणारे मग्युर अधिकारी या समितीमध्ये आहेत.सभापती महोदय, या संदर्भात मी दिशाभूल करीत नाही तर हक्क भंग समितीपुढे त्यासंबंधीचे उदाहरण आहे. सन्माननीय सदस्य अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी यांना यासंबंधीची माहिती आहे.ते याबाबतीत अधिक सांगू शकतील.

श्री.जयंत प्र.पाटील : ते अजूनही समितीमध्ये आहेत काय ?

श्री.पांडुरंग फुंडकर : अजूनही आहेत. अशा प्रकारे जर होत असेल तर आदिवासी आणि अनुसूचित जाती जमातीच्या गोर गरीब व्यक्तिला वा सामान्य व्यक्तिला न्याय कसा मिळणार आहे ?.....

(गोधळ)

नतर श्री.सरफरे

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री. बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी दिलेली माहिती जरूर तपासून पाहिली जाईल.

(गोंधळ)

तसेच, त्यांनी हा विषय सध्या सभागृहाच्या विशेष हक्क समितीपुढे विचारार्थ आहे असे सांगितले आहे. या समितीचा जेव्हा निर्णय होईल त्यानंतर यासंबंधी निर्णय घेण्यात येईल. परंतु या संस्थेला स्वतंत्र अधिकार दिला आहे. यामध्ये येत असलेल्या अडचणी सोडविण्याची शासनाची पूर्ण तयारी आहे. जातपडताळणीचा दाखला ऑनलाईन आणि वेळेवर मिळाला पाहिजे याकरिता त्याचे संगणकीकरण झाले पाहिजे. या सर्व गोष्टींची एकत्रित चर्चा करून.....

(अडथळा)

सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी सांगितले आहे त्याबाबत चौकशी चालू आहे.

(गोंधळ)

अॅड. गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, या सभागृहाचे सन्माननीय विरोधी पक्षनेते श्री. पांडुरंग फुंडकर यांनी उपस्थित केलेला मुद्दा बरोबर आहे. त्यांनी सांगितलेले प्रकरण आज विशेष हक्क समितीपुढे सुरु आहे. समिती त्या प्रकरणाचा अभ्यास करीत आहे व ते कशापध्दतीने निस्तारावयाचे याबाबत विचार करीत आहे. ज्या अधिकाऱ्याच्या संदर्भात तक्रार केली आहे, त्या अधिकाऱ्यांनी आयुक्त, आदिवासी विकास यांना पत्र दिले आहे. व त्यांनी सांगितले की, अशापध्दतीचे काम मला दिले तर मी हायकोर्टांमध्ये जाईन. माझे अधिकार अबाधित असून मला या राज्यामध्ये विचारणारा दुसरा कुणीही नाही. मला फक्त हायकोर्ट विचारू शकते. अशाप्रकारे कायद्याचा चुकीचा अर्थ लावून हा अधिकारी वर्तन करीत असेल तर जात पडताळणी समितीला दिलेले अधिकार या संपूर्ण सभागृहाच्या माध्यमातून दिले आहेत हे अधिकार एकदा तपासण्याची वेळ आली आहे. आपण ते अधिकार तपासणार काय?

श्री. बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी यांनी अत्यंत स्पेसिफिक प्रश्न विचारला आहे. त्यांना दिलेले अधिकार....

(अडथळा)

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, या सभागृहाने नियुक्त केलेल्या अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती कल्याण समितीच्या साक्षीला आपल्याला न्यायिक अधिकार प्राप्त झाले

ता.प्र.क्र.2873....

डॉ. दीपक सावंत...

असल्यामुळे आपण उपस्थित राहणार नाही अशाप्रकारचे पत्र या अधिकाऱ्यांनी समितीला दिले. अशाप्रकारे विधीमंडळाच्या समितीच्या साक्षीसाठी उपस्थित राहण्यास हा उन्मत्त अधिकारी नकार देतो. अशा अधिकाऱ्याची आपण दखल घेतली पाहिजे...

(गोंधळ)

श्री. बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, माननीय सदस्यांनी उपस्थित केलेल्या प्रश्नातील वस्तुस्थिती खरी आहे. या संदर्भात संबंधित अधिकाऱ्यांविरुद्ध विशेष हक्क समितीपुढे प्रकरण सुरु आहे. त्याचप्रमाणे श्री. कर्वे यांचेविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु आहे. त्यामुळे या संपूर्ण जात पडताळणी समितीला देण्यात आलेल्या अधिकारांचा पुन्हा एकदा अभ्यास करून त्यामध्ये सुधारणा करण्याची गरज आहे. जात पडताळणीसाठी एकदा अर्ज आल्यानंतर त्यावरील सर्व प्रक्रिया पूर्ण होऊन तो कमीत कमी वेळेमध्ये कसा निकाली काढता येईल यासाठी संबंधितांना परिपत्रकाद्वारे सूचना देण्यात येतील. या संदर्भात पहिली बैठक घेण्यात आली असून पुन्हा एकदा बैठक घेण्यात येईल व त्यामध्ये माननीय सदस्यांनी केलेल्या सूचनांप्रमाणे कार्यवाही करण्यात येईल.....

श्री. पांडुरंग फुंडकर : श्री. कर्वे यांच्या बाबतीत आपण काय करणार आहात?

(गोंधळ)

श्री. बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, पहिल्यांदा माझे ऐकून घेतले पाहिजे...

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, आपण मला संरक्षण देणार आहात की नाही? श्री. कर्वे नावाच्या अधिकाऱ्याच्या संदर्भात आपण कारवाई करणार आहात की नाही? हा अधिकारी विशेष हक्क समितीच्या सचिवांना नोटिस द्यायला मागेपुढे पहात नाही. हा अधिकारी या सभागृहापेक्षा मोठा आहे काय? शासनाने या अधिकाऱ्याला अधिकारी केले आहे. त्यामुळे आपण त्याच्यावर कारवाई केली पाहिजे. ती करणार की नाही?

श्री. बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, जातपडताळणी संबंधीच्या उपस्थित झालेल्या तारांकित प्रश्नाच्या अनुषंगाने हा प्रश्न पुढे आला आहे. महाराष्ट्रामध्ये आठ ठिकाणी ही समिती काम करीत आहे.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K-1

APR/ KGS/ KTG/

पूर्वी श्री.सरफरे

10:50

ता.प्र.क्र.2873

श्री.बबनराव पाचपुते

या कमिटीमध्ये काम करीत असताना, त्यांना काही अधिकार दिलेले आहेत ही गोष्ट खरी आहे. त्यांनी ठराविक वेळेमध्ये काम केले पाहिजे. सन्माननीय सदस्य सर्वश्री दिवाकर रावते, डॉ. दीपक सावंत, माननीय विरोधी पक्षनेते श्री.पांडुरंग फुंडकर, सन्माननीय सदस्य श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी यांनी सर्वकाही सांगितलेले आहे. आता हा सगळाच विषय परत एकदा ऐरणीवर आलेला आहे. माझ्याकडे सदरहू विभागाचा कार्यभार आल्यानंतर मी दोन-तीन बैठका घेतलेल्या आहेत जेणेकरून कामाच्या दृष्टीने सोयीचे व्हावे, काम लवकर व्हावे, निर्णय लवकर घेतले जावेत, यासाठी कार्यशाळा सुध्दा घेतलेली आहे. सभापती महोदय, याबाबतीत जरा विस्ताराने सांगितले पाहिजे कारण प्रश्न विस्ताराने विचारलेला आहे. आता याठिकाणी श्री.कर्वे यांच्या बाबतीत प्रश्न निर्माण झालेला आहे.

(गोंधळ)

श्री.बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, आता येथे श्री.कर्वे यांच्या बाबतीत प्रश्न निर्माण झालेला आहे. मी खाली बसू काय ?

(गोंधळ)

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, श्री.वैद्य यांचे काय करणार आहात ? ते वैधानिक समितीपुढे येण्यास तयार नाहीत

उपसभापती : येथे माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी एक उदाहरण दिले. जातपडताळणी समितीचा एखादा सदस्य मला कोणीही विचारू शकत नाही असे सांगतो, याचा अर्थ तो राज्य शासनाच्या पलिकडे आहे काय ? अशा प्रकारचा जो उन्मत्तपणा ज्या अधिकाऱ्याकडे असेल, त्याच्या कडून तुम्ही काय अपेक्षा करणार ? माननीय विरोधी पक्षनेत्यासारख्या जबाबदार नेत्यांनी एखाद्या दाखल्याबद्दल त्याला विनंती केली असताना, त्यांनी उद्धटपणे उत्तर दिले आहे म्हणून सदरहू प्रकरण विशेष हक्क भंग समितीपुढे आलेले आहे. एवढे सगळे झालेले असताना, या घटनेनंतर अशा प्रकारचा अधिकारी फार काळ तेथे रहाणे उचित नाही. त्यामुळे आपण याबाबतीत कारवाई करावी.

श्री.बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, मी याबाबतीत थोडक्यातही सांगू शकतो किंवा ...

. . . .के-2

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K-2

APR/ KGS/ KTG/

10:50

विस्तारानेही सांगू शकतो. पण एक गोष्ट आहे की, माननीय विरोधी पक्षनेत्यांबरोबर ज्या अधिकाऱ्याने चुकीचे वर्तन केले आहे, गैरवर्तन केले आहे, त्यांच्यावर कारवाई केली जाईल.त्यांची डी.ई.झाल्यानंतर पुढील कारवाई केली जाईल आणि यासंबंधातील स्पष्ट सूचना सर्व आर.सी.ऑफीसला दिल्या जातील की यामध्ये आपण . . .

(अनेक सन्माननीय सदस्य एकदम बोलतात.)

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय,त्या अधिकाऱ्याला त्या पदावरून काढून टाकावे.

(अनेक सन्माननीय सदस्य एकदम बोलतात.)

श्री.बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या भावना लक्षात घेऊन श्री.कर्वे यांना या सेक्शनमधून काढून टाकले जाईल.

(अनेक सन्माननीय सदस्य एकदम बोलतात.)

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, श्री.वैद्य यांच्याबाबतीत काय ? त्यांनी या सदन्याच्या समितीपुढे साक्षीसाठी येणार नाही असे सांगितले आहे. त्यामुळे श्री.वैद्य यांना देखील कामावरून बाजूला केले पाहिजे.

श्री.बबनराव पाचपुते : सभापती महोदय, याठिकाणी श्री.कर्वे यांच्या संबंधात प्रश्न उपस्थित झाला होता. परंतु आता दुसराच प्रश्न उपस्थित झालेला आहे. जेथे अडचण झालेली आहे, ती दुरुस्त करावयाची आहे आणि त्यासाठी आमची तयारी आहे. आपण सांगितले की, संबंधित अधिकाऱ्यांना तेथे ठेवण्यात येऊ नये. त्यांच्या संबंधात डी.ई.सुरु आहे. पण तेवढ्याने समाधान झाले नाही. त्यामुळे संबंधितांना त्या विभागातून काढून टाकले जाईल हेही सांगितले आहे. यानंतर तेथे संबंधितांना लवकरात लवकर दाखले मिळावेत यासाठी काय करण्यात येणार आहे हे देखील सांगितले आहे. आता यानंतर कोणता विषय राहिला आहे ? मला असे वाटते की, या विषयाला न्याय दिलेला आहे.

श्रीमती मंदा म्हात्रे : सभापती महोदय, माझा महत्वाचा प्रश्न राहिलेला आहे. संबंधितांनी पैसे घेतलेले आहेत. माझ्याकडे पुरावा आहे.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांच्याकडे जो पुरावा आहे

. . . .के-3

श्रीमती मंदाताई म्हात्रे : सभापती महोदय, माझा महत्वाचा प्रश्न तसाच राहिलेला आहे. संबंधितांनी पैसे घेतलेले आहेत. आम्हाला न्याय मिळाला पाहिजे.

(अनेक सन्माननीय सदस्य एकदम बोलतात.)

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, शासन श्री.वैद्य यांच्यावर कारवाई करणार नाही काय ?

उपसभापती : आता सन्माननीय सदस्या श्रीमती उषाताई दराडे यांनी तारांकित प्रश्न क्रमांक 3466 मांडावा. परंतु त्या हजर दिसत नाही. त्यामुळे आता सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोहरे यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक 2918 हा घेण्यात येईल.

श्री.अरुण गुजराथी : सभापती महोदय, आपल्या नियम समितीने असा नियम पास केलेला आहे की, जर एखादा सन्माननीय सदस्य अनुपस्थित असेल तर इतर सन्माननीय सदस्यांना मांडता येईल.

...के-4

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K-4

APR/ KGS/ KTG/

10:50

अनुसूचित जाती/जमाती व ओबीसी मुलींना मिळणाऱ्या शिष्यवृत्तीसाठी बँकेत खाती खोलावयास लावून नंतर शिष्यवृत्तीस विभागाने दिलेला नकार

(4) * 3466 श्रीमती उषाताई दराडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (1) बीड जिल्ह्यात अनुसूचित जाती/जमाती व ओबीसी मुलींना शिष्यवृत्ती मिळणार म्हणून 16 हजार मुलींना बँकेत खाती उघडावयास लावल्यानंतर 15 दिवसांनी ओबीसी मुलींना शिष्यवृत्ती दिली नसल्याचे जिल्हा परिषद शिक्षण विभागाकडून दुसरे पत्र पाठविल्याचे दिनांक 11 जानेवारी, 2010 रोजी वा त्यासुमारास उघडकीस आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (2) असल्यास, या प्रकरणी शासनामार्फत चौकशी केली आहे काय,
- (3) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार सदर दोन आदेश काढणाऱ्या जबाबदार अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे ?

श्रीमती फौजिया खान, श्री.बाळासाहेब थोरात यांच्याकरिता : (1) हे अंशतः खरे आहे.

(2) होय.

(3) या योजनेनुसार ओबीसी मुलींनी बँकेत खाते उघडण्याचे निदर्शनास आलेले नाही केंद्र शासनाच्या सुचनांप्रमाणे कार्यवाही केलेली असल्याने चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, याठिकाणी असे उत्तर देण्यात आलेले आहे की, बीड जिल्ह्यामधील अनुसूचित जाती/जमाती व ओबीसींच्या मुलींना शिष्यवृत्ती मिळणार आहे म्हणून 16 हजार मुलींनी बँकेमध्ये खाती उघडलेली आहेत. ही खाती उघडल्यानंतर त्यांना पत्र पाठविण्यात आले की, तुम्हाला शिष्यवृत्ती मिळणार नाही. त्यामुळे या विद्यार्थींनींवर अन्याय झालेला आहे. या ठिकाणी उत्तरामध्ये असे म्हटलेले आहे की, "या योजनेनुसार ओबीसी मुलींनी बँकेत खाते उघडल्याचे निदर्शनास आलेले नाही." परंतु ओबीसी मुलींनी बँकेत खाते उघडलेले आहेच. म्हणून या सर्व प्रकरणाच्या बाबतीत चौकशी करणार आहात काय ? तसेच आपण या मुलींना शिष्यवृत्ती मिळण्यासाठी ठोस कारवाई करणार आहात काय ? असे माझे दोन स्पेसिफिक प्रश्न आहेत.

यानंतर कु.थोरात

प्रा. फौजिया खान : सभापती महोदय, अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी केंद्र शासनाकडून आखण्यात आलेली ही स्कीम आहे. शासकीय अनुदानित संस्थामध्ये अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थीनीना इयत्ता आठवी पास झाल्यानंतर व कस्तुरबा गांधी विद्यालयाच्या सर्व विद्यार्थीनी म्हणजे ओ.बी.सी., एस.सी., एस.टी., मायनॉरिटी आणि जनरल विद्यार्थीनीना ती योजना लागू असल्याचा केंद्र सरकारचा जी.आर. आहे. त्या अनुषंगाने केंद्र शासनाच्या स्टॅटिकल फॉर्मेटप्रमाणे शिक्षणाधिकाऱ्यांनी एक पत्रक काढून एस.सी., एस.टी., ओ.बी.सी. या सर्व विद्यार्थीनींची माहिती मागविली होती पण त्यानंतर त्यांच्या असे लक्षात आले की, ते थोडेसे अम्बिग्युअस होत आहे. त्यामुळे त्यांनी दुसरे पत्रक काढून खुलासा केला की, यामध्ये फक्त अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या मुलींचा समावेश आहे. बाकी दुसऱ्या मुलींचा समावेश नाही. त्यानंतर ती सगळी माहिती संकलीत करून ती आता केंद्र शासनाकडे पाठविण्यात येणार आहे. बीड जिल्हयामध्ये सन 2008-2009 मध्ये 261 शाळांमधील अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या 1328 विद्यार्थीनींचे खाते उघडण्यात आलेले आहेत. तसेच 285 शाळांमधील अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थीनींचे 1720 खाते उघडण्यात आलेले आहेत. कारण ते निकषच असे आहेत की, खाते उघडल्याशिवाय त्या विद्यार्थीनींचे फॉर्म भरता येत नाहीत, त्यामुळे ते तसे करण्यात आलेले आहे.

श्री. विक्रम काळे : सभापती महोदय, ओ.बी.सी. नां शिष्यवृत्ती मिळणार नाही, असेच आपल्याला म्हणावयाचे आहे काय?

प्रा. फौजिया खार : सभापती महोदय, ती स्कीम ओ.बी.सी. साठी नाही.

(सभापतीस्थानी - माननीय तालिका सभापती श्री. जयप्रकाश छाजेड)

पुणे जिल्ह्यातील दोंड तालुक्यातील नदीकाठावर मोठ्या प्रमाणात मातीचा उपसा सुरु असल्यामुळे भीमा नदीचे पात्र बदलण्याचा निर्माण झालेला धोका

- (5) * 2918 डॉ. नीलम गोऱ्हे, श्री. अनिल परब, श्री.परशुराम उपरकर, डॉ. दीपक सावंत, श्री.मोहन जोशी, श्री. संजय दत्त, श्रीमती मधु जैन, श्री सुभाष चव्हाण, श्री. चरणसिंग सप्रा, प्रा. सुरेश नवले, श्री जयप्रकाश छाजेड : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (1) पुणे जिल्ह्यातील दोंड तालुक्यात नदीकाठावर मोठ्या प्रमाणात मातीचा उपसा सुरु असल्याने भीमा नदीचे पात्र बदलण्याचा धोका निर्माण झाला आहे, हे खरे आहे काय,
 - (2) असल्यास, यामुळे अनेक गावांना पुराचा धोका निर्माण होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
 - (3) असल्यास, याबाबत चौकशी केली आहे काय,
 - (4) असल्यास, या गावांना पुराचा फटका बसू नये म्हणून कोणती उपाययोजना केली आहे वा करण्यात येत आहे ?

श्री. प्रकाश सोळंके श्री. नारायण राणे यांच्याकरिता : (1) दोंड तालुक्यातील भिमा नदीपात्रालगत असलेल्या गावाच्या हद्दीमध्ये माती उत्खननाचे तात्पुरते परवाने दिले असले तरी त्यामुळे भिमा नदीचे पात्र बदलण्याचा धोका निर्माण झालेला नाही.

(3) व (4) हे खरे नाही. दोंड तालुक्यातील भिमा नदीपात्रालगत असलेल्या गावाच्या हद्दीमध्ये माती उत्खननाचे तात्पुरते परवानाद्वारे मातीचे उत्खनन करण्यात आले आहे. त्यामुळे भिमा नदीचे पात्रालगत असणाऱ्या गावांना पुराचा धोका निर्माण झालेला नाही. सदर ठिकाणी माती उत्खनन व वाहतूक आता पूर्णतः बंद करण्यात आली आहे.

डॉ. नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, संपूर्ण महाराष्ट्रामध्ये जो मुद्दा आहे तोच या दोंड तालुक्यातील हातवळणे गावाच्या संदर्भात दिसत आहे. जो कोटा वाळू व्यावसायिकांना दिला जातो त्या कोट्यापेक्षा किती तरी जास्त पटीने वाळूचे उत्खनन केले जाते, अशी येथील ग्रामस्थांची तक्रार आहे. त्याचबरोबर पूर्वी नदी पात्रातून वाळूचा उपसा नदीतील पाणी कमी झाल्यानंतर करता येत होता पण आता सगळीकडे यांत्रिक बोटी आणून मोठ्या प्रमाणात वाळूचा उपसा करण्यात येत आहे. दोंड तालुक्यातील हातवळणे गावातील भिमा नदीच्यापात्रासंबंधीचा प्रश्न मी याठिकाणी उपस्थित केलेला आहे. त्यासंदर्भात दिलेल्या उत्तरात शेवटी असे म्हटलेले आहे की, "सदर ठिकाणी माती उत्खनन व वाहतूक आता पूर्णतः बंद करण्यात आली आहे." सभापती महोदय, यासंदर्भात माझे दोन प्रश्न आहेत. पहिला प्रश्न असा की, मातीचे उत्खनन बंद केले असेल तर हे मातीचे उत्खनन कधी पर्यंत बंद केलेले आहे? तसेच यासंदर्भात स्थगिती देण्यात आलेली आहे की उत्खनन रद्द करण्यात आलेले आहे?

..3..

ता.प्र.क्र.2918...

डॉ. नीलम गोन्हे...

सभापती महोदय, माझा दुसरा प्रश्न धोरणात्मक आहे. नगरजिल्हयामध्ये महसूल विभागातील कर्मचारी वाळू उपसा करणाऱ्या लोकांना विरोध करायला जातात तेव्हा त्यांना चिरडून टाकणे, मारून टाकणे, चपलानी मारणे असे अनेक प्रकार झालेले आहेत. म्हणून माझी अशी सूचना आहे की, ग्रामस्थांना तक्रार करण्यासाठी संपूर्ण महाराष्ट्रात विभागीय आयुक्त स्तरावर जनसुनावणी सुरु करण्यात येईल काय? सभापती महोदय, वाळू उत्खननाबाबतच्या तक्रारी आहेत, जिल्हा स्तरावर लोकांवर दबाव आहे, खुनांचे आणि मारामारीचे प्रकार घडत आहेत म्हणून विभागीय स्तरावर जनसुनवाई सुरु करण्यात येईल काय?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय,सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गोन्हे यांनी याठिकाणी वाळूच्या संदर्भात पहिला प्रश्न उपस्थित केलेला आहे परंतु "नदीकाठावर मोठया प्रमाणात मातीचा उपसा सुरु आहे" असे म्हटले आहे. म्हणजे या प्रश्नाचा रोख माती बदल आहे. सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी हातवळणे ता. दौंड या गावातील ग्रामस्थानी तक्रारी केल्यानंतर फेब्रुवारी महिन्यापासून तेथील मातीचे उत्खनन थांबविण्यात आलेले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी दुसरी सूचना अशी केली आहे की, "वाळूच्या बाबतीत असो किंवा मातीच्या बाबतीत असो जर ग्रामस्थांना तक्रार करावयाची असेल तर आयुक्त स्तरावर जनसुनावणी ठेवण्यात यावी". सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांच्या सूचनेचा जरूर विचार केला जाईल.

यानंतर श्री. बरवड...

ता. प्र. क्र. 2918

श्री. मोहन जोशी : सभापती महोदय, शासनाने या ठिकाणी जे छापील उत्तर दिलेले आहे ते पूर्णपणे चुकीचे आहे. पहिला उपप्रश्न भीमा नदीचे पात्र बदलण्याचा धोका निर्माण झाला आहे, हे खरे आहे काय असा विचारलेला आहे. त्यासंदर्भात उत्तर देताना माती उत्खननाचे तात्पुरते परवाने दिले होते असे म्हटले आहे आणि शेवटच्या उत्तरामध्ये आता ते परवाने बंद केले आहेत असे उत्तर दिलेले आहे. आपण जे तात्पुरते परवाने दिले होते त्या ठिकाणी वाळू आणि मातीचे जे माफीया होते त्यांनी संपूर्ण नदीकाठच्या भागात उत्खनन केल्यामुळे शासनाने आता ते परवाने बंद केले. ही गोष्ट सत्य आहे की, त्यामुळे भीमा नदीच्या पात्राला धोका निर्माण झाला होता. त्या संदर्भात जो प्रश्न विचारला आहे तो खरा आहे आणि दिलेले उत्तर चुकीचे आहे. दुसरी बाब अशी की, फेब्रुवारी महिन्यापासून तात्पुरते परवाने रद्द केले असे म्हटले आहे पण ही गोष्ट पूर्णपणे चुकीची आहे. आजही त्या ठिकाणी अशा पध्दतीचे काम मोठ्या प्रमाणावर चालू आहे आणि त्याचा पुरावा पाहिजे असेल तर माझ्याकडे फोटो सुध्दा आहे. जर हे काम चालू असेल तर ज्या ठिकाणी माती उत्खननाचे काम युध्द पातळीवर सुरु आहे त्यांच्यावर गुन्हा दाखल करून कारवाई करणार काय ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, त्या ठिकाणी जी माहिती दिलेली आहे त्यानुसार दौंड तालुक्यातील कानगाव, गार, हातवळणे येथील ग्रामस्थांनी तक्रारी दिल्या होत्या. तेथील माती उत्खननाचे काम जानेवारी-फेब्रुवारी पासून बंद करण्यात आले आहे. परंतु त्याचबरोबर बाकीच्या काही गावांमध्ये जे परवाने दिलेले आहेत तेथील ग्रामस्थांनी तक्रारी केलेल्या नाहीत म्हणून काही ठिकाणी हे काम चालू आहे. मला या ठिकाणी सांगावयाचे आहे की, नदी पात्रालगतचा पोयटा किंवा माती मोठ्या प्रमाणावर विटभट्टी, बगीचा इत्यादी कामासाठी वापरली जाते आणि गौण खनिज नियम, 1955 मधील तरतुदीनुसार सक्षम अधिकाऱ्याला हा परवाना देता येतो. त्या पध्दतीचे हे परवाने दिलेले आहेत. परंतु ज्या ठिकाणी ग्रामस्थांच्या तक्रारी आलेल्या आहेत त्या ठिकाणी माती उत्खननाचे काम पूर्णपणे बंद केलेले आहे.

तालिका सभापती : प्रश्नोत्तराचा तास संपलेला आहे.

...2...

पृ.शी.: लेखी उत्तरे

मु.शी.: अतारांकित प्रश्नोत्तराची पहिली, दुसरी, तिसरी, चौथी
व पाचवी यादी सभागृहासमोर ठेवणे

सचिव : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने अतारांकित प्रश्नोत्तरांची पहिली, दुसरी, तिसरी, चौथी व पाचवी यादी सभागृहासमोर ठेवतो.

तालिका सभापती (श्री. जयप्रकाश छाजेड) : अतारांकित प्रश्नोत्तरांची पहिली, दुसरी, तिसरी, चौथी व पाचवी यादी सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहे.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेल्या याद्या छपाव्यात)

..3...

पृ.शी./मु.शी.: औचित्याचे मुद्दे

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. संजय केळकर यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री. संजय केळकर : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण संस्थेचा जो अभ्यासक्रम असतो त्यासंदर्भामध्ये नेहमी वाद निर्माण होतात. त्यामध्ये वादग्रस्त धडे असतात. इयत्ता सातवीचे किंवा इयत्ता दहावीचे जे धडे असतात त्यामध्ये आपले जे राष्ट्रपुरुष असतात, आपली जी आदर्शस्थाने असतात, आपण ज्यांना आदर्श मानतो, ज्यांना आपण महाराष्ट्राचे दैवत मानतो त्यांच्याबद्दल अवमानकारक किंवा त्यांची अवहेलना करणारा मजकूर असतो. महाराष्ट्रातील शाळांमध्ये या धड्यांमधून विद्यार्थ्यांना तशा प्रकारे शिकविले जाते. इयत्ता सातवीच्या इतिहासाच्या पुस्तकामध्ये 'हमारे अतीत' या तिसऱ्या धड्यामध्ये 15 पाने आहेत. त्यामध्ये पूर्णपणे मोगलांचा इतिहास आहे. मोगलांनी जी आक्रमणे केली त्याची माहिती त्यामध्ये दिलेली आहे. अलाउद्दीन खिलजी, महंमद तुघलक अशी त्यांच्या वंशावळीची माहिती दिलेली आहे.

तालिका सभापती : आपला औचित्याचा मुद्दा कोणत्या विषयाच्या संदर्भात आहे. आपण वेगळा विषय मांडत आहात.

श्री. संजय केळकर : सभापती महोदय, शिवाजी महाराजांचा जो अवमान झाला आहे त्याबाबत माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. या महाराष्ट्रामध्ये लोकांसमोर शिवाजी महाराजांचा इतिहास मांडावयाचा की मोगल सुलतानांचा इतिहास मांडावयाचा हा प्रश्न निर्माण झाला आहे. इयत्ता दहावीच्या धड्यामध्ये लोकमान्य टिळकांचा फक्त फोटो आहे.

यानंतर श्री. खंदारे

श्री.संजय केळकर....

परंतु त्यांच्यासंबंधी कोणत्याही प्रकारची एक ओळही लिहिलेली नाही. एका बाजूला 15 पाने मोगलांच्या संदर्भात लिहिली आहेत, जे आक्रमक होते. परंतु शिवाजी महाराजांसंबंधी 6 पाने लिहिली आहेत. लोकमान्य टिळकांचा केवळ फोटा छापला आहे, त्यांची माहिती दिली गेली नाही. हे सर्व महाराष्ट्र सरकार सहन करीत आहे. म्हणून मला सरकारचे यानिमित्ताने लक्ष वेधावयाचे आहे. सभापती महोदय, यामध्ये अनेक विषय आहेत. शासक व इमारतीसंबंधी 15 पानांवर कुतुब मिनार, दिल्लीची कुवताल इस्लाम मस्जिद, मक्का, हुमायुंचा मकबरा, दिल्ली येथील दिवान-ए-आम यासंबंधीचा मजकूर आहे. परंतु शिवाजी महाराजांनी किल्ले लढविले त्याची माहिती दिलेली नाही. शासन आजच्या पिढीला काय शिकविणार आहे ? शिवाजी महाराज, लोकमान्य टिळक, महात्मा गांधी, महात्मा फुले हे सर्व राष्ट्र पुरुष आहेत. प्रेरणादायी त्यांचा इतिहास आहे. या विद्यार्थ्यांना त्यांचा इतिहास शिकवणार की ज्यांनी आमच्यावर आक्रमण केले, महाराष्ट्राचे तुकडे केले, महाराष्ट्राला लुटले, महाराष्ट्राची लुटमार केले, हिंदुस्थानची लूटमार केली त्याबाबतची नोंद अभ्यासक्रमात केलेली आहे. हे अतिशय गंभीर आहे. सरकारने तातडीने अभ्यासक्रम तपासून घ्यावा आणि या अभ्यासक्रमावर तातडीने बंदी आणावी अशी विनंती मी या औचित्याच्या मुद्याद्वारे करीत आहे.

तालिका सभापती (श्री.चंद्रकांत छाजेड) : शासनाने नोंद घ्यावी.

प्रा.फौजिया खान : सभापती महोदय, नोंद घेण्यात आली आहे.

NTK/

पृ.शी./मु.शी.: कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे

प्रा.फौजिया खान (अल्पसंख्याक विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने महाराष्ट्र राज्य हज समिती नियम, 2009 प्रसिध्द करणारी अधिसूचना क्रमांक हज.2005/प्र.क्र.7/05/का-5, दिनांकित 12 ऑक्टोबर, 2009 सभागृहासमोर ठेवते.

तालिका सभापती : अधिसूचना सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहे.

3....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

NTK/

औचित्याचे मुद्दे

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.चंद्रकांत पाटील यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री.चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी साडेतीनशे वर्षापूर्वी स्वराज्याची स्थापना केली आणि इथल्या भूमिपुत्रांचे सर्वक्षेत्र राज्य निर्माण झाले. शिवाजी महाराजांचे निधनानंतर मोगल सम्राट औरंगजेब स्वराज्यावर चालून आला. लाखोंची फौज, कसलेले सेनापती, सर्वोत्तम तोफखाना, स्वराज्यावर इथल्या मावळ्यांवर तुटून पडला आणि जगाच्या पाठीवर प्रदीर्घ संघर्षाची सुरुवात झाली. या सुलतानी संकटासंगे लढल्यास शिवपुत्र शिवाजी महाराज पडले. इ.स.1700 मध्ये राजाराम महाराजांच्या निधनानंतर तर स्वराज्य नेतृत्वहीन झाले. याच वेळी औरंगजेब स्वतः मराठ्यांचा गड कोण्डा घेण्याच्या मोहिमेवर निघाला, अशा प्रसंगी शिवस्नुषा महाराणी ताराबाईंनी मराठ्यांचे नेतृत्व आपल्या हातात घेऊन दिल्लीपती औरंगजेबला सतत सात वर्षे झुंजवले आणि इ.स.1707 मध्ये या दिल्ली सम्राटाला महाराष्ट्राच्या भूमिपुत्र आपल्या कबरीची जागा शोधावी लागली. औरंगजेबच्या मरणामुळे जगाच्या इतिहासातील सर्वात संघर्षमय आणि प्रदीर्घ युद्धाचा शेवट झाला. एका मराठी स्त्रीने घडविलेला इतिहास आजही प्रेरणादायी आहे. स्वराज्यासाठी स्वातंत्र्यासाठी मराठे कसे याचा बोध महाराणी ताराबाईंच्या चरित्रातून मिळतो. याच ताराबाईंनी इ.स.1710 मध्ये स्वतंत्र राज्याची करवीर गावी स्थापना केली. या घटनेमुळे कोल्हापूरचे नाव सर्वत्र दुमदुमू लागले. एका स्त्रीने स्थापन केलेले हे एकमेव राज्य होते. ताराबाईंनी स्थापन केलेल्या या राज्याच्या गादीवर लोकराजा राजर्षी शाहू महाराज आले आणि त्यांनी केलेल्या युगप्रवर्तक कार्यामुळे तर कोल्हापूरची स्वतःची एक वेगळी ओळख सर्व विश्वाला झाली. राजर्षींनी केलेल्या कार्याची उपयोगिता दिवसेंदिवस वाढतच आहे. त्यामुळे या करवीर राज्याची स्थापना ही घटना इथल्या भूमिपुत्रांसाठी प्रेरणादायी आहे. या निमित्ताने शासनाने कमीत कमी महाराणी ताराबाईंच्या स्मृती जपणा-या गड कोटांचा त्यावरील वास्तूंचा, पन्हाळगड, विशाळगड, सिंहगड, गगनबावडा, भूदरगड या गडांचा जिर्णोध्दार करावा.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. चंद्रकांत पाटील ...

पंचगंगा राजघाटावरील ताराबाई समाधी मंदिराचा जीर्णोद्धार करावा, महाराणी ताराबाईच्या पुतळ्याला वर्षभर रोषणाई करावी, कोल्हापुरातील सर्व गडकोटांवर भगवे ध्वज उभे करावेत, महाराष्ट्रात सदरची बाब अतिशय महत्वाची असून सरकारने याबाबतीत काही करावे यासाठी या औचित्याच्या मुद्याद्वारे मी शासनाचे लक्ष वेधित आहे.

श्री. कपिल पाटील : सन्माननीय सदस्य श्री. चंद्रकांत पाटील यांनी अतिशय महत्वाचा मुद्दा उपस्थित केलेला आहे. आपण ज्या प्रमाणे छत्रपती शाहू महाराजांचे चरित्र प्रकाशित केलेले आहे त्याप्रमाणे महाराणी ताराबाई यांचेही चरित्र प्रकाशित करावे. महाराणी ताराबाई या एकमेव महिला राज्यकर्त्या होत्या. म्हणून त्यांचे चरित्र प्रकाशित केले गेले पाहिजे.

--

तालिका सभापती : यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. परशुराम उपरकर यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. राज्याची आणि देशाची आर्थिक राजधानी असलेल्या मुंबई शहरातील गिरण्या बंद पडलेल्या आहेत. या गिरण्यांमध्ये काम करणारे बहुसंख्य कामगार हे कोकणातील होते. गिरण्या बंद पडल्यामुळे आज त्यांची उपासमार सुरु झालेली आहे. त्यांची उपासमार होऊ नये म्हणून त्यांना पिवळी रेशनकार्ड देण्याचा निर्णय शासनाने 2003मध्ये घेतलेला होता. या निर्णयाची अद्याप अमलबजावणी होत नाही. तेव्हा या गिरणी कामगारांना ताबडतोबीने रेशन कार्ड देण्याच्या बाबतीत कार्यवाही करावी अशी विनंती मी या औचित्याच्या मुद्याद्वारे शासनास करीत आहे.

--

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. परशुराम उपरकर यांनी आणखी एक औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील सावंतवाडी, दोडामार्ग तालुक्यामध्ये गोवा राज्यात रजिस्ट्रेशन झालेले डंपर खनिजाची ने-आण करण्याकरिता वापरले जात आहेत. गोवा राज्यातील डंपर या राज्यात वापरायचे झाल्यास

..2..

श्री. परशुराम उपरकर...

त्यांचा टॅक्स परिवहन विभागाकडे भरावा लागतो, तो टॅक्स भरलेला नाही. अशा प्रकारे गोवा राज्यामध्ये रजिस्ट्रेशन झालेले सुमारे 100 डंपर खनिजाची ने-आण करण्यासाठी वापरले जातात. या डंपरवर महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन विभागाने तातडीने कारवाई करावी यासाठी मी हा औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करीत आहे.

--

तालिका सभापती : यानंतर सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गो-हे यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेले आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

डॉ.नीलम गो-हे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. राज्यातील देवदासी व विधवा महिलांनी आपल्या प्रलंबित मागण्यांकरिता दिनांक 22 मार्च 2010 रोजी मुंबईत ठिकठिकाणी रेल रोको, धरणे आंदोलने केली. देवदासी आणि विधवा महिलांच्या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाने कायदा केलेला आहे. परंतु त्या कायद्याची कुणाला माहिती नाही. देवदासी व विधवा महिलांना संजय गांधी निराधार योजनेअंतर्गत 500 रुपये अनुदान दिले जाते. हे 500 रु.चे अनुदान गेल्या 20 वर्षांपासून दिले जात असून त्यामध्ये कोणताही बदल अथवा वाढ केलेली नाही. सरकारचा निषेध म्हणून देवदासी आणि विधवा महिलांनी मध्यंतरी मुंडन केले होते. तसेच त्यांनी मंत्रलयामध्ये येऊन माननीय मंत्री महोदय श्री. अनिल देशमुख यांच्या टेबलवर चिठ्ठी चिटकवली होती. त्यावेळी मी त्यांना सांगितले होते की, तुम्ही जर असे काही कराल तर पोलीस तुम्हाला अटक करतील. तरीही त्यांनी न घाबरता मंत्री महोदयांच्या टेबलाला चिठ्ठी चिटकवली. या देवदासी आणि विधवा महिलांचे प्रश्न अनेक वर्षांपासून प्रलंबित आहेत. त्यांच्या प्रश्नाकडे महिला बाल कल्याण विभाग किंवा राज्याचे माननीय उपमुख्यमंत्री लक्ष देत नाहीत. शाहू, फुले, डॉ. आंबेडकर यांची नावे घेणा-या पुरोगामी महाराष्ट्राच्या सरकारने देवदासी आणि विधवा महिलांकरिता ना कोणती योजना आखलेली आहे ना गेल्या 10 वर्षांतील बजेटमध्ये कोणती आर्थिक तरतूद केलेली आहे. या देवदासी आणि विधवा महिलांचे अनुदान 2000 रु. करावे, तसेच दारिद्र्य रेषेखालील महिलांना रेशनकोर्डे द्यावीत असा औचित्याचा मुद्दा मी मांडत आहे.

--

..3..

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गो-हे यांनी आणखी एक औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

डॉ. नीलम गो-हे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. दिनांक 24 मार्च 2010 रोजी वांद्रे-वरळी सिलिंकच्या चार मार्गिकांच्या उद्घाटनासंबंधीच्या वर्तमानपत्रामध्ये छापून आलेल्या बातम्या आपण सर्वांनी वाचलेल्या आहेत. त्या उद्घाटनासाठी अतिमाभ बच्चन यांना निमंत्रित करण्यात आले होते. परंतु अशा प्रकारे त्यांना निमंत्रित करून नंतर त्यांचा पाणउतारा आणि अवमान करणे इष्ट नाही. मला वाटते असा प्रकार जगामध्ये कुठेही घडलेला नाही. खरे म्हणजे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अधिका-यांनी

...नंतर श्री. भोगले....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

डॉ.नीलम गोन्हे.....

आणि सार्वजनिक बांधकाम मंत्र्यांनी रितसर निमंत्रण दिले होते, त्यानंतरच अमिताभ बच्चन कार्यक्रम हजर राहिले होते. प्रश्न असा आहे की, अधिवेशन सुरु आहे. आम्हाला वाद वाढवायचा नाही. मी स्वतः वरळी भागात राहते. रोज सी-लॅकवरून प्रवास करते. मुंबईतील नागरिकांच्या दृष्टीने आणि भारतभर या विषयाची चर्चा चालू आहे म्हणून यासंबंधी औचित्याचा मुद्दा मांडणे औचित्याचे ठरेल. अमिताभ बच्चन यांना राज्य शासनाने निमंत्रण दिले होते का? असेल तर शासनाने ठणकावून सांगितले पाहिजे. या संदर्भात हा जो वादंग उभा राहिला आहे हे दुर्दैवी आहे. राज्य शासनाने भूमिका स्पष्ट केली पाहिजे. "हो" आम्ही बोलावले होते पुन्हा वेळ आली तरी आम्ही बोलावू. कलाकार म्हणून त्यांच्याबद्दल आम्हाला आदर आहे. शासनाने याबाबत भूमिका स्पष्ट करावी.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, माननीय उपमुख्यमंत्री श्री.छगन भुजबळ साहेब सभागृहात उपस्थित आहेत. त्यांनी राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट करावी. ते स्वतः कार्यक्रमाला हजर होते.

तालिका सभापती (श्री.जयप्रकाश छाजेड) : सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, महाराष्ट्रात चर्चा सुरु आहे. दिल्ली ते गल्लीपर्यंत चर्चा सुरु आहे. या सदर्नाचे नेते माननीय उपमुख्यमंत्री त्या कार्यक्रमास निमंत्रित होते. त्यांनी सभागृहात खुलासा केला पाहिजे. मुझे मंत्री महोदय ने बुलाया था इसलिए मैं गया था असे अमिताभ बच्चन यांनी मुलाखतीत म्हटले आहे. संपूर्ण महाराष्ट्राला कळले पाहिजे की, नक्की काय आहे? माननीय उपमुख्यमंत्री याठिकाणी उपस्थित आहेत. त्या कार्यक्रमांमध्ये माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या एका बाजूला ते स्वतः बसले व दुस-या बाजूला अमिताभ बच्चन यांना बसविले. दिल्लीपर्यंत मॅसेज गेला.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.

तालिका सभापती (श्री.जयप्रकाश छाजेड) : सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.

..2..

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, औचित्याच्या मुद्यावर माननीय सदस्यांना बोलता येणार नाही. औचित्याचा मुद्दा मांडण्यासाठी आपण मला परवानगी दिली आहे.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, सन्माननीय उपमुख्यमंत्री याठिकाणी उपस्थित आहेत. नेमकी वस्तुस्थिती काय आहे हे सभागृहाला कळले पाहिजे.

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय, श्री.अमिताभ बच्चन हे ज्येष्ठ व श्रेष्ठ कलाकार आहेत. कोणी न बोलावता कोणत्या कार्यक्रमाला जाणे त्यांना शक्य नाही. ते स्वतः फार बिझी असतात. एमएसआरडीसी विभागाच्या मंत्र्यांनी त्यांना निमंत्रण दिले होते. त्यानुसार ते कार्यक्रमाला आले होते. माननीय मुख्यमंत्री व उपमुख्यमंत्री यांनी स्वतःच उद्घाटनाचा कार्यक्रम केला होता. अनेक डिग्नीटरीज, प्रमुख व्यक्ती, मंत्रीमहोदय बसले होते तसे अमिताभ बच्चन देखील बसले होते. त्यांनी राजीव गांधी सेतूबद्दल चांगले उद्गार काढले. राज्याबद्दल चांगले उद्गार काढले. राज्य शासनामध्ये वादविवाद निर्माण झालेला नाही.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. राज्यासमोर कष्टकऱ्यांचे प्रश्न आहेत. सर्वसामान्यांचे प्रश्न आहेत. राज्यासमोर इतर महत्वाचे प्रश्न आहेत. काल सभागृहामध्ये राज्याचा अर्थसंकल्प मांडला गेला. इतके महत्वाचे प्रश्न असताना अमिताभ बच्चन यांच्यासंबंधीचा प्रश्न विरोधकांना महत्वाचा वाटतो याचे मला आश्चर्य वाटले.

(नंतर श्री.खर्चे....)

भाई जगताप

(अडथळा)महोदय, मला प्रथम माझा हरकतीचा मुद्दा पूर्ण करू द्यावा. मला अपेक्षा आहे की, विरोधी पक्षातील सन्माननीय सदस्य याचे खरे उत्तर देतील. आज राज्यासमोर अनेक वेगवेगळे प्रश्न आहेत. दररोज वाहिन्यांसमोर जाऊन वेगवेगळ्या मुलाखती घ्यायच्या, शासनाच्या कारभाराबद्दल बोलावयाचे आणि सरकार कसे काम करीत नाही हे सांगायचे एवढेच सुरु आहे. एवढे मोठमोठे प्रश्न राज्यासमोर असताना सभागृहाचा अतिशय महत्वाचा वेळ अशा विविध प्रश्नांच्या बाबतीत, राज्यातील कष्टकऱ्यांच्या प्रश्नासंदर्भात सभागृहाचा महत्वाचा वेळ घेतला असता तर मी समजू शकलो असतो, महिलांच्या विकासासाठी घेतला असता तरी समजू शकतो असतो परंतु अमिताभ बच्चनच्या मुद्यावर एवढा वेळ घेणे संयुक्तिक आहे काय ?

श्री. किरण पावसकर : महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी सभागृहाला सांगितले त्याचीच काळजी आम्हाला आहे. राज्यासमोर बिकट प्रश्न असताना राज्याचे मंत्री कोण राहणार, राज्याचा मुख्यमंत्री कोण राहणार हे खरोखरच हॉलिवुड इंडस्ट्रीज ठरविते.....अडथळा.....कारण यापूर्वीचे मुख्यमंत्री यांना रामगोपाल वर्मा या दिग्दर्शकामुळे जावे लागले आणि आता अमिताभ बच्चनमुळे या मुख्यमंत्र्यांना जावे लागू नये अशी भावना असून ती आपण लक्षात घ्यावी.

श्री. विक्रम काळे : महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे

तालिका सभापती (श्री. जयप्रकाश छाजेड) : अशा प्रकारे इकडून एक सदस्य बोलला तर तिकडून सुद्धा बोलण्याची परवानगी मागितली जाते, हे योग्य नाही. कृपया आता सभागृहात शांतता ठेवावी.

....2....

तालिका सभापती

सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

डॉ. दीपक सावंत : महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सन्माननीय सदस्य श्री. भाई जगताप यांनी आताच सांगितले की, राज्यात अनेक जटिल प्रश्न आहेत म्हणून त्यांच्याच कार्यक्षेत्राशी संबंधित असलेला प्रश्न मी निदर्शनास आणण्याचा प्रयत्न करित आहे. सन 2009-10 चा आर्थिक पाहणी अहवाल पाहिला तर बेरोजगारांचे प्रमाण जबरदस्त वाढलेले आहे. त्यानुसार राज्यात 4,11,470 एवढे पदवीधर आणि 122353 पदविकाधारक आहेत. त्यात सर्वसाधारण इंजिनिअरिंग आणि वैद्यकीय क्षेत्रातील पदविकाधारक समाविष्ट आहेत. त्यात फक्त 155347 एवढ्या स्त्रीया असून हे प्रमाण 37 टक्कमे इतकेच आहे, ही संख्या राज्याला शोभनीय नाही. आणि पदव्युत्तर पदवीधर स्त्रीयांची संख्या फक्त 30 अक्के एवढीच आहे. आपल्याकडे रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग जो आहे त्यांच्यामार्फत पदवीधरांची नोंदणीच होत नाही. तसेच मार्गदर्शन केंद्रांतर्फे 17.66 लाख लोकांना नोकऱ्या उपलब्ध असल्याचे सांगण्यात आले पण प्रत्यक्षात फक्त 17 हजार 200 एवढ्याच लोकांना नोकऱ्या दिल्या व हे प्रमाण फक्त 10 टक्के एवढेच आहे. म्हणून मी या माध्यमातून सांगू इच्छितो की, रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग बंद पडलेल्या स्थितीत आहे असे म्हटले तरी चालेल. कारण शासन अत्यंत काळजीपूर्वक हा विभाग कसा बंद होईल याकडे जातीने लक्ष देत आहे.

दुसरा महत्वाचा मुद्दा असा आहे की 4 लाख कामगार आज राज्यात बेकार झालेले आहेत. राज्यातील 44997 लघु उद्योग आणि 845 मोठे उद्योगही बंद पडलेले आहेत. त्यामुळे बेकारांच्या संख्येत वाढ झाल्यामुळे कालच मंत्री महोदयांनी अर्थसंकल्पात 4 लाख बेरोजगारांना नोकऱ्या देण्याचे सांगितले याकडे शासनाने गांभीर्याने लक्ष देणे आवश्यक आहे. आणि रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग पुन्हा कार्यशील बनविण्यासाठी मंत्री महोदयांनी परिश्रम घेणे आवश्यक आहे.

यानंतर श्री. गायकवाड....

तालिका सभापती (श्री.जयप्रकाश छाजेड) :यानंतर नियम 93 च्या सूचना घेण्यात येतील.

श्री.गोपीकिसन बाजोरिया : सभापती महोदय, मला औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी देण्यात यावी.

तालिका सभापती : जेवढे औचित्याचे मुद्दे स्वीकारण्यात आले होते ते सर्व औचित्याचे मुद्दे मांडण्यासाठी मी परवानगी दिली होती.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. गोपीकिसन बाजोरिया यांना औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी देण्यात यावी अशी माझी आपल्याला विनंती आहे.

तालिका सभापती : ठीक आहे. नियम 93 च्या सूचनांचा विषय संपल्यानंतर त्यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडावा. यानंतर नियम 93 च्या सूचना घेण्यात येतील.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ.शी.मु.शी नियम 93 अन्वये सूचना

तालिका सभापती (श्री.जयप्रकाश छाजेड) : सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी " शासनाच्या जीवनदायी योजनेअंतर्गत केवळ कर्करोग, मेंदू विकार, किडनी विकार व हृदयविकार या चार आजारांच्या उपचाराकरिता शासनाकडून दोन लाख रुपयापर्यंत देण्यात येत असलेली मदत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे यांनी " हुतात्मा राजगुरु स्मारकाच्या बांधकामात भ्रष्टाचार झाल्याच्या निषेधार्थ तसेच या प्रकरणी जबाबदार असलेल्यांवर कारवाई करण्याच्या मागणीसाठी प्रांतीय संघाच्या कार्यकर्त्यांनी चार दिवसांपूर्वी सुरु केलेले बेमुदत उपोषण व पाळण्यात आलेला कळकळीत बंद " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य अॅड.अनिल परब यांनी " उल्हास नदीत केमिकल मिसळल्यामुळे दिनांक 24.3.2010 रोजी वा त्या सुमारास हजारो मासे मृतावस्थेत आढळल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री जयंत प्र.पाटील, कपिल पाटील यांनी " वरळी, कोळीवाडयाच्या मूळ गावक-यांच्या मालकी हक्कावर गदा आणणारी व जनतेसाठी राखीव असणारा मोकळा भूखंड गिळंकृत करणारी सिध्दी सागर एसआरए योजना, बेलानी नगर योजना रद्द करण्याबद्दल शासनाकडे अनेकवेळा दाद मागून देखील संबंधितांना न्याय न मिळाल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री कपिल पाटील, जयंत प्र.पाटील यांनी " पर्यावरणाचा असमतोल राखण्यासाठी तारापूर औद्योगिक क्षेत्रात काही भूखंड भारत राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाने आरक्षित सोडले असून सदर भूखंडावर पंजाब केमिकल्स आणि रामदेव केमिकल्स

या प्रदूषणकारी सॅम्प -2 मधील कंपन्यांनी बांधकाम करण्यास सुरुवात केल्याने प्रदूषणाचा प्रचंड धोका वाढणे " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री परशुराम उपरकर, किरण पावसकर यांनी " सिंधुदूर्ग जिल्यातील बेकायदा लोह खनिजांची गोवा राज्यात होत असलेली तस्करी " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री किरण पावसकर, परशुराम उपरकर, अॅड. अनिल परब यांनी " सिंधुदूर्ग जिल्यातील मच्छिमारांनी एन.सी.डी.सी.कडून मच्छिमारी नौकांची दुरुस्ती करण्यासाठी 7 ते 8 वर्षापूर्वी जिल्हा बँकेकडून घेतलेले कर्ज मत्स्य दुष्काळामुळे संबंधित कर्जदार 2 ते 4 वर्षापासून कर्जाची फेड न करू शकल्यामुळे कर्ज वसुलीकरिता जिल्हा बँकेकडून या मच्छिमारांना दिलेली 101 ची नोटीस " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री रामनाथ मोते, भगवानराव साळुंखे, विनोद तावडे. यांनी " रात्र शाळांमधील शिक्षक, शिक्षकेतरांच्या व विद्यार्थ्यांच्या अडचणींचा विचार करण्यासाठी दोन वर्षापूर्वी शासनाने गठीत केलेल्या समितीवर अद्याप शासनाने निर्णय न घेणे " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री पांडुरंग फुंडकर, पाशा पटेल, केशवराव मानकर यांनी " राज्यात आजपर्यंत सर्व सात बाराच्या उताऱ्यातील पेरपत्रकांच्या नमुना -12 मध्ये भोगवटादाराच्या नावाची नोंद असणे, तेल्हारा तालुक्यात सध्या संगणकीकृत सात बाराच्या उताऱ्यामध्ये पेरपत्रकाचा नमुना क्रमांक 12 नसल्यामुळे पटवा-यांकडून भोगवटादाराच्या नावाची नोंद होत नसल्याने येत असलेल्या अडचणी " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

4..

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

R 4

VTG/ ST/ SBT/

तालिका सभापती..

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री विनोद तावडे,रामनाथ मोते,संजय केळकर,चंद्रकांत पाटील यांनी " मुंबई, वांद्रे येथील सी रॉक हॉटेलचे काम सुरु असतांना दिनांक 23 मार्च,2010 रोजी स्लॅब कोसळून दोन कामगार गंभीर जखमी होणे, सदर हॉटेलचे नूतनीकरण व अंशतः पुनर्बांधणीची परवानगी घेतली असतांना सदर हॉटेलचे बांधकाम जमीनदोस्त करून नवीन हॉटेल बांधण्याचे काम सुरु असल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री गोपीकिसन बाजोरिया यांनी " हिंगोली शहरातील सर्व्हे नंबर 143,144/2, 146/1,154,155 मधील 100 एकर जमीन ही नांदेड येथील निधी टेक्सटाईल्सची असून सध्याचे वर्तमान मालक निधी टेक्सटाईल यांनी या जमिनीची खरेदी विक्री करतांना लाखो रुपयांचा राजस्व बुडविल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

इतर नियम 93 च्या सूचनांना मी दालनात अनुमती नाकारली आहे.

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

R 5

VTG/ ST/ SBT/

नियम 93 चे पहिले निवेदन पुढे ढकलण्या बाबत

तालिका सभापती : नियम 93 चे पहिले निवेदन पुढे ढकलण्यात आले आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

R 6

VTG/ ST/ SBT/

पृ. शी. : सिंधुदुर्ग जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने लेखा परीक्षण व नाबार्डला आढळलेल्या आर्थिक घोटाळ्याची पूर्तता न करणे

मु. शी. : सिंधुदूर्ग जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने लेखा परीक्षण व नाबार्डला आढळलेल्या आर्थिक घोटाळयाची पूर्तता न करणे.याबाबत श्री.परशुराम उपरकर, वि. प. स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

श्री. प्रकाश सोळंके (सहकार राज्य मंत्री) : सभापती महोदय, श्री.परशुराम उपरकर यांनी "सिंधुदूर्ग जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने लेखा परीक्षण व नाबार्डला आढळलेल्या आर्थिक घोटाळयाची पूर्तता न करणे " या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

... ..

नंतर श्री.सरफरे

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, या सभागृहामध्ये या विषयावर सातत्याने प्रश्न उपस्थित करण्यात आलेले आहेत. मी माझ्या सूचनेमध्ये चार मुद्दे मांडले होते. बँकेने तोटा दाखवून सभासदांना 7.50 टक्के लाभांश आणि कर्मचाऱ्यांना 20 टक्के बोनस दिला हे खरे आहे काय? असेलतर त्या बाबत आपण कोणती कारवाई करणार आहात? त्याचप्रमाणे इन्फ्रासॉफ्ट लिमिटेड कंपनीची कमी दराची निविदा असतांना विद्या ऑनलाईन कंपनीची जास्त दराची निविदा मंजूर करण्यात आली हे खरे आहे काय? असेलतर फेरनिविदा काढणार काय? मागास प्रवर्गातील जागेवर खुल्या प्रवर्गातील 25 लोकांना पदोन्नती देण्यात आली आहे. अशाप्रकारे शासनाच्या आदेशाचे उल्लंघन झाले असल्याचे मंत्रिमहोदयांनी सभागृहात कबूल केले आहे. या झालेल्या उल्लंघनाबाबत आपण काय कारवाई करणार आहात? संबंधित कर्मचाऱ्यांना पदावनत करून त्यांच्याकडून वसूली करणार काय? त्याचप्रमाणे प्रशासकाच्या रिक्त जागेवर फीट अँड प्रॉपर निकषाप्रमाणे मुलाखत घेऊन नियुक्ती करित असतांना श्री. गावडे नावाचा कर्मचारी मुलाखतीला उपस्थित असतांना त्याला डावलण्यात आले हे खरे आहे काय? श्री. गावडे हे फीट अँड प्रॉपर या वर्गवारीमध्ये बसत असतील तर त्यांना नियुक्त करणार काय?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, माननीय सदस्यांनी विचारलेल्या प्रश्नाच्या संदर्भात नाबार्ड बँकेने सिंधुदुर्ग जिल्हा मध्यवर्ती बँकेची दि.1.4.2007 ते 31.3.2009 पर्यंत तपासणी केली. त्यांच्या तपासणी अहवालाप्रमाणे बँकेने अॅसेट क्लासिफिकेशन अंतर्गत 31.3.2009 अखेर 419.19 लाखाची कमी तरतूद केल्याची बाब उघडकीला आली आहे. यामुळे बँकेला 13.70 लाखाचा नफा झाल्याचे दिसते. परंतु ताळेबंदामध्ये मात्र ही तरतूद कमी केली नसती तर 443.56 लाखाचा तोटा झाला असता. याठिकाणी जी काही वसूली करावयाची होती तिची पूर्तता करून बँकेने अहवाल तयार केला, तो संचालक मंडळाने दि.30.3.2000 रोजी मंजूर केला. नाबार्डच्या दोष दुरुस्ती अहवालावर प्रक्रिया सुरु आहे. ती संपल्यानंतर योग्य ती कारवाई करण्यासाठी त्या संदर्भात नाबार्डचे म्हणणे ऐकून घेतल्यानंतर कारवाई केली जाईल.

सभापती महोदय, माननीय सदस्यांच्या दुसऱ्या प्रश्नाच्या बाबतीत सांगू इच्छितो की, संगणकीकरणाच्या बाबतीत एस.पी. कन्सल्टंट, पुणे यांना बँकेने सल्लागार म्हणून नियुक्त केले. त्याकरिता बँकेने निविदा मागविल्या असता सात निविदाकारांनी प्रझेंटेशन केले. त्यामध्ये 4 कंपन्यांची अंतिम निवड करण्यात आली, आणि त्यामध्ये विद्या ऑनलाईन प्रायव्हेट लिमिटेड या

DGS/ ST/ SBT/

श्री.प्रकाश सोळंके...

कंपनीची निविदा इतर निविदांपेक्षा कमी होती. त्यामुळे सल्लागारांच्या शिफारशीनुसार रु.3.92 कोटी ची विद्या ऑनलाईन लिमिटेड कंपनीची निविदा मंजूर करण्यात आली. परंतु सदर कंपनीला आतापर्यंत बँकेने कोणतेही आदेश दिले नाहीत. सभापती महोदय, मागासवर्गीयांच्या पदोन्नतीचा मुद्दा माननीय सदस्यांनी उपस्थित केला. त्याबाबत सहकार खात्याने दिलेल्या सूचनेनुसार बँकेने पदोन्नती दिल्यानंतर दिला जाणारा परीविक्षाधीन कालावधी 2 वर्षांपासून 6 महिने करण्याचा निर्णय बँकेच्या संचालक मंडळाने घेतला आहे. संचालक मंडळाने केलेल्या ठरावानुसार उर्वरित 24 कर्मचारी पदोन्नतीस पात्र असून त्यांना पदोन्नती देण्याची कारवाई बँकेमार्फत 1 महिन्याच्या आत केली जाईल. त्याचप्रमाणे त्याबाबत सहकार खात्यामार्फत त्यांना पदोन्नती देण्यासाठी पाठपुरावा केला जाईल. श्री. तावडे यांना सीईओ पदाचा अतिरिक्त पदभार दिला आहे. त्यासाठी बँकेने एक वेळ जाहीरात दिली होती. त्यामध्ये बँकेला पात्र उमेदवार मिळाला नाही असे बँकेचे म्हणणे आहे. याबाबतीत माननीय सदस्यांनी दिलेली माहिती तपासून पाहिली जाईल व त्याबाबत निर्णय घेतला जाईल.

(यानंतर सौ.रणदिवे)

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

T-1

APR/ ST/ SBT/

पूर्वी श्री.सरफरे

11:35

प्रा.सुरेश नवले : सभापती महोदय, महाराष्ट्रातील ज्या काही 10-15 चांगल्या बँका आहेत, त्यापैकी सिंधुदूर्ग ही एक चांगली बँक आहे. या बँकेला पारितोषिक मिळालेले आहे.

तालिका सभापती (श्री.जयप्रकाश छाजेड) : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

प्रा.सुरेश नवले : सभापती महोदय, माझा प्रश्न असा आहे की, जाहिरात देऊन सुध्दा जे पात्र उमेदवार मिळालेले नाहीत. तर सदरहू पात्र उमेदवार भरण्याची प्रक्रिया किती दिवसांमध्ये पूर्ण करण्यात येणार आहे ?

श्री.प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, त्या मध्ये पात्र उमेदवार किंवा अर्हताप्राप्त उमेदवार प्राप्त न झाल्याने बँकेच्या संचालक मंडळ सभा दि.13-02-2010 मध्ये ठरल्यानुसार पुनश्च: जाहिरात देऊन नियुक्तीची प्रक्रिया पूर्ण केली जाईल.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, मघाशी माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितले की, आपण विद्यालय कंपनीला कॉन्ट्रॅक्ट दिलेले आहे. परंतु यासाठी बँकेच्या संचालकांचा विरोध होता काय ?

श्री.प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, यासाठी बँकेच्या संचालकांचा विरोध होता की नाही हा विषय नाही. पण बँकेच्या संचालक मंडळाने बहुमताने हा ठराव पास केलेला आहे आणि त्याप्रमाणे निर्णय झालेला आहे.

. . . .टी-2

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

T-2

APR/ ST/ SBT/

11:35

पृ.शी. : मुंबई ते शिर्डी या महामार्गावरील अवजड
वाहनांच्या वाहतुकीमुळे होत असलेले अपघात.

मु.शी. : मुंबई ते शिर्डी या महामार्गावरील अवजड
वाहनांच्या वाहतुकीमुळे होत असलेले अपघात
याबाबत सर्वश्री अनिल परब, किरण पावसकर,
डॉ.दीपक सावंत, परशुराम उपरकर वि.प.स.
यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

श्री.अब्दुल सत्तार (सार्वजनिक उपक्रम राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री अनिल परब, किरण पावसकर, डॉ.दीपक सावंत, परशुराम उपरकर यांनी "मुंबई ते शिर्डी या महामार्गावरील अवजड वाहनांच्या वाहतुकीमुळे होत असलेले अपघात"या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती (श्री.जयप्रकाश छाजेड) : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छापवे)

. . . .टी-3

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, माननीय मंत्री महोदय तयारी करुन आलेले आहेत काय ?

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, आपण निवेदनामध्ये असे म्हटलेले आहे की, "उर्वरित घोटी ते शिर्डी या 124.63 कि.मी.लांबीतील डांबरी धावपट्टीची 66.530 कि.मी.लांबी दुपदरी असून उर्वरित 58.100 कि.मी.लांबी दीड पदरी आहे." अशा प्रकारे विश्लेषण दिलेले आहे. पण हा रस्ता कधी तयार होणार आहे ? दुसरा प्रश्न आहे आणि सभापती महोदय, आपल्याला देखील माहिती असेल की, हा रस्ता अरुंद असल्यामुळे या रस्त्यावर मोठ्या प्रमाणात अपघात होत असतात. त्या ठिकाणी अपघात झाल्यानंतर ताबडतोब पेशंटला उपचार मिळणे आवश्यक आहे. परंतु त्या पेशंटला नाशिक किंवा इगतपूरी येथे नेईपर्यंत तो दगावतो. परवाच्या देखील तेथे क्वॉलीस गाडीला अपघात झालेला आहे. त्यामुळे येथे एक ट्रौमा सेंटरची अत्यंत आवश्यकता असून राज्य शासन धोरणात्मक निर्णय घेणार का ? या रस्त्यावरून लाखो भाविक प्रवास करीत असतात. अशा वेळी जर एखादा अपघात झाला तर संबंधितांना ताबडतोब ट्रिटमेंट मिळाली पाहिजे. शासन येथील रस्त्याचे काम पूर्ण करील परंतु तेथे एक ट्रौमा सेंटर बांधणार आहे का ? सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फतच ते होणार आहे म्हणून मी हा प्रश्न विचारीत आहे.

श्री.अब्दुल सत्तार : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी येथे माहिती दिली. या विषयाच्या संबंधातील सर्व बाबींचा अभ्यास केल्यानंतर मुंबई ते शिर्डी (व्हाया घोटी मार्ग) हा रस्ता 252.33 कि.मी.असून त्यापैकी मुंबई ते घोटी 127.70 कि.मी.व घोटी ते शिर्डी 124.63 कि.मी.आहे. मुंबई-नाशिक घोटीपर्यंत राष्ट्रीय महामार्ग क्र.3 या भागातील रस्त्याचे चौपदरीकरणाचे काम सद्यस्थितीत भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण यांचे मार्फत प्रगतीपथावर आहे.

यानंतर कु.थोरात

श्री. अब्दुल सत्तार...

त्यामध्ये दोन्ही बाजूचे दुपदरीकरण करणे, डांबरीकरण करणे, धावपट्याशिवाय बाजूच्या पट्यांचे रुंदीकरण करणे, साडे तीन मीटरचा व दीड मीटरचा डांबरीकरण पृष्ठभाग, दोन मीटर मुरमाचा पृष्ठभाग तसेच....

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मद्दा आहे असा आहे की, माननीय मंत्रिमहोदय निवेदनामध्ये जे दिलेले आहे तेच वाचत आहेत. माझा प्रश्न वेगळा आहे. माननीय मंत्रिमहोदय अशा पध्दतीने उत्तर देणार असतील तर ते या प्रश्नाच्या बाबतीत गंभीर नाहीत. सभापती महोदय, माझा स्पेसिफिक प्रश्न होता की, हे काम कधीपर्यंत होणार आहे?

श्री. अब्दुल सत्तार : सभापती महोदय, हे काम दोन वर्षांत पूर्ण होणार आहे.

डॉ. दीपक सावंत : ट्रॉमासेंटर उभारण्याच्या बाबतीत काय?

श्री. अब्दुल सत्तार : सभापती महोदय, ट्रॉमा सेंटरच्या बाबतीत आरोग्य विभागाशी चर्चा करून निर्णय घेण्यात येईल.

पु. शी. : मुंबई विद्यापीठातील परीक्षा नियंत्रकाच्या पात्रतेविषयी तसेच परीक्षा पध्दतीत होत असलेला गैरप्रकार.

मु. शी. : मुंबई विद्यापीठातील परीक्षा नियंत्रकाच्या पात्रतेविषयी तसेच परीक्षा पध्दतीत होत असलेला गैरप्रकार याबाबत सर्वश्री विनोद तावडे, रामनाथ मोते, संजय केळकर व चंद्रकांत पाटील वि. प. स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

प्रा. वर्षा गायकवाड (उच्च व तंत्रशिक्षण राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री विनोद तावडे, रामनाथ मोते, संजय केळकर व चंद्रकांत पाटील यांनी "मुंबई विद्यापीठातील परीक्षा नियंत्रकाच्या पात्रतेविषयी तसेच परीक्षा पध्दतीत होत असलेला गैरप्रकार" या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवते

तालिका सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

...3 ...

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, निवेदनामध्ये शासनाने जी माहिती दिली आहे त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, "विद्यापीठ व्यवस्थापन समितीच्या बैठकीमध्ये अहवालाच्या बाजूने सहा सदस्यांनी मतदान केले तर अहवालाच्या बाजूने पाच सदस्यांनी मतदान केलेले आहे." त्यामुळे हा विषय अत्यंत गंभीर आहे. शासन यामध्ये लक्ष घालीत आहे असे या ठिकाणी उत्तर देण्यात आलेले आहे. या ठिकाणी माननीय मंत्रिमहोदय, टोपेसाहेब देखील उपस्थित आहेत. माझी मंत्रिमहोदयांना एवढीच विनंती आहे की, हा अहवाल आपल्याकडे मागवून घेण्यात यावा आणि यामध्ये लक्ष घालण्यात यावे. सभापती महोदय, विद्यापीठातील एखाद्या परीक्षा नियंत्रकाची चौकशी होऊन चौकशी समितीने दोन वेगवेगळे अहवाल देणे आणि सहा विरुद्ध पाच असे मतदान होऊन तो पास होणे. त्यामध्ये सुध्दा सहाव्या सदस्याला धरून आणून मतदान झालेले आहे, इतके गलिच्छ राजाकारण त्याठिकाणी चालले आहे, ते होऊ नये, म्हणून तो सगळा अहवाल मागवून माननीय मंत्रिमहोदया त्यामध्ये लक्ष घालणार असतील तरच हा विषय मार्गी लागेल अशी माझी सूचना आहे.

प्रा. वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे शासनाने त्यामध्ये पूर्णतः लक्ष घालण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. त्यासाठी शासन स्तरावर उप सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती स्थापन करण्यात येणार आहे.

प्रा. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, विद्यापीठामध्ये परीक्षा नियंत्रकाचे पद हे अतिशय वरिष्ठ दर्जाचे पद आहे. तसेच या पदाला जबाबदारीसुध्दा मोठी आहे. अनेक ठिकाणी पात्रता नसलेल्या माणसांच्या नेमणूका होतात आणि वर्षानुवर्षे इकडच्या-तिकडे त्या चालू राहतात. सभागृहाच्या लक्षात आल्यानंतर आणि सभागृहात ही बाब आल्यानंतर वस्तुतः या पदासाठी लागणारे जे क्वालिफिकेशन्स आहेत ती शैक्षणिक पात्रता आणि अनुभवावर आधारित पात्रता या वेल डिफाईन आहेत. म्हणजे नियमाने त्या ठरवून दिलेल्या आहेत. माझे म्हणणे असे की, समितीमध्ये दोन विरुद्ध एक असे मतदान झाले. एक्झिक्युटिव्हमध्ये सहा विरुद्ध पाच असे मतदान झाले. हा काही मतदानाचा विषय नाही. Either he is qualified or he is not या पदासाठी शंभर टक्के वेतन देण्यात येते, अनुदान देण्यात येते. तो मनुष्य पात्र असेल तर शासनाने ठामपणे सांगितले पाहिजे की, हे चुकीचे आहे म्हणजे त्या माणसाला नीटपणाने काम तरी करता येईल. खरोखरच तो अपात्र असेल तर ज्याची Legitimay गेलेली आहे, दहा लोकांना हे माहित असते की, हा माणूस

..4..

प्रा. बी.टी.देशमुख...

लायकीचा नाही तरीही तो परीक्षा नियंत्रक म्हणून काम करीत असेल तर माझी शासनाला विनंती आहे की, आपण समिती नेमली आहे असे म्हणता पण हा फॅक्च्युअल रिपोर्टचा प्रश्न आहे. कायद्याने जी पात्रता ठरवून दिलेली आहे, ती आहे किंवा नाही हे तपासून किमान त्याचे वेतन ताबडतोब बंद करता येईल तसेच पुढची कारवाई करण्याचे शासनाला अधिकार आहेत. तेव्हा हे टाईम-बाऊण्ड केले पाहिजे. नाही तर ते डिमॉरलाईज होते. खालच्या कर्मचाऱ्यांच्यामध्ये अशी भावना निर्माण होते की, अशा प्रकारे याठिकाणी काहीही चालते. त्यामुळे त्याची विधिमयता निघून जाते. तेव्हा शासन ही कारवाई किती दिवसात पूर्ण करणार आहे?

प्रा. वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, सभागृहाचे ज्येष्ठ सदस्य प्रा. बी.टी.देशमुख यांनी जो प्रश्न विचारलेला आहे तो बरोबर आहे. कारण जेआयसीटीचे नॉर्स असोत की, युजीसीचे नॉर्सम असोत क्वालिफिकेशन आणि अनुभव हा 2 प्लस 2 म्हणजे 4 च असले पाहिजे, ते 2 प्लस 2 म्हणजे 1 होता कामा नये. म्हणूनच यासंदर्भात शासन स्तरावर एक समिती स्थापन करण्यात येणार आहे. तसेच टाईम-बाऊण्ड किती दिवसात ही कारवाई पूर्ण करण्यात येणार आहे असा प्रश्न याठिकाणी विचारण्यात आला आहे. तेव्हा पंधरा दिवसात याबाबतचा अहवाल सभागृहासमोर येईल.

श्री. कपिल पाटील : सभापती महोदय, मुंबई विद्यापीठात सातत्याने राजकारण केले जाते आणि काही अधिकाऱ्यांना दडपण्याचा प्रयत्न केला जातो त्यामधून अशी प्रकरणे वारंवार उपस्थित होतात. त्यामुळे विद्यापीठाच्या कारभारामध्ये शासनाने लक्ष घालावे कारण ही राजकारण करणारी मंडळी आहे. जाणीवपूर्वक काही अधिकाऱ्यांना बदनाम केले जात आहे त्यांना शासन संरक्षण देणार काय आणि त्याबाबतची चौकशी करणार काय?

यानंतर श्री. बरवड...

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

V-1

RDB/ SBT/ ST/

पूर्वी कु. थोरात

11:45

प्रा. वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, मी सांगितल्याप्रमाणे कमिटी नेमून चौकशी करणार आहोत. कोणी चुकीचे करीत असेल तर महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनिमाच्या ज्या तरतुदी आहेत त्यानुसार आदेश देण्याचे काम करू.

..2...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

- पृ. शी.** : ए.पी.एम.सी.च्या अधिकाऱ्यांनी विधान परिषदेत पुरविलेली दिशाभूल करणारी माहिती
- मु. शी.** : ए.पी.एम.सी.च्या अधिकाऱ्यांनी विधान परिषदेत पुरविलेली दिशाभूल करणारी माहिती याबाबत सर्वश्री विनोद तावडे, रामनाथ मोते, संजय केळकर, चंद्रकांत पाटील, वि. प. स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

श्री. प्रकाश सोळंके (पणन राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री विनोद तावडे, रामनाथ मोते, संजय केळकर, चंद्रकांत पाटील यांनी "ए.पी.एम.सी.च्या अधिकाऱ्यांनी विधान परिषदेत पुरविलेली दिशाभूल करणारी माहिती" या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती :: निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

..3. ...

RDB/ SBT/ ST/

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, आपण हे निवेदन नीट वाचावे. मंत्रिमहोदय, आपल्या खात्याचा अधिकार पाळला जातो काय ? या निवेदनामध्ये जी माहिती दिलेली आहे त्यानुसार बाजार समितीला 2008 मध्ये सूचना दिल्या. त्यानंतर बाजार समितीला 29.9.2008 ला कळविले. त्यानंतर विभागीय सहनिबंधकांना मे, 2009 ला कळविले. त्यानंतर तात्काळ कारवाई करण्याबाबत 2010 मध्ये पत्रान्वये कळविले आहे. नुसते कळविण्याचे काम चालू आहे. विधान परिषदेमध्ये असत्य माहिती आली. त्याबाबतीत हक्कभंग टाकला पाहिजे, तातडीने कारवाई केली पाहिजे, हे होत नाही. 2003 मधील हे प्रकरण आहे. 8 वर्षे नुसते याला कळवा, त्याला कळवा असे चालू आहे. शासनाची याबाबतीत ठोस कारवाई करण्याची इच्छा आहे की सगळ्यांना वाचविण्याची आहे ? याबाबत शासन अधिवेशन संपण्याच्या आत कारवाई करणार काय ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, याबाबतीत तीन महिन्यांच्या आत कारवाई केली जाईल.

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, सभागृहात असत्य माहिती दिलेली आहे हे निवेदनामध्ये मान्य केलेले आहे. सगळा अहवाल आलेला आहे. तीन महिने कशासाठी पाहिजेत ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, तीन महिन्यांमध्ये पूर्ण कारवाई केली जाईल.

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, यामध्ये सभागृहाच्या अवमानाचा विषय होता. सभागृहाला असत्य माहिती दिलेली आहे. चार दिवसात कारवाई करू असे सांगितले पाहिजे. असत्य माहिती दिलेली आहे असे उत्तरात म्हटले आहे. आपल्याला कोणाला वाचवावयाचे आहे काय ? आपल्यावर कोणाचा दबाव आहे काय ?

श्री. संजय केळकर : यामध्ये त्यांना पाठीशी घालण्यात येत आहे.

श्री. प्रकाश सोळंके : यामध्ये कोणाला पाठीशी घालण्याचा प्रश्न नाही. श्री. एस.व्ही.बावणे, सेवानिवृत्त सहायक निबंधक, सहकारी संस्था यांची 20.3.2010 च्या आदेशान्वये चौकशीसाठी नेमणूक केलेली आहे. त्यांचा चौकशी अहवाल आल्यानंतर कारवाई करू. तीन महिन्यात कारवाई करण्यात येईल.

श्री. विनोद तावडे : चौकशी करून अहवाल दिलेला आहे.

तालिका सभापती : शासनाला तेवढी संधी द्यावी.

RDB/ SBT/ ST

श्री. विनोद तावडे : असत्य माहिती दिलेली आहे हे सरकारने मान्य केले आहे. असत्य माहिती देऊन सुध्दा अधिकारी सुटतात. हा आपला अवमान आहे, सभागृहाचा अवमान आहे.

तालिका सभापती : यानंतर कारवाई झाली नाही तर मग आपण प्रश्न उपस्थित करावा.

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, अहवाल आला आहे. शासनाला तीन महिन्याची मुदत कशासाठी पाहिजे ?

श्री. केशवराव मानकर : एका आठवड्यात कारवाई करावी.

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, कारवाई करण्याच्या बाबतीत प्रशासकीय पध्दत आहे. आता सेवानिवृत्त सहायक निबंधक यांची नियुक्ती केलेली आहे. त्यांच्यामार्फत चौकशी करून त्यांचा अहवाल आल्यावर कारवाई करू. चौकशीमध्ये समोरच्या पक्षावर आरोपपत्र ठेऊन त्यांचे म्हणणे ऐकून घेण्याची संधी द्यावी लागते.

श्री. विनोद तावडे : तीन वेळा चौकशी झाली आहे. चौकशा करून वेळ काढत आहेत. प्रत्येक अधिवेशनात आम्ही हा विषय मांडावयाचा काय ? सभापती महोदय, आपण याबाबतीत निदेश दिले पाहिजेत. त्यांना वाचवावयाचे आहे हे स्पष्ट आहे. आम्ही हक्कभंग आणू.

श्री. प्रकाश सोळंके : त्यांना वाचविण्याचा प्रश्न नाही. तीन महिन्यांच्या आत कारवाई करू असे मी सांगितले आहे. मी पॉझिटिव उत्तर दिलेले आहे की, तीन महिन्यात कारवाई करू.

श्री. विनोद तावडे : तीन महिने कशासाठी पाहिजेत ?

तालिका सभापती : प्रशासकीय कार्यवाहीसाठी शासनाला तेवढी संधी द्यावी.

श्री. विनोद तावडे : आपण त्यांना पाठीशी घालणार काय ?

तालिका सभापती : यामध्ये पाठीशी घालण्याचा प्रश्न नाही.

श्री. विनोद तावडे : असत्य माहिती देणाऱ्यांना पाठीशी घालणार काय ?

तालिका सभापती : शासनाला कारवाई करू द्या. तीन महिन्यात कारवाई झाली नाही तर पुढच्या वेळी बघू.

श्री. विनोद तावडे : हे अधिवेशन संपण्याच्या आत ते होऊ शकते.

तालिका सभापती : यानंतर निवेदन क्रमांक 6 घेण्यात येईल.

यानंतर श्री. खंदारे

पु. शी. : सिंधुदुर्ग जिल्हा परिषदेतील शिक्षण विभागाच्या बेंच खरेदीत झालेला भ्रष्टाचार

मु. शी. : सिंधुदुर्ग जिल्हा परिषदेतील शिक्षण विभागाच्या बेंच खरेदीत झालेला भ्रष्टाचार याबाबत सर्वश्री किरण पावसकर, परशुराम उपरकर वि. प. स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

श्री.रणजित कांबळे (ग्रामविकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री किरण पावसकर, परशुराम उपरकर यांनी "सिंधुदुर्ग जिल्हा परिषदेतील शिक्षण विभागाच्या बेंच खरेदीत झालेला भ्रष्टाचार" या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छापवे)

...2 ...

NTK/ SBT/ ST/

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, सिंधुदुर्ग जिल्हयातील मालवण तालुक्यामध्ये श्रावण हे गाव आहे. या श्रावण गावामध्ये जिल्हा परिषदेची शाळा आहे. या शाळेतील मुलांना बसण्यासाठी जिल्हा परिषदेने बेंच घेतले आहेत. हे बेंच सागाचे आहेत असे सांगण्यात आले, परंतु ते पंगेरा या झाडाचे असल्याचे निष्पन्न झाले आहे. सागाचे लाकूड मजबूत असते, परंतु पंगेऱ्याचे लाकूड जळाऊ व हलक्या दर्जाचे असते. या बेंच खरेदीसाठी 20 लाख रुपये खर्च करण्यात आले आहेत. लेखी निवेदनामध्ये असे नमूद केले आहे की, या खरेदीसंबंधी जिल्हा परिषदेकडे तक्रार प्राप्त झालेली नाही. मी मंत्री महोदयांच्या निदर्शनास आणून देऊ इच्छितो की, या खरेदीच्या संदर्भात जिल्हा परिषद सदस्या श्रीमती निकीता परब यांनी त्या सभेमध्ये तक्रार केलेली आहे. ग्रामीण भागातील विद्यार्थी त्या बेंचवर बसतात, त्या बेंचचे लाकूड हलके असल्यामुळे एखादा अपघात होऊ शकतो. त्यामुळे या बेंच खरेदीमध्ये झालेल्या भ्रष्टाचाराची चौकशी केली जाईल काय ? ग्रामीण भागातील जिल्हा परिषदेच्या शाळांमध्ये फळयावर लिहिण्यासाठी खडू सुध्दा उपलब्ध होत नाही, अशा परिस्थितीत या खरेदीमध्ये 10-20 लाखांचा भ्रष्टाचार होत असेल तर खरेदी करणा-या अधिका-यांना शासन का पाठिशी घालत आहे, या अधिका-यांवर शासन कारवाई करणार आहे काय ?

श्री.रणजित कांबळे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी बेंच खरेदीची माहिती दिली आहे ती व्हेरिफाय केली जाईल. सिंधुदुर्ग जिल्हा परिषदेमार्फत खुर्च्या व टेबलची खरेदी करण्यात आली आहे. त्या जिल्हा परिषदेने खुर्च्या व टेबलच्या लाकडाचा टेस्ट रिपोर्ट वालचंद कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग, सांगली यांच्याकडून मागविला होता. त्यांनी खुर्च्या व टेबलासाठी वापरलेले लाकूड सागवान असल्याचा अहवाल दिलेला आहे. सन्माननीय सदस्यांचे म्हणणे आहे की, ते लाकूड सागवानाचे नाही, त्यामध्ये भ्रष्टाचार झालेला आहे. त्यामुळे या खरेदीबाबतची पुन्हा चौकशी करून एक महिन्याच्या आत अहवाल मागवून घेतला जाईल. सन्माननीय सदस्य सभागृहात देत असलेली माहिती सत्य आहे असे गृहित धरून पुन्हा चौकशी केली जाईल आणि टेबल व बेंचसाठी वापरलेले लाकूड सागवान आहे की नाही ते समोर येईल, त्यानंतर याबाबतची माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात येईल.

3....

श्री.परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, यावर्षासाठी बेंच खरेदी करण्याचा विषय शिक्षण समितीमध्ये आला असता 20 लाख रुपयांची बेंच खरेदी करित असताना यापूर्वीच्या वर्षात खरेदी केलेल्या बेंचचे लाकूड पंगे-याचे लाकूड असल्याचे निष्पन्न झालेले असल्यामुळे पुन्हा निविदा काढण्याचा निर्णय घेण्यात आला हे खरे आहे काय ? श्रावण या गावी आणि पंचक्रोशीत गेल्या वर्षी 10 लाखांची खरेदी केली आहे. त्यातील बेंचचे लाकूड पंगेरा झाडाचे आहे असे निष्पन्न झालेले असताना सुध्दा शिक्षक सांगण्यास धजावत नाहीत. मी स्वतः या बेंचची व टेबलाची पाहणी केलेली आहे. त्यामुळे या खरेदीचा तपास करून माहिती घ्यावी. या खरेदीबाबत शासन काय कारवाई करणार आहे काय ?

श्री.रणजित कांबळे : सभापती महोदय, 2008-09 मध्ये 22 लाख रुपयांची खरेदी केली होती. त्यानंतर 2.89 लाख रुपयांची खरेदी करण्यात आली. त्यानंतर सन 2009-10 मध्ये जवळपास 11 लाखांची खरेदी केली आहे. सन्माननीय सदस्यांनी असे सांगितले आहे की, त्यांनी स्वतः टेबल व खुर्च्यांचे लाकूड तपासले आहे. त्यामुळे ते सभागृहात सत्य माहिती देत आहेत असे गृहित धरून त्याची चौकशी करण्यात येईल आणि त्या माहितीत तथ्य आढळून आल्यास एक महिन्याच्या आत यासाठी जे कोणी जबाबदार आहेत त्यांच्यावर कडक कारवाई केली जाईल.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.पावसकर यांनी अत्यंत महत्वाचा प्रश्न मांडला आहे. विद्यार्थ्यांना बसण्यासाठी ड्यूएल डेस्क खरेदी करण्यात आले आहेत. वास्तविक पाहता सध्या सगळीकडे लोखंडी पत्र्याचे ड्यूएल डेस्क खरेदी केले जातात.

यानंतर श्री.शिगम.....

असे असतानाही हे लाकडाचे ड्युएल डेस्क खरेदी करण्यात आले. पंगेरा लाकडाचे डेस्क खरेदी करून ते सागाच्या लाकडाचे खरेदी करण्यात आल्याचे दाखविण्यात आलेले आहे. पंगेरा लाकडाची किंमत आणि सागाच्या लाकडाची किंमत यामध्ये जमीन अस्मानाचा फरक आहे. या प्रकरणी एक महिन्याच्या आत चौकशी करून जे कोणी दोषी आढळतील त्यांच्याकडून डेस्कच्या किंमतीतील फरक वसूल करण्यात येईल काय ? तसेच लाकडाऐवजी लोखंडी डेस्क घेण्याचा धोरणात्मक निर्णय शासन घेईल काय ?

श्री. रणजित देशमुख : या प्रकरणी एक महिन्याच्या आत चौकशी होईल असे उत्तर मी दिलेले आहे. चौकशीमध्ये जे कोणी दोषी आढळतील त्यांच्याकडून वसुली ही केली जातेच. लोखंडी डेस्क घेण्याचा धोरणात्मक निर्णय शासन घेईल काय असा सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारलेला आहे. शासनतर्फे जिल्हा परिषदेला निधी दिला जातो. कोणकोणत्या वस्तू खरेदी करायच्या याचे अधिकारी जिल्हा परिषदेला देण्यात आलेले असून त्या अधिकारामध्ये ढवळाढवळ करणे उचित नाही.

...2..

पृ.शी. : पालघर (जि.ठाणे) तालुक्यातील मिठागरे बंद करुन
जमिनी खालसा करण्याचे शासनाने दिलेले आदेश

मु.शी. : पालघर (जि.ठाणे) तालुक्यातील मिठागरे बंद करुन
जमिनी खालसा करण्याचे शासनाने दिलेले आदेश
यासंबंधी सर्वश्री भाई जगताप,उल्हास पवार,मोहन
जोशी, सय्यद जमा आणि संजय दत्त वि.प.स. यांनी
दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री. भाई जगताप (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय महसूल मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"राज्य सरकारने पालघर (जि. ठाणे) तालुक्यातील मिठागरांना नोटीसा बजावून मिठागरे बंद करुन जमिनी खालसा करण्याचा आदेश दिल्याने 50 हजार कामगार बेकार होणे व त्यांच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण होणे, मिठागरे बंद करु नयेत, मिठागरांच्या जमिनीचे नूतनीकरण करावे या मागण्यांसाठी दिनांक 17 फेब्रुवारी 2010 रोजी महाराष्ट्र राज्य मीठ उत्पादक विक्रेते व मीठ कामगार यांनी पालघर तहसील कार्यालयावर भव्य मोर्चाचे आयोजन करणे, 50 हजार कामगारांच्या कुटुंबियांचा उदरनिर्वाहाचा प्रश्न पाहता मिठागरे बंद करण्याचा घेतलेला निर्णय तातडीने मागे घेऊन मीठ कामगारांना न्याय मिळवून देण्याची नितांत आवश्यकता, या प्रकरणी शासनाने तातडीने केलेली वा करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

श्री.प्रकाश सोळंके (महसूल राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

..3..

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, हा कष्टक-यांचा प्रश्न आहे. ठाणे जिल्ह्यामध्ये खारेकुरण गावामध्ये 485 एकर जमिनीवर एकूण 5 संस्था आहेत. त्यांना ही मिठागरे 25 वर्षे भाडे तत्वावर दिली होती. या 25 वर्षांच्या कालावधीत त्या विभागातील, त्या गावातील सगळ्या आर्थिक व्यवहाराशी निगडित असलेले, मग ते मच्छिमार असतील, स्थानिक कामगार असतील, असे जवळ जवळ 50 हजार लोक आहेत. शासनाच्या प्रचलित नियमाप्रमाणे आपण भाडे तत्वावर पट्टे दिल्यानंतर त्यांचे नूतनीकरण करण्यात येते. परंतु या संस्थांना भाडे तत्वावर दिलेल्या पट्ट्यांचे नूतनीकरण न करता त्यांचे पट्टे रद्द केलेले आहेत. त्यामुळे त्या सर्वांच्यात मोठा उद्रेक झालेला आहे. आज 50 हजार लोकांनी जिल्हा कार्यालयावर मोर्चा काढलेला आहे. शासनाच्या धोरणानुसार या सर्व कष्टक-यांना त्यांच्या रोजगारापासून वंचित ठेवता येणार नाही. हे प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे असे शासनाने निवेदनामध्ये म्हटलेले आहे. हे प्रकरण न्यायप्रविष्ट का आहे ? तर सरकारला विनंती करुन सुध्दा सरकारने पट्ट्यांचे नूतनीकरण केले नाही म्हणून तीन जण हायकोर्टामध्ये गेले आणि प्रथमदर्शनी सरकारच्या निर्णयावर हायकोर्टाने स्टे दिला. या प्रकरणी युक्तिवाद करण्यास सरकारला कोणतीही कायदेशीर अडचण नाही. माझा प्रश्न असा आहे की, शासनाने निवेदनामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे ही बाब जरी न्यायप्रविष्ट असली तरी सुध्दा आता त्या सर्वांना बोलावून त्यांच्या पट्ट्यांचे नूतनीकरण करुन या 50 हजार लोकांचा रोजगार वाचविण्यात येणार आहे काय ?

...नंतर श्री.भोगले...

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y.1

SGB/ SBT/ ST/

12:00

लक्षवेधी सूचना क्रमांक-1.....

श्री.प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, खारेकुरण, ता.पालघर, जि.ठाणे येथे सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे 485 एकर जमीन दिनांक 4.9.1981 च्या निर्णयानुसार 25 वर्षांच्या कालावधीसाठी भाडेपट्ट्याने मीठ प्रकल्पासाठी मंजूर केली होती. जिल्हाधिकाऱ्यांनी जे मंजुरीचे आदेश दिले होते त्यातील अट क्रमांक-2 मी सभागृहाच्या माहितीसाठी वाचून दाखवितो. "The lease shall be liable to be terminated and land resumed by the State Government without payment of any compensation in case any complaint in respect of pollution of well water on account of the Salt Industry is received from the Villagers or the neighbouring Bagayatdars and/or if it is found so by the Government Technical Advisors."

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, माझी उत्तराला हरकत आहे. मंत्रीमहोदय जी बाब वाचून दाखवित आहेत ती कायद्याच्या कक्षेत आहे याची आम्हाला माहिती आहे. प्रश्न असा आहे की, अधिकाऱ्यांनी लिहून दिलेले उत्तर वाचून दाखविले जाणार असेल तर मंत्रीमहोदयांना माझी विनंती आहे की, या प्रश्नातील गांभीर्य लक्षात घ्यावे एवढेच मला निदर्शनास आणून द्यावयाचे आहे.

श्री.प्रकाश सोळंके : मला माझे उत्तर पूर्ण करू द्यावे.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.

श्री.प्रकाश सोळंके : एक वाक्य उच्चारले की, सन्माननीय सदस्य हरकत घेतात. माझे उत्तर प्रथम पूर्ण करू द्यावे एवढीच माझी विनंती आहे.

श्री.विनोद तावडे (जागेवर बसून) : अधिकाऱ्यांनी दिलेले उत्तर असत्य आहे.

श्री.प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, काय असत्य आहे? सन्माननीय सदस्य श्री.विनोद तावडे यांना विषयाची माहिती नाही.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी स्पेसिफिक प्रश्न विचारला होता. 25 वर्षांनंतर त्या जमिनीची मुदत संपली आहे. भाडेपट्टीचे नुतनीकरण करावे ही त्यांची मागणी आहे. त्या प्रश्नाला उत्तर न देता अटी वाचून दाखवित आहेत. याचा अर्थ मंत्रीमहोदय प्रश्नाला बगल देत आहेत. स्पेसिफिक प्रश्नाला उत्तर द्यावे. मुदत वाढवून द्यायला शासन तयार आहे की नाही? हा मीठ कामगारांचा प्रश्न आहे.

..2..

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y.2

SGB/ SBT/ ST/

12:00

श्री.प्रकाश सोळंके : मीठ कामगारांचा प्रश्न असला तरी गावातील लोकांचा प्रश्न आहे. गावातील लोकांना हरकत घेतली आहे. पिण्याच्या पाण्याच्या विहिरी खारट होत आहेत. त्याचा गावकऱ्यांना त्रास होत आहे. म्हणून शासनाने ही कारवाई केली आहे. ज्याप्रमाणे कामगारांचे प्रश्न मांडले जातात त्याचप्रमाणे गावात राहणाऱ्यांचे प्रश्न सुध्दा विचारात घेतले पाहिजेत. गावकऱ्यांनी हरकत घेतल्यानंतर शासनाने ही कारवाई केली आहे.

श्री.भाई जगताप : तुमच्या भावनांशी मी सहमत आहे. मीठ कामगार हे देखील स्थानिकच आहेत. निवेदन मी पूर्णतः वाचले आहे. विहिरीतील पाणी खारट झाले आहे हे मंत्रीमहोदयांचे म्हणणे काही अंशी बरोबर आहे, पूर्णतः बरोबर नाही. ही 485 एकर जमीन पुन्हा दुसऱ्या कोणाला भाडेपट्टीवर दिली जाणार नाही असा निर्णय शासन घेणार आहे का? 50 हजार लोक बेरोजगार झाले आहेत. त्यांच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण झाला आहे. त्याबाबत शासन काय भूमिका घेणार आहे?

श्री.प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, मी याठिकाणी सांगितले की, फक्त गावकऱ्यांनीच तक्रारी केलेल्या नाहीत. ग्रामसभेने ठराव संमत केला आहे. विहिरीतील पिण्याचे पाणी खारट होत आहे, शेती बागायती होत नाही अशा तक्रारी असल्यामुळे भाडेपट्टा रद्द करावा अशी ग्रामसभेची मागणी आहे.

(नंतर श्री.खर्चे....

श्री. भाई जगताप : महोदय, माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितली ती वस्तुस्थिती मला मान्य आहे तसेच मी मंत्री महोदयांना मदत करण्याचाच प्रयत्न करीत आहे. आमचे म्हणणे एवढेच आहे की, या मिठागरांचे नुतनीकरण आपण केले नाही त्याप्रमाणेच ते आता दुसऱ्या कोणालाही देणार नाही ही शासनाची भूमिका आहे काय ? तसेच या बेरोजगार झालेल्या कामगारांच्या उदरनिर्वासाठी शासन काय उपाययोजना करणार आहे ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, सदरहू जमीन दुसऱ्या कोणालाही मिठागरासाठी दिली जाणार नाही. तसेच या बेरोजगार कामगारांसाठी काय करता याबाबत उपाययोजना केली जाईल.....अडथळा.....हे प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे, उच्च न्यायालयाने स्टे दिलेला आहे तरी सुध्दा सन्माननीय सदस्यांनी उपस्थित केलेला महत्वाचा प्रश्न लक्षात घेऊन लवकरात लवकर यासंबंधीचा निर्णय घेण्यात येईल.

श्री. भाई जगताप : महोदय, माननीय मंत्री महोदयांनी अतिशय चांगले उत्तर दिलेले आहे. शेवटी आपण एकमेकांना मदत करण्यास हरकत नाही. माझे म्हणणे एवढेच आहे की, सुरुवातीलाच सांगितले की, माननीय मंत्री महोदय "हे प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे" असे सांगणार. परंतु उच्च न्यायालयाने जो स्टे दिलेला आहे तो प्रथमदर्शनी शासनाच्या निर्णयावर दिलेला आहे. याचा अर्थ न्यायालयाला सुध्दा जाणवले की, शासनाने घेतलेला निर्णय योग्य नाही. म्हणून आपण ज्याप्रमाणे 3 महिन्यांचा वेळ दिला त्याप्रमाणे मला सुध्दा किमान एक महिन्याचा तरी वेळ द्यावा, की या एक महिन्यात यासंबंधीचा निर्णय शासन घेईल.

श्री. प्रकाश सोळंके : महोदय, हे प्रकरण न्यायप्रविष्ट असल्याने त्याची कायदेशीर बाजू तपासून घ्यावी लागेल परंतु सन्माननीय सदस्यांनी विनंती केल्यानुसार एक महिन्याच्या आत या कामगारांच्या संदर्भात बैठक घेतली जाईल.

...2....

पृ. शी. : आधारवाडी जेलमध्ये कैद्यांच्या माध्यमातून सुरु असलेले अवैध धंदे

मु. शी. : आधारवाडी जेलमध्ये कैद्यांच्या माध्यमातून सुरु असलेले अवैध धंदे यासंबंधी डॉ. नीलम गोन्हे,सर्वश्री दिवाकर रावते, परशुराम उपरकर,किरण पावसकर वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

डॉ. नीलम गोन्हे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय गृह मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करते.

"कल्याण (जि.ठाणे) येथील आधारवाडी कारागृहात माहे फेब्रुवारी, २०१० च्या तिसऱ्या आठवड्यात वा त्यादरम्यान तुरुंग अधिकाऱ्यावर हल्ला होणे, आधारवाडी कारागृह 'अंडरवर्ल्ड' चा अड्डा बनलेले असणे, या कारागृहात चरस, गांजा व अन्य वस्तूंचा सर्रास वापर होणे, अनेकदा टोळी युद्ध, कैद्यांची जंगी पार्टी होत असणे, या कारागृहाची क्षमता ५०० ते ७०० असतांना प्रत्यक्षात १,५०० कैदी ठेवण्यात येणे, तसेच सदर कारागृहातील कैदी अति दारु सेवनामुळे मरण पावल्याच्या घटना घडणे, अनेक वेळा अधिकाऱ्यांवर केलेले हल्ले, मारहाण व कैदी पळून जाण्याच्या घटना घडत असणे, असे असूनही या कारागृहाच्या सुरक्षिततेबाबत शासनाने कोणतीही कार्यवाही न करणे, सबब याबाबत शासनाने तातडीने केलेली वा करावयाची कार्यवाही व याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका"

श्री.आर.आर.पाटील (गृह मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती (श्री. जयप्रकाश छाजेड) : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

डॉ. नीलम गोन्हे : महोदय, उत्तरातील परिच्छेद क्र. 2 मध्ये "कल्याण जिल्हा कारागृहातील बंद्यांनी दारुची पार्टी करून अतिसेवनामुळे मरण पावल्याची घटना घडलेली नाही. यापूर्वी श्री. के.एच.कुर्लेकर यांच्यावर कारागृहातील एका कैद्याने हल्ला करण्याची घटना घडली होती. याबाबत पोलीस स्टेशनमध्ये गुन्हा दाखल करण्यात आला होता" परंतु माननीय मंत्री महोदयांनी थोडेसे रेकॉर्ड तपासले तर असे दिसून येईल की, 3 जानेवारी 2004 आणि 31 डिसेंबर, 2003 ला दारुच्या पार्टीनंतर श्री. लाड हे अतिसेवनाने मृत्यू पावले होते. कालच कल्याण येथील आधारवाडी जेलच्या श्री. पवार या जेलरांना अटक झाली असल्याचे समजले. मी ही लक्षवेधी सूचना उपस्थित करण्याचा हेतू एवढाच आहे की, शासनाची अशा कारागृहांचे निरीक्षण करणारी यंत्रणा आहे की नाही ? तसेच वेगवेगळ्या लोकांवर जेलमध्येच हल्ले होण्याचे प्रकार वरचेवर बरेच घडतात. नुकतेच संतोष शेटी गॅंगच्या 6 जणांना अटक झालेली आहे. मुळात याबाबत काय करता येईल, कोणत्या प्रकारचे नियंत्रण या परिस्थितीवर ठेवणे आवश्यक आहे यासंदर्भात पोलीस प्रशासन आणि माननीय गृहमंत्र्यांनी विचार केला आहे काय ? त्याचबरोबर बालगृहातून, येरवडा येथून नुकतीच लहान मुले पळून गेल्याची घटना घडली होती. त्या अनुषंगाने सुध्दा अशा कारागृहांमध्ये, बालगृहांमध्ये सीसीटीव्ही लावण्याची सूचना मी केली होती. कारण अशा ठिकाणी गैरव्यवहार चालतात असे बरेच लोक सांगतात. त्यात अमली पदार्थ, अफू किंवा गांजासारख्या पदार्थांचा वापर होतो यासंबंधी देखील निर्णय आपल्याला घेता येईल.....

यानंतर श्री. गायकवाड.....

श्री.आर.आर.पाटील सभापती महोदय, जेलमध्ये सीसी टीव्ही बसविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे. महाराष्ट्रातील जेलमध्ये जे काही प्रकार चालतात त्यावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी वरिष्ठ अधिकारी अधून मधून तेथे जाऊन तपासणी करीत असतात . एका अधिका-याने जेलमध्ये मोबाईल सुरु करू दिले नाहीत किंवा अन्य काही गैरप्रकार होऊ दिले नाहीत म्हणून मोका खाली अटकेत असलेल्या एका आरोपीने बाहेरच्या गुन्हेगारी जगतातील व्यक्तिला सुपारी देऊन या अधिका-याला मारहाण केली होती . या घटनेतील आरोपींना पकडण्यात आले असून त्यांना बरेच दिवस पोलीस कस्टडी मिळाली होती परंतु आज हे आरोपी न्यायालयीन कस्टडीमध्ये जेलमध्ये आहेत. एकंदरीत जेलच्या बाबतीत सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न उपस्थित केला असून मी त्यांना सांगू इच्छितो की, 23 ते 24 हजार कैद्यांना सामावून घेण्याची क्षमता राज्यातील जेलची आहे परंतु अनेक वेळा वेगवेगळ्या जेलमध्ये किंवा काही मोठ्या जेलमध्ये मोठ्या प्रमाणात न्यायाधिन बंदी वाढतात त्यामुळे या जेलमध्ये क्षमतेपेक्षा जास्त कैद्यांची गर्दी होत असते. एरवडा, मुंबई ,ठाणे कल्याण आणि चंद्रपूर या जेलमध्ये क्षमतेपेक्षा अधिक कैदी ठेवावे लागतात . बाकीच्या जेलमध्ये कैदी ठेवण्याची क्षमता आहे परंतु त्या ठिकाणी कैद्यांची संख्या कमी असते. ज्या जिल्हयातील जेलमध्ये क्षमता आहे त्या जिल्हयामधील जेलमध्ये या कैद्यांना शिफ्ट करण्यामध्ये अडचण येत असते. या कैद्यांना न्यायालयासमोर न्यावे लागते. दूरच्या जेलमध्ये जर त्यांना शिफ्ट केले तर तेथून न्यायालयात आणण्यात अडचण येत असते त्याचबरोबर लांबच्या ठिकाणाहून त्यांना आणत असतांना रस्त्यामध्ये काही गैरप्रकार घडू शकतात त्यामुळे शासनाने असा विचार केला आहे की एरवडा, मुंबई, पुणे,ठाणे, कल्याण आणि चंद्रपूर या ठिकाणी सातत्याने जास्त कैदी ठेवावे लागत आहेत. उदाहरणार्थ यरवडा जेलमधील कैद्यांची क्षमता 2449 असतांना त्या ठिकाणी 3500 कैदी ठेवावे लागतात, मुंबईतील जेलची क्षमता 804 कैद्यांची असताना 2091 कैदी ठेवावे लागत आहेत ठाण्याच्या जेलची क्षमता 1105 क्षमता असतांना 2500 कैदी ठेवावे लागतात . ज्या ठिकाणी क्षमते पेक्षा अधिक कैदी ठेवावे लागतात त्या ठिकाणी बरॅक्सची संख्या वाढविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन असून त्यासंबंधीचा प्रस्ताव लवकर तयार करून जेलची क्षमता वाढविण्यात येणार आहे त्याचप्रमाणे अत्याधुनिक सिस्टीमचा वापर करून काही गोष्टी करता येणे शक्य आहे. त्याची सुरवातही शासनाने केलेली आहे. काही वेळा कैद्यांना फक्त हजेरीसाठी वा रिमांडसाठी कोर्टासमोर

न्याये लागत असते प्रत्येक वेळी कैद्याला कोर्टासमोर न आणता व्हिडिओ कॉन्फरसिंगचा वापर काही जेलमध्ये सुरु करण्यात आला आहे .उर्वरित जेलमध्ये सुध्दा मोठ्या प्रमाणावर या सिस्टीमचा वापर करुन कैद्यांची ने आण कमी करणें , दूरच्या जेलमध्ये त्यांना ठेवून व्हिडिओ कॉन्फरन्सिच्या माध्यमातून त्यांना न्यायालयासमोर आणणे या गोष्टी करणे शक्य असून शासनाने त्या गोष्टी करण्यास सुरवात केलेली आहे.

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, मंत्रिमहोदयांनी जे उत्तर दिलेले आहे त्यामध्ये सर्व गोष्टी आलेल्या आहेत. 500 कैद्याची क्षमता असतांना 11000 कैदी जेलमध्ये ठेवावे लागतात . काही जेलमध्ये तर क्षमते पेक्षा तीन पटीने अधिक कैदी ठेवण्यात येत असतात . काही जेलमध्ये चरस, गांजा इत्यादी अंमली पदार्थ कैदी आणत असतात अनेकदा त्यांच्यामध्ये मारामान्या होत असतात . क्षमते पेक्षा जास्त कैदी जेलमध्ये राहत असल्यामुळे हे प्रकार घडत असतात असे मला सांगावयाचे आहे. संघटीत गुन्हेयातून श्री शेख यांच्यावर हल्ला करण्यात आला आहे.गुन्हेगार जेलमध्ये जातात आणि बस्तान बसवतात. त्यांना जर सोयी सुविधा मिळाल्या नाहीत तर अधिका-यांवर प्राणघातक हल्ला केला जातो .जे रक्षण करणारे किंवा जे कारवाई करणारे जे अधिकारी आहेत त्यांच्यावरच जर हल्ला झाला तर भविष्यात इतर जेलमधील अधिका-यांवरसुध्दा हल्ले होतील आणि गुन्हेगार वारंवार अधिका-यांवर हल्ले करु लागतील .श्री.शेख यांच्यावर हल्ला करण्यात आल्यानंतर इतर ठिकाणच्या अधिका-यांवर अशा प्रकारचे हल्ले होता कामा नये म्हणून जेलमध्ये जात असतांना किंवा त्या ठिकाणी काम करीत असतांना त्यांना जादा संरक्षण देण्यात येणार आहे काय ? कैद्यांना जेल पासून न्यायालयापर्यंत नेण्याकरिता फोर्स हवा असतो परंतु रिक्त पदे न भरल्यामुळे 30 टक्के कर्मचारी कमी पडतात अशी बातमी वर्तमानपत्रात आलेली आहे त्याचबरोबर अधिवेशनामुळे किंवा आयपीएल क्रिकेटच्या सामन्यामुळे, शाहरुखखानच्या चित्रपटांना दिलेल्या संरक्षणामुळे कर्मचारी कमी पडत असल्यामुळे कैद्यांना वेळेवर न्यायालयात आणता येत नाही त्यामुळे कैद्यांची संख्या जेल मध्ये जास्त वाढते व त्यांना अधिक वेळ न्याय मिळण्याच्या प्रतीक्षेत रहावे लागते त्याचा परिणाम संपूर्ण यंत्रणेवर होत असतो हे खरे आहे काय ?

3..

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA 3

श्री.आर.आर.पाटील : सभापती महोदय, मी ज्यावेळी जेलला भेटी दिल्या होत्या त्यावेळी कैद्यांनी भेटून माझ्याकडे अशा तक्रारी केल्या होत्या की, कोर्टाने जी तारीख दिलेली असते त्या तारखेला गार्ड नसल्यामुळे कोर्टासमोर कैद्यांना हजर केले जात नाही. काही वेळा संबंधित कैदी सुटण्याची शक्यता असते वा त्यांना बेल मिळण्याची शक्यता असते परंतु त्यांना कोर्टासमोर न नेल्यामुळे ते कैदी जेलमध्येच राहतात अशा गार्डसची संख्या कमी पडत असते हे मी कबूल करतो.

नंतर श्री.सरफरे

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

DGS/

12:15

श्री. आर. आर. पाटील...

जेलचे अधिकारी कैद्यांना कोर्टांमध्ये नेत नाहीत तर ते पोलीस स्टेशनमधील पोलिसांच्या ताब्यात दिले जातात. आणि कोर्टांमधून आणल्यानंतर पोलीस त्या कैद्यांना पुन्हा जेलच्या अधिकाऱ्यांच्या ताब्यात देत असतात. आपण त्या जेलच्या क्षमतेनुसार गार्ड देत असतो. त्या तुरुंगाची एकूण क्षमता लक्षात घेऊन स्टाफींग पॅटर्न मंजूर केला जातो. कैद्यांची संख्या तिप्पट झाली तर अस्तित्वात असलेल्या कर्मचाऱ्यांद्वारे त्यांचे फिक्सिंग करणे, तपासणी करणे ही कामे सुध्दा तीन पटीने वाढतात. आणि अशाप्रकारे काम वाढल्यानंतर ज्यावेळी आरोपी कोर्टांमधून एकदम येतात त्यावेळी अंधार पड्यापूर्वी जेलमधील बराकीमध्ये त्यांना न्यावे लागते. जेलकडे येत असतांना घाई-गर्दीमध्ये काही अनुचित प्रकार होण्याची शक्यता असते. म्हणून बराकीचे बांधकाम होईपर्यंत ज्या जेलमध्ये क्षमतेपेक्षा जास्त कैदी रहातात त्याठिकाणी स्टाफ वाढविण्याचा निर्णय घेण्यात येईल. कैद्यांना वेळेत न्यायालयापर्यंत पोहोचविण्यासाठी जितके गार्ड लागतात तेवढे गार्ड पुरविण्याबाबत संबंधित पोलीस स्टेशनला सक्त सूचना दिल्या आहेत. त्यामुळे यापुढील काळात गार्ड नाही म्हणून कैदी कोर्टांमध्ये गेला नाही असे होऊ नये याची दक्षता घेण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.

श्री. विनोदतावडे : सभापती महोदय, आधारवाडी जेलच्या अधिकाऱ्यांनी तळोजाला मोठे जेल झाले आहे. वारंवार न्यायालयामध्ये नेण्याची गरज नाही असे काही गुन्हेगार त्याठिकाणी शिफ्ट करता येऊ शकतात असे सुचविले आहे. त्याबाबत लवकर निर्णय झाला पाहिजे. बराकी बांधून पूर्ण होतील तेव्हा होतील, परंतु तळोजा येथील जेलमध्ये असे आरोपी शिफ्ट करण्याबाबत निर्णय घेतला तर अधिक सोपे होईल. तसे आपण करणार काय?

श्री. आर. आर. पाटील : यापूर्वी तशाप्रकारच्या सूचना दिल्या असून काही प्रमाणात कारवाई सुध्दा सुरु झाली आहे.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, शासनाने यापूर्वी व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगची पध्दत सुरु केली होती त्याची आज आठवण होत आहे. ही पध्दत आणीत असतांना त्यांनी दिलेले कारण असे की, यामध्ये स्टाफचा अपव्यय होतो, ट्रान्सपोर्टमध्ये कैदी पळून जातात. ते प्रकार होऊ नयेत याकरिता व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगच्या संकल्पनेचे स्वागत झाले. त्या पध्दतीचा फारसा उपयोग झाला नाही असे एकंदरीत दिसते. याबाबत कॅगने आपल्या अहवालात ताशेरे ओढले आहेत. या साठी जेवढा खर्च झाला आहे तेवढ्या प्रमाणात या सिस्टीमचा फायदा झाला नाही. व्हिडिओ

DGS/

डॉ. दीपक सावंत...

कॉन्फरन्सिंगची योजना जेवढी समर्थपणे आणली होती तितकी ती यशस्वी झाली नाही. तितक्या गतीने केसचा निपटारा झाला नाही हे खरे आहे काय?

श्री. आर. आर.पाटील : सभापती महोदय, ही सिस्टीम खूप फायदेशीर असून यामुळे शासनाच्या लाखो रुपयांची व मनुष्य बळाची बचत झाली आहे. ही सिस्टीम टप्प्याटप्प्याने महाराष्ट्रातील सर्व जेलमध्ये लागू करण्यात येणार आहे. ही सिस्टीम निश्चितपणे किफायतशीर आहे. यामध्ये मनुष्यबळ वाचत आहे, ही एक चांगली गोष्ट आहे त्याप्रमाणे आरोपी जेलमधून बाहेर आणल्यानंतर काही वेळा ते पळून जाऊ शकतात. काही वेळेस साथीदाराला भेटून पळून जाऊ शकतात. यामध्ये आरोपी कोर्टांमध्ये गेल्यानंतर त्याठिकाणी बाकीचे दुसरे आरोपीत्यांना भेटले व त्यावेळी त्यांचा कट ठरला. यामधील अदवानी या आरोपीला जेलच्या बाहेर नेले नसते तर कदाचित त्या अधिकाऱ्यावर हल्ला करण्याचा कट बाहेर जाऊन ते करू शकले नसते. माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे कॅगचा अहवाल तपासून पहाण्यात येईल.

डॉ. नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, लोड शेडींगचा फायदा घेऊन आरोपी शिडी लावून पळून जातात अशाप्रकारची उदाहरणे यापूर्वी घडली आहेत. सद्याचा जेल हा लोड शेडींगमुक्त केला आहे काय? किंवा त्याठिकाणी जनरेटर, इन्व्हर्टर बसविले आहेत काय? जेणेकरून त्याचा व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगसाठी फायदा घेता येईल. आणि सुरक्षिततेच्या दृष्टीने योग्य ती दक्षता घेता येईल. दुसरा प्रश्न असा की, आधारवाडी जेलमध्ये जॅमर बसविले आहेत की नाहीत? आरोपींना भेटण्यासाठी जाणाऱ्यांकडून चोरून मोबाईलचा वापर केला जाणार नाही यासाठी ही व्यवस्था केली पाहिजे. तिसरा प्रश्न असा की, गेल्या दहा वर्षांपासून ठाणे, कल्याण, मीरा-भाईंदर, नवीमुंबई, बदलापूर, अंबरनाथ व मुंबई अशा सहा ते सात महानगरपालिकेच्या क्षेत्रामध्ये मोठ्या प्रमाणात नागरिकीकरण होत आहे. त्यामुळे गुन्हेगारीचे प्रमाण वाढत आहे. आधारवाडीप्रमाणे तळोजाच्या जेलबाबत याठिकाणी सूचना करण्यात आली. त्या जेलमध्ये नवीन कैदी शिफ्ट करण्यापेक्षा नवीन जेलची उभारणी केली पाहिजे. नाशिक, मुंबई, पुणे इत्यादी सहा महानगरपालिकेच्या क्षेत्रातील जेलप्रमाणे ठाणे येथील जेलवर प्रचंड लोड येत आहे. तेव्हा त्यामधून आपण मार्ग काढणार काय?

श्री. आर. आर. पाटील : सभापती महोदय, महाराष्ट्रामध्ये 3 मोठे जेल बांधावे लागतील. त्याचप्रमाणे 2 जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणी जेल बांधावे लागणार आहेत.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

CC-1

APR/ KTG/ KGS/

पूर्वी श्री.सरफरे. . . .

12:20

श्री.आर.आर.पाटील

अध्यक्ष महाराज, हा जो प्रमुख जेल आहे, तो जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणी आहे आणि वेळोवेळी महाराष्ट्रातील सर्व जेल हे लोडशेडींग मुक्त होणार आहेत आणि जे महत्वाचे जेल आहेत, ज्याठिकाणी महत्वाचे आरोपी आहेत. तेथे जनरेटरची व्यवस्था आहे. पण सर्वत्र जेलमध्ये सुरक्षिततेच्या दृष्टीने जनरेटर पुरविण्यात येतील.

. . . .2 सी-2

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

CC-2

पृ.शी. : आमगांव (जि.गोंदिया) तालुक्यातील बनगांव या गावासह 48 गावांतील बंद असलेली पाणी योजना तात्काळ सुरु करणे

मु.शी. : आमगांव (जि.गोंदिया) तालुक्यातील बनगांव या गावासह 48 गावांतील बंद असलेली पाणी योजना तात्काळ सुरु करणे याबाबत सर्वश्री.केशवराव मानकर, नितीन गडकरी,पांडुरंग फुंडकर,विनोद तावडे,वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.केशवराव मानकर (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"आमगांव (जि.गोंदिया) तालुक्यातील बनगांव यागावासह 48 गावांतील नळ पाणीयोजना महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण विभागातर्फे सुरु होणे, परंतु सदर योजना 15 जुलै, 2008 रोजी वा त्यासुमारास बंद पडणे, याबाबत शासनाकडे पाठपुरावा करून सदर योजना पुन्हा 5 ऑगस्ट, 2008 रोजी पासून कार्यान्वित होणे, परंतु सदर योजना ही तात्पुरत्या स्वरूपात सुरु करण्यात आली असणे ही योजना सुरु राहण्याकरीता अपेक्षित खर्च जिल्हा परिषद, गोंदिया करू शकत नसल्याचे मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी स्पष्ट करणे आणि त्यामुळे 1 ऑक्टोबर, 2008 पासून सदर योजना पुन्हा पुर्णतः बंद होणे, त्यामुळे बनगांवासह 48 गावांतील एकूण दीड लक्ष जनता पिण्याच्या पाण्यापासून वंचित राहणे, पाण्यासाठी त्यांना भटकंती करावी लागणे, परिणामी उक्त परिसरातील नागरिकांमध्ये पसरलेला तीव्र असंतोष व संतापाची भावना लक्षात घेता सदर योजना सुरु राहण्यासाठी दरमहा 12.5 लक्ष रुपये खर्च अपेक्षित असून योजना तात्पुरत्या स्वरूपात सुरु न ठेवता नियमित सुरु ठेवल्यास नळ जोडण्या वाढण्यास मदत होईल आणि ग्राहकांना भरावे लागणारा पाणीपट्टी कर कमी होईल, या दृष्टीने शासनाने प्रयत्न करणे आवश्यक असणे, परंतु वेळोवेळी सदर योजना संबंधित विभागाच्या दुर्लक्षामुळे बंद होणे,तसेच दिनांक 3 मार्च, 2010 रोजी सदर योजनेतील वीजेचे बिल भरले नसल्यामुळे वीज पुरवठा खंडीत होणे, एक लक्ष जनतेला पाण्यासाठी भटकंती करावी लागणे, ग्रामपंचायतीकडे आतापर्यंत जमा झालेल्या पाणीपट्टी करातून वीजेचे बिल भरून सदर योजना तात्काळ सुरु करण्याची नितांत आवश्यकता, या प्रकरणी शासनाने तातडीने केलेली वा करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना तथा शासनाची प्रतिक्रिया."

. . . .2 सी-3

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

CC-3

APR/ KTG/ KGS/

12:20

श्री.रणजित कांबळे (पाणीपुरवठा व स्वच्छता राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती (श्री.जयप्रकाश छाजेड) : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

... 2 सी-4

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

CC-4

APR/ KTG/ KGS/

12:20

श्री.केशवराव मानकर : सभापती महोदय, आमगांव तालुक्यातील बनगांव प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजना सातत्याने वारंवार बंद होते आणि सुरु होते. सध्या नळ पाणी पुरवठा योजना टंचाईच्या परिस्थितीत सुरु आहे. मला शासनाकडे एवढेच निवेदन करावयाचे आहे की, हा पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न आहे आणि यासंबंधात अधिकाऱ्यांनी निर्णय घेतलेले आहेत. पण ते स्वतःच जर त्याची अंमलबजावणी करीत नसतील तर या योजनेचा बट्ट्याबोळ होणार आहे. दि.12 नोव्हेंबर 2009 मध्ये जिल्हा परिषदेचे अधिकारी आणि ग्रामीण पाणी पुरवठा विभागाचे अधिकारी यांची बैठक झाली. त्यामध्ये असे ठरले की, एम.जी.एम.ने पाण्याच्या टाकीपर्यंत पाणी पोहोचविण्याची जबाबदारी घ्यावयाची आणि नंतर ग्राम पंचायतीने पाणी वाटपाचे काम करावयाचे. तसेच त्यावरील पाणीपट्टीचा कर ग्राम पंचायतीने वसूल करावयाचा आणि पाणीपट्टीतून बिले व केमिकल टाकण्यासाठी येणारा खर्च जिल्हा परिषदेने करावा. परंतु या निर्णयाची अंमलबजावणी झाली नाही. खरे म्हणजे अगोदर ही योजना रखडली होती. पण सध्या साडेतीन हजाराच्या जवळपास कनेक्शन मिळालेली आहेत आणि तीन लाख रुपयांची वसूली झालेली आहे.तसेच सात लाख रुपयांची अनामत रक्कम जमा झालेली आहे म्हणजेच योजना चांगल्या स्तरावर आलेली आहे. . . .

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.केशवराव मानकर : सभापती महोदय, याबाबत वस्तुस्थिती समोर यावयास पाहिजे. एकतर त्या भागामध्ये पाणी टंचाई निर्माण झालेली आहे. माननीय पालकमंत्र्यांनी कलेक्टर कार्यालयास आदेश दिल्यामुळे ती योजना साधारणपणे चालू आहे. पण ही योजना सातत्याने पुढे सुरु रहाण्यासाठी निवेदनामध्ये उल्लेख केल्याप्रमाणे याच्या दैनंदिन देखभाव व दुरुस्तीसाठी दरमहा 12.36 लाख रुपयांचा खर्च अपेक्षित आहे. यामध्ये अडीच लाख रुपयांचे विजेचे बिल आहे. मध्यंतरी अधिवेशन सुरु होण्यापूर्वी 3 मार्च ते 6 मार्च या कालावधीमध्ये ही योजना बंद होती. कारण 6,31,920 रुपयांचे बिल थकीत होते. त्यापैकी 60 हजार रुपयांचे बिल भरण्यात आले. त्या नंतर 6 तारखेपासून ही योजना सुरु झाली आणि उर्वरित बिल 23 तारखेपर्यंत भरण्याचे सन्माननीय कार्यकारी अभियंता यांनी मान्य केले आहे. अशा प्रकारे ही योजना सुरु करण्यात आल आहे त्याबद्दल मी शासनाला धन्यवाद देतो.

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.केशवराव मानकर : सभापती महोदय, मी प्रश्नच विचारत आहे.माझे म्हणणे एकच आहे

. . . .2 सी-5

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

CC-5

APR/ KTG/ KGS/

12:20

श्री.केशवराव मानकर

की,ही योजना सातत्याने सुरु राहिली पाहिजे. तसेच प्रादेशिक नळ पाणी पुरवठा योजनेअंतर्गत प्रोत्साहन अनुदान देण्याच्या बाबतीत शासनाचे धोरण आहे. म्हणून माझा पहिला प्रश्न असा आहे की, ही योजना सातत्याने सुरु रहाण्यासाठी, जोपर्यंत ती योजना स्वतःच्या बळावर उभी रहात नाही, तोपर्यंत या योजनेअंतर्गत पाणी पुरवठ्याची योजना सुरु राहिल काय ? माझा दुसरा प्रश्न असा आहे की, या योजनेची दैनंदिन देखभाल व दुरुस्ती करण्यासाठी दरमहा 12.36 लाख रुपये इतका खर्च आहे. त्यामध्ये 2.50 लाख रुपये इतका वीज देयकाचा खर्च आहे. ब्लिचिंगसाठी येणारा खर्च कमी आहे. कर्मचाऱ्यांच्या वेतनाचा खर्च आहे. शासन हा खर्च आजही वहन करते, त्याप्रमाणे पुढे करील काय ? तसेच आमगावची योजना सातत्याने सुरु ठेवणार आहे काय ?

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी आमगांव पाणीपुरवठा योजनेबद्दल जी लक्षवेधी सूचना उपस्थित केलेली आहे त्याबद्दल मी याठिकाणी सांगू इच्छितो की, कोणत्याही योजना चालविण्यासाठी त्या व्हायेबल असल्या पाहिजेत अशा प्रकारचे सर्वसाधारण धोरण आपल्या राज्यामध्ये आहे. या योजनेमध्ये 48 गावे आहेत त्याशिवाय या योजनेला 15 वस्त्या देखील जोडलेल्या आहेत. या योजनेचे जेव्हा नियोजन करण्यात आले तेव्हा सगळ्या ग्रामपंचायतीने ठराव करून या योजनेची मागणी केली होती. 26 गावांची ती योजना होती. त्या वेळी श्री. शिवनकर हे आमदार होते. त्यावेळी आणखी जवळपास 22 गावे आणि काही वाड्यांचा समावेश करण्यात आला व एकूण 48 गावांची योजना मंजूर करून त्याची अंमलबजावणी करण्यात आली. या योजनेला रीतसर चालविण्यासाठी किमान 16000 कनेक्शन्सची अपेक्षा होती आणि त्या हिशेबाने नियोजन देखील केले होते. आज फक्त 3300 कनेक्शन्स आहेत. दर महिन्याची या योजनेची रनिंग कॉस्ट साडे बारा लाख रुपये आहे. त्यामध्ये एमएसओबीचा जवळपास अडीच लाख रुपये खर्च आहे. केमिकल्स वगैरेच्या बाबतीतील जो खर्च आहे तो जवळपास दीड लाख रुपये आहे. त्याव्यतिरिक्त कर्मचाऱ्यांच्या पगारावरील खर्च आहे. या योजनेमध्ये 48 गावे तसेच 15 वाड्या-वस्त्या जोडलेल्या आहेत. त्यामुळे स्वाभाविकपणे कर्मचाऱ्यांच्या पगारावरील खर्च एक्सेस राहाणारच आहे. आज 3300 ते 3500 कनेक्शन्सच्या महिन्याच्या खर्चाचे रफ एस्टिमेट काढले तर ते प्रत्येक कनेक्शनमागे जवळपास 400 रुपये आहे. जवळपास साडेचार ते पावणेपाच हजार रुपये एका कनेक्शनच्या मागे ब्रेक इव्हनसाठी खर्च लागणार आहे. त्यामुळे ज्या लोकांनी मागणी केली होती आणि ज्या लोकांसाठी ही योजना केली होती ते लोक बारा महिन्यातील जवळपास आठ महिने स्थानिक स्त्रोताच्या माध्यमातून पाणी वापरतात. आज ही ग्रामपंचायत 50 रुपये देते आणि महिन्याचा खर्च 600 रुपये आहे. कोणत्याही योजनेमध्ये महिन्याचा खर्च किमान 1200 रुपये असला पाहिजे. एका बाजुने योजनेची मागणी करण्यात आली. सभापती महोदय, बृहतआराखडयामध्ये ही योजना टप्पा क्रमांक 5 वर होती. त्यावेळच्या सन्माननीय सदस्यांनी आग्रह धरला होता आणि सगळ्या ग्रामपंचायतीचा ठराव आणला होता आणि आमच्या भागामध्ये उन्हाळयामध्ये पाण्याची तीव्र टंचाई असल्यामुळे ही योजना कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर करण्यात यावी अशी मागणी केली होती. त्यामुळे ही योजना घेतली गेली. त्यावेळी सर्व ग्रामपंचायतींनी या

..2..

श्री. रणजित कांबळे...

योजनेतील पाण्याचा वापर करू असे संगितले होते. आजच्या घडीला जवळपास 90 हजार लोकसंख्या आहे, 18000 घरे आहेत त्यापैकी फक्त 3300 घरे या योजनेचा लाभ घेत आहेत. तो सुध्दा जेव्हा पाण्याची टंचाई भासते त्यावेळी या योजनेचा लाभ घेतला जातो बाकीच्यावेळी ही योजना बंद असते. त्या योजनेतील पाण्याचा वापर केला जात नाही. ही मोठी योजना असल्यामुळे ती बारमाही चालविणे अत्यंत आवश्यक आहे. म्हणून मला सन्माननीय सदस्यांना विनंती करावयाची आहे की, आपण त्या भागातील लोकप्रतिनिधी आहात. कनेक्शन्स वाढविण्याची प्रक्रिया सध्या जिल्हा परिषदेच्या माध्यमातून चालू आहे. पण कनेक्शन्स वाढले पाहिजेत. सन्माननीय सदस्यांनी मागच्या वर्षीसुध्दा यासंबंधात प्रश्न उपस्थित केला होता. कमीत कमी बारा हजार कनेक्शन्स असण्याची आवश्यकता आहे. शासन निश्चितपणे ही योजना चाविणार आहे पण एमएसओबीच्या बिलाचे पैसे भरण्याची तसेच स्वच्छतेसाठी लागणाऱ्या केमिकल्सचा पुरवठा करण्याची जाबाबदारी जिल्हापरिषदेची होती. किमान एमएसओबीचे बिल आपण भरले पाहिजे. या योजनेसाठी एमएसओबीचे दर फक्त 20 टक्के आहेत. किमान एवढी वसुली झाली तरी कर्मचाऱ्यांच्या पगारचा प्रश्न व इतर जे प्रश्न आहेत त्याबाबत महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण स्वतः भागवणार आहे पण एमएसओबीच्या बिलाचे आणि फिल्टरेशनसाठी जो खर्च लागतो तेवढी कर वसुली होणे अत्यंत आवश्यक. सन्माननीय सदस्य त्या भागाचे नेतृत्व करीत आहेत.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. रणजित कांबळे

आपण कनेक्शन वाढवून द्यावेत तसेच वसुलीच्या बाबतीत लोकांना सहकार्य करण्यास सांगावे. ही योजना जवळपास 32 कोटी रुपयांची आहे. हे पैसे आपल्याला वाया घालवावयाचे नाहीत. आम्ही काही दिवसांमध्ये धोरणात्मक निर्णय घेणार आहोत. ज्या भागामध्ये प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजना आहे आणि स्थानिक स्रोत सुध्दा आहे त्या परिसरामध्ये जेव्हा केव्हा कर लागेल तेव्हा दोन्ही बाजू लक्षात घेऊन वैयक्तिक योजना आणि प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजना यांचा सरासरी दर काढून वसुली करावी. टंचाईच्या काळात प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजना ते वापरू शकतात तसेच त्यांना जर असे वाटले की बाकीचे आठ महिने, नऊ महिने आपला जो स्थानिक स्रोत आहे त्याच्या माध्यमातून किंवा वैयक्तिक योजनेच्या माध्यमातून योजना चालवावयाची तर ते चालवू शकतात. त्या दोन्ही योजना बंद होणार नाहीत. याबाबतीत धोरणात्मक निर्णय घेण्याची बाब विचाराधीन आहे. ते झाले तर निश्चितपणे आपला प्रश्न सुटणार आहे. तोपर्यंत मी आपल्याला ग्वाही देतो की, एमएसईबीच्या बिलाची तरतूद झाली तर कर्मचारी आणि बाकीच्या कामांची जबाबदारी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण घेईल.

श्री. केशवराव मानकर : धन्यवाद.

...2....

पॉइन्ट ऑफ इन्फॉर्मेशन

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, माझा पॉइन्ट ऑफ इन्फॉर्मेशन आहे. काल या सभागृहात हा विषय निघाला होता. आम्ही या ठिकाणी विशेष उल्लेख मांडतो त्याचे उत्तर येत नाही. डिसेंबर, 2009 च्या अधिवेशनामध्ये या सभागृहात ज्या सन्माननीय सदस्यांनी लक्षवेधी सूचना दिल्या, नियम 93 अन्वये सूचना दिल्या, विशेष उल्लेख मांडले, औचित्याचे मुद्दे मांडले त्यासंदर्भात किती सूचनांच्या बाबतीत उत्तरे प्राप्त झाली, किती सूचनांची दखल घेतली आणि आपल्या सचिवालयाला कळविले याची माहिती या आठवड्यात प्राप्त झाली तर आम्ही या ठिकाणी जे मांडतो त्याचा प्रत्यक्षात किती उपयोग होतो हे आम्हाला कळेल.

तालिका सभापती (श्री. जयप्रकाश छाजेड) : पुढच्या आठवड्यात ते करू. यानंतर विशेष उल्लेख घेण्यात येतील.

RDB/

विशेष उल्लेख

पृ. शी. : कोकणात जाणाऱ्या सर्व रेल्वे गाड्यांना दिवा येथे थांबा मिळण्याची तसेच कोकणासाठी खास गाड्या सोडण्याची आवश्यकता

मु. शी. : कोकणात जाणाऱ्या सर्व रेल्वे गाड्यांना दिवा येथे थांबा मिळण्याची तसेच कोकणासाठी खास गाड्या सोडण्याची आवश्यकता याबाबत श्री. संजय केळकर, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती :: माहितीय सदस्य श्री.संजय केळकर यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री. संजय केळकर (कोकण विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने एका महत्वाच्या विषयावर पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

"कोकणासारख्या दुर्गम भागात अथक प्रयत्नांनी रेल्वे सुरु झाली. कोकणी प्रदेशातून धावणारी म्हणून तिचे नाव कोकण रेल्वे असे ठेवण्यात आले. नाव जरी कोकण रेल्वे असले तरी कोकणातील जनतेसाठी या गाड्यांचा काहीही उपयोग होत नाही. नुकत्याच संपलेल्या दिपावलीच्या सुट्टीत कोकणातील स्टेशनांसाठी रत्नागिरी-दादर या पॅसेंजरची दारे बंदच होती. सावंतवाडी-दिवा या गाडीचे नाव जरी सावंतवाडी-दिवा पॅसेंजर असले तरी ती गाडी मडगाववरून सुटते. तिच्यात सर्व गोवेकर प्रवासी असतात. तसेच रात्री येणारी कोकणकन्या एक्सप्रेस ही सुध्दा गोव्यावरूनच भरून येते. त्यामुळे कोकणातील जनतेस या गाड्यांमध्ये प्रवेश मिळू शकत नाही. कोकणी जनतेला त्यांच्या हक्काच्या कोकण रेल्वेत जागा मिळत नाही व रेल्वेने त्यांच्यासाठी कुठलीही खास गाडी ठेवलेली नाही. रेल्वे कोकण ट्रॅकवर जादा म्हणून ज्या गाड्या सोडते त्या सर्व गोव्याला, कर्नाटकात मंगलोरला व केरळमधील एर्नाकुलम येथे जाणाऱ्या असतात. कोकणात जाणाऱ्या सर्व गाड्यांना दिवा रेल्वे स्टेशनवर थांबा नसल्याने ठाण्यापुढील परिसरात राहणाऱ्या कोकणी जनतेला या रेल्वेने प्रवास करावयाचा असल्यास ठाण्याला यावे लागते. त्यात त्यांचे अतोनात हाल होतात.

RDB/

श्री. संजय केळकर

याकरिता कोकणात जाणाऱ्या सर्व गाड्यांना दिवा येथे थांबा दिल्यास कोकणी जनतेची सोय होईल. दिवा येथे थांबा मिळावा तसेच कोकणासाठी म्हणून स्पेशल गाड्या सुरु कराव्यात. यासंबंधात शासनाने केंद्राकडे मागणी करावी. सदरची बाब अतिशय गंभीर असून मी विशेष उल्लेखाद्वारे उपस्थित करित आहे.

....5...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

RDB/

पृ. शी. : पोलीस कल्याण निधीच्या नावाखाली नोंदणी क्रमांक नसलेल्या पावत्या खपवून निधी गोळा करण्यात येणे

मु. शी. : पोलीस कल्याण निधीच्या नावाखाली नोंदणी क्रमांक नसलेल्या पावत्या खपवून निधी गोळा करण्यात येणे याबाबत श्री. परशुराम उपरकर, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती : मा. वि. प. स. सदस्य श्री. परशुराम उपरकर यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री. परशुराम उपरकर (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

"पोलीस कल्याण निधीच्या नावाखाली पोलीस प्रशासनाने कोणत्याही प्रकारच्या नोंदणी क्रमांक नसलेल्या पावत्या खपवून निधी गोळा करणे, प्रत्येक पोलीस ठाण्याला आठ ते नऊ लाखाचे टारगेट ठरवून दिलेले असणे, सदरहू निधी जमवून त्याचा विनियोग कशाकरिता करण्यात येत असल्याचे उद्दिष्ट स्पष्ट नसणे, यामुळे सदरहू निधीचा वापर कोणत्या कारणांकरिता होत असल्याबाबत नागरिकांमध्ये निर्माण झालेला संशय, सदरहू निधीबाबत गृह खात्याला माहिती आहे काय ? याबाबत शासनाने तात्काळ निवेदन करावे."

सभापती महोदय, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये पोलीस कल्याण निधीच्या नावाने पोलीस प्रत्येक ठिकाणी, प्रत्येक नाक्यावर येणाऱ्या जाणाऱ्या वाहन चालकांकडून नाटकाच्या पावत्या फाडतात आणि ज्या नाटकाच्या पावत्या फाडतात त्याचा कोणताही रजिस्ट्रेशन नंबर नाही. याबाबत माहिती घेतली असता आम्हाला प्रत्येक पोलीस स्टेशनला 8 ते 9 लाख रुपयांचे टारगेट दिलेले आहे. त्या टारगेटनुसार पोलीस कर्मचारी, पोलीस अधिकारी यांनी तक्रार करण्यासाठी येणारे लोक तसेच कोणत्याही वाहन चालकांवर अशा प्रकारच्या पावतीची तिकिटे गळ्यात मारून

यानंतर श्री. खंदारे

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

FF-1

NTK/ KTG/ KGS/

यापूर्वी श्री.बरवड

12:35

श्री.परशुराम उपरकर...

सिंधुदुर्ग जिल्हयामध्ये 72 लाख गोळा करण्याचे नियोजन जिल्हा पोलीस अधीक्षकांनी केलेले आहे. या निधीचा विनियोग कोणत्या कारणासाठी होतो ते कोणालाही माहित नाही. या निधीचा विनियोग पोलिसांच्या कुटुंबियांसाठी किंवा पोलिसांना मदत करण्यासाठी न होता वरिष्ठ पोलीस अधिका-यांची उठबस करण्यासाठी, त्यांच्याकरिता रेस्ट हाऊस बांधण्यासाठी केला जातो अशी माहिती मिळाली आहे. शासनाकडून पोलीस विभागाच्या अंतर्गत इमारतींसाठी निधी मिळत असताना अशाप्रकारे गैर मार्गाने निधी गोळा केला जात आहे तो कशाच्या आधारावर व कोणत्या नियमाखाली गोळा केला जात आहे त्याची माहिती शासनाने द्यावी, अशी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनाला विनंती करीत आहे.

2...

पृ.शी.: लातूर-मुंबई या एक्सप्रेस गाडीला एसी व स्लिपर क्लासचे अतिरिक्त डबे जोडणे

मु.शी.: लातूर-मुंबई या एक्सप्रेस गाडीला एसी व स्लिपर क्लासचे अतिरिक्त डबे जोडणे याबाबत श्री.विक्रम काळे, वि.प.स.यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती (श्री.चंद्रकांत छाजेड) : माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.विक्रम काळे (औरंगाबाद विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो.

लातूर-कुर्दुवाडी रेल्वे मार्गाचे रुंदीकरण झाले आणि लातूर-मुंबई सरळ रेल्वे सेवा सुरु झाली आहे. पुणे-हैद्राबाद एक्सप्रेस रेल्वेही सुरु झालेली आहे. त्यामुळे एकूणच जनतेची सोय झालेली आहे. उद्योगाला चालना मिळण्याचे काम झाले आहे. लातूर-मुंबई या लातूर एक्सप्रेस रेल्वेला डब्यांची एकूण संख्या कमी आहे. त्यामुळे प्रवाशांच्या प्रचंड गर्दीमुळे डबे कमी पडत आहेत. लातूर शहर हे आंध्र व कर्नाटक या दोन राज्यांच्या सीमेवरचे शहर आहे. त्यामुळे तिकडूनही व बाजूच्या नांदेड तसेच बीड जिल्हयातूनही मोठया प्रमाणात प्रवासी येत असतात. त्यामुळे लातूर-मुंबई या एक्सप्रेस रेल्वे गाडीला आणखी एक श्री टियर एसी डबा व जोडता येतील तेवढे स्लिपर क्लासचे डबे जोडावेत अशी मागणी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे करीत आहे.

पृ.शी.: राज्यातील वृद्धांना सरकारने दारिद्र्य रेषेखालील व्यक्ती म्हणून ओळखपत्र देणे

मु.शी.: राज्यातील वृद्धांना सरकारने दारिद्र्य रेषेखालील व्यक्ती म्हणून ओळखपत्र देण्याबाबत श्री.चंद्रकांत पाटील,वि.प.स.यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची

सूचना.

तालिका सभापती (श्री.चंद्रकांत छाजेड) : माननीय सदस्य श्री.चंद्रकांत पाटील यांनी विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.चंद्रकांत पाटील (पुणे विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो.

"पेन्शन न मिळणा-या वा अत्यल्प मिळत असलेल्या वृद्धांचे जीवन अत्यंत जिकरीचे होणे, काहीना मुले असणे, त्यांची आर्थिक परिस्थितीही चांगली असणे, परंतु जाणुनबुजून ते वृद्धांकडे दुर्लक्ष करणे, काहींच्या मुलांची आर्थिक परिस्थिती चांगली नसल्याने संसार चालविताना ते मेटाकुटीस येणे, त्यामुळे वृद्ध आई-वडिलांना सांभाळण्यासाठी कायदा करुन असे प्रश्न न सुटणे, त्यापेक्षा अशा वृद्धांना सरकारने दारिद्र्य रेषेखालील व्यक्ती म्हणून ओळखपत्र द्यावे. त्याद्वारे त्यांना दारिद्र्य रेषेखालील व्यक्तींना मिळणारे सर्व फायदे मिळू शकतील. या महत्वाच्या विषयाकडे शासनाने गंभीरपणे लक्ष द्यावे अशी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे विनंती करीत आहे."

NTK/ KTG/ KGS/

पृ.शी.: मुंबईत आधुनिक डॉपलर रडार बसविणे

मु.शी.: मुंबईत आधुनिक डॉपलर रडार बसविण्याबाबत
श्री.विनोद तावडे, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष
उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती : माननीय सदस्य श्री.विनोद तावडे यांनी विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.विनोद तावडे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो.

"मुंबईत साडेचार वर्षांपूर्वी झालेल्या अतिवृष्टी व त्यामुळे आलेल्या महापुरामुळे हवामानाचा नेमका अंदाज मिळविण्यासाठी आधुनिक डॉपलर रडार मुंबईत बसविण्यासाठी प्रशासनाने घेतलेल्या निर्णया संदर्भात."

सभापती महोदय, हवामानाचा नेमका अंदाज मिळावा यासाठी डॉपलर रडार बसविले जाते. मुंबईमध्ये असे रडार बसविण्यासाठी आले होते. हे रडार कुलाबा नौदल परिसरामध्ये बसविले जाणार होते. परंतु नौदलाने त्याला परवानगी नाकारल्याने ते दिल्लीला पाठविण्यात आले. या रडारमुळे किती पाऊस येईल, वादळाची गती किती असेल याचा अंदाज उपलब्ध होऊ शकतो. त्यामुळे कशा प्रकारची परिस्थिती उद्भवू शकते याचा अंदाज बांधता येतो. मुंबईसाठी नवीन रडार आले म्हणून जुने काढून टाकले आहे. सध्या जुने रडार नाही आणि नवीन रडारही नाही. त्यामुळे यावर्षाच्या पावसाळ्यात किती पाऊस पडू शकतो, 26 जुलै सारखी स्थिती निर्माण होणार तर नाही ना याचा अंदाज येणार नाही. त्यामुळे किमान जे जुने रडार होते ते बसविले तर यंदाच्या पावसाळ्यात मुंबईकरांना अभय मिळू शकते. शासनाने नेहमीप्रमाणे या कामासाठी 3-4 महिन्यांचा कालावधी न घेता या विषयाकडे गांभीर्याने पाहून तातडीने कार्यवाही करावी अशी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे विनंती करीत आहे.

5....

विशेष उल्लेखाच्या सूचनेबाबत

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.मोहन जोशी यांनी विशेष उल्लेखाची सूचना मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. परंतु त्यांची विशेष उल्लेखाची सूचना पुढे ढकलण्यात येत आहे.

तालिका सभापती : आता सभागृहाची बैठक मध्यंतरासाठी स्थगित होईल आणि दुपारी 1.15 वाजता पुनः भरेल.

(दुपारी 12.40 ते 1.15 पर्यंत मध्यंतर)

यानंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेला नाही

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

GG-1

MSS/ ST/ SBT/

पूर्वी श्री. खंदारे

13:15

(मध्यंतरानंतर)

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, सभागृहामध्ये कॅबिनेट मंत्री हजर नाहीत. यासंदर्भात त्यांना रोज रोज सांगावे लागणे इष्ट नाही.

सभापती : सभागृहामध्ये कॅबिनेट मंत्री उपस्थित असले पाहिजेत. मी 10 मिनिटाकरिता सभागृहाची बैठक स्थगित करित आहे.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 1.15 ते 1.25 वाजेपर्यन्त स्थगित करण्यात आली.)

....नंतर श्री. भोगले....

(स्थगितीनंतर)

सभापतीस्थानी माननीय उपसभापती

सभागृहामध्ये कॅबिनेट मंत्र्यांची अनुपस्थिती

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, वारंवार प्रत्येक अधिवेशनामध्ये एक दिवसाआड या सभागृहात हा प्रकार चालू आहे. माननीय सभापती महोदय हे आपल्या स्थानी आसनस्थ झाले होते. मी सभागृहात कॅबिनेट मंत्री उपस्थित नसल्याबद्दलचा मुद्दा मांडल्यानंतर त्यांनी सभागृहाची बैठक स्थगित केली. त्यांना अपमान वाटला म्हणून कदाचित त्यांनी स्थगितीनंतर पीठासीन अधिकारी म्हणून आपल्याला पाठविले असावे असा माझा समज झाला आहे. सतत सदनचा अवमान होतो, एवढ्या मोठ्या पदाचा अवमान होतो. अशा सरकारला आपण समज देणार आहात की नाही? कॅबिनेट मंत्री डॉ.पतंगराव कदम यांची रोस्टरप्रमाणे सभागृहात उपस्थित राहण्याची जबाबदारी होती. आपण त्यांना पाच मिनिटे उभे राहण्याची शिक्षा करावी.

पृ.शी.: विनियोजन विधेयक

मु.शी.: L.A. BILL NO. XXVII OF 2010

(A BILL TO AUTHORISE PAYMENT AND APPROPRIATION OF CERTAIN FURTHER SUMS FROM AND OUT OF THE CONSOLIDATED FUND OF THE STATE FOR THE SERVICES OF THE YEAR ENDING ON THE THIRTY-FIRST DAY OF MARCH 2010.)

श्री.विजय वडेटीवार (वित्त राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी महाराष्ट्र विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे सन 2010 चे वि.स.वि. क्रमांक-27 दिनांक 31 मार्च, 2010 रोजी संपणाच्या वर्षाच्या कामांसाठी राज्याच्या एकत्रित निधीतून आणखी विवक्षित रकमा देणे व त्यांचे विनियोजन करणे यांस अधिकृत मंजूरी देण्यासाठी विधेयक विचारात घेण्यात यावे, असा आपल्या अनुमतीने प्रस्ताव मांडतो.

असे करीत असताना मी सभागृहाच्या निदर्शनास आणू इच्छितो की, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 207, खंड (1) द्वारे महाराष्ट्राच्या राज्यपालांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तीचा वापर करून त्यांनी हे विधेय महाराष्ट्र विधानपरिषदेसमोर मांडण्यासाठी शिफारस केली आहे.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उपसभापती : विधेयक विचारात घेण्यात आले आहे. आता मी विधेयक खंडशः सभागृहाला सादर करतो. शिफारशी करावयाच्या असल्यास सदस्यांनी मांडाव्यात.

(खंड 2 ते 3, अनुसूची, खंड 1, संपूर्ण शीर्षक व हेतुवाक्य हे एका पाठीमागून एक याप्रमाणे विचारात घेण्यात आले. त्यांच्या बाबतीत कोणतीही शिफारस करण्यात आली नाही.)

उपसभापती : ज्याअर्थी, परिषदेस कोणतीही शिफारस करावयाची नाही, त्याअर्थी, परिषदेला कोणतीही शिफारस करावयाची नाही, अशा शिफारशीसह हे विधेयक विधानसभेकडे परत पाठविण्यात येईल.

हरकतीच्या मुद्यासंबंधी

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. मुंबई मुद्रांक शुल्क विधेयकावर आज चर्चा होणार नाही. सोमवारी या विधेयकावर चर्चा घ्यायचा निर्णय माननीय सभापतींच्या दालनामध्ये झाला आहे. विधेयकाची प्रत आमच्याकडे आलेली आहे. सोमवारी चर्चा करित असताना मुद्दा उपस्थित करण्याची वेळ येऊ नये म्हणून आताच सांगू इच्छितो की, मुंबई मुद्रांक शुल्क विधेयक जे आहे त्याचे मूळ नाव बॉम्बे स्टॅम्प ॲक्ट असे आहे. आता बॉम्बेचे मुंबई करावयाचे की नाही? या सरकारला काय झाले आहे? रोज आम्ही सभागृहात उठून उभे राहायचे आणि बॉम्बेचे मुंबई करा म्हणून पाठपुरावा करायचा.

(नंतर श्री.खर्वे....

श्री. दिवाकर रावते

माझ्याकडे 4 सप्टेबर, 1996 चा अध्यादेश आहे. महाराष्ट्र अधिनियम, क्र. 25 हा सन 1995 मध्ये काढण्यात आला, 1996 मध्ये काढण्यात आला. त्यामध्ये आता ज्याप्रमाणे विनियोजन विधेयक पास करण्याची विनंती करताना मंत्री महोदयांनी वाचून दाखविले "माननीय राज्यपालांच्या आदेशानुसार" वगैरे असा जो शब्दप्रयोग असतो म्हणजे त्या निदेशानुसार सभागृहाला एक प्रकारे ते बंधनकारक असते. त्यात असे म्हटले आहे की, माननीय राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर महाराष्ट्र शासन राजपत्र दि. 4 सप्टेबर, 1996 रोजी प्रथम प्रस्तुत केलेला अधिनियम आहे. या अधिनियमामध्ये "बॉम्बे" च्या ऐवजी "मुंबई" हे नाव दाखल करण्यासाठी तरतूद करण्याकरिता अधिनियम", ज्याअर्थी महाराष्ट्र शासनाने बॉम्बे ऐवजी मुंबई हे मूळ नाव दाखल केले आहे त्या प्रयोजनासाठी त्याचा वापर करण्यात येत आहे, ज्याअर्थी उपरोक्त प्रयोजनासाठी विवक्षित राज्य अधिनियमात सुधारणा करणे इष्ट आहे.

या अधिनियमाला बॉम्बे हे नाव पूर्ववत मुंबई असे करण्याबाबतचा अधिनियम 1996 असे संक्षिप्त नाव, वापरावे. याचा अर्थ असा की, या राज्यामध्ये सन 1996 नंतर जेथे जेथे बॉम्बे नावाने कायदे केले असतील त्या सर्व कायद्यांमध्ये सुधारणा करण्याचे शासनाचे काम होते. परंतु अजुनही "बॉम्बे स्टॅम्प ॲक्ट" ज्यामध्ये आपल्याला आज सुधारणा करावयाची आहे त्याचे नाव सुध्दा मराठीत "मुंबई" आणि इंग्रजी प्रत मध्ये "बॉम्बे" असाच उल्लेख केलेला आहे. त्यानुसार हे नाव का बदलले नाही हा प्रश्न आहे, यामध्ये तातडीने बदल झाला पाहिजे, कारण या सभागृहातच घटनुसार हे कायदे पास झालेले आहेत आणि त्याच सभागृहात त्याचा अशा प्रकारे अवमान होत असेल तर हे राज्याचे दुर्दैव आहे. महाराष्ट्रातील जनतेचा, मुंबई वासियांचा तसेच महाराष्ट्राच्या अस्मितेचा हा अवमान आहे. म्हणून विधिमंडळात जी विधेयके येतात ती घटनेच्या अंतर्भूत असतात आणि त्याच पध्दतीने येथे काम करायला हवे. घटनेच्या 255 व्या कलमानुसार अशी तरतूद केलेली आहे. म्हणून मूळ विधेयक आहे त्याच नावाने आल्याशिवाय सभागृहात स्वीकारता सुध्दा येणार नाही. अर्थात मुंबई स्टॅम्प ॲक्टमध्ये बॉम्बे स्टॅम्प ॲक्ट अशी सुधारणा शासनाने केली असेल तर तसा खुलासा देखील करावा. कारण माझ्याकडे जी मराठीची प्रत आहे त्यात "मुंबई

.....2.....

श्री. दिवाकर रावते

मुद्रांक अधिनियम, 1958 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक" असा उल्लेख आहे. परंतु इंग्रजीमध्ये जी प्रत आहे त्यात "Further to amend Bombay Stamp Act, 1958 " असा शब्दप्रयोग केलेला आहे. म्हणजे या कायद्याचे नक्की नाव काय आहे, हे कोण सांगणार ? यासंबंधी 4 सप्टेबर, 1996 मध्ये कायदा झालेला असताना सुध्दा सभागृहात अशा प्रकारे दोन भाषातील वेगवेगळी नावे असलेले विधेयक प्रसृत करण्यात आले हे योग्य नाही. अशा परिस्थितीत खरे तर हे विधेयक तांत्रिकदृष्ट्या सदनत मांडता येणार नाही, त्यालाच माझी हरकत आहे. यामध्ये कोणत्याही प्रकारची तडजोड करता येणार नाही अथवा पीठासीन अधिकार्यांनी निदेश देऊन कायदा सुध्दा बदलता येत नाही.

यानंतर श्री. जुन्नरे

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.दिवाकर रावते.....

मराठीमध्ये "मुंबई" असा उल्लेख करण्यात आला आहे आणि इंग्रजीतून "बॉम्बे" असा उल्लेख करण्यात आला असून तो नंतर बदलण्यात येईल असे कदाचित उद्या तुम्ही सांगाल परंतु तो विषय येथे येत नाही. या सभागृहामध्ये घटनेच्या अंतर्गत राहून तसेच विधिमंडळाच्या कामकाजाच्या नियमाच्या पध्दतीनेच कामकाज झाले पाहिजे अशा प्रकारचे संकेत असल्याकारणाने बॉम्बे स्टॅम्प ॲक्ट मराठीतून बदलावयास पाहिजे परंतु तो शासनाने का बदलला नाही यासंबंधी आम्ही विचारणा करू . ज्याचे नाव बदलावयास पाहिजे होते ते बदलण्यात आलेले नाही तेव्हा ते नाव का बदलण्यात आले नाही याचासुध्दा खुलासा करण्यात यावा त्याचबरोबर माझ्या समोर जर दोन नावाचे कायदे असतील तर त्यातील कोणत्या कायदा मी मंजूर करावा याबाबतीत खुलासा करण्यात यावा असा माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.अशा प्रकारे हा तांत्रिक आणि घटनादत्त मुद्दा असून . शासनाने जे विधेयक दिलेले आहे त्यातील इंग्रजी प्रतीमध्ये असे म्हटलेले आहे की, " Further to amend the Bombay Stamp Act, 1958." आणि मराठी प्रतीमध्ये असे म्हटले आहे की, "मुंबई मुद्रांक अधिनियम 1958 " तेव्हा या दोन्ही पैकी कोणता कायदा आम्ही वाचावयाचा याबाबतीत खुलासा होत नाही त्यामुळे या सदनमध्ये एकाच विषयावरील दोन कायद्यावर या सभागृहामध्ये आम्ही कशी चर्चा करावयाची हा तांत्रिक मुद्दा आहे. तेव्हा हे विधेयक सोमवारी विचारात घेण्यात येणार आहे हा नंतरचा मुद्दा आहे. परंतु त्यात सुधारणा केल्या शिवाय हे विधेयक मांडताच येत नाही असा माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.

श्री.राधाकृष्ण विखे पाटील (बसून) : त्याबाबतीत सोमवारी खुलासा करण्यात येईल.

उपसभापती : याबाबतीत शासनाला जर सोमवारी खुलासा करावयाचा असेल तर सोमवारी खुलासा करावा परंतु सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी जो मुद्दा उपस्थित केलेला आहे त्याबाबतीत समाधानकारक खुलासा केल्यानंतरच हे विधेयक चर्चेसाठी घेण्यात येईल. यानंतर अशासकीय कामकाज घेण्यात येईल.

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री.चंद्रकांत पाटील)

अशासकीय कामकाज ठराव

सार्वजनिक हिताच्या विषयावर चर्चा

पू.शी. : कोकण रेल्वे मार्गावर प्रवाशांना विविध सोयी सुविधा उपलब्ध करून देणे

मु.शी. : कोकण रेल्वे मार्गावर प्रवाशांना विविध सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत श्रीमती मंदा म्हात्रे,वि.प.स. यांचा ठराव

श्रीमती मंदा म्हात्रे (विधान सभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने खालील ठराव मांडते :

"कोकण रेल्वे मार्गावरील प्रवाशांची वाढती संख्या विचारात घेता हा मार्ग दुपदरी (सेकंड ट्रॅक) करण्याची आवश्यकता, तसेच या रेल्वे मार्गावरील प्रत्येक रेल्वे स्थानकांवर प्रवाशांच्या सोयीसाठी किमान पत्र्याच्या कायम स्वरूपी शेड उभारणे, सुलभ शौचालये व अन्य सुविधा अभावी महिला प्रवाशांची होत असलेली गैरसोय लक्षात घेता तेथे सुलभ शौचालय व अन्य अत्यावश्यक सोयी सुविधा उपलब्ध करण्याकरिता राज्य शासनाने केन्द्र शासनाकडे आग्रह धरवा अशी शिफारस ही विधान परिषद राज्य शासनास करित आहे "

सभापती महोदय, कोकण रेल्वेच्या मार्गावरील लोकांची वाढलेली लोकसंख्या विचारात घेऊन हा मार्ग दुपरी करण्याची आवश्यकता आहे. मुळातच कोकण रेल्वे म्हणजे एक चमत्कार आहे. अनेक वर्षांपासून कोकण रेल्वे व्हावेत यासाठी प्रयत्न केले होते. कै. मधू दंडवते बॅ.नाथ पै यांच्या अथक प्रयत्नामुळे ही कोकण रेल्वे सुरु झाली आहे म्हणूनच कोकण रेल्वेला मी चमत्कार म्हटले आहे. कोकण रेल्वे होऊ शकणार नाही अशा प्रकारची उत्तरे त्यावेळी दिली जात होती म्हणूनच कोकण रेल्वे पूर्ण होईल असे स्वप्न आपण कधीही पाहू शकत नव्हतो परंतु या दोन व्यक्तिमुळे चमत्कार झाला आहे हे आपणा सर्वांना मान्य करावे लागेल केन्द्र सरकारने आणि रेल्वे प्रशासने खऱ्या अर्थाने योग्य दिशा दिली तर कोकणाचा विकास झाल्याशिवाय राहणार नाही असे मला सांगावयाचे आहे. कोकण हा राज्याचा कॅलिफोर्निया आहे असे आपण म्हणत असतो त्याचप्रमाणे कोकणातील आंबा जगभर गेला पाहिजे संपूर्ण जगातील पर्यटक कोकणात आले पाहिजेत आणि कोकणाचा विकास झाला पाहिजे यासाठी आपण सतत आग्रही असतो..

नंतर श्री.सरफरे

श्रीमती मंदा म्हात्रे...

सभापती महोदय, सभागृहामध्ये कोकणचा विषय मांडण्यात आल्यानंतर सर्व माननीय सदस्य त्या प्रश्नाच्या बाबतीत खूप आग्रही असतात. या देशामध्ये केरळ हे सर्वात लहान राज्य असतांना त्या राज्याने पर्यटन क्षेत्राचा खूप विकास केला आहे असे आपण नेहमी म्हणतो. असे म्हणत असतांना पर्यटन क्षेत्रामध्ये कोकणचा विकास कां होत नाही? यासाठी माननीय सदस्य आपल्या भावना या सभागृहामध्ये वारंवार मांडीत असतात. केरळ राज्यामध्ये पर्यटन क्षेत्राकरिता अनेक प्रकारच्या सुविधा त्या राज्याने पुरविल्या आहेत. त्या सर्व सुविधा एकत्रित करून जास्तीत जास्त पर्यटकांना आकर्षित कसे करता येईल, जगभरातील पर्यटकांना आपल्या राज्यामध्ये आणून आपल्या राज्याच्या महसूलामध्ये कशी वाढ करता येईल यासाठी केरळ राज्याने खूप प्रयत्न केले आहेत. त्या अनुषंगाने आपल्याला जर कोकणचा विकास करावयाचा असेल तर कोकण रेल्वेचे दुपदरीकरण केले पाहिजे असे मला वाटते.

सभापती महोदय, कोकण रेल्वे मार्ग सुरु होऊन 12 वर्षे झाली. या रेल्वे मार्गावर वेगवेगळ्या ठिकाणाहून 17 गाड्या धावतात, त्याचप्रमाणे प्रचंड प्रमाणात माल वहातूक केली जाते. आज कोकण रेल्वेने मुंबईहून गोव्याला जाण्यासाठी 12 ते 15 तासांचा वेळ लागतो. हा वेळ कमी करण्यासाठी कोकण रेल्वेचे दुपदरीकरण करण्यात यावे म्हणून मी हा अशासकीय ठराव याठिकाणी मांडला आहे. सभापती महोदय, कोकण रेल्वेवरील सर्व स्थानकांच्या तुलनेत आज नवी मुंबई येथे बांधण्यात आलेली स्थानके आपण पहावीत. नवी मुंबईमधील सर्व रेल्वेच्या स्थानकांचे आधुनिकीकरण करण्यात आले आहे. परंतु कोकण रेल्वेवरील स्थानके पावसाळ्यात गळणारी आहेत, काही ठिकाणी इ पावल्यांचे शेड करण्यात आले आहे. त्याठिकाणी पत्र्यांचे शेड करण्यात आले पाहिजेत. त्याचप्रमाणे या रेल्वे मार्गावर महिलांकरिता शौचालये बांधण्यात आलेली नाही. शासनाने कोकण रेल्वेच्या सर्व स्थानकांवर महिलांसाठी चांगल्या प्रकारची शौचालये बांधली पाहिजेत. या कोकण रेल्वेच्या उभारणीच्या वेळी अन्य देशांमधून इंजिनिअर्स आणून त्यांनी या रेल्वेचे काम केले. त्यांनी या रेल्वेची उभारणी करीत असतांना दूरदृष्टी कां ठेवली नाही? आज नवी मुंबई येथे ज्या पध्दतीने रेल्वे स्थानकांचा विकास करण्यात आला आहे तशाप्रकारे आपल्याला विकास कां करता आला नाही? असे मला शासनाला विचारावेसे वाटते. तेव्हा कोकण रेल्वे मार्गावरील सर्व रेल्वे स्थानके नवी मुंबई येथील रेल्वे स्थानकांप्रमाणे आधुनिक करण्यात आली

DGS/ SBT/ ST/

श्रीमती मंदा म्हात्रे....

पाहिजेत. या कामाला केंद्र शासनाने व राज्य शासनाने प्राधान्य दिले पाहिजे. या मार्गावरील प्रवासी गाड्या नेहमी दोन ते तीन तास उशिराने धावत असतात. सभापती महोदय, या मार्गावरून धावणाऱ्या नेत्रावती, मत्स्यगंधा, मंगला एक्सप्रेस आणि नुकतीच सुरु झालेली गरीब रथ या गाड्यांना कोकणातील फारसे थांबे देण्यात आले नाहीत. रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील सावंतवाडी याठिकाणी थांबे देण्यात आले आहेत. वैभववाडी, कणकवली, कुडाळ, सावंतवाडी या चार स्थानकांवर गाड्या थांबविण्यासाठी थांबे दिले तर कोकणातील माणसांचा या रेल्वेने प्रवास करण्यास चांगला प्रतिसाद मिळेल. आणि त्यांची जी रोजची गैरसाय होत आहे ती दूर झाल्याशिवाय राहणार नाही. कोकणकन्या ही मडगाव स्थानकापर्यंत जाते. त्या गाडीमध्ये कोकणातील लोकांसाठी अतिशय कमी कोटा ठेवण्यात आला आहे. या गाडीने प्रवास करण्यासाठी दोन ते तीन महिन्यापूर्वी तिकिटांचे आरक्षण करावे लागते. त्या भागामध्ये जाणारे मंत्री किंवा त्या भागातील आमदारांसाठी सुध्दा कोटयामधून आरक्षण मिळत नाही. तेव्हा लोकांची वाढलेली लोकसंख्या लक्षात घेऊन या सर्व गोष्टींची पूर्तता करणे गरजेचे आहे. आणि म्हणून सावंतवाडी येथे मोठे टर्मिनस होणे आवश्यक आहे अशी मी या ठरावान्वये शासनाकडे मागणी करते. ही मागणी मान्य झालीतर खऱ्या अर्थाने कोकणातील जनतेला न्याय मिळेल. त्याचप्रमाणे कोकणकन्या एक्सप्रेसने प्रवास करण्यासाठी दोन महिने आरक्षण करावे लागते याकडेही शासनाने लक्ष दिले पाहिजे.

सभापती महोदय, मला शासनाला आणखी एक गोष्ट सुचवावयाची आहे की, कोकणामध्ये आणखी दोन रेल्वे गाड्या सुरु करावयाच्या आहेत. आपण आज कोकणातील रेल्वे गाड्यांना अनेक प्रकारची नावे दिली आहेत. परंतु ज्या शिल्पकारांनी ही कोकण रेल्वे साकार केली. ज्या शिल्पकारांनी आपल्या कल्पनेतून व पाठिंब्याने सतत पाठपुरावा करून या रेल्वेची स्थापना केली त्या कोकण रेल्वेचे शिल्पकार कै. मधु दंडवते व कै. बॅ. नाथ पै या दोघांची नावे कोकण रेल्वेला दिली तर कोकणातील रहिवाशांनाच नव्हेतर सर्व मराठी जनतेला स्वाभिमान वाटेल.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्रीमती मंदा म्हात्रे . . .

कारण पुढील पिढीला त्यांची आठवण रहावी म्हणून गाड्यांना त्यांची नावे द्यावयास पाहिजेत. आपण अनेक गाड्यांना तशी नावे दिली आहेत उदाहरण द्यावयाचे तर मत्स्यगंधा एक्सप्रेस, गरीब रथ इ.नावे दिलेली आहेत. त्याप्रमाणे ज्यांनी कोकण रेल्वेसाठी पुढाकार घेतला आहे, त्या थोर व्यक्तींची गाड्यांना नावे द्यावयास पाहिजेत. मला असे वाटते की, महाराष्ट्र शासनाने या विषयाच्या संबंधातील सन्माननीय सदस्यांच्या भावना लक्षात घेऊन, यासाठी खऱ्या अर्थाने प्रयत्न करावयास पाहिजेत.

सभापती महोदय, या कोकण रेल्वे प्रकल्पामध्ये 33 हजार शेतकऱ्यांच्या जमिनी गेलेल्या आहेत. अशा वेळी किती लोकांना कोकण रेल्वेमध्ये नोकऱ्या मिळाल्या हा संशोधनाचा विषय आहे. कारण नवी मुंबई विकसित होत असताना तेथील लोकांच्या सुद्धा जमिनी गेलेल्या आहेत आणि त्यापैकी किती लोकांना सिडकोमध्ये नोकऱ्या मिळाल्या ? सिडकोमध्ये किती भूमीपुत्रांना नोकरी देताना प्राधान्य दिले असेल हे मला माहिती नाही. परंतु याबाबतीत माहिती घेतली पाहिजे. तसेच यामध्ये ज्या महिला बचत गटाच्या देखील जमिनी गेलेल्या आहेत, त्या महिलांना किंवा त्यांच्या मुलांना रेल्वे स्टेशनवरील स्टॉल देण्यात आले पाहिजेत असे मला वाटते. अशा लोकांना जर स्टॉल देण्यात आला नाही तर भूमीपुत्रावर अन्याय होईल. तसेच कोकणातील मेवा म्हणजे काजू,आंबा, फणस,करवंद, कोकम इ.वस्तू विकण्यासाठी तेथील लोकांना रेल्वे स्टेशनवर स्टॉल लावण्याची परवानगी दिली पाहिजे आणि यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे प्रयत्न केला पाहिजे. आमच्या कोकणामधील अनेक महिला अतिशय चांगल्या प्रकारे महिला बचत गटाचे काम करतात. मुंबई, नवी मुंबईमध्ये भरणारी जी प्रदर्शने आहेत त्यामध्ये महिला बचत गट सहभागी होत असतात. त्यामुळे महिला बचत गटांना रेल्वे स्टेशनवर स्टॉल दिले तर खऱ्या अर्थाने आपण एक चांगले काम केले असे होईल. तसेच कोकण विभागातून किमान दोन हजार कोटी रुपयांपेक्षा जास्त टर्न ओव्हर होतो आणि सध्या ही निर्यात रस्त्यांच्या माध्यमातून होत आहे. अशा वेळी कोकणामध्ये रो-रो सर्व्हिसची व्यवस्था कुठेही केलेली नाही. ती व्यवस्था सावंतवाडी येथे करावी अशी माझी शासनास विनंती आहे.कोकणात आंबा, काजू व मासे यांचे उत्पादन मोठ्या प्रमाणात होते.त्याचप्रमाणे महाराष्ट्रामध्ये जेवढी खनिज संपत्ती आहे,त्यातील 20 टक्के खनिज संपत्ती ही कोकणामध्ये आहे. काल याठिकाणी बजेट सादर करण्यात आले आहे. याठिकाणी माननीय माजी वित्त मंत्री आणि

. . . .2 एल-2

श्रीमती मंदा म्हात्रे

सध्याचे ग्रामविकास मंत्री श्री.जयंत पाटीलसाहेब येथे उपस्थित आहेत. काल आम्हाला मनातून इच्छा होत होती की,"जय हो कोकण"असे म्हणावे.कारण आमच्या कोकणासाठी, रायगड विभागासाठी ज्या सुविधा जाहीर करण्यात आलेल्या आहेत, त्याबद्दल मी शासनाचे मनापासून अभिनंदन करते. प्रत्येक वेळी आम्ही बजेटमध्ये भांडत होतो. पण आज खरे सांगावयाचे तर आमच्या विभागातील माननीय श्री.सुनीलजी तटकरे हे वित्त मंत्री असल्यामुळे कोकणाला जास्त न्याय मिळाला असे मला वाटते आणि आमच्या ज्या अपेक्षा आहेत, त्या देखील पूर्ण होणार आहेत. याठिकाणी कोकणातील सन्माननीय सदस्य जास्त असल्यामुळे सर्वाना निश्चितच आनंद झालेला आहे.

सभापती महोदय, महाराष्ट्र शासनाने रेवस, दिघी, विजयदुर्ग आणि जयगड ही बंदरे विकसित करण्याचे ठरविलेले आहे. बंदराचा विकास करित असताना रेल्वे मार्गाचेही दुपदरीकरण करणे आवश्यक आहे. कोकण रेल्वेने जात असताना पश्चिम महाराष्ट्रातील काही भाग लागतो. सध्या कराडपासून पुढे रेल्वे मार्ग सुरु आहे, अशा वेळी जर चिपळूण येथून कराडकडे जाण्यासाठी रेल्वे मार्ग करण्यात आला तर ते अतिशय सोयीचे होईल आणि या दोन भागांमधील अंतर देखील कमी होईल. यासाठी वैभववाडी ते कोल्हापूर असा रेल्वे मार्ग सुरु केला पाहिजे. मी एक कोकण कन्या असल्यामुळे कोकणातील गोरगरीबांचे असलेले प्रश्न सुटले पाहिजेत आणि तेथील भगिनींना आणि भावांना सर्व सुखसोयी मिळाव्यात.

यानंतर कु.थोरात

श्रीमती मंदा म्हात्रे...

सभापती महोदय, मी जो ठराव मांडलेला आहे तो दोन वर्षापूर्वी सुध्दा या सभागृहात आला होता. पण त्यासंदर्भात केंद्र शासनाकडे कळविण्याची शासनाने खबरदारी घेतलेली नाही म्हणून मला या ठिकाणी माननीय मंत्रिमहोदयांना विनंती करावयाची आहे की, शासनाने या ठरावाच्या संदर्भात खास बैठक घ्यावी. सभापती महोदय, कै. बॅ. नाथ पै आणि कै.प्रा. मधु दंडवतेसाहेब निर्माण होणार नाहीत. पण या सभागृहातील सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या भावना लक्षात घेऊन यासंदर्भात एक बैठक घेण्यात यावी व त्या बैठकीला कोकणातील सर्व सन्माननीय सदस्यांना बोलावण्यात यावे व याबाबत चर्चा करण्यात यावी. कोकण रेल्वेचा दुपदरी मार्ग लवकर निर्माण करण्याच्या दृष्टिकोनातून राज्य शासनाच्या माध्यमातून एक ठराव केंद्र शासनाकडे पाठविण्यात यावा व कोकणवासियांना दिलासा देण्यात यावा, एवढी विनंती करून मी माझे भाषण पूर्ण करते धन्यवाद.

ठराव प्रस्तुत झाला.

..2..

श्रीमती अलका देसाई (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, आमच्या सहकारी भगिनी श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी याठिकाणी जो अशासकीय ठराव मांडलेला आहे त्याला पाठिंबा देत असताना किंवा त्या चर्चेमध्ये भाग घेत असताना मी त्यांचे अभिनंदन करून काही मुद्दे येथे मांडण्याचा प्रयत्न करणार आहे.

सभापती महोदय, कोकणातील दोन दिग्गज नेत्यांचे याठिकाणी नाव घेतले गेले ते म्हणजे कै.बॅ. नाथ पै आणि कै. प्रा. मधु दंडवतेजी यांच्या अथक प्रयत्नाने कोकण रेल्वेचा जन्म झाला हे कोणीही नाकारित नाही आणि नाकारणारही नाही कारण ती कालाबाधित गोष्ट आहे. पण हे होत असताना काही मुद्दे अनुत्तरित राहिले आहेत, ते मांडण्याचा मी याठिकाणी प्रयत्न करते.

सभापती महोदय, कोकण रेल्वे झाली आणि त्या सिंगल ट्रॅकवरून गाड्या धावायला लागल्या पण मुंबई ते सावंतवाडीपर्यंतच्या प्रवाशांना आरक्षण मिळतांना मारामारी आहे आणि मिळाले तरी ते कन्फॉर्म होईल की नाही याची शंका आहे कारण कुठलीही गाडी शिवाजी टर्मिनसवरून सावंतवाडीपर्यंत डायरेक्ट जात नाही तर ती व्हाया/व्हाया जात असते. मग ती केरळाला जाणारी गाडी असू देत, बेंगलोरला जाणारी गाडी असू देत की, गोव्याला जाणारी गाडी असू देत या गाडीचे तीन महिने आधी आरक्षण केले तरच त्या गाडीमध्ये आम्ही बसू शकतो. सभापती महोदय, आपल्या माध्यमातून मी याठिकाणी मागणी करू इच्छिते की, सावंतवाडी ते सी.एस.टी.पर्यंत नवीन गाडी देण्याच्या संदर्भातील पत्रव्यवहार महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने, माननीय मुख्यमंत्र्यांच्यावतीने आणि आपण सगळ्यांनी मिळून करू या, जेणेकरून या ट्रॅकवरून येताना आम्हाला डायरेक्ट गाडी मिळेल. सभापती महोदय, आमच्या लहानपणी शाळेला सुटी लागल्यानंतर आम्ही जेव्हा कोकणात जायचो तेव्हा एस.टी.बसने जायचो. त्यानंतर होडीत बसायचे, होडीतून पलीकडे जायचे असा सगळा प्रवास करत असताना कोकण रेल्वे हे आमचे स्वप्न थोड्या अंशी का होईना पूर्ण झालेले आहे. महाराष्ट्र सरकारने त्या सगळ्या परिसराला चांगला दर्जा देण्यासाठी एक पर्यटन केंद्र म्हणून घोषणा केलेली आहे. हे पर्यटन केंद्र करताना ते जिल्हे पर्यटन केंद्राच्या अंतर्गत घेत असताना या जिल्ह्यांमध्ये काही बेसिक सुविधा देणे गरजेचे आहे. सभापती महोदय, देवगड, तळाशील,सर्जेकोट, देवबाग, तारकली, वेंगुर्ला या सगळ्या ठिकाणी अत्यंत सुंदर असे समुद्र किनारे आहेत. पण त्या समुद्रकिनार्यावर जाऊन पोहचण्यासाठी रेल्वे हा एकमेव व्यवस्थित आणि सोयीचा प्रवास आहे..

यानंतर श्री. बरवड...

श्रीमती अलका देसाई ...

परंतु त्याचे जोपर्यंत दुपदरीकरण होत नाही तोपर्यंत या सोयींमध्ये भर पडेल असे मला वाटत नाही. ते होणे अत्यंत गरजेचे आहे. आपण म्हणतो की, कोकणामध्ये खनिज संपत्ती आहे. तसेच कोकणामध्ये मोठ्या प्रमाणावर औषधी वनस्पती मिळते. त्याचेही संवर्धन करणे, ते राखणे आपले कर्तव्य आहे. रेल्वे हा प्रगतीचा मार्ग आहे. आपण जर रेल्वे प्रगतिपथावर नेली नाही आणि त्याबाबत पुढे कामकाज केले नाही तर काळ आणि तेथील जनता आपल्याला माफ करील असे मला वाटत नाही. मी पुन्हा एकदा सांगू इच्छिते की, सावंडवाडी ते सीएसटी मुंबई अशी नवीन गाडी देण्यासाठी आपण सगळ्यांनी आग्रही राहावे जेणेकरून कोकणातील जनतेचा विकास करण्यासाठी हातभार लागेल. तो हातभार लावत असताना त्या ठिकाणी रोजंदारी उपलब्ध होईल. आज त्या ठिकाणी महिला बचत गटाचे काम जे चांगल्या प्रकारे चालू आहे त्यालाही कोठे तरी न्याय देण्याच्या दृष्टीने पुढे जाऊ शकू असे मला वाटते. एवढी सूचना करून मी माझे भाषण संपविते.

...2...

ST/ SBT/

श्री. भाई जगताप (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, या सदन्याच्या सन्माननीय सदस्या आणि कोकणकन्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी कोकण रेल्वे मार्गावरील प्रवाशांची वाढती संख्या आणि सुविधा याबाबतीत जो अशासकीय ठराव या ठिकाणी मांडलेला आहे त्याला समर्थन देण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, हे खरे आहे की, कोकण रेल्वे हा शब्द जेव्हा आम्ही उच्चारतो त्यावेळी आपणा सगळ्यांच्या डोळ्यासमोर कै. बॅ. नाथ पै तसेच कै. प्रा. मधु दंडवते ही दोन नावे तरळल्या शिवाय राहात नाही. या चर्चेच्या माध्यमातून सुविधांच्या बाबतीत बोलत असताना, कोकणातील एकंदर भौगोलिक परिस्थितीबाबत बोलत असताना आणि केंद्राला आपण सूचना करीत असताना फक्त तेथील शौचालये किंवा त्या सगळ्या गोष्टीपुरते मर्यादित न राहता कोकण रेल्वेचे महत्त्व आणि वैभव, कोकणाचे राज्याच्या नकाशावर असलेले वेगळे स्थान या सगळ्या बाबींचा विचार करून अधिकच्या काही सूचना देण्याच्या दृष्टीने आम्ही सगळे या ठिकाणी प्रयत्न करीत आहोत. अलीकडे हार्बर रेल्वेने नवी मुंबईपासून पुढे गेलो तर आपल्या लक्षात येते की, रेल्वेने आणि आमच्या देशातील तंत्रज्ञांनी अतिशय वेगळी उंची गाठलेली आहे. तिकडची छोटीछोटी सुंदर रेल्वे स्थानके पाहिल्यानंतर ही बाब लक्षात येते. नेरुळ हे जंक्शन आहे पण बेलापूर सारखी सुंदर स्थानके त्या ठिकाणी बांधलेली आहेत. हेच वैभव पुढे सुध्दा टिकविण्याच्या दृष्टीने आणि यापुढेही अशा प्रकारचे वैभव निर्माण करण्यासाठी शासनाने केंद्राला विनंती करावी असे माझे प्रांजळ मत आहे. आपण कोकण रेल्वेवर अनेक गावांमध्ये किंवा अनेक स्थानकांच्या बाबतीत पाहिले की, ठराविक स्थानके सोडली तर काही ठिकाणी रेल्वे स्थानक आहे की नाही अशा प्रकारची परिस्थिती आहे. केंद्रीय रेल्वेमंत्री सुश्री ममता बॅनर्जी यांनी अतिशय चांगले रेल्वेबजेट मांडले पण आम्ही कोकणवासीय थोडेसे नाराज आहोत. जे आहे ते मान्य करावयास पाहिजे. त्यांनी मुंबईकरांना आणि महाराष्ट्राला बऱ्यापैकी न्याय देण्याचा प्रयत्न केला. तशा प्रकारचा न्याय भूतपूर्व रेल्वेमंत्री श्री. लालूप्रसाद यादव देऊ शकले नव्हते. परंतु आमच्या कोकणाच्या पदरात फारसे काही पडले आहे असे मला वाटत नाही. या माध्यमातून या संधीचा फायदा घेऊन याही गोष्टींचा उल्लेख आपण केंद्राला जो प्रस्ताव पाठविणार आहोत त्यामध्ये माननीय मंत्रिमहोदयांनी करावा अशी माझी विनंती राहिल.

यानंतर श्री. खंदारे.....

श्री.भाई जगताप....

सभापती महोदय, हेही जाणून घेणे गरजेचे आहे. आमचे असे म्हणणे नाही की, कोकण रेल्वे थेट देशाच्या टोकापर्यंत वाढवावी. तशी वाढविली तरी आमच्या सर्वांचे भले आहे, वैभव वाढणार आहे. सन्माननीय सदस्यांनी काही गाड्यांची नावे घेतली आहेत. मंगला एक्सप्रेस, इंटर सिटी, मत्स्यगंधा एक्सप्रेस, कोकण कन्या अशा काही वेगवान व काही अति वेगवान गाड्या म्हणता येतील या सर्व गाड्या मुंबईपासून साधारणपणे बांधापर्यंत 550 कि.मी.पर्यंत धावतात. या गाड्या कोकण प्रदेशातील किती स्टेशन्सवर थांबतात हा खरा अभ्यास करण्यासारखा विषय आहे. या गाड्यांपैकी कोकण कन्या या गाडीचा अपवाद आहे. ही गाडी सुध्दा ठराविक स्टेशन्सवर थांबते. कोकणातील खेडयापाडयामध्ये राहणा-या 33 हजार शेतक-यांनी या कोकण रेल्वेसाठी आपली जमीन दिलेली आहे. त्यामुळे त्यांच्यासाठी या रेल्वे मार्गावरील धावणा-या गाड्यांमध्ये काही बर्थ आरक्षित असावयास पाहिजेत. त्यांच्यासाठी काही बर्थमध्ये वृद्धी करण्याची विनंती राज्य सरकारने केंद्र सरकारला केली पाहिजे आणि तशी विनंती मंत्री महोदय करतील अशी माझी अपेक्षा आहे. हा विषय मर्यादित असल्यामुळे कोकणातील बाकीच्या विषयावर बोलण्याची आवश्यकता नाही. कोकणाच्या सौंदर्यासंबंधी राज्य शासनाने व केंद्र शासनाने एकत्रितरित्या एक धडक कार्यक्रम हाती घेतला तर राज्याच्या तिजोरीत जादा महसूल येईलच. पण खऱ्या अर्थाने संपूर्ण देशाला कोकणाची ओळख आम्ही करून देऊ शकू. राजस्थानच्या धर्तीवर 'पॅलेस ऑन व्हील' अशाप्रकारची गाडी सुरु केली पाहिजे. ही गाडी सुरु करित असताना त्यामध्ये कोकणाची छाप दिसली पाहिजे. सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांच्या मताशी मी सहमत आहे. आमच्या कोकणातील करवंद सारखा रानमेवा रेल्वेच्या प्लॅटफॉर्मवर दिसू द्या. कोकणातील आंबा दिसतोच आहे, पण तो मुंबईतील बाजारात आल्यावर दिसतो. कोकणाचे वैभव हापूस आंब्यापुरते मर्यादित नाही. आंब्याच्या जवळजवळ 232 जाती आहेत हे ऐकले तर सन्माननीय सदस्यांना आश्चर्य वाटेल. आपल्याला आंबा म्हटला की, हापूस आंबा दिसतो. परंतु हे सर्व आमचे वैभव आहे. कोकणातील वनौषधींचा माननीय राज्यपालांनी आपल्या अभिभाषणात उल्लेख केला आहे, त्याबद्दल आम्ही त्यांचे

2....

NTK/ ST/ SBT/

श्री.भाई जगताप....

अभिनंदन केलेले आहे. या ठरावाच्या माध्यमातून केंद्र सरकारकडे सूचना जातील त्यावेळी आपल्याला सुध्दा काही तरी जस्टीफिकेशन करता आले पाहिजे. मंत्री महोदय उत्तराच्या भाषणात त्याचा उल्लेख करतील अशी मला अपेक्षा आहे.

सभापती महोदय, कोकणातील शेतक-यांकडे होलंडिंग एरिया कमी आहे. एक एकर, दोन एकर शेती धारण करणारे शेतकरी आहेत. 5 एकर शेती धारण करणा-या शेतक-याला मोठा शेतकरी समजले जाते. त्यापैकी 10 गुंठे जमीन बागायती असते आणि उर्वरित जमीन तशीच पडून असते. अशा 33 हजार शेतक-यांनी हा रेल्वे प्रकल्प यशस्वी होण्यासाठी आपली जमीन दिलेली आहे. काही शेतक-यांचे काही अंशी पैसे मिळालेले नाहीत. त्यापेक्षा तेथील भूमिपुत्रांच्या रोजगाराचा महत्वाचा प्रश्न आहे. तेथील प्रकल्पग्रस्तांना नोकरी देण्याचे सरकारचे धोरण होते. परंतु त्या धोरणानुसार कोकणातील किती प्रकल्पग्रस्तांना, बांधवांना नोक-या दिल्या आहेत त्याच्या आकडेवारीत मी जाणार नाही.

यानंतर श्री.शिगम.....

कोकणातील सर्व स्टेशनसवरील स्टॉल्स असतील, आणखीन काही उपक्रम असतील आणि त्या माध्यमातून स्वयंरोजगार निर्माण होणार असतील तर त्याबाबतीत कोकणातील भूमिपुत्रांना प्राधान्य द्यायला पाहिजे. सन्माननीय विरोधी पक्षातील सन्माननीय सदस्य श्री. किरण पावसकर यांना मी सांगू इच्छितो की, कोकण रेल्वे हे आपले काम आहे, कष्टक-यांचा नेता म्हणून मी आपल्याला सपोर्ट केलेला आहे. कष्टक-यांच्या प्रश्नासंबंधी आमचा पक्ष किंवा आमच्या पक्षाचा झेंडा कधी आड आला नाही. कष्टक-यांचे काम करीत असताना, कष्टक-यांच्या प्रश्नावर बोलत असताना मी कधीही राजकीय अभिनिवेश ठेवत नाही, आपण काही वेळा तो ठेवता. सभापती महोदय, मी नम्रपणे सांगू इच्छितो की मी माझ्या भाषणामध्ये नमूद केलेल्या गोष्टींचा तसेच अन्य सन्माननीय सदस्यांनी त्यांच्या भाषणामध्ये नमूद केलेल्या गोष्टींचा उल्लेख केन्द्राला लिहिणा-या पत्रामध्ये शासनाने करावा अशी विनंती करतो आणि सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी जो अशासकीय ठराव मांडलेला आहे त्याला पूर्ण पाठिंबा देऊन मी माझे भाषण संपवितो.

...2...

श्री. परशुराम उपरकर (विधानसभेने निवडलेले) : सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी कोकण रेल्वेच्या संदर्भात मांडलेल्या ठरावाचे समर्थन करण्यासाठी मी उभा आहे.

सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी अतिशय चांगला ठराव आणलेला आहे. असे म्हटले जाते की, कोकणातील माणूस हा इंच इंच जमिनीसाठी भांडतो. असे असताना कोकणामध्ये आपल्या स्वप्नातील रेल्वे येणार म्हणून कोकणातील माणसाने त्याच्याकडील सर्व जमिनी रेल्वे प्रकल्पासाठी दिल्या...सन्माननीय सदस्यांचा मी मालवणीमध्ये बोलावे असा आग्रह आहे. पण मी मालवणी बोललंय तर मंत्र्यांका ता समजूचा नाय आणि त्यांना समजला नाय तर ते आमका कायच देवचे नाय. तरी देखील सन्माननीय सदस्यांचा आग्रह आहे म्हणून मी मालवणीत बोलतो.

सभापती महोदय, आमच्या कोकणातील सर्वच मालवणी माणसांनी, कोकणी माणसांनी तुमका रेल्वेसाठी जागा दिली. आमच्याकडे रेल्वे येतली म्हणून आमच्या वडिलोपार्जित असलेल्यो मोलाच्यो जमिनी दिल्यो. आम्ही जमिनी दिल्यानंतर आमच्याकडे कोकण रेल्वे येतली आणि कोकण रेल्वेतून आमका प्रवास करूक मिळतलो या आशेन आपले जमिनी त्येच्यानी दिल्यो. ह्यो जमिनी दिल्यानंतर आज आमच्याकडे कोकण रेल्वे धावाक लागली आणि ती धावाक लागल्यानंतर मात्र सगळ्यांची निराशा झाली. जो तो म्हणता, रेल्वेन जावचा. तर तीन तीन महिने अगोदर लाईन लावून पण आमका जागा मिळना नाय. पूर्वी होती ती एस.टी.च बरी, 7 दिवस अगोदर तरी रिझर्व्हेशन मिळत होता. पण आता रेल्वेन जावचा म्हटला, 56 रुपयात मुंबईक जावाक मिळता म्हणून दिव्यापर्यन्त कसा तरी येवचा आणि पुढे ओझा घेऊन कसा तरी या रेल्वेतना त्या रेल्वेत धावाचा आणि रेल्वेन प्रवास केल्याचा समाधान मानूचा. या रेल्वेतना येताना दिव्यामध्ये इतकी गर्दी होता की, काही वेळा दिवा रेल्वे स्टेशनमध्ये माणसा मेली अशा प्रकारची बातमी येता. म्हणजे माणसांवर माणस बसतत इतकी गर्दी. पूर्वी आमच्या कोकणात असा म्हणत आसत की, मुंबयमध्ये माणसांवर माणस बसलेली डबल डेकर असा. पण कोकणातल्या रेल्वेमध्ये माणसांवर माणस चढतत, माणसा मरतत, तरी पण कोकण रेल्वेत काय सुधारणा होना नाय. परिवहन मंत्र्यांका मी सांगान की, या सभागृहामध्ये सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातले 12 आमदार आसत. मंत्री तर आसतच पण त्यांचो काय पण उपयोग नाय. पूर्वी आम्ही असा म्हणत असू की, कोकणातले मंत्री फक्त बोट वर करण्यापुरते, पण त्यांका आताही तुम्ही तसेच ठेवलास. या सर्व आमदारांका दिल्लीक जावक शासनान विमानाची फ्री तिकिटा दिलेली आसत. तेव्हा दिल्लीक आम्हा कोकणातील आमदारांका

..3..

(श्री. परशुराम उपरकर...

घेवन जावन दिल्लीतल्या मंत्र्यांबरोबर बसवून आमचे प्रश्न त्या दिल्लीतल्या मंत्र्यांना सांगा. त्यांना सांगा की, बाबानो, या कोकणातल्या माणसांका कोकणापर्यन्त जाण्यासाठी ख-या अर्थाने रेल्वेची गरज असा. आज दिवा-सावंतवाडी नावाची गाडी असा पण रेल्वे साफ करण्याच्या नावाखाली ती गोव्याक मडगावपर्यन्त जाता. त्येंका मडगावपर्यन्त जाणारी गाडी आसा म्हणून आमका सिंधुदुर्ग पर्यन्त जाणारी एक जनशताब्दी चालू करा.

...नंतर श्री. भोगले...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

SGB/

14:10

श्री.परशुराम उपरकर.....

या जनशताब्दी गाडीच्या माध्यमासून सकाळीच निघालेलो चाकरमानी संध्याकाळी परत घराकडे येयत अशा प्रकारची गाडी सुरु करण्याचो प्रयत्न झालो तरच फायदो होयत. बऱ्याच वेळेक जमिनीच्या केसी करुसाठी सकाळी जावचा आणि 11 वाजता कोर्टात हजर व्हावन संध्याकाळी मुंबैक घराक परत येवचा यासाठी सिंधुदुर्ग जिल्हयातल्या चाकरमान्यांका जनशताब्दी गाडीची गरज असा. आज कोकणातील कोकण रेल्वे ही नावाचीच रेल्वे झालेली असा. या रेल्वेचो फायदो कर्नाटक, केरळ राज्यातील लोकांका अधिक होताहा. आमच्याकडली स्टेशना म्हटली म्हणजे कणकवलीपासून सावंतवाडीक जावचा म्हटला तरी गाडी थांबना नाय. गोव्याक दर पाच-पाच, दहा-दहा मिनिटाक गाडी थांबता. त्यांचेसाठी कसलोच नियम नाय. कोकण रेल्वे होवक कोकणातील माणसांनी आपल्या जमिनी दिल्यानी, परंतु उडपीपासून गोव्यातील माणसांचो 24 तासाचो प्रवास 12 तासात होवक लागलो याची जाणीव ठेवन कोकणातील माणसांकडे बघूक व्हया. तरच खऱ्या अर्थान कोकणी माणसानका ही रेल्वे फायदेशीर ठरात. आज रत्नागिरीक गाडी येताहा. तशी सिंधुदुर्गपर्यंत येवक मंत्र्यांनी आग्रहानी, आमका कोट्यातून तिकिटा नाय मिळाल्या तरी आम्ही स्वतः येव, केंद्राच्या मंत्र्यांकडे बसून हा प्रश्न मांडूक व्हया. कोल्हापूर-वैभववाडी रस्त्यावर रुळ टाकण्यासाठी मागच्या अधिवेशनात पुरवणी मागण्यांवर बोलताना मंत्र्यांनी सर्वे चालू झालो हा असा सांगल्यांनी. मुख्यमंत्र्यांका नारळ फोडूक वेळ नाय. तो सर्वे लवकरात लवकर करूक व्हया. त्यासाठी महाराष्ट्र शासनान पैसो देऊन तो पूर्ण करण्याची गरज असा. त्याचप्रमाणे आज सिंधुदुर्ग जिल्हो हा पर्यटन जिल्हो म्हणून घोषित झालेलो असा. पर्यटन म्हटल्यानंतर पर्यटनाक असलेली जी रेल्वे स्टेशना असा त्या स्टेशनांवर परदेशातून आलेले पर्यटक किंवा अन्य राज्यातून आलेले पर्यटक यांच्यासाठी कणकवली, सावंतवाडी, वैभववाडी, कुडाळ स्टेशनांवर उतरल्यानंतर पर्यटनाचो जिल्हो हा अशा त-हेची स्टेशना वाटूक व्हयी. त्यासाठी पर्यटनांच्या स्थळांची चित्रा, चांगली चांगली स्थळा बघूक खय जावचा याची माहिती पर्यटकांक मिळात अशी व्यवस्था करुची गरज हा. आज रत्नागिरी स्टेशनावर इमर्जन्सी कोटो असा. आम्ही आमदार म्हणून त्या भागात काम करतव. अनेक लोका आजारी पडतत. त्यांका कोकणातून मुंबईक जावसाठी आम्ही चिड्डी देतव. चिड्डी दिल्यानंतर कोट्यातून सीट मिळात अशी त्यांचा आशा वाटता. परंतु कोटो नाय. रत्नागिरी जिल्हयाक कोटो असा. सिंधुदुर्ग जिल्हयात कोटो मागण्यासाठी

...2.

श्री.परशुराम उपरकर.....

गोव्यातील मडगाव स्टेशनावरून कोटो मिळता. सिंधुदुर्ग जिल्हयातील राजधानीत कोटो मिळण्याची नितांत गरज असा. सिंधुदुर्ग जिल्हयाचे जिल्हाधिकारी, एस.पी., सीईओ यांका पण उभ्यान रेल्वे प्रवास करुचो लागता. आम्ही असलो तर त्यांका रेल्वेत आमच्या बाजूक बसवतव. आमचा काम करतीत म्हणून बाजूक बसवून घेतव. त्यामुळे सिंधुदुर्ग जिल्हयाक 10-20 सीटचो कोटो मजूर करुन घेवा. दोन-चार एसी सीटचो कोटो घेवा. याठिकाणी मंत्री बसलेहत. परिवहन आणि बंदर खात्याचे ते मंत्री असत. या ठरावात आणखी एक ठराव मी बसवतय. कारण कोकणात पूर्वी आमच्याकडची लोका बोटीन प्रवास करीत होती. आता बोटीचो प्रवास बंद झालो हा. पर्यटकांका आता बोटीन फिराक आवडताहा. नवीन नवीन क्रूझ बोटी इल्योहत. सिंधुदुर्ग जिल्हयातील देवगड, मालवण, वेंगुर्ला, रत्नागिरी, जैतापूर या बंदरांवर पर्यटकांका आणण्यासाठी क्रूझ बोटीची सोय करुची लागत. पूर्वी आम्ही 40 रुपयात बोटीन मुंबईक इलोहव. तशा बोटी चालू करण्याचो प्रयत्न परिवहन मंत्र्यांनी करण्याचो निर्णय घेवची गरज असा. त्यासाठी शासनाने प्रयत्न करावा.....एवढे बोलून ही बोट शासनाने चालू करावी अशी विनंती करतो आणि सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी मांडलेल्या ठरावाला पाठिंबा व्यक्त करुन मी थांबतो.

(नंतर श्री.खर्चे.....

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

RR-1

PFK/

पूर्वी श्री. भोगले.....

14:15

पृ.शी./मु.शी.: कामकाज सल्लागार समितीचा अहवाल
सभागृहाला सादर करणे व संमत करून घेणे

श्री. हर्षवर्धन पाटील (संसदीय कार्य मंत्री) : महोदय, मी आपल्या अनुमतीने कामकाज सल्लागार समितीचे प्रतिवृत्त सभागृहाला सादर करतो.

कामकाज सल्लागार समितीच्या शुक्रवार, दिनांक 26 मार्च, 2010 रोजी भरलेल्या बैठकीत सोमवार, दिनांक 29 मार्च, 2010 ते रविवार, दिनांक 11 एप्रिल, 2010 पर्यंतचा विधानपरिषदेच्या कामकाजाचा कार्यक्रम पुढीलप्रमाणे ठरविण्यात आला आहे.

(प्रेस : कृपया येथे सोबतचा कार्यक्रम छपावा)

....2....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ.शी.: कोकण रेल्वे मार्गावर प्रवाशांना विविध सोई-सुविधा उपलब्ध करु देणे

मु.शी.: कोकण रेल्वे मार्गावर प्रवाशांना विविध सोई-सुविधा उपलब्ध करु देणे
याबाबत श्रीमती मंदा म्हात्रे, वि.प.स. यांचा ठराव.

(चर्चा पुढे सुरु.....

श्री. किरण पावसकर (विधानसभेने निवडलेले) : सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांच्या ठरावावर बोलत असताना मी असे सांगू इच्छितो की, कोकण रेल्वेला कोकणचे वैभव समजले जाते. परंतु अनेक सन्माननीय सदस्यांनी येथे रेल्वेसंबंधी अनेक प्रश्न उपस्थित केले की, कोकणातील रेल्वेमध्ये कोकणवासियांना कोणत्याही सुविधा मिळत नाहीत. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई जगताप यांनी संक्षिप्त शब्दात वर्णन केले की, कोकण रेल्वे सुरु होण्यापूर्वी असे वाटत होते की, कोकण रेल्वे आल्यानंतर कोकणातील तरुणांना रोजगार मिळेल. परंतु आज देखील अशी परिस्थिती आहे की, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील 1300 लोक असे आहेत की त्यांनी आपली बागायती जमीन, ज्यावर त्यांच्या कुटुंबाचा चरितार्थ चालत होता ती जमीन कोकण रेल्वे प्रकल्पासाठी दिली. जिल्हाधिकाऱ्यांनी त्यांना प्रकल्पग्रस्त म्हणून प्रमाणपत्रही दिले आहे. त्यानंतर या कुटुंबातील प्रत्येकी एक व्यक्ती कोकण रेल्वेत कामाला लागेल म्हणून त्यांना जमिनीचा मोबदला म्हणून क्षुल्लक रक्कम देण्यात आली. ती किंमत एवढी कमी होती की एका झाडाला तेवढी किंमत येईल अशा प्रकारे गुंठेवारीने हे पैसे दिलेले आहेत. तसेच या कुटुंबातील पदवीधर मुलांना कामावर घेऊन त्यांना खडी टाकण्याची नोकरी देण्यात आली, वास्तविक या तरुणांना त्यांच्या क्वॉलिफिकेशनप्रमाणे नोकऱ्या देण्याची गरज होती. अशा प्रकारे त्या तरुणांनी दोन तीन महिने ती नोकरी केली व नंतर सोडून दिली.

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. किरण पावसकर....

आणि त्याच्या जागेवर मात्र कर्नाटक, केरळ, बंगलोर या ठिकाणचे लोक लागले. यासंदर्भात अधिका-यांना जाब विचारल्यावर अधिका-याने सांगितले की, आम्ही रेल्वेमध्ये प्रत्येक कुटुंबातील व्यक्तीला नोकरी दिलेली आहे. त्याने नोकरी केली नाही ही त्याची जबाबदारी आहे. सभापती महोदय, शैक्षणिक क्षमतेनुसार त्याला नोकरी द्यावयास पाहिजे होती परंतु शैक्षणिक क्षमतेवर नोकरी न देता कागदावर दाखवण्यासाठी रोजगार दिला आणि रोजगार सुध्दा काढून घेण्यात आला. आजही सिंधुदुर्ग जिल्हयातील 1300 कुटुंबातील एकही व्यक्ती रेल्वेत कामाला लागलेली नाही. त्यामुळे या लोकांना न्याय देण्यासाठी शासनाने प्रयत्न करण्याची आवश्यकता आहे किंबहुना हे लोक रेल्वेमध्ये कामाला लागलेच पाहिजेत. कोकण रेल्वे आणि कोकण रेल्वेच्या परिसरात राहत असलेले म्हणजे रत्नागिरी, रायगड आणि सिंधुदुर्ग जिल्हयातील रेल्वेगाड्यांची संख्या आता 16-17 वर गेलेली आहेत. या गाड्यांमध्ये कोकणी माणसाची रिक्वटमेंट झालेली नाही. त्याचे कारण असे आहे की, रेल्वेचे प्रशिक्षण केंद्र बंगलोरमध्ये आहे. बंगलोरमध्ये मुले अॅडमिशन घेतात, टी.सी.चा कोर्स करतात, तांत्रिक शिक्षण घेतात व त्यांना त्यामुळे कोकण रेल्वेत नोक-या लागतात. त्यामुळे सिंधुदुर्ग किंवा रत्नागिरी येथे रेल्वे प्रशिक्षण केंद्र निर्माण होणे गरजेचे आहे. मी आपल्याला विनंती करतो की, जोपर्यंत कोकण रेल्वेचे प्रशिक्षण केंद्र कोकणातील तीन जिल्हयामध्ये येत नाही तोपर्यंत कोकणी माणसाच्या पुढच्या पिढीला रेल्वेमध्ये नोक-या मिळणार नाहीत. विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक पात्रता आणि गरज लक्षात घेऊन नोक-या दिल्या पाहिजेत. खरे म्हणजे कोकणी माणसाला फसविण्याचे कटकारस्थान सुरु आहे असे म्हटले तर ते चुकीचे होणार नाही. कोकण रेल्वे आल्यानंतर पर्यटनाला चालना मिळेल असे म्हटले जात होते परंतु कोकण रेल्वेप्लॅटफॉर्मवर स्टॉल देण्याच्या बाबत रेल्वेने अट टाकलेली होती की, ज्यांना स्टॉल घ्यावयाचे असतील त्यांना स्टॉल चालविण्याचा किमान 5 वर्षांचा अनुभव असावा तसेच पाच वर्षांचे इनकम टॅक्स रिटर्न भरलेले असावेत तरच त्यांनी स्टॉलसाठी अॅप्लाय करावेत. जर कोकणात रेल्वे अगोदर आलीच नव्हती तर त्या लोकांनी स्टॉल चालविण्याचा पाच वर्षांचा अनुभव कसा काय आणणार ? तसेच इनकम टॅक्सच्या संदर्भात मी सांगू इच्छितो की, जर सदर व्यक्ती शेतकरी असेल, त्याने कधी इनकम टॅक्स भरला नसेल तर तो पाच वर्षांचा इनकम टॅक्स रिटर्न कसे काय आणणार ? जोपर्यंत या अटी, शर्ती शिथिल करणार नाहीत तोपर्यंत कोकण रेल्वेच्या स्टॉलवर कोकणी माणूस उभा राहणार नाही, कोकणी माणसाला उद्योग धंदे उपलब्ध

श्री. किरण पावसकर....

करुन देता येणार नाही किंवा त्या स्टॉलवर कोकणी पदार्थ उपलब्ध होऊ शकणार नाही. सभापती महोदय, मी एक गोष्ट आपल्या निदर्शनास आणून देऊ इच्छितो की, जर आपण गुजराथला विमानाने जाणार असलो तर त्या विमानात गुजराथी पदार्थ सर्व्हे केले जातात, चेन्नईला जाणारे विमान असेल तर त्या विमानात दक्षिणात्य पदार्थ सर्व्हे केले जातात परंतु कोकण रेल्वेतून प्रवास करणा-या प्रवाशांचे दुर्दैव असे आहे की, त्यांना मात्र राजस्थानी पुलाव सर्व्हे केला जातो. कारण या कामाचा ठेका एका राजस्थानी माणसाला देण्यात आलेला आहे. या ठिकाणचे सर्व पदार्थ मनोरा आमदार निवासासारख्या ठिकाणावरून आणले जाते हे एक दुसरे दुर्भाग्य आहे. ही सर्व बाब आम्ही मंत्रीमहोदयांच्या , पालक मंत्र्यांच्या निदर्शनास आणून दिली होती. ज्या ठिकाणची गाडी आहे त्या गाडीमध्ये कोकणातील पदार्थाची चव मिळाली पाहिजे. कोकण रेल्वेचे कॅटरिंगचा ठेका आपण ज्याला दिलेले आहे ते त्वरीत थांबवा व त्या गाड्यांमध्ये कोकणी फूड जो देईल त्याला या गाड्यामध्ये कॅटरिंगचे काम दिले पाहिजे. ही बाब जरी केंद्राशी निगडीत असली तरी राज्यशासन केंद्राला शिफारस करू शकते. कारण आपलेच सरकार केंद्रामध्ये असल्यामुळे हे काम त्वरीत होईल.

सभापती महोदय, पॅलेस ऑन व्हील सारखी एमटीडीसीच्या माध्यमातून डेक्कन ओडीसी गाडी सुरु करण्यासाठी एमटीडीसी, राज्यशासनाने पुष्कळ खर्च केला होता परंतु आता ही गाडी बंद पडलेली आहे. ही गाडी आता बंद पडली असली तरी ती गाडी सुरु करण्यासाठी आपण चालना दिली, त्यासाठी पैशाचा अतिरिक्त भार जरी सोसावा लागला तरी चालेल परंतु ही गाडी सुरु राहिली तर कोकणाचा विकास होऊ शकेल व त्याच बरोबर पर्यटनाच्या माध्यमातून कोकणातील तीनही जिल्हयांना आपण न्याय देऊ शकू. डेक्कन ओडीसी गाडी आता बंद पडलेली आहे परंतु आपली इच्छा शक्ती असेल तर ही गाडी आपण पुन्हा सुरु करू शकतो.

यानंतर श्री. गायकवाड...

श्री.किरण पावसकर ..

त्यासाठी अर्थ सहाय्य कमी पडत असल्यामुळे ती गाडी आजही एका ठिकाणी उभी आहे. तेव्हा ही गाडी सुरु करण्यासाठी माननीय मंत्रिमहोदयानी प्रयत्न करावेत अशी मी या निमित्ताने मागणी करतो.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.परशुराम उपकर यांनी एक गंभीर मुद्दा उपस्थित केलेला आहे. कोकण रेल्वे असे जरी या रेल्वेचे नाव असले तरी कोकणासाठी खास गाडी सुरु करण्यात आलेली नाही. आजही कोकण रेल्वेच्या बोगीत केरळ, कर्नाटक आणि मंगलोरकडे जाणारे जास्त प्रवासी आहेत आणि कोकणामध्ये जाणारे फक्त दोन तीन प्रवासी आहेत असे दिसून येईल. कोकणासाठी रिझर्व्हेशनचा कोटा अत्यंत कमी असल्यामुळे या गाड्यांमध्ये कोकणात जाणा-या प्रवाशांची संख्या कमी आहे.सिंधुदूर्ग जिल्हयातून मुंबईला येण्यासाठी जास्त कोटा देण्यात आलेला नाही. कणकवली स्टेशनहून ए.सी.ची दोन तिकिटे दिली जातात , सावंतवाडीहून सुध्दा दोन तिकिटे दिली जातात.अशा प्रकारे सिंधुदूर्ग जिल्हयातील फक्त चार प्रवासी या गाडीतून येऊ शकतात ही तेथील शोकांतिका आहे. आमच्याकडील हवा, पाणी, जमीन घेतल्यानंतर सेवा मात्र दुस-याची केली जात आहे.कोकण रेल्वे म्हटल्यानंतर कोकणातील प्रवाशांना जाण्या येण्यासाठी मुंबई ते सावंतवाडी अशी गाडी त्वरित सुरु करण्यात यावी अशी माझी मागणी आहे. अशा प्रकारची गाडी सुरु करण्यात आली तर या तीन जिल्हयातील लोकांना तेथे जाणे येणे सोयीचे होईल. तसेच जोपर्यंत कोकणासाठी अशी स्वतंत्र गाडी सुरु होत नाही तोपर्यंत तेथून जात असलेल्या गाड्यांमध्ये मुंबई हून सावंतवाडीला जाण्यासाठी एक एस.सी आणि एक नॉन ए.सी.अशा दोन बोगीज देण्यात याव्या जेणे करुन मुंबईहून तिकडे जाण्या-या प्रवाशांसाठी पुरेसा कोटा मिळू शकेल त्याचबरोबर या प्रकल्पामुळे नोक-यांच्या संदर्भात वा स्टॉल्स सुरु करण्याच्या बाबतीत वा इतर सोयी सुविधा पुरविण्याच्या बाबतीत कोणावर अन्याय झाला असेल तर तो अन्याय त्वरित दूर करण्यासाठी राज्य शासनाने केन्द्र सरकार बरोबर चर्चा करावी आणि कोकणातील व्यक्तित्ना रोजगार मिळवून देण्यासाठी प्रयत्न करावेत अशी विनंती करुन मी माझे भाषण संपवितो. जयहिंद जय महाराष्ट्र.

श्री.सुभाष चव्हाण (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी कोकण रेल्वेच्या संदर्भात जो अशासकीय ठराव मांडलेला आहे त्याला समर्थन देण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय,या अशासकीय ठरावावर मला जे मुद्दे मांडावयाचे होते त्यातील बरेचसे मुद्दे सन्माननीय सदस्य श्री.परशुराम उपरकर आणि सन्माननीय सदस्य श्री. किरण पावसकर यांनी मांडलेले आहेत. त्या मुद्द्यांची पुनरावृत्ती मी करणार नाही. सभापती महोदय, 1991 साली सिंधुदूर्ग जिल्हा हा देशातील एकमेव पर्यटन जिल्हा म्हणून घोषित करण्यात आला असून त्याबाबतीत वारंवार सांगण्यात येते. सिंधुदूर्ग हा पर्यटन जिल्हा म्हणून घोषित केल्यानंतर व नेत्यांनी कोकण रेल्वे आणल्या नंतरसुद्धा आम्हाला प्रत्यक्षात या रेल्वेचा लाभ होत नाही. विदर्भातील चांदा हे महाराष्ट्रातील शेवटचे स्टेशन असून कोकणातील सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील बांदा हे शेवटचे स्टेशन आहे. कोकणातील प्रवाशांची सोय व्हावी याकरिता मुंबईहून सावंतवाडीला जाण्यासाठी स्वतंत्र रेल्वे सुरु करण्यात यावी अशी मला या निमित्ताने मागणी करावयाची आहे.या मागणीसाठी एक वर्षापूर्वी मी श्री.सुशीलकुमार शिंदे यांना एक पत्र दिले होते आणि त्या अनुषंगाने श्री.सुशीलकुमार शिंदे यांनी श्री.लालूप्रसाद यादव यांनासुद्धा पत्र दिले होते.त्यांचे सुद्धा यासंबंधी मला पॉझिटीव्ह उत्तर आले होते. अर्थात या निमित्ताने मला असे सांगायचे आहे की,सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी कोकण रेल्वेचा अशासकीय ठराव मांडल्यानंतर त्यावर बोलण्यासाठी कोकण विभागातील अनेक सन्माननीय सदस्यांनी हात वर केले होते.मुंबईतील जे आमदार आहेत ते सुद्धा मुळात कोकणातीलच आहेत. माननीय परिवहन मंत्र्यांनी एक बैठक आयोजित करून मुंबईसह कोकणातील सर्व आमदारांना त्या बैठकीसाठी बोलाविण्यात यावे.त्याचप्रमाणे मुख्य सचिव हे कोकण रेल्वे महामंडळाचे संचालक आहेत. त्यामुळे त्यांनासुद्धा या बैठकीसाठी बोलाविण्यात यावे.त्यांना देखील मी मध्यंतरी एक पत्र पाठविले होते.कोकण रेल्वेच्या संदर्भात माननीय परिवहन मंत्र्यांनी त्वरित सर्व पक्षीय आमदारांची एक बैठक बोलावून त्यामध्ये चर्चा करून केन्द्र सरकारला यासंबंधी विनंती करावी. केन्द्रामध्येसुद्धा राज्याचे मंत्री आहेत त्यांना देखील विनंती करण्यात यावी. राज्याचे परिवहन मंत्री राज्यात अनेक ठिकाणी फिरत असतात,

3..

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

TT 3

VTG/ KGS/ KTG/

प्रथम श्री.जुन्नरे

श्री.सुभाष चव्हाण..

त्यांच्याकडे पालक मंत्र्यांची देखील जबाबदारी सोपविण्यात आलेली आहे.ब-याचशा निवडणुकीमध्ये त्यांना प्रमुख म्हणून नेमण्यात आलेले आहे.तेव्हा ते या संबंधीचा कार्यभार निश्चितपणे सांभाळू शकतील याची मला खात्री आहे. त्याचबरोबर श्री.सुशीलकुमार शिंदे यांच्यासारखे त्याचे जे इतर मित्र आहेत त्यांना देखील बरोबर घेण्यात यावे. सर्व आमदार आमच्या बाजूने असून ते सर्व आपल्या बरोबर येण्यास तयार आहेत. तेव्हा या सर्व आमदारांची एक बैठक बोलविण्यात यावी व त्या बैठकीत निर्णय घेण्यात यावा असे मला सांगावयाचे आहे. सिंधुदूर्ग जिल्हयासाठी एक रेल्वे सुरु करण्यात यावी अशा प्रकारचा पहिला निर्णय त्या बैठकीत घेण्यात यावा अशी माझी मागणी आहे. कोकणाच्या संदर्भात जेवढे बोलावे तेवढे कमीच आहे.परंतु कोकणासाठी कृती आराखडा तयार केला पाहिजे आणि कोकणासाठी जेवढे मागता येईल तेवढे मागितले पाहिजे. सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.पांडुरंग फुडकरसुध्दा मध्यंतरी कोकणामध्ये आले होते. त्याचबरोबर श्री.विक्रमकुमार नावाचे कार्यक्षम व चांगले जिल्हाधिकारी असून त्यांनी कोकण रेल्वेच्या विविध प्रश्नांच्या अनुषंगाने माझ या मागण्यांच्या संदर्भात बराच प्रयत्न केला होता.

नंतर श्री.सरफरे`

DGS/

14:30

श्री. सुभाष चव्हाण...

त्यांनी कोकण रेल्वेसाठी चांगले काम केले आहे. त्यासाठी त्यांनी आर्किटेक्ट व इतर संबंधित सर्व लोकांची मदत घेतली आहे. कोकणामध्ये प्रसिध्द असलेल्या आंगणेवाडी देवीची जत्रा दरवर्षी भरते. त्या आंगणेवाडीच्या देवीकडे बोललेल्या नवसाची पूर्तता झाल्याबद्दल मुलुंडचे नवनिर्वाचित खासदार माननीय श्री. संजय पाटील यांनी आंगणेवाडी देवीच्या जत्रेच्या वेळी मुंबई ते आंगणेवाडी पर्यंतच्या रस्त्यावर सर्वत्र बॅनर लावले होते. अशाप्रकारे नवसाला पावणारी देवी म्हणून प्रसिध्द असलेल्या आंगणेवाडी देवीच्या जत्रेला कोकणातीलच नव्हेतर इतर भागातील आमदार व नागरीक लाखोंच्या संख्येने जात असतात. सभापती महोदय, मी याठिकाणी असे बोलून आंगणेवाडी देवीचे भांडवल करित नाही. परंतु नवनिर्वाचित खासदारांना आलेला अनुभव मी याठिकाणी सांगितला आहे. त्या देवीवर मुंबईसह अन्य भागातील आमदार, खासदार व अन्य भाषिक नागरिकांचे सुध्दा प्रचंड प्रेम आहे. या आंगणेवाडी देवीच्या जत्रेच्या निमित्ताने सर्व आमदार व खासदार हे एकत्र येत असतात.

माननीय सदस्य श्री. परशुराम उपरकर यांनी मालवणी भाषेमध्ये भाषण केले आहे. मी स्वतः मालवणी भाषेमध्ये माझ्या आईबरोबर व कुटुंबियांबरोबर नेहमी बोलत असतो. माझ्या गावाचे नाव धामापूर असून ते नैसर्गिकदृष्ट्या संपन्न आहे, ते कॅलिफोर्नियासारखे, काश्मीरसारखे आहे. माझ्या गावाला माननीय मुख्यमंत्री आले होते, माननीय केंद्रीय मंत्री श्री. सुशीलकुमार शिंदे साहेब सुध्दा आले होते. माननीय सदस्य श्री.उपरकर साहेबांना माझे गाव किती रमणीय, सुंदर आहे हे माहीत आहे. मी स्वतः एकदा कोकण रेल्वेने प्रवास करित असतांना मला गाडीमध्ये आरक्षित जागा न मिळाल्यामुळे टी.सी. ने स्वतःची जागा मला दिली. अशी दयनीय अवस्था या कोकण रेल्वेची झालेली आहे. सभापती महोदय, आज शुक्रवार असल्यामुळे व बहुसंख्य आमदार हे आपापल्या गावी जाणार असल्यामुळे रेल्वेचे आरक्षण फुल्ल झाले असणार. आमदारांना दिल्या जाणाऱ्या दोन बर्थपैकी दुसरी बर्थ आज त्यांना मिळणार नाही अशी आमची अवस्था आहे. सभापती महोदय, ही कोकण रेल्वे कुणी आणली, तिचे मालक कोण? कोकण रेल्वे उभारणीसाठी कुणी जमिनी दिल्या? त्यांच्याकरिता रेल्वेने काहीही केले नाही. म्हणून माननीय परिवहन मंत्र्यांकडे मी आग्रही भूमिका मांडतो आणि विनंती करतो की, हे विधानसभेचे अधिवेशन संपण्यापूर्वी आपल्या दालनामध्ये एक बैठक घ्यावी. त्या बैठकीला मुख्य सचिव यांना व सर्व संबंधित आमदारांना बोलवावे अशी विनंती करुन व माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी मांडलेल्या ठरावाचे समर्थन करुन मी माझे भाषण संपवितो.

श्री. राधाकृष्ण एकनाथराव विखे-पाटील (परिवहन मंत्री) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी अशासकीय ठरावाव्दारे कोकण रेल्वेच्या दुपदरीकरणाचा प्रश्न उपस्थित केला आहे. कोकण रेल्वेची उभारणी करण्यासाठी जी चळवळ उभी राहिली त्यामध्ये कै. बॅ. नाथ पै, कै. प्रा.मधु दंडवते, खासदार श्री. वालावलकर यांचे मोठे योगदान आहे. त्यांच्या नेतृत्वाखाली असंख्य कोकणवासियांनी या चळवळीला पाठिंबा दिल्यामुळे कोकणवासियांचे हे स्वप्न साकार झाले. आणि त्यामधूनच 750 कि.मी. लांबीचा हा रेल्वे मार्ग पूर्ण झाला. या ठरावावरील चर्चेमध्ये अनेक माननीय सदस्यांनी भाग घेऊन उपयुक्त सूचना केल्या. या अनुषंगाने केंद्र सरकारकडे पाठ पुरावा करण्याच्या बाबतीत राज्य सरकारची भूमिका सकारात्मक आहे. माननीय सदस्यांनी याठिकाणी सद्या एकपदरी असलेला कोकण रेल्वेचा मार्ग दुपदरी करण्याची मागणी केली आहे. त्याबाबत कोकण रेल्वेच्या अधिकाऱ्यांवरबर केलेल्या चर्चेअंती कोकण रेल्वेवरील पॅसेंजर लोड फॅक्टर पहाता व प्रवाश्यांची संख्या विचारात घेता तात्काळ या मार्गाचे दुपदरीकरण करण्याची आवश्यकता नाही असे त्यांनी राज्य सरकारला सांगितले आहे. परंतु आम्ही हे करणार नाही अशाप्रकारची नकारात्मक भूमिका त्यांनी घेतली नाही. सुरुवातीला या रेल्वेच्या मार्गाची उभारणी करण्यासाठी लोकांच्या जमिनी संपादित करण्यात आल्या, हा रेल्वे मार्ग तयार करण्यासाठी त्यावेळी साडे तीन हजार कोटी रुपये खर्च झाला होता. त्या अनुषंगाने आपल्याला रेल्वे मार्गाचे दुपदरीकरण करण्यासाठी दुपटीने खर्च करावा लागणार आहे.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील . . .

परंतु प्रवाशांची संख्या वाढल्यानंतर रेल्वेमार्गाच्या दुहेरीकरणाच्या बाबतीत रेल्वे खात्याने नकारात्मक भूमिका घेतलेली नाही.तरी सुध्दा प्राप्त परिस्थितीनुसार आम्ही या कामाच्या बाबतीत कार्यवाही करू असे त्यांनी राज्य शासनाला कळविले आहे.आज कोकण रेल्वेवर साधारणतः किती गाड्या धावतात ? सन्माननीय सदस्य श्री.परशुराम उपरकर यांनी 15 ते 16 गाड्यांचा उल्लेख केला.यामध्ये कोकणापर्यंत धावणाऱ्या साधारणपणे 7 गाड्या आहेत, ज्या मुंबईहून गोव्यापर्यंत जातात.तेथील प्रत्येक रेल्वे स्थानकावर चांगल्या प्रकारच्या सुविधा असाव्यात,चांगल्या प्रकारची शौचालये असावीत. विशेष करून महिला वर्गासाठी खास सुविधा असाव्यात अशी मागणी करण्यात आली आहे.मला वाटते की,कोकण रेल्वेमध्ये हा एक अपवाद आहे की,तेथे जाणाऱ्या गाड्यांमध्ये महिलांसाठी स्वतंत्रपणे एक डबा आरक्षित करण्यात आलेला आहे.यासंबंधात रेल्वे विभागाने त्या भागासाठीच पुढाकार घेतलेला आहे.कारण ते एक कॉर्पोरेशन आहे.त्यांना केंद्र शासनाच्या बजेट मधून सपोर्ट मिळत नाही, तर या कॉर्पोरेशनला स्वतःच्या उत्पन्नातून कामे करावी लागतात.त्याच प्रमाणे कोकण रेल्वेमधून 45 वर्षांपेक्षा जास्त वयाच्या महिलांना प्रवास करावयाचा असेल तर त्यांना लोअर बर्थचे आरक्षण आपोआप दिले जाते आणि ही सुविधा अन्य रेल्वेमध्ये असल्याचे पहावयास मिळत नाही. परंतु कोकण रेल्वेने मात्र महिलांना ही सुविधा उपलब्ध करून दिलेली आहे.याठिकाणी सन्माननीय महिला सदस्यांनी मागणी केली आहे की,महिला प्रवाशांना अधिक सुविधा दिल्या पाहिजेत.प्रत्येक रेल्वे स्टेशनवर ज्या सार्वजनिक सुविधा उपलब्ध करण्यात येतात,तशा त्या महिलांसाठी देखील उपलब्ध करून दिल्या पाहिजेत.याबाबतीत राज्य शासनाकडून पाठपुरावा सुरु आहे हे मी सांगू इच्छितो.याठिकाणी सन्माननीय सदस्या श्रीमती अलका देसाई, श्रीमती मंदाताई म्हात्रे तसेच सर्वश्री. भाई जगताप, परशुराम उपरकर, किरण पावसकर आणि सुभाष चव्हाण यांनी विशेष करून कोकणातील पर्यटनाच्या बाबतीत मौलिक सूचना केल्या असून असे सांगितले आहे की, याबाबतीत रेल्वे विभागाच्या अधिकाऱ्यांबरोबर राज्य शासनाच्यावतीने चर्चा करण्यात यावी आणि संबंधित बाबींचा पाठपुरावा करण्यात यावा. याबाबत सांगावयाचे तर राज्य शासनाने माननीय परिवहन मंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली एक उच्चाधिकार समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. या समितीमध्ये वेस्टर्न व सेंट्रल रेल्वेच्या दोन्ही विभागाच्या जनरल मॅनेजर यांचाही समावेश करण्यात आलेला आहे. या विषयांच्या बाबतीत अधिवेशन काळातच एक बैठक घेण्यात येईल व

. . . .2 व्ही-2

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील . . .

त्यावेळी विशेष करुन कोकणातील सर्व सन्माननीय सदस्यांना विशेष निमंत्रित म्हणून बोलविण्यात येईल आणि त्यांनी ज्या-ज्या सूचना केलेल्या आहेत,त्याचा या चर्चेमध्ये अंतर्भाव करण्यात येईल आणि रेल्वे विभागाकडे त्याबाबतीत पाठपुरावा करण्यात येईल. मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, राज्य शासनाने माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या माध्यमातून यावर्षी देखील रेल्वे प्रशासनाकडे आपल्या मागण्यांच्या बाबतीत पाठपुरावा केलेला आहे आणि त्या अनुषंगाने काही नवीन प्रकल्प सुरु करण्यामध्ये,काही नवीन गाड्या सुरु करण्यामध्ये राज्य शासनाला मोठ्या प्रमाणात यश मिळालेले आहे.सन्माननीय सदस्यांची अशी इच्छा होती की,कोकणवासियांसाठी सी.एस.टी.पासून सावंतवाडी पर्यंत स्वतंत्र गाडी सुरु करण्यात यावी. या मागणीचा सुध्दा निवेदनामध्ये अंतर्भाव करण्यात येईल.मघाशी सांगितल्याप्रमाणे रेल्वे विभागाच्या अधिकाऱ्यांबरोबर चर्चा करण्यासाठी सन्माननीय सदस्यांनाही निमंत्रित करुन बैठक घेण्यात येईल. माझी सर्व सन्माननीय सदस्यांना, विशेष करुन सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांना . . .

श्री.परशुराम उपरकर (खाली बसून) : बोट वाहतुकीबाबत काय ?

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील : सभापती महोदय,याठिकाणी बंदर विभागामार्फत बोटीद्वारे वाहतूक सुरु आहे.आता आम्ही नवीन धोरण आणत आहोत. त्यानुसार जे.टी.चा संपूर्ण विकास करुन, जो इन्बाऊंड ट्रॅफीक आहे, अंतर्गत ट्रॅफीक आहे,मग तो प्रवाशांच्या माध्यमातून असेल किंवा कार्गो असेल तर ही वाहतूक वाढविण्याच्या बाबतीत राज्य शासन लवकरच धोरण आणणार आहे. त्यामुळे सन्माननीय सदस्यांनी केलेल्या सूचनेला चालना मिळेल.म्हणून अशा ठरावाच्या माध्यमातून सन्माननीय सदस्यांनी अतिशय चांगल्या सूचना केलेल्या आहेत, त्याबद्दल मी त्यांचा आभारी आहे. राज्य शासनाकडून देखील याबाबतीत कोणत्याही प्रकारचा दुजाभाव केला जाणार नाही किंबहुना याबाबतीत प्रयत्न करण्यामध्ये राज्य शासन कुठेही कमी पडणार नाही असे मी सांगू इच्छितो. वास्तविक पाहता खरे म्हणजे सर्व कोकणवासियांच्या दृष्टीने कोकण रेल्वे हा एक महत्वाकांक्षी प्रकल्प राबविण्यात आलेला आहे.

यानंतर कु.थोरात

श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील...

वास्तविक सगळ्या कोकणवासियांकरिता हा जो महत्वाकांक्षी प्रकल्प राबविला गेला त्यामधूनच अधिक विकासाला गती देण्याकरिता या रेल्वेच्याबाबतीत काही सुधारणा घडवून आणण्यासाठी राज्य सरकार निश्चितपणे पुढाकार घेईल. सभापती महोदय, मी आपल्या माध्यमातून सन्माननीय सदस्यांना विनंती करतो की, त्यांनी आपला ठराव मागे घ्यावा.

..2..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्रीमती मंदा म्हात्रे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या श्रीमती अलका देसाई सर्वश्री भाई जगताप, परशुराम उपकर, किरण पावसकर, सुभाष चव्हाण या सर्व सन्माननीय सदस्यांनी कोकण रेल्वे हा दुपदरी मार्ग व्हावा यासंदर्भात चर्चा केलेली आहे. या चर्चेमध्ये प्रामुख्याने आम्ही अशी मागणी मांडली होती की, रेल्वे स्टेशनवर महिलांसाठी शौचालय असावीत. पण माननीय मंत्रिमहोदयांनी आपल्या उत्तराच्या भाषणात सांगितले की, रेल्वेच्या महिलांच्या बोगीमध्ये बाथरूम व शौचालय आहे. सभापती महोदय, रेल्वेस्टेशनवर शौचालय असावीत अशी आमची मागणी आहे. कारण रेल्वेगाड्या दोन-दोन तास उशिराने धावत असतात. त्यामुळे तेथे शौचालयाची व बाथरूमची सुविधा असण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, सर्व सन्माननीय सदस्यांनी प्रकल्पग्रस्तांच्या मुलांना नोकरीत प्राधान्य देण्यात यावे, त्याचप्रमाणे कै.बॅ.नाथ पै आणि कै. मधु दंडवते यांच्या नावाने दोन रेल्वे कोकणात सुरु करण्यात याव्यात अशा ज्या मागण्या आहेत ह्या मागण्या माननीय मंत्रिमहोदयांनी मान्य कराव्यात अशी विनंती आहे. तसेच माननीय मंत्रिमहोदयांनी याठिकाणी आश्वासन दिलेले आहे की, लवकरात लवकर यासंदर्भात बैठक घेण्यात येईल व त्या बैठकीला सर्व कोकणवासी आमदारांना बोलावण्यात येईल व त्या बैठकीत साधकबाधक चर्चा करून मार्ग काढण्यात येईल. त्याबद्दल मी माननीय मंत्रिमहोदयांना मनापासून धन्यवाद देते. त्याचप्रमाणे मी याठिकाणी जो अशासकीय ठराव मांडला आहे तो मागे घेण्यासाठी सभागृहाची अनुमती मागते.

सभागृहाच्या अनुमतीने ठराव मागे घेण्यात आला.

SMT/ KGS/ KTG/

पॉइंट ऑफ इन्फॉर्मेशनबाबत

डॉ. नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, माझा पॉइंट ऑफ इन्फॉर्मेशन असा आहे की, पुण्यात साहित्य संमेलन चालू आहे. माननीय मुख्यमंत्री श्री अशोक चव्हाण हे 28 तारखेला मराठी भाषेच्या प्रश्नाच्या संदर्भात साहित्य संमेलनात पुण्यात येणार आहेत. सभापती महोदय, सभागृहाचे आजचे कामाकाज संपल्यानंतर ते सोमवारीच सुरु होणार आहे. दैनिक सकाळच्या माध्यमातून एस.एम.एस. येत आहेत. त्यांच्याकडून आमच्याकडे असा एक एस.एम.एस आला आहे की, अमिताभ बच्चन यांच्याबरोबर व्यासपीठावर माननीय मुख्यमंत्र्यांनी सहभागी होऊ नये. सभापती महोदय, अशा प्रकारचा एस.एम.एस. आल्यामुळे माननीय मुख्यमंत्री श्री. अशोक चव्हाण पुण्यात साहित्य संमेलनासाठी जाणार आहेत काय? सभापती महोदय, मी पुण्याची एक आमदार आहे. त्यामुळे मी पुण्यात गेल्याबरोबर, साहित्य संमेलनाला माननीय मुख्यमंत्री येणार आहेत काय याबाबत लोकांकडून विचारणा केली जाणार आहे. त्यावेळी आम्ही काय उत्तर द्यावयाचे? सभापती महोदय, आज अधिवेशन चालू आहे. आम्हाला यासंदर्भातील माहिती मिळाली पाहिजे. साहित्य संमेलनाला माननीय मुख्यमंत्र्यांनी यावे अशी साहित्य रसिकांची अपेक्षा आहे. (अडथळा) सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांनी, माननीय मुख्यमंत्री साहित्य संमेलनाला नक्की येणार आहेत काय? याबाबतचे अधिकृत स्पष्टीकरण द्यावे. माननीय मुख्यमंत्री साहित्य संमेलनाला आले तर आनंद आहे, त्याबद्दल आम्ही आपले आभार मानू. पण आले नाहीत तर का आले नाहीत यावर सोमवारी याठिकाणी चर्चा करता येईल. सभापती महोदय, याबाबतीत शासनाकडून अधिकृतरीत्या माहिती आम्हाला मिळाली पाहिजे, असा माझा पॉइंट ऑफ इन्फॉर्मेशन आहे.

अॅड. गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गोन्हे यांनी याठिकाणी जो मुद्दा उपस्थित केलेला आहे, त्याबाबतीत काल पासून एका विशिष्ट कार्यक्रमाच्या निमित्ताने जे काय घडले त्याबाबत त्या वारंवार याठिकाणी उल्लेख करीत आहेत. सभापती महोदय, मुंबईच्या कार्यक्रमाध्ये श्री. अमिताभ बच्चन आले. त्यानंतर त्यांच्यावर दोषारोप करण्यात आले. त्यानंतर जे वातावरण निर्माण झालेले आहे किंवा जी काही कॉन्ट्राव्हर्सी निर्माण झालेली आहे त्यासंदर्भात त्यांनी याठिकाणी उल्लेख केलेला आहे. यापूर्वीसुद्धा त्यांनी याबाबत उल्लेख केलेला आहे. सभापती महोदय, उद्या माननीय मुख्यमंत्र्यांनी साहित्य संमेलनाला जावे की न जावे हा

..4..

अॅड. गुरुनाथ कुलकर्णी...

त्यांचा प्रश्न आहे. साहित्य संमेलन म्हणजे काही शासकीय कार्यक्रम नाही. जर त्यांना त्याठिकाणी जावयाचे असेल तर ते जरूर जातील. साहित्य संमेलनाला ते उपस्थित राहणार आहेत किंवा उपस्थित राहणार नाहीत हे येथे सांगण्याची आवश्यकता नाही. तसेच सरकाराच्यावतीने याबाबतचा स्पष्ट खुलासा करण्याचीही आवश्यकता नाही. साहित्य संमेलन हा शासकीय कार्यक्रम असता तर सन्माननीय सदस्यांचे म्हणणे ग्राह्य धरता आले असते. तो शासकीय कार्यक्रम नाही. साहित्य संमेलन हा खासगी कार्यक्रम आहे त्यामुळे त्या कार्यक्रमाला कोण जावे का न जावे, हा प्रश्न याठिकाणी उपस्थित होऊ शकत नाही, असा माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.

श्री. भाई जगताप : सभापती महोदय, सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य श्री. कुलकर्णी यांनी याठिकाणी सांगितल्याप्रमाणे हा शासनाचा कार्यक्रम नाही. दुसरा मुद्दा असा की, आदरणीय श्री. शरद पवार हे मुख्यमंत्री होते त्यावेळी याच पुण्यामध्ये साहित्य संमेलनाला त्यांना बोलावू नये अशा प्रकारची चर्चा झाली होती.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री.भाई जगताप

आम्ही सगळ्या काँग्रेसच्या कार्यकर्त्यांनी पुण्यामध्ये निदर्शने केली होती. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी येणे न येणे हा पूर्णपणे माननीय मुख्यमंत्र्यांचा अधिकार आहे. सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे हा काही शासकीय कार्यक्रम नाही. या ठिकाणी साहित्य सम्मेलनाचे राजकारण करू नये असे आमचे स्पष्ट मत आहे.

श्री. किरण पावसकर : सभापती महोदय, हा प्रश्न फक्त माननीय मुख्यमंत्र्यांपुरता मर्यादित नाही. या राज्याला काही तरी सांस्कृतिक धोरण आहे. आपण साहित्यिकांना महाराष्ट्र शासनाच्या कोट्यातून घरे देतो, सवलती देतो. तो शासकीय कार्यक्रम आहे की, अशासकीय कार्यक्रम आहे हा भाग वेगळा आहे. मी आपल्या निदर्शनास आणून देऊ इच्छितो की, महाराष्ट्रातच नव्हे तर देशात आणि जगात ज्यांना मानले जाते अशा महानायकाविषयी चर्चा झाली होती आणि पूर्वी सुद्धा हा प्रश्न आला होता. कदाचित दोन कुटुंबातील वाद असेल परंतु त्या वादासाठी एखाद्या महानायकाचा अपमान करणे किंवा उद्याच्या कार्यक्रमाला न जाणे किंवा अशी भावना निर्माण होणे ही बाब फक्त मुख्यमंत्र्यांपुरती मर्यादित नाही. माननीय मुख्यमंत्री जाणार नाहीत हा संपूर्ण महाराष्ट्राच्या अस्मितेचा प्रश्न आहे, सर्व साहित्यिकांचा प्रश्न आहे. या प्रश्नाला अशा पध्दतीने घेऊन चालणार नाही. दोन कुटुंबातील वाद असतील तर त्यामध्ये महाराष्ट्राला कशाला पकडता ?

श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील : सभापती महोदय, माझी आपल्याला विनंती आहे. यामध्ये सभागृहाचा वेळ घेण्याचा प्रयत्न होत आहे. आपल्याला सभागृहाचे कामकाज पूर्ण करावयाचे आहे. माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या संदर्भात विनाकारण मुद्दा उपस्थित केला जात आहे. आपण पुढचा अशासकीय ठराव चर्चेला घ्यावा अशी मी आपल्याला विनंती करतो.

तालिका सभापती (श्री. चंद्रकांत पाटील) : यानंतर पुढचा अशासकीय ठराव चर्चेला घेण्यात येईल.

...2...

RDB/

पु. शी. : उन्हाळ्यात भासत असलेली भीषण पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्यासाठी खास कार्यक्रम आखण्याची आवश्यकता

मु. शी. : उन्हाळ्यात भासत असलेली भीषण पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्यासाठी खास कार्यक्रम आखण्याची आवश्यकता या विषयावरील श्री. केशवराव मानकर, वि. प. स. यांचा ठराव.

श्री. केशवराव मानकर (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने खालील ठराव मांडतो.

"राज्यातील बहुसंख्य गावात विशेषतः उन्हाळ्यात पिण्याच्या पाण्याची भासत असलेली भीषण टंचाई, तसेच विविध कारणांमुळे बंद पडलेल्या अनेक पाणीपुरवठा योजना व त्यांच्या देखभालीत होणारी कुचराई, परिणामी, ग्रामीण जनतेचे पिण्याच्या पाण्यासाठी होणारे हाल विचारात घेता पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्यासाठी शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनास करित आहे."

सभापती महोदय, उन्हाळ्यातील पाणी टंचाई हा प्रश्न खऱ्या अर्थाने मोसमी वाऱ्यावर अवलंबून आहे. दरवर्षी पडणारा जो पाऊस आहे त्या पावसाच्या आधारावर आपल्या संपूर्ण राज्याचा पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न सोडविला जातो. या वर्षी काही ठिकाणी खूप मोठ्या प्रमाणावर पाऊस पडला तर काही ठिकाणी फारच कमी पाऊस पडला. त्यामुळे महाराष्ट्र शासनाने 200 तालुके दुष्काळी घोषित केलेले आहेत. पिण्याच्या पाण्याच्या संदर्भातील हा प्रस्ताव विधान परिषदेत किंवा विधानसभेत पहिल्यांदाच येत आहे असे नाही तर युती शासनाच्या काळात श्री. मनोहर जोशी मुख्यमंत्री असताना हा प्रस्ताव आला होता. तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री. मनोहर जोशी यांनी 1995 मध्ये पाणी परिषद आयोजित केली होती. नगरपालिका स्तरावरील अध्यक्ष, जिल्हा परिषदांचे अध्यक्ष आणि सर्व लोकप्रतिनिधींना त्यांनी चर्चेसाठी आमंत्रित केले होते. पुन्हा त्याच जून महिन्यामध्ये पत्रव्यवहार करून त्यांनी चर्चा घडवून आणली. त्यावेळी श्री. मनोहर जोशी यांनी महाराष्ट्रासाठी एक आराखडा दिला. त्याचे नियोजन केले गेले. त्या नियोजनाप्रमाणे अंमलबजावणीसाठी पावले

...3...

RDB/

श्री. केशवराव मानकर

सुध्दा उचलली गेली आणि शासन कामाला लागले. सुरुवातीला ज्याला आपण परिसर अभियांत्रिकी म्हणत होतो त्याच्या जागी आता महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण अस्तित्वात आलेले आहे. पाणीपुरवठ्याच्या ज्या योजना आहेत त्या महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाकडून केल्या जात आहेत. आजच आमगाव तालुक्यातील 48 गावांच्या पिण्याच्या पाण्याच्या संदर्भात लक्षवेधी सूचना आली होती. महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण कसे काम करीत आहे याचा तो साक्षात नमुना होय.

यानंतर श्री. खंदारे

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.केशवराव मानकर....

मी बरीच उदाहरणे देऊन सांगणार आहे. प्रामुख्याने पूर्व विदर्भावर बोलत असलो तरी राज्यातील विविध भागांचा उल्लेख करणार आहे. परंतु पूर्व विदर्भातील गोंदिया जिल्हयातील कथा याठिकाणी मांडल्याशिवाय हा विषय पूर्ण होणार नाही. गोंदिया जिल्हयातील 15 प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजना आहेत. त्या योजना 1998 च्या सुमारास मंजूर झालेल्या आहेत. त्यामध्ये 16 गावे व 4 वाडयांना पाणी पुरवठा करणारी गोरेगावची योजना आहे. अर्जुनी मोरगांव तालुक्यातील सिरें गावची पाणी पुरवठा योजना अधिक 8 गावे, सडक अर्जुनी तालुक्यातील ब्राम्हणी पाणी पुरवठा योजना अधिक 6 गावे, तिरोडा तालुक्यातील डोंगरगांव पाणी पुरवठा योजना अधिक 3 गावे, तिरोडा तालुक्यातील बघोली पाणी पुरवठा योजना अधिक 3 गावे, तिरोडा येथील चिरेखनी येथील 5 गावे, तिरोडा तालुक्यातील चुरडी येथील 6 गावे, तिरोडा येथील घाटकुरोडा 5 गावे, अर्जुनी मोरगांव तालुक्यातील खांबी पाणी पुरवठा योजना अधिक 19 गावे व 4 वाडया, सडक अर्जुनी तालुक्यातील पुतळी पाणी पुरवठा योजना अधिक 16 गावे व 18 वाडया, देवरी तालुक्यातील चिंचगड- पालांदूर 15 गावे व 7 वाडया, आमगांव तालुक्यातील बनगाव पाणीपुरवठा योजना अधिक 48 गावे व 15 वाडया, सालेकसा तालुक्यातील लटोरी पाणी पुरवठा योजना 30 गावे व 35 वाडया, अर्जुनी मोरगांव तालुक्यातील पाणी पुरवठा योजना 21 गावे व 3 वाडया, अर्जुनी मोरगांव तालुका, रामपुरी पाणी पुरवठा योजना अधिक 10 गावे व एक वाडी. हया 14 व 15 क्रमांकाच्या योजना आहेत. त्या आजही रखडलेल्या आहेत. हया योजना दि.31.3.2010 पर्यंत सुरु होण्याचे संकेत दिले होते. पण अजूनपर्यंत या सर्व योजना बंद असल्यामुळे एमजेपी अंतर्गत घेतलेल्या योजना यशस्वी झाल्या काय हा खरा प्रश्न आहे. पाणी पुरवठ्याच्या योजना जीवन प्राधिकरणमार्फत राबविल्या जात आहेत. मी केवळ एका जिल्हयाचे हे उदाहरण दिले आहे. पण संपूर्ण राज्यात पिण्याच्या पाण्याची भीषण टंचाई आहे. आजच्या वर्तमानपत्रात राज्यातील पाणी टंचाईसंबंधीची बातमी आलेली आहे. राज्यात 422 टॅकर्सद्वारे पाणी पुरवठा केला जात आहे. राज्यात 312 गावे व 137 वाडयांमध्ये शासकीय व खाजगी मिळून 422 टॅकर्सद्वारे पाणी पुरवठा करण्यात येत आहे, राज्याच्या पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागाने दिलेल्या विवरण पत्रामध्ये ही आकडेवारी दिलेली

2....

श्री.केशवराव मानकर....

आहे. गेल्या वर्षी 14 मार्च रोजी राज्यातील 226 गावे व 140 वाडयात 263 टॅकर्सद्वारे पाणी पुरवठा केला गेला होता. यावर्षी याच तारखेला टॅकर्सची संख्या 150 ने वाढून ती 422 पर्यंत झाली आहे. कोकण विभागातील ठाणे, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग या चारही जिल्हयामध्ये परिस्थिती चांगली असून या चारही जिल्हयात एकही टॅकर वापरला गेला नाही. कारण तेथे मोठ्या प्रमाणात पाऊस पडतो. त्याठिकाणी पाण्याची टंचाई नाही. परंतु नांदेड जिल्हयात 107 गावांना व 69 वाडयांना 192 टॅकर्सद्वारे पाणी पुरवठा केला जात आहे. त्या खालोखाल लातूरचा नंबर आहे. त्यानंतर यवतमाळ जिल्हयात 77 टॅकर्सनी पाणी पुरवठा केला जात आहे. एवढेच नाही तर नाशिक, धुळे, नंदुरबार, अहमदनगर, जळगांव येथे परिस्थिती चांगली असून तेथे 6 टॅकर्सद्वारे पाणी पुरवठा केला जात आहे. म्हणजे तेथे अल्पशी पिण्याच्या पाण्याची टंचाई आहे. मराठवाडा विभागात सर्वात जास्त म्हणजे 304 टॅकर्स वापरले जात आहेत. त्याच्या खालोखाल अमरावती, अकोला, वाशिम, बुलढाणा, यवतमाळ या जिल्हयांमध्ये 107 टॅकर्सने पाणी पुरवठा केला जात आहे. म्हणजे पाण्याची काय स्थिती आहे ते दिसून येते. हा न सुटलेला प्रश्न आहे. आपण सुवर्ण महोत्सवी वर्षात आहोत. माणसाची पहिली गरज पिण्याचे पाणी ही आहे. ही गरज शासनाने पहिली भागाविली पाहिजे. माणसाला एक वेळ जेवण मिळाले नाही तरी चालेल. पण तहान लागली तर ती पाण्याशिवाय भागू शकत नाही. बिसलेरीच्या एका पाण्याच्या बाटलीला 12-13 रुपये लागतात. पण माझ्या खेडयापाडयात राहणा-या गोरगरीब माणसाला साधे, स्वच्छ पाणी मिळत नाही, ही व्यथा आहे. पाण्याच्या वाहतुकीची व्यवस्था बरोबर नाही. राज्यामधील प्रत्येक गावासाठी लागणा-या पाण्याचे नियोजन करावे लागते. समाजात 1 हजार लोकवस्तीचे गाव असेल आणि प्रत्येक व्यक्तीसाठी प्रतिदिन 55 लिटर पाण्याची व्यवस्था करावी लागते.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. केशवराव मानकर...

तर वर्षभरातील गावाची पेयजलाची गरज म्हणजे 20.07 दशलक्ष घनमीटर, 25 वर्षासाठी नियोजन म्हणजे दीडपट लोकांसाठी 30.11 दशलक्ष घनमीटर. तेवढेच पाणी पशुधनासाठी लागते. या शिवाय 25 टक्के बाष्पीभव आणि 5 टक्के अनुपलब्ध पाणी ारुन म्हणजे 18.08 टक्के पाणी. एकूण पाण्याची गरज 87.30 दशलक्ष घनमीटर. एवढे पाणी प्रत्येक यगावात मिळेल अशी त्या त्या पाण्याची सोय केली तर त्यागावाला पाण्याची टंचाई कधीच जाणवणार नाही. गेल्या 60 वर्षांमध्ये पाणी प्रश्नावर अभ्यास करण्यासाठी अनेक समिती आणि आयोग नेमण्यात आले आणि त्यांनी सिंचनासाठी 75 ते 80 टक्के पाणी लागेल असे सांगितले. परंतु पिण्याच्या पाण्याच्या प्रश्नावर आजपर्यंत कोणताही आयोग किंवा समिती नेमण्यात आली नाही. खरे म्हणजे महाराष्ट्रामध्ये असलेल्या सर्व प्रश्नांमध्ये सर्वप्रथम पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न सुटला पाहिजे. केवळ मनुष्यालाच पिण्याचे पाणी लागते असे नाही तर पशुधनाला आणि जंगलातील प्राण्यांना सुद्धा पाणी लागते. पाण्याशिवाय जग जगू शकत नाही. प्रत्येक प्राणीमात्राला पाण्याची गरज आहे. उन्हाळ्यामध्ये राज्यातील जनतेला तीव्र पाण्याच्या टंचाईला सामोरे जावे लागत असल्यामुळे त्यांना दिवसेंदिवस जीवन जगणे असह्य होत आहे. त्यांना नैराश्याने ग्रासले आहे. महाराष्ट्र राज्य निर्मितीला 50 वर्षे होत आहेत. तरी सुद्धा पेयजलाचा प्रश्न आपण सोडवू शकलो नाही. पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न सोडविण्याच्या दृष्टीने आपण एक समग्र विचार समोर ठवणे आवश्यक आहे. राज्याची एकूण पाण्याची गरज, जिल्हानिहाय पाण्याची गरज आणि नदी-स्त्रोतानुसार तालुकानिहाय आणि गावनिहाय पाण्याची गरज अशी विभागणी करून प्रत्येक गावासाठी पाण्याचे नियोजन करण्याची आवश्यकता आहे. मी शासनाला अशी विनंती करतो की, केन्द्र सरकारने आखली नसली तरी महाराष्ट्र सरकारने यादृष्टीने योजना आखावी. त्याचप्रमाणे नद्या जोडणीचा कार्यक्रम आपण अमलात आणला तर पेयजलाचा प्रश्न निश्चितपणे सुटू शकेल. मग तो प्रश्न मनुष्याचा असेल, जनावरांचा असेल किंवा हिंस्त्र पशुंचा असेल, तो सोडविण्याला महाराष्ट्र सरकारने अग्रक्रम द्यावा असे मी या ठरावाच्या निमित्ताने सांगत आहे. पाणी कपात ही केवळ मुंबईत नाही, नागपूरात नाही तर राज्यामध्ये जेवढ्या महानगरपालिका आहे त्या महानगरपालिकांमध्ये जिल्हा परिषदांमध्ये, ग्रामपंचायतीमध्ये, प्रत्येक ठिकाणी पिण्याच्या पाण्याची टंचाई आहे. या पाण्याच्या प्रश्नासंबंधी आपण निसर्गावर अवलंबून असतो. याबाबतीत मी राज्य शासनाला दोष देऊ इच्छित नाही. परंतु राज्य

..2..

(श्री. केशवराव मानकर...

शासन गेल्या 50 वर्षांच्या काळामध्ये या प्रश्नावर काहीही उपाययोजना करू शकले नाही याचा खेद होतो. युती शासनाच्या वेळी श्री. मनोहर जोशी हे मुख्यमंत्री होते. त्यांनी केलेली योजना पुढे कार्यान्वित केली असती तर या राज्याचा पाण्याचा प्रश्न केव्हाच सुटला असता. मुंबईमध्ये 20 टक्के 30 टक्के पाणी कपात आहे. मुंबई उपनगरामध्ये 30 टक्के पाणी कपात आहे. अजून पावसाळा येण्यास भरपूर वेळ आहे. मार्च 15 नंतर उन्हाळा ख-या अर्थाने सुरु होतो आणि 15 मार्च ते 15 जून हा कालावधी पाणी समस्येमुळे अत्यंत कठीण असतो. 30 जूनपर्यन्त पाऊस पडला नाही तर हाहाकार माजतो आणि पिण्याचा पाण्याचा प्रश्न अत्यंत गंभीर होतो. आमच्या विदर्भातील वर्धा जिल्ह्यामध्ये कमी पर्जन्यमानामुळे उन्हाळ्यात पाण्याची टंचाई भासत असते. जिल्ह्यातील 966 पैकी 351 गावामध्ये तीव्र पाणी टंचाई असते. विविध गावातील नळ योजना, सार्वजनिक विहिरी, नळकुपिका या पाणी पुरवठ्याच्या व्यवस्था अपु-या पडत असून गावातील नागरिकांना उदरनिर्वाहाची कामे बाजूला सारून पाण्यासाठी वणवण करावी लागत आहे. माननीय मंत्री महोदय ज्या जिल्ह्यातील आहेत त्या वर्धा जिल्ह्याचा हा प्रश्न आहे. वर्धा जिल्ह्यामध्ये पिण्याच्या पाण्याची ही अवस्था असेल तर बाकीच्या ठिकाणची माहिती सांगण्याची आवश्यकता नाही असे वाटते. वर्धा जिल्ह्याची संपूर्ण माहिती माननीय मंत्री महोदयांना आहे असे मी समजतो...(अडथळा).. दिव्याखाली नेहमी अंधार असतो, तेथे कधीच उजेड पडत नाही. ती कधीही न घडणारी अशी गोष्ट आहे. दिव्याखालचा अंधार कधीच जात नाही. मला या निमित्ताने सांगावयाचे आहे की, या पिण्याच्या पाण्याच्या संबधात शासनाने चांगले धोरण अंगीकारले तर पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न नक्कीच सुटू शकेल. पाणी टंचाईवर मात करण्यासाठी मुंबई महानगरपालिका यशस्वी होईल की नाही हा मुंबई महानगरपालिकेचा प्रश्न आहे.

...नंतर श्री. भोगले....

श्री.केशवराव मानकर.....

मुंबईला पाण्याची प्रतिदिन 4200 दशलक्ष लीटर गरज असताना तुटवड्याच्या काळात फक्त 3400 दशलक्ष लीटर पाणी पुरविण्यात येत आहे. 700 दशलक्ष लीटर पाणी चोरी व गळतीमुळे वाया जात आहे. पाण्याची टंचाई लक्षात घेता, पाण्याच्या चोरी व गळतीमुळे वाया जाणाऱ्या पाण्याचे प्रमाण लक्षात घेता मुंबईकरांना रोज किती पाणी उपलब्ध होत असेल याचा विचार करावा लागेल.

सभापती महोदय, मध्यंतरी नानाचौक येथे पाईपलाईन फुटल्यामुळे लाखो लीटर पाणी वाया गेले. आज सांताक्रूझ येथे पाईपलाईन फुटली आहे. काल मुलुंड येथे पाईपलाईन फुटली होती. महानगरपालिका असो, ग्रामपंचायत असो वा जिल्हा परिषद असो पक्षीय दृष्टीकोनातून या प्रश्नाकडे न पाहता सर्वसामान्य व गोरगरीब माणसांना स्वच्छ व मुबलक पाणी कसे देता येईल यादृष्टीने या प्रश्नाकडे पाहिले पाहिजे. श्रीमंत माणूस बिसलेरी पाणी खरेदी करू शकतो. परंतु गरीब माणसांना नळाद्वारे पाणी मिळते हे विसरून चालणार नाही. शासनाचे मुंबई महापालिकेवर नियंत्रण आहे. जरी महापालिकेचा कारभार युतीच्या ताब्यात असला तरी पाण्याच्या योजना कशा फेल होतात याकडे शासनाने लक्ष देण्याची गरज आहे. शासनाला हे टाळता येणार नाही. पाण्याचा हा बिकट प्रश्न आपसात मतभेद न बाळगता सोडविण्याकडे अधिक लक्ष दिले पाहिजे असे मला वाटते. पाण्याचा विषय हा राजकीय विषय होऊ शकत नाही. पाणी टंचाईवर मात करण्यासाठी महापालिका यशस्वी होईल का हा प्रश्न मी याठिकाणी मांडण्याचा प्रयत्न करीत आहे.

सभापती महोदय, खेडोपाडी आमदार निधीतून किंवा स्थानिक विकास निधीतून बोअरवेल घेतल्या जातात. या बोअरवेलची किंमत 84 हजार रुपये निश्चित केलेली आहे. आमदार निधीतून तितकी रक्कम कपात केली जाते. खाजगीरित्या बोअरवेल केली तर 50 हजार रुपयांपेक्षा जास्त रक्कम लागत नाही हे सत्य आहे. एखादी बोअरवेल खाजगीरित्या करतो आणि त्याला लागणारा खर्च मी शासनास सादर करण्याची माझी तयारी आहे. शासनाने ही बाब तपासून घ्यावी. बोअरवेलची कथा फार मोठी आहे. बोअरवेल दुरुस्तीचे काम 1986 पासून सुरु आहे. आज मेकॅनिक आहेत त्यांना 45 रुपये प्रती बोअरवेल दुरुस्तीसाठी मेहनताना दिला जातो. पंचायत समिती क्षेत्रात 5-6 मेकॅनिक असतात. एका व्यक्तीला हे दुरुस्तीचे काम शक्य नाही. 1986 पासून या तांत्रिक कर्मचाऱ्यांची मागणी आहे की, शासन सेवेत त्यांना सामावून घ्यावे. परंतु शासन त्यांना सेवेत सामावून घ्यायला तयार नाही. त्यांना कामाचा मोबदला दर महिन्याला दोन-तीन

..2..

श्री.केशवराव मानकर.....

हजार रुपयांपेक्षा जास्त मिळत नाही ही शोकांतिका आहे. त्यांनी एखाद्या खाजगी उद्योगामध्ये मेकॅनिक म्हणून नोकरी केली असती तर त्यांना दरमहा 15 ते 20 हजार रुपये पगार मिळाला असता. परंतु ग्रामीण भागातील या कामगारांचे हे दुःख शासन विचारात घेत नाही. अनेकदा जिल्हा परिषदेमध्ये दुरुस्तीसाठी लागणारे साहित्य उपलब्ध नसते.....

(नंतर श्री.खर्चे.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. केशवराव मानकर

मी एक वेळा पक्षनेता होतो, दोन वेळा विरोधी पक्षाचा नेता होतो, त्यामुळे मला त्यासंबंधी पूर्ण कल्पना आहे. 31 मार्चची वाट न पाहता शासनाने ही तरतूद अगोदरच द्यावी. शासनाला माझी अशी विनंती आहे की, बोअरवेल दुरुस्तीसाठी लागणारी साखळी, नट-बोल्ट वगैरे जे साहित्य पंप दुरुस्तीसाठी लागते ते संपूर्ण तालुक्याच्या ठिकाणीच उपलब्ध असायला पाहिजे. अन्यथा अशा प्रकारे बोअरवेल जर नादुरुस्त झाली किंवा पंप बिघडला तर त्याला दुरुस्त होण्यासाठी दोन-तीन महिन्यांचा कालावधी लागतो. लोकांच्या आमच्याकडे तक्रारी आल्यानंतर आम्ही गटविकास अधिकाऱ्यांना फोन करतो त्यावेळी ती कामे होतात. अशा प्रकारे यामध्ये फार मोठा भ्रष्टाचार असल्याचे देखील मला शासनाच्या निदर्शनास आणून द्यावयाचे आहे. कारण यातील जे वेस्टेज मटेरियल असते, त्यातील जे पाईप वगैरे असतात त्याचा पत्ता सुध्दा लागत नाही. कारण शासनाने सांगावे की, आमच्या अमुक विभागाने अमुक इतके भंगार विकले आणि पैसे मिळाले. असे होत नाही कारण हा स्कॅबचा माल अधिकारीच विकून टाकतात. बोअरवेलचे काम झाल्यानंतर तिचा खर्च जो दाखविला जातो त्यात केवळ 200 फूट एवढीच बोअरवेल खोदली जाते आणि संपूर्ण रक्कम काढण्यात येते. त्यात पाईप टाकले जातात की नाही, पाईप टाकले की नाही हे कोणीही पाहत नाही. कालांतराने ती बोअरवेल पुन्हा कोरडी होते आणि सांगण्यात येते की, पुन्हा खोदणे आवश्यक आहे. अशा प्रकारे पिण्याच्या पाण्याच्या ज्या योजना आहेत त्यांच्यावर नियंत्रण असणे गरजेचे आहे.....

तालिका सभापती (श्री. चंद्रकांत पाटील) : सभागृहाच्या कामकाजाची वेळ सभागृहाच्या संमतीने कामकाज संपेपर्यंत वाढविण्यात येत आहे.

श्री. केशवराव मानकर : महोदय, अशा प्रकारे पाणीपुरवठ्याच्या योजना बंद झाल्यावर पर्यायी व्यवस्था सुध्दा असणे आवश्यक आहे. गावांमध्ये बोअरवेल असलीच पाहिजे परंतु अशा ठिकाणी स्वच्छता सुध्दा तितकीच महत्वाची आहे. कारण ज्या ठिकाणी बोअरवेलच्या माध्यमातून पाणीपुरवठा केला जातो अशा ठिकाणी स्वच्छता सुध्दा तितकीच आवश्यक आहे. कारण अशा विंघण विहिरीतील गाळ वर्षानुवर्षे काढला जात नाही, त्यात ब्लिचिंग पावडर टाकली जात नाही त्यामुळे घाणीचे साम्राज्य वाढते. पूर्व विदर्भातील छत्तीसगडला लागून जो भाग आहे त्या ठिकाणी

श्री. केशवराव मानकर

अजुनही जुने तलाव आहेत. छत्तीसगडमधील परंपरेनुसार लोक तलावात जाऊन स्नान करतात असे आजही दिसून येते. अशा तलावांची दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे, त्यातील गाळ काढून ते स्वच्छ करण्याची देखील गरज आहे.

त्याचप्रमाणे भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर आणि नागपूर या जिल्ह्यांमध्ये धानाचे उत्पादन मोठ्या प्रमाणात होते. या भागात सुध्दा मालगुजारी तलाव आहेत त्यात पुढील महिन्यात एकही थेंब पाणी शिल्लक राहणार नाही. कारण पाऊस नसल्याने पाण्याची पातळी खाली गेली असून मे महिन्यात तर ते कोरडेच होतील. म्हणून शासनाने जो प्रत्येकी 200 शेततळी बांधण्याचा निर्णय घेतला त्या निर्णयाचे मी अभिभाषणाच्या प्रस्तावावर बोलताना स्वागत केले. या जिल्ह्यांमध्ये जे तलाव आहेत त्यावर सिंचन होते तसेच जनावरांच्या वैरणीसाठी व पिण्यासाठी सुध्दा त्याचा वापर केला जातो. अशा तलावातील गाळ काढण्याची गरज आहे. कारण अस्वच्छ पाणी पिल्यामुळे सन 1918 मध्ये कॉलन्याचे 16, अतिसारामुळे 127, गॅस्ट्रोचे 987 तर विषमज्वरामुळे 11 लोक मृत्युमुखी पडल्याची घटना या राज्यात घडलेली आहे. आजही ते आपल्या इतिवृत्तात नमूद केले आहे. म्हणून पिण्याच्या पाण्याचे गांभीर्य शासनाने ओळखले पाहिजे. ब्लिचिंग पावडर जी शासनाच्या वतीने किंवा महानगरपालिकेच्या वतीने खरेदी केली जाते

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. केशवराव मानकर....

खरे म्हणजे ब्लिचींग पावडरचा वापर जून महिन्याच्या पहिल्या आठवडयापासून ते ऑगस्ट महिन्यापर्यंत करणे आवश्यक असते. ब्लिचींगचा साठा जुना असल्यामुळे या ब्लिचींगमध्ये 22 टक्के पीपीएम असत नाही त्यामुळे ज्या पाण्यामध्ये आपण ब्लिचींग पावडर टाकतो त्या ब्लिचींगमध्ये पीपीएमचे प्रमाण 22 टक्के असणे आवश्यक आहे. जर 22 टक्के पीपीएम नसेल तर त्या ब्लिचींगचा काही एक उपयोग होणार नाही. त्यामुळे चांगल्या प्रकारची ब्लिचींग पावडर पिण्याच्या पाण्यामध्ये टाकणे आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, महाराष्ट्रात वीज लोड शेडींगचे प्रमाण मोठया प्रमाणात आहे. आज राज्यामध्ये 8 ते 12 तासाचे लोड शेडींग केले जाते. मोठा प्रमाणात लोडशेडींग असल्यामुळे नळ पाणी पुरवठा योजनेला वीज पुरवठा मिळत नसल्यामुळे अनेक गावामध्ये आणि खेडयांमध्ये पिण्याचे पाणी मिळत नाही. आमच्या भागामध्ये तर एकच वेळ पाणी दिले जाते. लोडशेडींग आणि वीज बिलाच्या संदर्भात राज्यशासनाने योग्य निर्णय करण्याची नितांत आवश्यकता आहे. आज विदर्भात 4500 मे.वॅ. वीज तयार होत असते त्या विजेपैकी विदर्भाला केवळ 1200 मे.वॅ. विजेची आवश्यकता आहे. आमच्याकडे वीज तयार होत असतांना देखील आमच्याकडे 12-12 तास लोडशेडींग केले जाते ही दुर्दैवाची गोष्ट आहे. तसेच आमच्याकडून ज्या दराने महावितरण वीज कंपनी वीज विकत घेते त्याच दराने खरे म्हणजे दोन-अडीच रुपये प्रती युनिट दराने आम्हाला वीज उपलब्ध करून दिली पाहिजे. आज लोडशेडींगमुळे पिण्याच्या पाण्याच्या योजना बंद पडत आहेत त्यांना जर वीज पुरेशा प्रमाणात व योग्य दराने मिळाली तर पिण्याच्या पाण्याच्या योजना सुरु राहू शकतील. शासनाच्या ज्या पिण्याच्या पाण्याच्या योजना आहेत त्यामध्ये शासनाने आमूलाग्र बदल करण्याची आवश्यकता आहे. एवढेच नव्हेतर पाणी अडवा आणि पाणी जिरवा हा जो कार्यक्रम आहे तो शासनाने अजून मोठया प्रमाणात सुरु केला पाहिजे. या प्रस्तावाच्या अनुषंगाने मी शासनास विनंती करतो की, राज्यातील बहुसंख्य गावात विशेषतः उन्हाळयात पिण्याच्या पाण्याची भासत असलेली भीषण टंचाई, तसेच विविध कारणांमुळे बंद पडलेल्या अनेक पाणीपुरवठा योजना व त्यांच्या देखभालीत होणारी कुचराई, परिणामी, ग्रामीण जनतेचे पिण्याच्या पाण्यासाठी

...२....

श्री. केशवराव मानकर....

होणारे हाल विचारात घेता पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्यासाठी शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनास करित आहे. या प्रस्तावावर आपण मला बोलण्याची संधी दिल्याबद्दल मी आपले आभार मानून मी माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

ठराव प्रस्तुत झाला.

...३...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

डॉ. नीलम गो-हे (विधानसभेने निवडलेले) : सन्माननीय सभापती महोदय, या ठिकाणी पिण्याच्या पाण्याच्या प्रश्नासंदर्भात सन्माननीय सदस्य श्री. केशवराव मानकर यांनी जो अशासकीय ठराव मांडलेला आहे त्यास समर्थन देण्यासाठी मी उभी आहे.

या सभागृहामध्ये पिण्याच्या पाण्याच्या प्रश्नासंदर्भात कायम चर्चा होत असते. मग ही चर्चा लक्षवेधी सूचनेच्या निमित्ताने, तारांकित प्रश्नोत्तराच्या निमित्ताने, नियम ९३ च्या निमित्ताने होत असते. खरे म्हणजे त्या वेळी पिण्याच्या पाण्याच्या प्रश्नाचा रोख हा त्या त्या तालुक्यापुरता किंवा त्या त्या जिल्हयापुरता मर्यादित असतो. यामध्ये एक त्रुटी जाणवते व ती अशी आहेकी, पिण्याच्या पाण्याविषयी राज्य शासनाचे धोरण आणि पिण्याच्या पाण्यावरील संघर्ष हा वेगवेगळ्या जिल्हयात वेगवेगळा असतो. आज मुंबई विरुद्ध ठाणे, पुणे शहर विरुद्ध पुणे ग्रामीण, धाराशीव विरुद्ध सोलापूर, नगर विरुद्ध संभाजीनगर, सांगली जिल्हयाविरुद्ध कलमट्टी, नांदेड विरुद्ध आंध्रप्रदेश असा पिण्याच्या पाण्यासाठी संघर्ष होत आहे. आज पिण्याच्या पाण्यावरून युद्धासारखे प्रसंग निर्माण होऊ लागले आहेत. जी व्यक्ती जास्त प्रभावी असते ती व्यक्ती आता पैसे न चोरता पाणी चोरण्याचे काम करीत आहे.

सभापती महोदय, युती शासनामध्ये ज्यावेळेस माननीय मनोहर जोशी साहेब मुख्यमंत्री होते त्यावेळेस त्यांनी पिण्याच्या पाण्याच्या संदर्भात एक श्वेत पत्रिका काढली होती. युतीशासनाच्या काळात कृष्णा खोरे विकास महामंडळाच्या कामास फोर मोठया जोमाने सुरुवात करण्यात आली होती. त्यावेळेस युतीशासनाने ज्या प्रकल्पांच्या कामाना सुरुवात केली होती त्यातील बरेच प्रकल्प आज अपूर्ण राहिलेले आहेत.

यानंतर श्री. गायकवाड...

त्या संदर्भात ज्यावेळी प्रश्न विचारले जातात त्यावेळी हे काम आता पूर्ण होईल नंतर पूर्ण होईल अशा प्रकारची उत्तरे दिली जातात. त्यामुळे प्रत्यक्षात जे प्रकल्प पाच किंवा सहा महिन्यांनी पूर्ण होणार होते त्याची व्हायबिलिटी आहे किंवा नाही यासंबंधी देखील तपशीलवार उत्तर सभागृहात मिळत नाही ही वस्तुस्थिती आहे. त्याचप्रमाणे गेल्या दोन वर्षात या संदर्भात जास्त चर्चा होत असल्याचे दिसून येते. सभापती महोदय, यानंतर सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांच्या ग्लोबल वार्मिंगच्या संदर्भात अशासकीय ठरावावर चर्चा होणार आहे. पर्यावरणामध्ये जो काही बदल होत आहे त्यामुळे पाण्याची टंचाई देखील दिवसेंदिवस भेडसावत आहे आणि पाण्याची टंचाई ही पाचवीला पूजलेली आहे असे दिसून येत आहे. अतिवृष्टी नंतर आता अकाली वृष्टी आणि कमी वृष्टी होत आहे त्यामुळे ग्रामीण भागातून मोठ्या प्रमाणावर स्थलांतर होत असल्याचे दिसून येत आहे. स्थलांतर होण्याची जी अनेक कारणे आहेत त्यातील पिण्याच्या पाण्याची टंचाई हे देखील एक कारण आहे. महाराष्ट्राच्या बहुतेक जिल्ह्यामध्ये फेब्रुवारी, मार्च एप्रिल या महिन्यामध्ये विहिरीच्या पाण्याची पातळी खोलवर जात असते आणि ग्रामीण भागातील महिला पाण्यासाठी वणवण करीत असतात. रायगड, ठाणे, सोलापूर, कोल्हापूर, संपूर्ण विदर्भ, मराठवाडा, उत्तर महाराष्ट्र इत्यादी ठिकाणी मोठ्या प्रमाणावर पिण्याच्या पाण्याची टंचाई जाणवत असते. त्यामुळे पाणी मिळविण्यासाठी महिलांना वणवण करीत हिंडावे लागते. त्यासाठी त्यांना मोठ्या प्रमाणावर श्रम देखील करावे लागतात. काही भागात विहिरीच्या खालच्या बाजूला पाय-या केलेल्या असतात आणि बारा तेरा वर्षांची लहान मुलगी तळापर्यंत जाऊन लहान हंडयामध्ये पाणी भरत असते असे दृश्य अनेक ठिकाणी दिसून येते. ज्यावेळी पिण्याच्या पाण्याच्या संदर्भात चर्चा सुरु होत असते त्यावेळी या प्रश्नांची उत्तरे कधीच मिळणार नाहीत काय ? असे दुर्दैवाने गृहित धरावेसे वाटते. राज्यातील विविध पाणी पुरवठ्याच्या योजना अनिर्णित राहिलेल्या आहेत त्यासंबंधी विधिमंडळाच्या समितीच्या माध्यमातून जी माहिती आलेली आहे ती उघड करू शकत नाही तरी देखील मला हे सांगावेसे वाटते की, आश्वासन समितीच्या मार्फत अनेक पाण्याच्या योजनासंबंधी माहिती घेत असतांना असे दिसून येते की दहा दहा वर्षापूर्वीची जी आश्वासने आहेत त्यांची आजही परीपूर्ती झालेली नाही. 1980-1990 साली देण्यात आलेली आश्वासने अजूनही पूर्ण केलेली नाहीत अशी माहिती

2..

डॉ.नीलम गो-हे.....

विधान सभा आणि विधान परिषद आश्वासन समितीसमोर येत असते.त्यातून पिण्याच्या पाण्याच्या योजनातील त्रुटी देखील समोर येत असतात, सभापती महोदय, पाणी पुरवठा योजनांसाठी दहा टक्के लोकवर्गणी भरण्यासंबंधीची अट लागू करण्यात आली आहे. दहा टक्के लोकवर्गणी भरली नाही म्हणून त्या योजना बंद पडल्या आहेत अशी देखील काही गावांची स्थिती आहे.

सभापती महोदय, मी आपल्याला उदाहरण देऊ इच्छिते की, गेल्या वर्षी मे महिन्यातील पंधरा दिवस सातारा जिल्ह्यातील सज्जनगडावर जाणे येणे बंद करण्यात आले होते. सज्जनगडावर पिण्याचे पाणी नसल्यामुळे पंधरा दिवस तेथे जाणे येणे बंद करण्याची वेळ आली होती. लोकवर्गणी भरण्यास सांगण्यात आल्यामुळे लोकांनी 15 लाख रुपये लोकवर्गणी जमा केली होती. त्यानंतरच त्या ठिकाणी पाणी पुरवठ्याची योजना होऊ शकली. काही ग्रामपंचायतीची आर्थिक परिस्थिती अत्यंत बिकट असल्यामुळे 10 टक्के लोकवर्गणीची रक्कम ते भरू शकत नाहीत. ही लोकवर्गणी न भरल्यामुळे जर पिण्याच्या पाण्याची योजना बंद पडलेली असेल तर त्याबाबत शासन नेमकी कोणते भूमिका स्वीकारणार आहे. ? या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी अशासकीय ठराव मांडल्यानंतर सन्माननीय मंत्रिमहोदयांनी विनंती केल्यावरून तो ठराव त्यांना मागे घ्यावा लागतो. मला या निमित्ताने असे सांगायचे आहे की, महाराष्ट्रामध्ये पिण्याच्या पाण्याच्या योजनांसंबंधी चर्चा करण्यासाठी दोन तीन महिन्यातून एक बैठक घेण्यात यावी. विभागीय स्तरावर किंवा जिल्हा स्तरावर त्या बैठकीत चर्चा करण्यात यावी. त्या भागातील विधान सभा आणि विधान परिषद सदस्यांना तसेच त्या भागात काम करणाऱ्या स्वयंसेवी संस्थांना बैठकीस बोलविण्यात यावे या सर्व बरोबर चर्चा करून पिण्याच्या पाण्याच्या योजनांची आखणी करण्यात आली पाहिजे.असे मला सातत्याने वाटते.तीन वर्षा पूर्वी कमी पाऊस पडल्यामुळे अधिवेशन गुंडाळण्यात आले होते.त्यावेळी प्रत्येक सन्माननीय सदस्यांनी असे सांगितले की, आम्हाला गावात जाऊन कामे करावयाची आहेत त्यामुळे प्रत्येक सन्माननीय सदस्य आपल्या गावी निघून गेल्यानंतर एक महिन्यानंतर पाऊस आला होता...

नंतर श्री.सरफरे

डॉ.नीलम गोन्हे...

अधिवेशनामध्ये पिण्याच्या पाण्याच्या प्रश्नावर निर्णय होणार होता तो केला गेला नाही. एक महिन्यानंतर पाऊस आल्यानंतर अपुऱ्या राहिलेल्या योजनांचे काय झाले याचा आढावा सातत्याने घेतला जात नाही ही वस्तुस्थिती आहे. आम्हाला सातत्याने सांगितले जाते की, याबाबत राजकारण करू नये. मुंबई शहरांच्या संदर्भात, विहिरींचे पुनर्भरण करण्यासंदर्भात आपली भूमिका असेल, हे पाणी वाचविण्याच्या संदर्भात शिकस्त चालली आहे. परंतु मुंबई महानगरपालिकेच्या संदर्भात आम्हाला नेहमी प्रश्न विचारला जातो. त्याबद्दल माननीय मंत्री श्री.राजेश टोपे यांचा उल्लेख केला पाहिजे. ते ज्यावेळी नगरविकास मंत्री होते त्यावेळी मुंबई महानगरपालिका शिवसेना - भाजपकडे आहे म्हणून तुम्हाला प्रश्न विचारण्याची आपली भूमिका नव्हती तर या राज्याचे जबाबदार मंत्री म्हणून भूमिका होती असे म्हणत असत. मुंबई महानगरपालिकेचे प्रश्न सोडविण्याचे काम राजकारणापलिकडे जाऊन केले पाहिजे अशी त्यांची भूमिका होती. दुर्दैवाने काही वेळेला हे भान इतरांकडून सभागृहामध्ये राखले जात नाही. त्यामधून राजकारण केले जाते याकडे मला लक्ष वेधावेसे वाटते. याचे कारण यामध्ये स्थानिक स्वराज्य संस्थेची जबाबदारी असली तरी अंतिमतः राज्यामध्ये पिण्याच्या पाण्याची सोय करणे, त्यासाठी नियोजन करणे, त्यासाठी केंद्राचा निधी आणणे, त्यामध्ये भ्रष्टाचार होऊ न देणे व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करणे ही राज्य सरकारची जबाबदारी असते. परंतु त्याच्या विपरीत उदाहरण मला याठिकाणी पहावयास मिळाले. मुंबईमध्ये मुद्दामहून सारखी पाईप लाईन तोडली जात असेल आणि त्यामध्ये समाज कंटकांची साखळी सहभागी असेल तर अशा लोकांवर सरकारने कडक कारवाई करण्यासाठी थांबू नये. त्यांच्याविरुद्ध आपण मोक्कासारख्या कायद्याचा वापर करू शकता. काल स्वतःला युवा नेतृत्व म्हणविणाऱ्या एका नेत्यांनी एका महिलेवर पाणी चोरीचा आरोप करून व हातामध्ये कायदा घेऊन तिच्या तोंडाला काळे फासले. त्याबाबतच्या बातम्या सर्वत्र येत होत्या. ज्यावेळी पिण्याच्या पाण्याच्या प्रश्नावर आपण चर्चा करीत आहोत त्यावेळी असे प्रकार होत असतील तर त्यांची आपण चौकशी करावी. आणि अशाप्रकारे पाणी चोरणाऱ्या लोकांविरुद्ध शासनाने सु-मोटो गुन्हे दाखल करावेत व त्यांना शिक्षा करावी. माननीय मुख्यमंत्री श्री. अशोक चव्हाण यांनी मुंबई महानगरपालिकेला आश्वासन दिले आहे की, अनधिकृत झोपड्या पाडण्यासाठी व इतर गोष्टींसाठी पोलीस दलाची आवश्यकता असेल तर त्यासाठी आपण परवानगी मागावी. त्यानिमित्ताने मला असे

DGS/ ST/ SBT/

डॉ.नीलम गोन्हे...

विचारावयाचे आहे की, ज्याठिकाणी आवश्यकता लागेल त्या ठिकाणी पोलीस आणि महानगरपालिका समन्वयाने काम करित असतांना जर कुणी जाणीवपूर्वक पाण्याची चोरी करित असेल आणि स्वतःला पुढारी घोषित करून, गुंडगिरी करून राजकारण करित असेल तर हे राजकारण कोण करित आहे? आम्ही करित आहोत की दुसरे कुणी करित आहे याचा विचार करण्याची आणि आत्मपरिक्षण करण्याची वेळ आली आहे हे मी लक्षात आणून देत आहे. आपले अधिवेशन संपल्यानंतर पुढील जुलैमधील अधिवेशनामध्ये आपण पुन्हा भेटतो. त्यापूर्वी महाराष्ट्रातील सर्व भागामध्ये जिल्हा नियोजन मंडळ व जिल्हा स्तरावरील बैठका घेऊन त्यामधील आमदारांच्या सूचना लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाईवर कशाप्रकारे मात करता येईल याचा जरूर विचार करावा एवढे मी यानिमित्ताने लक्षात आणून देत आहे. धन्यवाद.

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेले

DGS/ ST/ SBT/

श्री. परशुराम उपरकर (महाराष्ट्र विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, श्री. केशवराव मानकर यांनी पाणी टंचाई व नळ दुरुस्तीच्या संदर्भातील जो ठराव आणला आहे त्या संदर्भात याठिकाणी विचार व्यक्त करीत असतांना मला असे सांगावयाचे आहे की, कोकणामध्ये दरवर्षी मोठ्या प्रमाणात पाऊस पडतो. परंतु पडणारे पावसाचे पाणी समुद्राला जाऊन मिळते. इतक्या मोठ्या प्रमाणावर पाऊस पडून सुद्धा फेब्रुवारी महिन्यापासून कोकणामध्ये पाणी टंचाई निर्माण होते. कोकणाला टँकरमुक्त करण्यासाठी युतीच्या काळात अनेक गावामध्ये मोठ-मोठ्या नळ योजना करण्यात आल्या. प्रत्येक गावामध्ये नळ योजना दिल्यानंतर त्या गावातील पाणी टंचाई काही काळ दूर झाली. परंतु युती सरकार सत्तेवरून गेल्यानंतर आघाडी सरकार सत्तेवर आले. तेव्हापासून युती सरकारच्या काळात हॉर्स पॉवरवर आकारले जाणारे बिल प्रति युनिटवर आकारले जाऊ लागले. अशाप्रकारे बिल आकारले जाऊ लागल्यामुळे आणि ग्रामपंचायतीची बिल भरण्याची क्षमता नसल्यामुळे त्या ग्रामपंचायतींना बिल भरण्यासाठी राज्य सरकार 50 टक्के अनुदान देत होते. परंतु हे अनुदान टप्प्या-टप्प्याने 20 टक्के, 10 टक्के आणि नंतर शून्य टक्के अशाप्रकारे कमी करण्यात आले. राज्य सरकार नळ योजनांच्या देखभाल व दुरुस्तीसाठी जिल्हा परिषदेकडे निधी देत होते. व तो निधी देखील कालांतराने कमी करण्यात आला. अशाप्रकारे नळ योजनांच्या देखभाल व दुरुस्तीचा भार ग्रामपंचायतींवर पडल्यामुळे ग्रामपंचायतींना नळ योजना चालविणे कठीण झाले आहे.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

त्यातही अनेक नळ योजना कालबाह्य झालेल्या आहेत. एखादी नळ योजना पूर्ण झाल्यानंतर त्याचे आयुष्य 15 वर्षांपर्यंत असते. या योजनांना 15 वर्षे झाल्यानंतर त्याची जी सामुग्री असते ती देखील कालबाह्य होते. परंतु ती बदलणे ग्राम पंचायतीला परवडणारे नसते. अशा वेळी नळ योजनांच्या दुरुस्तीसाठी मोठया प्रमाणात निधी लागतो. शासनाने तीन-चार वर्षापूर्वी जल स्वराज्य योजना आणली आणि त्यावेळी शासनाने प्रत्येक ग्रामपंचायती कडून एक करार करून घेतला. तेथील सरपंचांकडून बॉण्ड पेपरवर लिहून घेतले की, "या निधीनंतर पुढील 15 वर्षे देखभाल, दुरुस्तीसाठी आणि पाणी टंचाईसाठी कोणत्याही प्रकारचा निधी दिला जाणार नाही." जल स्वराज्य योजनेअंतर्गत त्यावेळच्या तत्कालीन सरपंच यांनी शॉर्टकट मध्ये जे काही करता येईल ते केले, परंतु आज अनेक ठिकाणी जल स्वराज्य प्रकल्प अडकलेले आहेत. हे प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी 18 महिन्याचा कालखंड होता. पण तीन-तीन वर्षे झाली तरी देखील हे प्रकल्प पूर्ण झालेले नाहीत. मग अशा प्रकारे दुरुस्ती करण्याची आवश्यकता असलेल्या अनेक नळ पाणीपुरवठा योजना बंद स्थितीत आहेत. सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील सुमारे 120 नळ पाणीपुरवठा योजना बंद आहेत. त्यातील जवळजवळ 25 ते 30 नळ पाणी पुरवठा योजना या विजेचे बिल परवडत नाही म्हणून बंद आहेत. त्यांच्यासाठी अनुदान देण्याच्या बाबतीत शासन योजना करणार आहे काय ? असा माझा प्रश्न आहे. ज्या योजना कालबाह्य झालेल्या आहेत, ज्यांना 15 वर्षे पूर्ण झालेली आहेत त्या योजना दुरुस्त करण्यासाठी शासन निधी देणार आहे काय ? असा माझा दुसरा प्रश्न आहे.

सभापती महोदय, आज अनेक गोष्टींमुळे पाण्याची पातळी खाली जात आहे. सध्या अशी स्थिती आहे की, 200-200 फूटापर्यंत जाऊनही बोअर वेलला पाणी लागत नाही, त्यामुळे त्या फेल जातात, अयशस्वी ठरतात. यासाठी देखील उपाययोजना करण्याची गरज आहे. तसेच सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील देवगड तालुक्यामधील जामसंडे भागामध्ये जवळजवळ 10 ते 15 गावांसाठी एकमेव प्रादेशिक नळ पाणी पुरवठा योजना सुरु आहे. परंतु ही प्रादेशिक नळ पाणी पुरवठा योजना चालविणे हे तेथील प्राधिकरणाला कठीण होत आहे. कारण वीज बिल, दुरुस्तीचा खर्च या सर्व गोष्टी लक्षात घेता, ही योजना चालविण्यासाठी घ्यावी की घेऊ नये यासाठी जिल्हा परिषदेमध्ये गेल्या दहा-बारा वर्षांपासून हा विषय प्रलंबित आहे. अशा वेळी या प्रादेशिक नळ योजना चालविण्यासाठी शासनाने पुढाकार घेऊन याच्या देखभाल-दुरुस्तीसाठी येणारा खर्च देण्याची गरज

श्री.परशुराम उपरकर

आहे. त्याचप्रमाणे वीज बिले न भरल्यामुळे काही नळ योजना बंद पडलेल्या आहेत. त्यांच्या बाबतीत सांगावयाचे तर टंचाईची परिस्थिती लक्षात घेऊन, ती वीज बिले भरण्यात यावीत आणि त्या नळ योजना सुरु करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना कराव्यात अशी मी विनंती करतो. सन्माननीय सदस्य श्री.केशवराव मानकर यांनी जो अशासकीय ठराव मांडलेला आहे, त्याला पाठिंबा देत असताना जे विषय मांडलेले आहेत, त्याबाबतीत माननीय मंत्री महोदयांनी उत्तर द्यावे अशी मी अपेक्षा व्यक्त करतो.

. . . .3एफ-3

श्री.रणजित कांबळे (पाणीपुरवठा व स्वच्छता राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.केशवराव मानकर यांनी महाराष्ट्रातील बऱ्याच गावांमध्ये निर्माण झालेल्या पिण्याच्या पाण्याच्या भीषण टंचाईच्या बाबतीत एक ठोस कार्यक्रम आखून हा प्रश्न सोडविण्यासाठी जो अशासकीय ठराव मांडलेला आहे. त्यावर अनेक सन्माननीय सदस्यांनी आपापली मते व्यक्त केली आहेत. त्या संदर्भात मी उत्तर देऊ इच्छितो.

सभापती महोदय, महाराष्ट्रामध्ये जवळपास 3 लाख स्वे.कि.मी. इतके क्षेत्र आहे आणि ग्रामीण भागामध्ये जवळपास साडेपाच कोटी लोकसंख्या रहाते. महाराष्ट्रामध्ये वेगवेगळ्या ठिकाणी वेगवेगळ्या प्रमाणात पाऊस पडतो. काही भागात 2200 मि.मि.पेक्षा जास्त पाऊस पडतो. कोकणामध्ये किंवा ठाणे भागामध्ये पाहिले किंवा सह्याद्रीच्या भागामध्ये ज्याला रेन शॅडो बेल्ट म्हणतो म्हणजे नगर, नांदेड किंवा लातूर असेल, या भागामध्ये काही-काही ठिकाणी 200 मि.मि.पाऊस पडतो. एक गोष्ट खरी आहे की, एका गावामध्ये पाऊस पडतो परंतु बाजूच्या गावा मध्ये पाऊस पडत नाही अशा प्रकारची सत्य परिस्थिती मागील दोन-तीन वर्षांपासून आपल्या राज्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात निर्माण होत आहे. शेवटी आपल्याकडे पिण्याच्या पाण्याचे स्रोत दोनच आहेत. एक म्हणजे धरणाचे पाणी किंवा आपण ज्याला अंडरग्राऊंड वॉटर म्हणतो तेच आहे.

यानंतर कु.थोरात . . .

श्री. रणजित कांबळे.....

सभापती महोदय, एक गोष्ट मी सांगू इच्छितो की, 85 टक्के पाणीपुरवठा योजना या ग्राऊंड वॉटरवर अवलंबून आहेत. जमिनीतील पाण्याचा जो उपसा होतो त्यापैकी 85 टक्के पाणी हे शेतीसाठी उपसा होते. 10 टक्के उद्योगासाठी आणि 5 टक्के पाणीपुरवठा योजनासाठी उपसा होते. हे 5 टक्के पाणी ज्यासाठी उपसा होते त्यावर 85 टक्के योजना अवलंबून आहेत. या सगळ्या गोष्टी लक्षात ठेवल्या तर जमिनीखालील पाण्याचे कंट्रोल तुमच्या आणि माझ्या हातात नाही, ते पावसावर अवलंबून आहे. पाऊसाचे पाणी ही शेतीसाठी देणगी आहे पण पाणीपुरवठ्यासाठी तो एक शापच आहे. कारण महाराष्ट्रात 82 टक्के बसॉल्ट रॉक आहे. या बसॉल्ट रॉकमध्ये पाण्याचे जे परकोलेशन होते याचे प्रमाण चार टक्के आहे. जेवढा पाऊस पडतो तेवढा पाऊस या बसॉल्ट रॉकमध्ये परकोलेट होत नाही ही सत्य परिस्थिती आहे. त्यामुळे कोणत्याही पाणी पुरवठा योजनेला सक्षम करण्यासाठी, पाण्याचे स्रोत सक्षम करण्याची अत्यंत आवश्यकता आहे. हे करताना एक गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे की, अनेक गावामध्ये विचित्र परिस्थिती आहे. नगरजिल्हयामध्ये डीपीएपी एरियामध्ये टॅन्करद्वारा पाणीपुरवठा चालू आहे. एका बाजूला आपल्याला असे चित्र दिसते की, गावामध्ये टॅन्करद्वारा पाणी पुरवठा चालू आहे पण दुसऱ्या बाजूला ऊसाचे सिंचन चालू असते, ही सत्य परिस्थिती आहे. याठिकाणी विदर्भाचा वारंवार उल्लेख करण्यात येतो. विदर्भामध्ये एका संत्र्याच्या झाडाला ड्रीप इरिगेशन योजनेद्वारे जेवढे पाणी देतो तेवढे पाणी आपण एका कुटुंबाला देतो. पाटाच्या पाण्याचा विचार केला तर जवळपास दोन ते तीन कुटुंबाना जेवढे पाणी लागते तेवढे पाणी एका झाडाला सिंचनाच्या माध्यमातून देण्यात येते. त्यामुळे आपल्यालाच ठरवावयाचे आहे की, सिंचनासाठी पाणी वापरावयाचे की, पिण्याच्या पाण्यासाठी पाणी वापरावयाचे? कोणत्या गोष्टीला आपण प्राधान्य दिले पाहिजे. उद्योगाला प्राधान्य दिले पाहिजे, शेतीला प्राधान्य दिले पाहिजे की, पिण्याच्या पाण्यासाठी प्राधान्य दिले पाहिजे? शेवटी प्रत्येक पाणीपुरवठा योजना मागणीच्या आधारावर करण्यात आलेल्या आहेत आणि त्यांची मूळ जबाबदारी ही स्थानिक स्वराज्य संस्थावर रहाणार आहे. शासन योजना तयार करू शकते पण एकदा योजना तयार केल्यानंतर त्यांचे स्रोत बळकट करणे, ती योजना नीट राबविणे आणि कायमस्वरूपी राबविणे ही जबाबदारी स्थानिक स्वराज्य संस्थोची आहे. पाणी टंचाईचा प्रश्न याठिकाणी उपस्थित करण्यात येतो. पाणी टंचाई ज्या

..2..

श्री. रणजित कांबळे.....

ठिकाणी आहे त्याठिकाणी पाण्याच्या स्रोताच्या ठिकाणीच पाणी नाही. याबाबतीत शासनाने काही उपाययोजना केल्या नाहीत असे नाही. शासनाने आतापर्यंत 2 लाख 20 हजार विंधन विहिरी घेतल्या आहेत. शासनाकडे जवळपास 90 हजार विहिरी आहेत. 14 हजार मिनी वॉटरसप्लाय स्कीम्स आहेत. एका गावाला एक पाणीपुरवठा योजना अशा 18 हजार योजना आहेत आणि जवळपास 829 रीजनल वॉटर सप्लाय स्कीम्स आहेत. यासाठी राज्य सरकारने आज पर्यंत जवळपास सोळा हजार कोटी रुपये खर्च केलेले आहेत. या सगळ्या गोष्टी लक्षात घेतल्या तरी महाराष्ट्रामध्ये 86 हजार गावे किंवा वाडी-वस्त्या आहेत. त्यामुळे राज्य शासनाने यावर जे पैसे खर्च केलेले आहेत त्यामध्ये आज पर्यंत एका गावात शासन चार योजना बांधू शकले असते. इतका पैसा खर्च झालेला आहे. पण पाण्याचे स्रोत वारंवार कोरडे पडत आहेत. पाण्याची पातळी खाली जात आहे. मागच्या दोन वर्षांपासून पाऊस कमी प्रमाणात येत आहे. एका बाजूने पाण्याच्या पाण्यासाठी किंवा पाण्याच्या पाण्याची पातळी वर करण्यासाठी शासन स्तरावरून बंधने आणण्यात येत आहेत. आणि दुसऱ्या बाजूने अशी परिस्थिती आहे की, सिंचनासाठी पाणी मिळविण्यासाठी ज्या बोअरवेल खोदल्या जात आहेत त्या 700 ते 800 फूट खोल खोदल्या जात आहेत. सभापती महोदय, शेवटी हा प्रश्न आज ना उद्या येणार आहे. जळगाव, नगर तसेच सोलापूर याठिकाणी पाण्याची पातळी 900 ते 800 फुटापर्यंत खाली गेली आहे. शेवटी जमिनीखाली किती खोलीपर्यंत जाऊन पाणी आणू शकतो याला देखील मर्यादा आहे. आणि ती मर्यादा संपल्यानंतर काय? असा प्रश्न आहे. त्यामुळे यासंदर्भात मागच्या अधिवेशनात एक विधेयक इंड्रोड्युस केलेले आहे तसेच या विधेयकाला सभागृहाने मान्यता द्यावी अशी अपेक्षा आहे.

यांनंतर सौ. रणदिवे...

श्री. रणजित कांबळे

आज आपल्या वॉटर रेग्युलेटरी ॲक्टप्रमाणे आपण पिण्याच्या पाण्यासाठी 60 मीटर पर्यंतच बोअर करू शकतो पण सिंचन असो, उद्योग असो त्यांच्यासाठी काही बंधने नाहीत. त्यामुळे आपल्या राज्यामध्ये कोणत्याही परिस्थितीमध्ये 60 मीटरच्या आत बोअर करणार नाही असा एक कायदा आणण्याचे आपल्या विचाराधीन आहे. त्यासंदर्भात एक बिल इंट्रॉड्यूस केलेले आहे. माझी सर्व सन्माननीय सदस्यांना विनंती राहणार आहे की, आपण त्या कायद्याला पाठिंबा द्यावा. एका बाजूने आपल्याकडे पिण्याच्या पाण्याचा स्रोत 200 फुटावर आहे आणि कोणी जर 300 ते 350 फुटावर सिंचन करित असेल तर स्वाभाविकपणे आपला पाण्याचा स्रोत ड्राय होणार. 1993 चा जो कायदा आहे त्यानुसार आपण 500 मीटरपर्यंत अधिग्रहण करू शकतो पण त्या ठिकाणी आजूबाजूला पिण्याच्या पाण्याचा स्रोत किंवा कोणतीही विहीर किंवा इतर स्रोत नाही अशा ठिकाणी ते करू शकतो. ती मर्यादा वाढवून 1 किलोमीटरपर्यंत करण्याची बाब विचाराधीन आहे. महाराष्ट्रामध्ये आपल्याकडे जवळपास 1500 ॲक्वा फोल्ड्स आहेत आणि या ॲक्वा फोल्ड्समधूनच सगळे पाणी आपल्याला मिळते. आज आपल्या राज्याची अशी परिस्थिती आहे की, जवळपास 66 वॉटरशेड ॲक्वा फॉल्ड्स असे आहेत की, जे ओव्हरएक्सप्लॉयटेड आहेत., 3 क्रिटीकल आहेत, 127 सेमीक्रिटीकल आहेत आणि 4 क्वॉलिटी ॲफेक्टेड आहेत. म्हणजे त्या भागामध्ये दूषित पाणी आहे. बाकीच्या ठिकाणी आपण सुरक्षित आहोत. आपण 60 मीटर किंवा 200 फुटापर्यंत जाऊ शकतो. परंतु ही समळी कामे करताना यामध्ये एकात्मिक जलसंधारणाची कामे किंवा वॉटरशेड कार्यक्रम करणे आवश्यक राहणार आहे. जोपर्यंत पाणी अडवा, पाणी जिरवा असा कार्यक्रम राबविणार नाही, जोपर्यंत पाणी जमिनीच्या आत जाणार नाही आणि पाण्याची पातळी वर येणार नाही तोपर्यंत कितीही उपाययोजना केल्या तरी त्या तात्पुरत्या राहणार. त्यामुळे आम्ही जीएसडीएच्या संदर्भात जे बिल आणणार आहोत ते कदाचित पुढच्या अधिवेशनात येईल किंवा याच अधिवेशनात शेवटी येईल त्या बिलाला आपण पाठिंबा द्यावा. कारण जोपर्यंत आपण काही ना काही कठोर निर्णय घेणार नाही तोपर्यंत काही होणार नाही. आज आपण 200 फुटापर्यंत म्हणतो पण काही शेतकरी 700 ते 800 फुटापर्यंत गेलेले आहेत. त्यानंतर काय करणार ? शेवटी त्याला एक मर्यादा आहे. त्या भागामध्ये

...2...

RDB/ SBT/ ST/

श्री. रणजित कांबळे

पाणीच मिळणार नाही. जोपर्यंत आपण रिचार्ज करणार नाही तोपर्यंत पाण्याची पातळी वर येणार नाही. त्यामुळे आता पुढे जी नवीन योजना येईल त्यामध्ये शिवकालीनची कामे बंधनकारक राहणार आहेत. स्रोत बळकटीकरणाचे काम हा सुध्दा पाणी पुरवठा योजनेचा एक भाग असेल असे आपण बंधनकारक करणार आहोत. कारण योजना बांधणे आणि स्रोत बळकट करणे या दोन्ही बाबी योजनेचा भागच राहणार आणि आम्ही ते बंधनकारक करणार आहोत. या ठिकाणी सांगण्यात आले की, काही योजना एमएसईबीच्या बिलामुळे बंद आहेत. मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, आपल्याकडे ज्या ठिकाणी स्रोत ड्राय झाला अशा 1256 योजना अशा आहेत. बाकीच्या योजना अनेक कारणांसाठी बंद आहेत. मॅटेनन्स नीट केला नाही म्हणून जवळपास 500 योजना बंद आहेत. एमएसईबीचे बिल न भरल्यामुळे जवळपास 740 योजना बंद आहेत. इतर कारणांसाठी जवळपास 1700 ते 1800 योजना बंद आहेत. आपल्याकडे जवळपास 4 हजार ते साडेचार हजार योजना बंद आहेत. मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, आपली जेवढी धरणे आहेत त्यामध्ये मागच्या वर्षी जवळपास 42 टक्के पाणी भरले होते. यावर्षी 38 टक्के पाणी भरलेले आहे. म्हणजे मागच्या वर्षीपेक्षा या वर्षी 4 टक्के कमी पाण्याचा साठा आपल्या धरणामध्ये आहे. प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये किंवा डिव्हिजनमध्ये आपण पाहिले तर पाण्याची पातळी किंवा पाण्याचे प्रमाण मागच्या दोन वर्षांपासून कमी झालेले आहे. आणखी एक महत्वाचा प्रश्न आहे की, सध्या पाण्याच्या टंचाईवर मात करण्यासाठी शासन काय करणार आहे ?

यानंतर श्री. खंदारे

श्री.रणजित कांबळे...

त्यामुळे ऑक्टोबर ते जून पर्यंत एक आराखडा तयार केलेला आहे. त्याच्यामध्ये वेगवेगळ्या योजना आहेत. नवीन बोअर वेल्स घेणे, स्पेशल पाणी पुरवठा योजनांची दुरुस्ती करणे, बोअरवेल्स रिपेअर करणे, टेपररी वॉटर सप्लाय स्कीम्स घेणे, टॅंकर्सच्या माध्यमातून पाणी देणे, विहिरींचे खोलीकरण करणे, बुडक्या घेणे, बुडक्या रहात नाही पण त्याचा सुध्दा या योजनेत समावेश केलेला आहे. अशी कामे करण्यासाठी शासनाने 217 कोटींचे नियोजन केलेले आहे. आतापर्यंत 150 कोटी रुपयांचा निधी वितरितही केलेला आहे. या वर्षी टंचाई आहे हे मला मान्य आहे, त्याला आपण निश्चित मात देऊ अशी मला खात्री आहे. सन्माननीय सदस्यांनी या योजनांच्या मॅटेनंसचा विषय मांडला आहे. मी आपल्याला सांगतो की, शासनाचे धोरण हेच होते की, कोणतीही प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजना पूर्ण झाल्यानंतर त्याची 100 टक्के देखभाल व दुरुस्तीची जबाबदारी ज्या स्थानिक स्वराज्य संस्था ही योजना चालवित आहेत त्यांच्यावर ती राहिल. त्याप्रमाणे शासनाने कर लावला पाहिजे. पण हे कोठे तरी कमी पडत आहे. त्यामुळे त्या भागाची भौगोलिक परिस्थिती लक्षात घेऊन मग जो डोंगरी भाग असेल, उदा.कोकणामध्ये डोंगरी भागात अनेक वाड्या असतात, त्यामुळे त्यांची पंपिंग कॉस्ट वाढते. काही ठिकाणी दूषित पाणी आहे. अशा ठिकाणांसाठी पाण्याचे स्रोत काही अंतरावरून आणावे लागते. अशा ठिकाणांसाठी शासनामार्फत आजही निधी दिला जातो. त्यांचे हेड आणि रायजिंग मेनचे डिस्टेंस या दोन गोष्टी लक्षात ठेवून त्यांना पैसा दिला जातो. सभापती महोदय, मी याबाबत काही आकडेवारी सभागृहाला देऊ इच्छितो. सन 2006-07 मध्ये 72 कोटी रुपये दिले आहेत, सन 2007-08 सालासाठी 103 कोटी रुपये दिले आहेत, सन 2008-09 या वर्षासाठी 58 कोटी रुपये दिले आहेत, सन 2009-10 या वर्षासाठी 89 कोटी रुपये दिले आहेत. त्यामुळे शासन मॅटेनंससाठी पैसा देत नाही असे नाही. परंतु एक गोष्ट लक्षात ठेवली पाहिजे की, मॅटेनंससाठी काहीना काही अट घालून किंवा धोरणानुसार पैसा द्यावा लागतो. रिकव्हरीच्या आधारावर हा निधी दिला जातो. एका बाजूला सांगितले जाते की, आम्हाला निधी कमी पडतो, आमची रनिंग कॉस्ट जास्त आहे. पण दुस-या बाजूला वसुलीच केली नाही तर हे बरोबर नाही. त्यामुळे वसुलीच्या आधारावर शासनाकडून पैसा दिला जातो.

2....

श्री.रणजित कांबळे...

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी बृहत् आराखडयासंबंधीचा एक मुद्दा मांडला आहे. हा आराखडा युतीच्या काळात तयार झाला होता. त्यावेळी ज्या योजना तयार करण्यात आल्या होत्या त्या आणि आघाडीचे सरकार आल्यानंतर आम्ही आराखडा तयार केला त्यांचे टप्पे 1 ते 5 ठरविण्यात आले. तसेच कोणत्या योजनेला प्राधान्य दिले पाहिजे, कोणत्या योजनेला प्राधान्य देऊ नये ते ठरविले होते. सन्माननीय सदस्यांनी आजच सकाळी प्रादेशिक नळ पाणी पुरवठा योजनांच्या संदर्भात तारांकित प्रश्न विचारला होता. त्यावेळी आपणच असे म्हटले होते की, या प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजना म्हणजे पांढरे हत्ती बांधून ठेवलेले आहेत. त्या योजना चालविण्यासाठी निधी नाही. दुस-या बाजूला आपणच म्हणत आहात की, आणखी हे पांढरे हत्ती बांधावेत. शेवटी प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजना तयार करण्यासाठी काही निकष आहेत. जो डोंगरी भाग आहे, त्या भागात कायम स्वरूपी स्रोत मिळत नाही, त्याचा स्रोत लांबच्या अंतरावर असतो, त्यामुळे उंची व अंतर या दोन्ही गोष्टी लक्षात ठेवून त्यांना अनेक भागात डिस्ट्रीब्यूट केले जाते. चंद्रपूर, अमरावती या जिल्हयात खारपाणपट्टा आहे. त्याठिकाणचे पाणी दूषित आहे, फ्लोराईडयुक्त पाणी आहे. त्यामुळे त्या भागासाठी बाहेरच्या ठिकाणाहून आश्वासित स्रोत म्हणून प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजना घेणे आवश्यक आहे. त्या काळात असे प्रत्येकाला वाटत होते की, आपण एक मोठी योजना करीत आहोत. या समजुतीपोटी अनेक योजना मंजूर करण्यात आल्या. आज आपणच एका बाजूला असे म्हणता की, हया योजना चालविल्या पाहिजेत आणि दुस-या बाजूला असे म्हणत आहात की हया योजना नीट बांधल्या नाहीत. त्यामुळे शासनाने असे ठरविलेले आहे की हया योजना ग्रामपंचायतीमार्फत निश्चित केल्या जातील. प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनेचा आपण भाग असलो तरी आणि गावांना पुरेसे पाणी मिळत नसेल तर टेलएण्डची गावे स्वतःची योजना बांधू शकतात. त्यांच्यासाठी पेशाची कमतरता नाही. खरा प्रश्न स्रोताचा आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.मानकर हे गोंदिया जिल्हयातील आहेत. त्यांच्याकडे पाण्याची कमतरता आहे. तरी सुध्दा त्यांच्याकडील जेवढी गावे आहेत ती जवळपास 9-10 महिने बोअरवेल्सवर अवलंबून असतात. दोन महिन्यांसाठी टंचाई भासते म्हणून ते प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनेची मागणी करीत आहेत.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. रणजित कांबळे...)

त्याऐवजी आपण पाण्याचे स्त्रोत बळकट केले असते तर आज ही वेळ या गावांवर आली नसती.

सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गो-हे यांनी महत्वाचा असा लोकवर्गणीचा मुद्दा उपस्थित केला. मी आपणास सांगू इच्छितो की आता पर्यन्त आपण नळ पाणी पुरवठ्याच्या अनेक योजना केल्या. जवळ जवळ 16 हजार कोटीच्या योजना आपण केल्या. काही गावामध्ये दोन-दोन तर काही गावामध्ये तीन-तीन योजना केलेल्या आहेत. परंतु ज्या लोकांसाठी शासन योजना तयार करते त्या लोकांना ती योजना आपली आहे असे वाटायला पाहिजे या भावनेतून लोकवर्गणीची अट ठवलेली आहे. तरीही एखाद्या गावाची आर्थिक परिस्थिती नसेल तर आपण 5 टक्के श्रमदान आणि 5 टक्के लोकवर्गणी घेऊन योजना राबवितो. आदिवासी भागामध्ये 4 टक्के श्रमदान आणि 1 टक्का लोकवर्गणी घेऊन योजना राबवितो. पिण्याच्या पाण्याची टंचाई भासू नये आणि कायमस्वरूपी उपाययोजना व्हावी यादृष्टीकोनातून शासन विधेयक आणणार आहे. अॅक्वाफोर्स रिचार्ज करणे तसेच सिंचनासाठी वापरण्यात येणा-या, वैयक्तिक वापरासाठी वापरण्यात येणा-या बोअर्स यांच्या बाबतीत काही बंधने आणण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे. जोपर्यन्त ह्या गोष्टी केल्या जाणार नाहीत तोपर्यन्त भूगर्भातील पाण्याच्या पातळीमध्ये वाढ होणार नाही. त्यासाठी आपण विधेयक आणणार आहोत. योजना केल्यानंतर त्यांचा काही ठराविक कालावधी असतो. काही योजना 15-20 वर्षासाठी केलेल्या असतात तर काही योजना 25-30 वर्षासाठी केलेल्या असता. योजनेचा कालावधी संपला तर त्याठिकाणी नवीन योजना आम्ही देणार आहोत. मला वाटते मी दिलेल्या उत्तराने माननीय सदस्यांचे समाधान झाले असावे असे समजतो आणि त्यांनी आपला ठराव मागे घ्यावा अशी मी त्यांना विनंती करतो.

...2...

श्री. केशवराव मानकर : राज्यात विशेषतः उन्हाळ्यामध्ये पिण्याच्या पाण्याची भासत असलेली भीषण टंचाई दूर करण्यासाठी खास कार्यक्रम आखण्यासंबंधीचा जो अशासकीय ठराव मी मांडला त्याला सन्माननीय सदस्या आदरणीय डॉ. नीलम गो-हे तसेच सन्माननीय सदस्य आदरणीय श्री. परशुराम उपरकर यांनी दिलेल्या समर्थनाबद्दल मी त्यांना धन्यवाद देतो.

सभापती महोदय, मी सांगू इच्छितो की, सत्ताधारी आणि विरोधी पक्ष यांच्या समन्वयाने विकास कामे झाली तर राज्याचा विकास होण्यास वेळ लागणार नाही. मी मांडलेल्या ठरावाला माननीय मंत्री महोदयांनी चांगले उत्तर दिलेले आहे. या निमित्ताने मी त्यांना एवढेच सांगेन की, त्यांनी पिण्याच्या पाण्याच्या प्रश्नाकडे दुर्लक्ष करू नये. आज बिसलेरीच्या बाटलीतून जे पाणी मिळते तसे शुध्द आणि निर्मळ पाणी राज्यातील सामान्य आणि गोरगरीब माणसाना मिळू द्या, आणि ते काम आघाडी शासन करील असा मला विश्वास आहे म्हणून हा ठराव मागे घेण्यास मी सभागृहाची अनुमती मागत आहे.

सभागृहाच्या अनुमतीने ठराव मागे घेण्यात आला.

...नंतर श्री. भोगले...

पृ.शी.: ग्लोबल वॉर्मिंग या समस्येवर उपाययोजना करणे

मु.शी.: ग्लोबल वॉर्मिंग या समस्येवर उपाययोजना करणे
या विषयावरील डॉ.दीपक सावंत,वि.प.स. यांचा ठराव

डॉ.दीपक सावंत (मुंबई विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने खालील ठराव मांडतो :-

"राज्यातील ग्लोबल वॉर्मिंग या भेडसावणाऱ्या समस्येवर तज्ज्ञांची कोणतीही समिती नसल्याने हवामानात होणारे बदल तसेच मुंबई शहर हे समुद्र किनाऱ्यावर वसले असून राज्याला एकूण ७२० कि.मी. लांबीचा समुद्र किनारा लाभला असल्याने समुद्राच्या पातळीत होणारे बदल व समुद्रातील लाटांची वाढती उंची, यावर सखोल अभ्यास करून ग्लोबल वॉर्मिंग या समस्येवर आवश्यक ती उपाययोजना करता यावी म्हणून तज्ज्ञांची समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधान परिषद शासनास करित आहे."

सभापती महोदय, खूप परिश्रमानंतर हा ठराव याठिकाणी चर्चला आला आहे. हा ठराव मांडताना अतिशय कष्ट पडले तरी देखील मला ही संधी दिली त्याबद्दल माननीय सभापतींचे मी सर्वप्रथम आभार मानतो. सभापती महोदय, ग्लोबल वॉर्मिंग हा शब्द आता परवलीचा शब्द झाला आहे. जवळजवळ सर्वच जण ग्लोबल वॉर्मिंग या विषयावर चर्चा करित आहेत. या विषयावर विस्तृत चर्चा करावयाची म्हटले तर 50 मिनिटांचा वेळ कमी पडेल. म्हणून मी हा ठराव मर्यादित शब्दात मांडणार आहे. या ठरावाचे नीट वाचन केले तर मुंबईवर होणारे ग्लोबल वॉर्मिंगचे परिणाम या विषयावर हा ठराव अधिक अवलंबून असल्याचे आपल्या लक्षात येईल. ज्यावेळी ग्लोबल वॉर्मिंगची चर्चा या सभागृहात होईल त्यावेळी इतर सर्व विषयांना आपण स्पर्श करू. आता हा ठराव मुंबईच्या विषयापुरता मर्यादित ठेवतो. ग्लोबल वॉर्मिंग या शब्दातच त्याचा अर्थ दडलेला आहे. पृथ्वीचे तापमान वाढण्याची प्रक्रिया 1856 पासून सुरु आहे. हे आजच होत नसून सरासरी तापमान 0.4 ते 0.8 डिग्री सेल्शियस इतक्या गतीने वाढत आहे. हे तापमान दर शतकात वाढत आहे. आताच याची जाणीव का झाली? कारण हवामानात होणारे अचानक बदल, अवकाळी पडणारा पाऊस, 26 जुलैची अतिवृष्टी असे प्रसंग आपण अनुभवले. मुंबईत उन्हाळ्यात पडलेल्या गारा, डिसेंबर महिन्यात 6 डिग्रीवर आलेले तापमान या सगळ्या गोष्टींचा अभ्यास केला तर

...2..

डॉ. दीपक सावंत.....

त्यावेळी आपल्याला ग्लोबल वॉर्मिंगचे चटके बसू लागले तेव्हा अंतर्मुख होऊन आपण विचार करावयास लागलो की नाही हा देखील प्रश्न आहे. 1997 मध्ये क्योटो करारप्रमाणे विकसित देशांनी कसे वागावे, अविकसित देशांनी कसे वागावे याचा निर्णय झाला. दुसऱ्या गटामध्ये भारत देशाचा समावेश होता. ब्राझील वगैरे देश होते. त्याच्या खोलामध्ये मी जाऊ इच्छित नाही. 14 एप्रिल, 1952 रोजी सांताक्रूझ वेधशाळेने 42.2 डिग्री इतक्या तापमानाची नोंद केली होती. 6 मे, 1988 रोजी अमरावती येथे सर्वात जास्त 48.3 डिग्री तापमान नोंदविले गेले. ही प्रोसेस सुरु आहे. दुर्दैवाने आपण या गोष्टीकडे इतक्या वर्षात लक्ष दिले नाही. प्रगतीच्या वेगात विकसित देश धावत होते त्यामुळे कार्बन उत्सर्जनाचे प्रमाण किती ठेवावे याकडे कोणाचे लक्ष नव्हते. 125 वर्षांमध्ये जागतिक तापमानामध्ये 0.74 अंश इतकी वाढ झाली. भारताची तुलना करावयाची झाली तर फक्त 0.34 अंश सेल्शियस इतकी ही वाढ आहे. यामुळे ग्लेशियर्स वितळू लागले. हिमनग वितळू लागले. ते पाणी समुद्रामध्ये मिसळू लागले. ग्लोबल वॉर्मिंग ही समस्या निसर्गनिर्मित असली तरी काही प्रमाणात मानवनिर्मित आहे असे म्हटले तर चुकीचे ठरणार नाही. समुद्राचे पाणी शेतीत घुसणार, शेतीचे नुकसान होऊन जमीन क्षारपड होणार. यामुळे दुष्काळ पडणार. असे ऋतुचे कालचक्र वाढत जाणार आहे. कोपनहेगन येथे आंतरराष्ट्रीय परिषद झाली. या परिषदेत कोस्टल सिटींचा अहवाल मांडण्यात आला. तो अहवाल आपल्याला सहजासहजी मिळाला नाही. कोस्टल सिटी म्हटल्यानंतर सर्व महत्वाच्या शहरांचा त्यामध्ये समावेश होतो. न्यूयॉर्कपासून अनेक महत्वाची शहरे यामध्ये समाविष्ट होतात. या अहवालामध्ये काय म्हटले होते? समुद्राच्या पाण्याची पातळी दुप्पट होईल. वाऱ्याचा जोर वाढेल. वादळे येतील. आपण हे एकले व वाचले देखील. मध्यंतरी फयान वादळाचा आपण अनुभव घेतला आहे.

(नंतर श्री.खर्चे....

डॉ. दीपक सावंत

असे अनेक वादळांचे प्रकार विविध देशांमध्ये आले असले तरी वातावरणात मोठा बदल होत असल्याचे त्यावरून लक्षात येते. केंद्रशासन, राज्यशासन याबाबतीत मात्र गांभीर्याने विचार करताना दिसत नाही. समुद्र सपाटीच्या जवळपास असणारे शहर म्हणजे मुंबई असून न्युयार्क शहर सुद्धा समुद्रसपाटीपासून फक्त 16 फुट उंचीवरच आहे. मॅनहटन हे तर केवळ 5 फुट उंचीवरच आहे. मुंबई तर संपूर्ण समुद्र किनाऱ्यावरच वसलेले एक आयलँड आहे, एक बेट आहे. ज्या शहराच्या तिन्ही बाजूला समुद्र आहे. माझ्याकडे एक रिपोर्ट आहे त्यात असे म्हटले आहे की, " In the developed World (including Japan), 35 of the 40 largest cities are either coastal or situated along a river bank. In Europe, rivers have played a more important role in determining the growth and importance of a city than the Sea; more than half of the 20 largest cities in the region developed along river banks. Quoting a report by Organisation for Economic Cooperation and Development, the authors note that the populations of cities like Mumbai...त्यात पहिली सिटी मुंबई आहे... Shanghai, Miami, New York City, Alexandria and New Orleans will be most exposed to surge-induced flooding in the event of sea level rise." या कोपनहेगन येथील परिषदेच्या अहवालावरून आपल्यासमोर दृश्य येते. मध्यंतरी सभागृहात ग्लोबल वॉर्मिंगबाबत चर्चा झाली होती त्या चर्चेमध्ये आयआयटी बॅंगलोर येथील विद्यार्थ्यांनी जो अहवाल दिला होता त्यामध्ये असे म्हटले होते की, सन 2015 सालानंतर गेट वे ऑफ इंडियाला समुद्राचे पाणी वर येईल, बँड स्टँडचा एरिया देखील पाण्याखाली जाईल. गेल्याच अधिवेशनात समुद्रातून अति उंचीच्या लाटा येणार होत्या म्हणून सभागृह बंद करावे की काय अशी चिंता व्यक्त करण्यात आली होती. कारण आपण सगळे समुद्रकिनाऱ्यापासून अगदी जवळ आहोत, तरी देखील शासन यासंबंधी काहीच करीत नाही. मुंबईच्या किनाऱ्यावर समुद्राची पातळी जवळपास 6 ते 7 सें.मी. ने वाढलेली आहे. तसेच मरीन ड्राईव्हच्या रस्त्यावर सुद्धा उत्तुंग लाटा कधी कधी येतात त्यामुळे तो रस्ता पाण्याखाली जातो. मुंबई ही भूकंप प्रवण क्षेत्रात येते त्यामुळे मुंबईला लागून असलेल्या ठाण्यामध्ये भूकंप प्रवण भूमीला

डॉ. दीपक सांवत

तडा गेल्या आहेत आणि त्यावरच आपण बांधकाम करतो याचा विचार करण्याची गरज आहे. दुसरे कारण असे की, आपल्याकडे राज्यातीलच नव्हे तर सर्व राज्यांमध्ये जी मोठी समस्या आहे ती म्हणजे वाढणारी लोकसंख्या. वाढत्या लोकसंख्येला लागणारे पाणी, वीज, इंधन आणि त्यातून जे कार्बन उत्सर्जनाचे प्रमाण आहे त्याचा परिणाम संपूर्ण ग्रीन हाऊसवर होतो. जगातील 3351 शहरे समुद्र सपाटीपासून कमी उंचीवर आहेत, त्यात आशिया खंडातील शहरांचे प्रमाण जास्त आहे तर त्यातही मुंबईचा क्रमांक पहिला आहे. पर्यावरण विभागाने त्याचा अभ्यास केला की नाही हे मला माहित नाही. परंतु कोपनहेगन परिषदेत आपण सहमती दर्शविली तरी आपले कार्बन उत्सर्जनाचे प्रमाण 2.2 एवढे आहे, यात अमेरिका खूप पुढे आहे. पण समुद्राच्या किनाऱ्यावर आपण आहोत आणि एकंदरित विचार केला तर आपल्याकडे सीआरझेडचा कायदा सुध्दा केला आहे. त्यानुसार कुठे बांधकाम करावे कुठे करू नये, याबाबतची नियमावली या कायदानुसार तयार केलेली आहे. सीआरझेड नोटीफिकेशनच्या अनेकशर मध्ये असे म्हंटले आहे की, " Category I (CRZ-T) (i) Areas that are ecologically sensitive and important, such as national parks/marine parks, sanctuaries, reserve forests, wildlife habitats, mangroves, corals/coral reefs, areas close to breeding and spawning grounds of fish and other marine life, areas of outstanding natural beauty/historical/heritage areas, areas rich in genetic diversity, areas likely to be inundated due to rise in sea level consequent upon global warming and such other areas as may be declared by the Central Government or the concerned authorities at the State/Union Territory level from time to time."

यानंतर श्री. गायकवाड.....

डॉ.दीपक सावंत

ज्यावेळी कायदा करण्यात आला होता त्यावेळी त्यात असा उल्लेख करण्यात आला होता. त्यानंतर त्यामध्ये पुढे असेही म्हटले होते की, "...consequent upon the Global Warming and such other areas as may be declared by the Central Government..." ज्यावेळी सीआर झेड संबंधीचा कायदा तयार करण्यात आला होता त्यावेळी आपण कॅटगरायझेशन केले होते. ग्लोबल वार्मिंग पुढील काही वर्षात येणार आहे असे आपण गृहित धरले होते.परंतु सीआर झेड कायद्यातील तरतुदीचे पालन आपण केले नाही. त्यामुळे आज आपल्यासमोर अशी परिस्थिती निर्माण झालेली आहे काही दिवसानंतर मरिन लाईन्सवर राहणा-या लोकांच्या घरात जर पाणी आले तर त्यांनी काय करावयाचे ? 2020 सालचा किंवा 2050 सालाचा आपण कधी विचार केला आहे काय ? कदाचित त्यावेळी तुम्ही आम्ही या सभागृहात नसू परंतु पुढच्या पिढीतील व्यक्ती या ठिकाणी असतील त्यावेळी ते एवढे तरी म्हणतील की काही वर्षापूर्वी कोणी तरी या विषयावर चर्चा केली होती. कोणत्या तरी मंत्री महोदयानी यासंबंधीचे धोरण जाहीर केले होते.

सभापती महोदय, आपल्या मार्फत माननीय मंत्री महोदयांना मला एक विनंती करावयाची आहे. ग्लोबल वार्मिंग हा शब्द कदाचित आपल्याला जाचक वाटत असेल. किंवा ग्लोबल वार्मिंग यावयास बरीच वर्षे लागतील व आताच ग्लोबल वार्मिंगला सुरुवात होत आहे असेही आपल्याला वाटत असेल .मुंबई शहराची रचना जर आपण पाहिली तर मुंबईच्या मरीन लाईन्सपासून गोर्राईच्या खाडीपर्यंत सगळीकडे समुद्र किनारा आहे.अनेक टॉवर्स व उंच इमारती या किना-यावर आहेत अनेक आस्थापनाची कार्यालये या ठिकाणी उभ्या आहेत. समुद्राच्या लाटात होणारे बदल आणि समुद्राच्या लाटांची उंची मोजणारे सायन्स आजही आपल्याकडे नाही.ज्याला ओशिऑनोग्राफी म्हणतो त्यातील एकही तज्ज्ञ महाराष्ट्राच्या पर्यावरण मंडळाकडे नाही. समुद्रातील जीव किंवा समुद्रातील जैवसंपत्ती आहे जी लाटामुळे नष्ट पावणार आहे आणि ज्याचा पर्यावरणावर परिणाम होणार आहे यासंबंधी कधी तरी अभ्यास करण्यात येणार आहे काय ? कोरल लाईफचे काय होणार आहे याचा कधी तरी अभ्यास करण्यात येणार आहे काय आणि पाण्याच्या लाटा कशा वाढणार आहेत यासंबंधी आम्हाला कधी माहिती मिळणार आहे. ? आज पासून दहा किंवा पंधरा

2..

वर्षा नंतरची गोष्ट आपल्याला सांगत आहे की त्यावेळी गेटवे ऑफ इंडियावर किंवा मरिन लाईन्सवर किंवा वर्सोव्याच्या किना-यावर पाणी येणार आहे अशा प्रकारे धोक्याचा इशारा आपल्याला मिळणार आहे किंवा

नाही ? ओशिऑनोग्राफी हा विषयच आपल्याकडे नाही त्यामुळे याविषयाचा केव्हा अभ्यास करण्यात येणार आहे. ? या विषयातील तज्ज्ञ व्यक्तिकडून आपण कधी माहिती घेणार आहोत ? कदाचित या विषयावरील चर्चा फारच वरच्या पातळीवरील असू शकेल परंतु माननीय मंत्री महोदयांना मी सांगू इच्छितो की, कधी तरी या सर्व बाबींचा विचार करावा लागेल. वेध शाळेने जर अंदाज वर्तवला असेल तर त्याप्रमाणे न घडता वेगळेच घडत असते.आज सकाळी रडारच्या संदर्भात सन्माननीय सदस्य श्री.विनोद तावडे यांनी मुद्दा उपस्थित केला होता . हवामान खात्याचा अंदाज सांगणारे जुने रडार मोडीत काढण्यात आले असून नवीन रडार अजूनही आलेले नाही. हा विषय आपण कॅज्युअली घेत आहोत व त्याबाबतीत गांभीर्य दाखवत नाही.

सभापती महोदय, ओशिऑनोग्राफीचा जर अभ्यास करावयाचा असेल तर त्यासाठी तज्ज्ञ टीमची आवश्यकता असेल ती टीम हवामानाचा अंदाज सांगू शकेल,पावसाचा आणि वादळाचा अंदाज सांगू शकेल. मुंबईची आजची रचना लक्षात घेतल्यानंतर पाच दहा वर्षांनंतर ही रचना बदलावीच लागेल असे मी आपणास या चर्चेच्या निमित्ताने सांगू इच्छितो. फयान हे चक्री वादळ मुंबईवर येऊन धडकणार होते परंतु ते कोकणाकडे आणि सुरतकडे डायव्हर्ट झाले होते परंतु दुर्दैवाने हे फयान चक्रीवादळ जर मुंबईवर आले असते तर तुमचे आमचे काय झाले असते याचा विचार करावयास पाहिजे. फयान, रीटा वा कॅटरीना या सारख्या वादळाशी सामना करणारी कोणतीही आपत्कालिन यंत्रणा आपल्याकडे नाही. नुकसान झाल्यानंतर नुकसान भरपाई देण्यात येते वादळामुळे आंब्याच्या झाडाचे नुकसान झाले असेल तर सबधित शेतक-याला नुकसान भरपाई देऊन टाका असे आपण ठरवितो परंतु ज्यावेळी नुकसान होते त्यावेळी डिझॉस्टर मॅनेजमेन्ट टीमची आवश्यकता असते परंतु अशा प्रकारची टीमच अस्तित्वात नाही.

डॉ. दीपक सावंत...

कारण त्यांना पगार देत नाही म्हणून ही टीम नामशेष झाली आहे. अशाप्रकारे डिझॅस्टर मॅनेजमेंटमध्ये फक्त माणसे देऊन उपयोग नाही तर त्यासाठी इंस्ट्रुमेंट सुध्दा दिले पाहिजेत, ड्रेझर दिले पाहिजेत. इमारत पडल्यानंतर तिचा ढिगारा उचलण्यासाठी इंस्ट्रुमेंट दिले पाहिजेत. आणि म्हणून वादळाशी सामना करण्यासाठी कोणत्याही प्रकारची टीम किंवा तज्ज्ञमंडळी दिलेली नाहीत.

सभापती महोदय, यामधून निर्माण होणाऱ्या पुनर्वसनाच्या प्रश्नाच्या बाबतीत सांगावयाचे इ गाले तर या मोठ्या मुंबई शहरावर अस्मानी संकट आल्यानंतर त्याच्याशी आपण कसा सामना करतो हे 26 जुलैच्या घटनेनंतर लक्षात आले आहे. त्याला आपण मुंबईचे स्पिरिट म्हणतो. मुंबई-पुण्यामध्ये पूर आल्यानंतर किंवा दुसरे कोणतेही संकट आल्यानंतर दुसऱ्या दिवशी मुंबई पुन्हा उभी रहाते. याचे कारण आपल्या पोटाची खळगी भरण्यासाठी हे मुंबईकर उभे रहातात. याला मुंबईचे स्पिरिट म्हणून तुम्ही या लोकांचे एक्सप्लॉयटेशन करणार आहात काय हा खरा प्रश्न आहे? परंतु तुम्ही त्यांचा विचार करणार नाही. मुंबईकर रोज सकाळी कामावर जातो तो संध्याकाळी परत घरी येईल की नाही याची घरच्या मंडळींना शाश्वती नसते. अशा या मुंबई शहरावर बाहेरच्या राज्यामधून लोढे आदळत आहेत, त्याचा या शहराच्या इन्फ्रास्ट्रक्चरवर ताण पडत आहे. आणि त्याचबरोबर येणारे ग्लोबल वॉर्मिंगचे संकट घोंगावत आहे. त्यासाठी आपण नेमके काय करणार आहात? म्हणून या प्रस्तावाच्या माध्यमातून आपणास नम्र विनंती करावयाची आहे की, राज्यामध्ये ग्लोबल वॉर्मिंगच्या भेडसावणाऱ्या समस्येवर विचार करण्यासाठी तज्ज्ञांची कोणतीही समिती नाही. मागील वेळी ग्लोबल वॉर्मिंगच्या प्रश्नावर चर्चा झाली त्यावेळी आपण समिती नेमल्याचे आपण उत्तराच्या भाषणामध्ये सांगाल. परंतु त्या समितीच्या बैठका होतात काय? ही समिती नेमून दोन वर्षे झाल्यानंतर आजपर्यंत फक्त 3-4 बैठका झाल्या आहेत. मुंबई शहर हे समुद्र किनाऱ्यावर वसलेले आहे. आपल्या राज्याला 720 कि.मी. चा समुद्र किनारा लाभला आहे. "समुद्राच्या पातळीमध्ये होणारे बदल आणि समुद्राच्या लाटांची वाढती उंची या बाबत सखोल अभ्यास करून ग्लोबल वॉर्मिंगच्या समस्येवर आवश्यक ती उपाय योजना करण्यासाठी तज्ज्ञांची समिती स्थापन करावी अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनाला करीत आहे" अशाप्रकारचा हा सुस्पष्ट ठराव आहे. याकरिता आपल्याला ओशनोग्राफी पाहिजे, मेटिरीऑलॉजिकल डिपार्टमेंटचे तज्ज्ञ पाहिजेत. यापूर्वीच्या समितीमध्ये तज्ज्ञ मंडळींना नेमण्यात आले आहे. आणि म्हणून ग्लोबल वॉर्मिंग म्हणजे काय? कार्बन

DGS/ KGS/ KTG/

डॉ. दीपक सावंत...

उत्सर्जन कसे करावे? आपत्कालीन व्यवस्थापन कसे करावे? किंवा हवामानामध्ये सातत्याने होणारे बदल सांगण्यासाठी समिती नेमावी अशाप्रकारचा ठराव विधानपरिषदेने शासनाला करावा. यानंतर सभागृहामध्ये होणाऱ्या ग्लोबल वॉर्मिंगवरील चर्चेच्या वेळी मी माझे विचार अधिक स्पष्टपणे मांडणार आहे. एवढे बोलून माझे भाषण संपवितो. जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

ठराव प्रस्तुत झाला.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

DGS/ KGS/ KTG/

श्रीमती मंदा म्हात्रे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी ग्लोबल वॉर्मिंगसारख्या एका अतिशय महत्वाच्या विषयाला हात घातला. राज्यामध्ये ग्लोबल वॉर्मिंगमुळे होणाऱ्या परिणामांवर यापूर्वी चर्चा झालेली आहे. त्या चर्चेच्या माध्यमातून नेमण्यात आलेल्या समितीची बैठक झालेली नाही. याकडे मंत्रिमहोदयांनी लक्ष देण्याची गरज आहे. ज्यावेळी आपण जागतिक विषयासंदर्भात चर्चा करीत असतो, त्यावेळी हा प्रश्न कुणामुळे निर्माण झाला याचाही विचार करण्याची गरज आहे. प्रामुख्याने याला मनुष्यप्राणी कारणीभूत आहे. माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी फक्त मुंबईपुरते बोलतो असे सांगितले.परंतु हा केवळ मुंबईपुरता मर्यादीत विषय नसला तरी आज आपण मुंबईपुरतेच बोलू या. पुढील आठवडयामध्ये याच विषयावर सभागृहात येणाऱ्या ठरावावरील चर्चेमध्ये आपल्याला विस्ताराने बोलता येईल.

सभापती महोदय, मुंबईपुरते बोलावयाचे झाले तर आज या शहराची लोकसंख्या 1 कोटी 20 लाख असून त्या तुलनेत शहरातील झाडांचे प्रमाण कमी आहे. मुंबई शहरामध्ये दहा वर्षापूर्वी लावण्यात आलेली ही झाडे आज शहरातील लोकांना प्राणवायूचा पुरवठा करीत असतात.सन 2001 च्या सर्व्हेक्षण अहवालानुसार या शहरामध्ये 24 लाख झाडे असणे आवश्यक होती त्याऐवजी वृक्ष गणनेनुसार फक्त 8 लाख झाडे आहेत.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्रीमती मंदा म्हात्रे

सभापती महोदय, आज एकीकडे हवामानातून होणारे प्रदूषण वाढत असताना, आपल्याला ही झाडेच ऑक्सीजन देऊ शकतात, त्यामुळे मुंबई शहरामध्ये सर्वात जास्तीतजास्त झाडे लावून ती जगवणे गरजेचे आहे अशी मी माननीय मंत्री महोदयांना सूचना करते. त्याचप्रमाणे आज बेसुमार वाढणाऱ्या लोकसंख्येमुळे नैसर्गिक साधनसंपत्तीवर आपत्ती आलेली आहे. त्याचप्रमाणे समुद्रामध्ये मासे किंवा इतर जी काही संपत्ती असते, ती देखील आज संपुष्टात येऊ लागलेली आहे. तसेच अवेळी पडणारा पाऊस किंवा गारांचा पाऊस किंवा वातावरणातील तापमान, हिमवृष्टी असेल हे सर्व जर पाहिले तर आज माणूस एकीकडे झाडे तोडून सगळीकडे काँक्रीटचे जंगल तयार करीत आहे, त्यामुळे सुद्धा आपल्यावर ही आपत्ती मोठ्या प्रमाणात आल्याशिवाय रहाणार नाही आणि तशी ती येतही आहे व त्याचे परिणाम देखील आपण भोगलेले आहेत. आज आपण ग्लोबल वॉर्मिंगबद्दल चर्चा करीत आहोत. मध्यंतरी फयान वादळ झाले, सुनामी आली, भूकंप होतात, अवेळी पाऊस पडतो आणि हे सर्व कशामुळे होते याचा देखील आपण सर्वांनी विचार केला पाहिजे असे मला सांगावेसे वाटते. कारण आज हिमकडे वितळत आहे आणि त्यामुळे पाण्याची पातळी वाढत आहे. काल-परवाच मुंबई वेधशाळेमध्ये एक प्रदर्शन भरलेले होते आणि त्यामध्ये वेधशाळेचे कामकाज कशा प्रकारे चालते, त्याठिकाणी कोणती वैज्ञानिक सूत्रे आणि तंत्र वापरण्यात येते यासंबंधीची सर्व माहिती सर्वसामान्य लोकांपर्यंत पोहोचावी यासाठी मुंबई वेधशाळेने जागतिक हवामान दिनाचे औचित्य साधून एका प्रदर्शनाचे आयोजन केले होते आणि हे प्रदर्शन दि.23 मार्च 2010 रोजी सकाळी कुलाबा येथे सकाळी 10.00 ते संध्याकाळी 5.00 या वेळामध्ये भरविण्यात आले होते. आज अशा प्रकारचे प्रदर्शन भरविण्याची गरज भासू लागलेली आहे. कारण पुढच्या पिढीसमोर हे अनेक प्रश्न निर्माण होऊ लागले आहेत. आज येथे सन्माननीय सदस्यांनी पिण्याच्या पाण्यासंबंधात ठराव उपस्थित केला होता. कारण पाणी पुरेशा प्रमाणात मिळत नाही. पाण्याचा दुष्काळ का पडत आहे? याचा विचार केला पाहिजे. याबाबतीत सांगावयाचे तर पाण्याची चोरी होत असेल किंवा पाण्याची चोरी होत असेल किंवा अवेळी पडणारा पाऊस इ.ज्या अडचणी निर्माण होत आहेत, त्यासंदर्भात महाराष्ट्र शासन राज्यातील लोकांना पाणी मिळावे म्हणून खूप काम करीत आहे. पण नैसर्गिक जी आपत्ती ओढवलेली आहे, त्याचे विश्लेषण केले तर डोळ्यासमोर ग्लोबल वॉर्मिंग हाच विषय समोर येतो असे मला सांगावेसे वाटते. मी दोनच मिनिटांमध्ये सांगू इच्छिते.

. . . . 3 ओ-2

श्रीमती मंदा म्हात्रे

सभापती महोदय, गेल्या वर्षी आम्ही आमचे आदरणीय नेते श्री.शरदचंद्रजी पवारसाहेब यांच्या वाढदिवसाच्या निमित्ताने राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षातर्फे ग्लोबल वॉर्मिंग दिनाचा कार्यक्रम राबविला आणि जनजागृती, प्रचार आणि प्रसार माध्यमातून जनतेपर्यंत पोहोचविण्याचे काम केलेले आहे. त्याचे कारण असेच आहे की, झाडे लावा, झाडे जगवा आणि पाणी अडवा, पाणी जिरवा गरजेचे आहे. माझ्यापेक्षा या विषयाच्या बाबतीत सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकलेसाहेब जास्त बोलू शकतील. कारण पक्षाचे देखील असेच म्हणजे आहे की, या विषयाच्या संबंधात सुध्दा काम केले पाहिजे. मी राज्य शासनाला एवढीच विनंती करते की, आपण या विषयाच्या संबंधात एक कमिटी तयार करावी. सध्या आपत्कालीन व्यवस्था बरोबर नाही. उद्या मुंबईवर येणाऱ्या संकटाचे चित्र जरी डोळ्यासमोर आणले तरी काय अवस्था होईल हे सांगता येणार नाही. कारण मुंबईमध्ये अशी स्थिती आहे की, जर एखादी घटना घडली तर इमारतीमध्ये रहाणाऱ्यांना बाहेर पडण्यासाठीच रस्ता नसेल. अशा प्रकारची मुंबईची अवस्था आहे, त्या अनुषंगाने चर्चा करण्यासाठी सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी याठिकाणी अतिशय महत्वाचा ठराव मांडलेला आहे. मी त्याला पाठिंबा देते आणि माननीय मंत्री महोदयांनी आपत्कालीन परिस्थितीला तोंड देण्याच्यादृष्टीने एक समिती नेमावयास पाहिजे आणि त्याच्या बैठका घेऊन शासनाने उपाययोजना केली पाहिजे. एवढे बोलून मी आपली रजा घेते, धन्यवाद.

. . . .3 ओ-3

श्री.मुझफ्फर हुसेन (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, याठिकाणी सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी ग्लोबल वॉर्मिंग या महत्वाच्या विषयाबाबत ठराव मांडलेला आहे. मला असे वाटते की, यावर खूप गांभीर्याने आपण सर्वांनी विचार करण्याची गरज आहे. आज जगामध्ये एन्व्हायनमेंटच्या दृष्टीकोनातून आज सर्वात जास्त चर्चा कोणत्या विषयावर होत असेल तर तो ग्लोबल वॉर्मिंगचा विषय आहे. यामध्ये ग्लोबल वॉर्मिंग हे वेगवेगळ्या कारणामुळे होते. यामध्ये कार्बन डायऑक्साईडची लेव्हल, बर्निंग फॉसेल फ्युएल, एनर्जी कन्झम्पशन्स, फॉरेस्ट बर्निंग, वेगवेगळ्या प्रकारच्या इंडस्ट्रीअलायझेशन, पोल्युशन याच्या माध्यमातून होते ही गोष्ट सिध्द झालेली आहे.

यानंतर कु.थोरात . . .

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. मुझफर हुसेन...

सभापती महोदय, सर्वात महत्वाचा मुद्दा आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्याच्या दृष्टिकोनातून बघितले तर मला असे वाटते की, वाढती लोकसंख्या या गोष्टीला सर्वात जास्त जबाबदार आहे. आजच्या घडीला पूर्ण जगामध्ये ग्रामीण भागातून शहरी भागाकडे जाणारा जो प्रवाह आहे तो खूप मोठ्या संख्येने आहे. आपल्याला असे वाटते की, फक्त महाराष्ट्रातच असे घडते तर असे नाही. फक्त भारत देशातच असे घडते तर असे नाही. जगाच्या प्रत्येक अविकसित देशामध्ये आणि विकसनशील देशामध्ये ग्रामीण भागातून शहरी भागाकडे जाणारा प्रवाह खूप मोठ्या प्रमाणात आहे. मग त्याठिकाणी शहरीकरण आणि शहरीकरणासाठी लागणारे सगळे इन्फ्रास्ट्रक्चर आणि मग इन्फ्रास्ट्रक्चरसाठी लागणारी सगळी एनर्जी ह्या सगळ्या गोष्टी त्याच्याशी निगडित आहेत. आणि हेच एकमेव कारण असे होते की, 1980 साली सीआरझेडच्या बाबतीत विचार करण्यात आला आणि 1990 साली सीआरझेडचा कायदा भारतात आणण्यात आला. सूरतचा प्लेगचा विषय झाला त्यावेळी बर्मन समिती नियुक्त करण्यात आली होती. या समितीच्या निर्मितीनंतर आणि समितीच्या अहवालानंतर सॉलिड वेस्ट मॅनेजमेंट ॲक्ट, 2000 केंद्र सरकारच्या माध्यमातून करण्यात आला आणि त्याची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी राज्यांवर टाकण्यात आली. तेवढेच नाही तर यासाठी राज्यांना ग्रॅन्ट देण्याच्या कामाला सुरुवात झाली. आज सुध्दा महाराष्ट्राला सॉलिड वेस्ट मॅनेजमेंटच्या संदर्भात सव्वा दोनशे ते अडीचशे कोटी रुपयाची ग्रॅन्ट मिळत आहे. शहरीकरण वाढत आहे. इमारती वाढत आहेत. लोकसंख्या या ठिकाणी शिफ्ट होत आहे. याठिकाणी रोजगार उपलब्ध होत आहे. एनर्जी कन्झमशन वाढत आहे. राज्यामध्ये एनर्जीची कमतरता आहे. त्यासाठी पॉवर प्लॅन्ट्स उभे करावयास पाहिजेत. थर्मल पॉवर प्लॅन्ट्स उभे करावयास पाहिजेत. कोळशावर आधारित पॉवर प्लॅन्ट्स उभे करावयास पाहिजेत आणि आपण ते उभे करीत आहोत. त्याचबरोबर फॉसिल फ्यूलच्या बर्निंगचे प्रमाणही वाढवत आहोत. त्यामुळे असमतोल वाढत आहे आणि तो सगळ्याच ठिकाणी वाढवण्याचा प्रकार होत आहे. काल याठिकाणी अंदाजपत्रक सादर करण्यात आलेले आहे. ते बघितले तर कोळशाच्या माध्यमातून पॉवर प्लॅन्ट्स उभे करण्यात येणार आहेत. आज महाराष्ट्रामध्ये किंवा देशामध्ये कोळशाच्या व्यतिरिक्त कोणताही पॉवर प्लॅन्ट उभा होतो असे

..2..

श्री. मुझफर हुसेन...

चित्र मला दिसत नाही. कोळसा हा बेस आहे आणि त्यावर आधारित आपण पॉवर प्लॅन्ट्स उभे करतो. म्हणजे वायुमंडळामध्ये आणखी कार्बनडॉयऑक्साईडचे प्रमाण वाढविण्याचे काम दुसऱ्या बाजूला करीत आहोत. सभापती महोदय, खूप खोलात जाऊन सविस्तरपणे या गोष्टीवर चर्चा होऊ शकते. पण मी खूप थोडक्यात हा विषय मांडण्याचा प्रयत्न करतो. सभापती महोदय, सर्वातजास्त प्रॉब्लेम हा शहरीकरणाचा आहे. ग्रामीण भागातील प्रवाह शहराकडे येत आहे याला कुठे तरी थांबविले पाहिजे. गांधीजींनी म्हटले होते की, "गवाकडे चला" पण आपण गावाकडे गेलो नाही. कां गेलो नाही? हा चर्चेचा एक खूप मोठा विषय आहे. राज्यामध्ये कायदा व सुव्यवस्थेचे प्रॉब्लेम निर्माण झाले आहेत याचे कारण असे की, गावातील माणसे शहरामध्ये आली. शहरामध्ये इन्फ्रास्ट्रक्चर नाही. लॉ अॅण्ड ऑर्डर कंट्रोल करण्यासाठी पोलीस फोर्स नाही, कोर्ट नाही. लॉ अॅन्ड ज्युडिसरी नाही. तसेच दुसऱ्या बाजूला गावामध्ये पिण्याचे पाणी नाही. जनावरांसाठी चारा नाही. शेतीसाठी पैसे उपलब्ध नाहीत. आज आपण शेतीसाठी शून्य व्याज दराने पैसे देण्यासाठी तयार झालेले आहोत पण बियाणे देण्यासाठी बियाणे नाहीत, सबसिडी नाही. असे बरेच प्रश्न आहेत. शेतीसाठी पाणी उपलब्ध करू शकालो नाही. इरिगेशनचे प्रकल्प झालेले नाहीत. बॅकलॉग पूर्ण करू शकलेलो नाही हे सर्व विषय एकमेकाशी निगडीत आहेत. आणि हेच एक कारण आहे की, ग्रामीण भागातील लोक रोजगारासाठी शहराकडे येत आहेत. हे कुठेतरी थांबविण्याची गरज आहे. महाराष्ट्राच्या बाबतीत सन्माननीय सदस्य डॉ. सावंत साहेबांच्या प्रस्तावामध्येच म्हटलेले आहे की, "या राज्याला 720 कि.मी.चा सागरी किनारा लाभला आहे." सभापती महोदय, मागच्या महिन्यात मी मालदिवला गेलो होतो. मालदिव 2020 मध्ये पूर्ण बुडणार आहे.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. मुझफ्फर हुसैन ...

म्हणून त्यांनी आपल्या भारत देशाकडे प्रस्ताव दिलेला आहे की, त्यांना कोठे तरी सेटलमेंटसाठी भारताने जागा उपलब्ध करून द्यावी. समुद्र आणि आयलँड हे एका पातळीवर आहेत. काल मी एका मॅगझीनमध्ये रिपोर्ट वाचत होतो त्यानुसार बंगालच्या उपसागरातील पोर्टब्लेअर आणि त्या बाजूचे काही आयलँड्स सबमर्ज झालेले आहेत. निश्चितपणे ग्लेशिअर्स वितळत आहेत आणि समुद्राच्या पाण्याची पातळी वाढत आहे. या सगळ्या गोष्टी घडतच राहणार आहेत. मला वाटते की आपल्या बऱ्याच ऐतिहासिक आणि धार्मिक पुस्तकांमध्ये सुध्दा वाचावयास मिळते. हजारो वर्षे मागे याचा उल्लेख आहे. मी याबाबत कोणत्या तरी वेदामध्ये वाचले होते म्हणून मी सांगतो. समुद्राचे पाणी शहरामध्ये शिरणार अशा प्रकारचे वाचन मी स्वतः केले आहे आणि खरोखर आज ते आपल्या नजरेसमोर दिसू लागले आहे. मुंबई आणि हा जो कोस्टल बेल्ट आहे त्याच्या बाबतीत खूप मोठा प्रश्न आपल्यासमोर आहे. आज मुंबई आणि ठाणे यांच्या बाबतीत येत्या जनगणनेमध्ये आपल्याला आकडेवारी दिसणार आहे. महाराष्ट्राचे शहरीकरण सन 2000 पर्यंत 42.7 टक्के होते. मागील दहा वर्षांमध्ये ते 50 टक्केवर पोहोचले आहे. पुढच्या वर्षी जेव्हा जनगणनेची आकडेवारी येईल तेव्हा आपल्याला कळेल की, महाराष्ट्रामध्ये 50 टक्के शहरीकरण झाले आहे. त्या 50 टक्के शहरीकरणामधील 30 टक्के म्हणजे महाराष्ट्रातील 3 कोटी लोक फक्त मुंबई आणि ठाण्यामध्ये आहेत. बाकीचे 2 कोटी लोक महाराष्ट्रातील बाकीच्या शहरी भागामध्ये आहेत आणि मागील 10 वर्षांत महाराष्ट्रातील 135 नवीन गावे ही शहरे झालेली आहेत. त्याच्या आधी संपूर्ण देशात 325 गावे ही शहरे झाली होती परंतु गेल्या दहा वर्षांत 120 च्या जवळपास महाराष्ट्रातील छोटी गावे शहरे झालेली आहेत. इंटरनॅशनल पॅनल फॉर ग्लोबल क्लायमॅटिक चेंज ही एक संस्था आहे. आपल्या देशात केंद्र सरकारच्या पातळीवर अशा प्रकारच्या क्लायमॅटिक चेंजवर काम करणाऱ्या आणि बोलणाऱ्या बऱ्याच संस्था, स्वयंसेवी संस्था आहेत तसेच शासनाचे पॅनेल्स आणि कमिश्न्स आहेत. पण सर्वात जास्त जबाबदारी ही प्रत्येक राज्यावर येते. हे जे शहरीकरण आहे त्याला ग्रामीण भागापर्यंत थांबवून ग्रामीण भागातील इन्फ्रॅस्ट्रक्चर शेती, शेतमजूर, शिक्षण, आरोग्य, इन्फ्रॅस्ट्रक्चर उभे करणे तसेच धरणे, पिण्याचे पाणी या गोष्टी उभे करण्याची गरज आहे. जोपर्यंत

...2...

RDB/ KGS/ KTG/

श्री. मुझफ्फर हुसैन

आपण हे उभे करणार नाही तोपर्यंत शहरामध्ये येणारा लॉन्डा थांबणार नाही. आपण नेहमी यू.पी. आणि बिहारच्या विषयावर भांडत असतो. पण हा केवळ यू.पी., बिहारचा विषय नाही. राज्यातील ग्रामीण भागातील जे लोक शहरामध्ये येतात त्यांना कोठे तरी थांबविण्याची गरज आहे. नाही तर याला कोणतीही मर्यादा राहणार नाही. आपण कितीही वीज उपलब्ध करा, कितीही गाड्या बनवा, कितीही रस्ते बनवा, कितीही एफएसआय द्या ते कमी पडणार आहे. आपण 4 एफएसआय दिला तरी तो कमी पडणार आहे. 10 एफएसआय दिला तरी तो कमी पडणार आहे. कितीही गटारे बांधली तरी ती कमी पडणार आहेत. कितीही सॉलिड मॅनेजमेंटचे काम केले तरी ते कमी पडणार आहे. म्हणून या प्रस्तावाच्या निमित्ताने माझी शासनाला विनंती राहणार आहे की, यावर आपण विचार करण्याची गरज आहे. एवढे बोलून मी माझे भाषण संपवितो.

...3...

श्री. हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी पृथ्वीचे वाढते तपमान यासंदर्भात एक अतिशय गंभीर विषय सभागृहात उपस्थित केलेला आहे. खरे म्हणजे या वरिष्ठ सभागृहात आल्यानंतर जी अपेक्षा पहिल्यापासून होती की, दैनंदिन राजकारणापलीकडचे, समाजजीवनाला स्पर्श करणारे आणि त्यामध्ये तो दर्जा अधिक चांगला करण्याचे प्रश्न उपस्थित केले जातील, त्याच्याबद्दल चांगले विचारमंथन होईल यादृष्टीने मला सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांचा हा ठराव अतिशय स्वागतार्ह वाटतो. ही समस्या, त्या समस्येची सुरुवात, त्या समस्येमुळे निर्माण होणारे प्रश्न याच्याबद्दल आतापर्यंत दीर्घ चर्चा झालेली आहे पण ती पुरेशी आहे असे मी नक्कीच म्हणणार नाही. त्याला अनेक पैलू आहेत. त्याच्या अनेक बाजू आहेत त्या सगळ्यांचा विचार करण्याची आज गरज आहे. समुद्र किनारा, सागरी संपत्तीमध्ये दडलेले धन, त्याचे रक्षण, समुद्र जवळ असल्यामुळे होणारे फायदे आणि जागतिक तपमानाच्या बदलामुळे त्यावर येणारी संकटे हा एक आव्हानात्मक विषय, जो नेहमीच्या चौकटीतला नाही परंतु समोर येऊन उभा राहिलेला आहे, त्याचा सामना करण्यासाठी आपण किती सज्जतेने उभे आहोत हा महत्वाचा प्रश्न या निमित्ताने आपल्यासमोर आलेला आहे.

यानंतर श्री. खंदारे...

श्री.हेमंत टकले...

या एकूणच समस्येकडे पाहताना जेव्हा आपण एखादी जटील समस्या सोडविण्याचा प्रयत्न करतो त्यावेळी कोणत्याही सूत्राप्रमाणे त्यातील ज्या गोष्टींवर आपले नियंत्रण नाही किंवा त्या कमी केल्या तरी आपल्याला अपेक्षित असलेल्या प्रमाणात कमी होणार नाहीत, त्या गोष्टींचा विचार आपण थोडा वेळ बाजूला ठेवला पाहिजे. परंतु या समस्येशी निगडीत असलेले ग्लोबल वार्मिंगच्या निमित्ताने आपल्या आयुष्याला जवळून स्पर्श करणारे जे विषय आहेत, त्याच्यामुळे रोगराई वाढण्याची शक्यता असते. त्यामुळे सार्वजनिक आरोग्य धोक्यात येण्याचा जो संभव असतो, त्यादृष्टीने या नव्या नव्या रोगांना सामोरे जाण्यासाठी आरोग्य यंत्रणा सक्षम करावी लागते. त्या रोगांचा शोध घ्यावा लागतो. नुकतेच घडलेले स्वाईन फ्ल्यूचे उदाहरण घेतले तर ठिकठिकाणी राज्यातील शहरामध्ये लोक बळी जात होते. त्याची प्रतिबंधात्मक लस आपल्याकडे तयार नव्हती. हे संशोधन करण्याचे कार्य प्राधान्याने पुढे सुरु ठेवले पाहिजे. कारण संभाव्य धोके लक्षात घेऊन आपल्यावर जी जी आक्रमणे होणार आहेत त्यांचा सामना करण्याची यंत्रणा सुसज्ज राहण्यासाठी आपल्याला यासाठी मोठ्या प्रमाणावर उपाययोजना करण्याची गरज आहे. आपल्याकडे 720 कि.मी.लांबीचा समुद्र किनारा आहे. सगळ्यात महत्वाचे म्हणजे या देशाची आर्थिक राजधानी समजले जाणारे हे मुंबई शहर आहे. मुंबई नावाचे बेट, हे बेट इतर दृष्टीने खूप श्रीमंत आहे. पण पर्यावरणाचा विचार केला तर या बेटा इतके दुर्दैवी बेट जगामध्ये सापडण्याची शक्यता नाही. याला कारणीभूत जी सगळी परिस्थिती आहे त्याचा आढावा घेतला पाहिजे. मला नेहमी असे वाटते की, कोणत्याही विषयामध्ये तज्ज्ञांची समिती नेमली जाते, ती समिती त्यांच्यादृष्टीने त्या शास्त्रांचा अभ्यास करून काही निश्चित उपाययोजना आपल्यासमोर ठेवते. परंतु ती उपाययोजना राबविण्याची जबाबदारी शासनावर असते. आंतरराष्ट्रीय कीर्तीचे शास्त्रज्ञ आणून आपल्याला चांगली उपाययोजना सुचवतील. परंतु त्या उपाययोजनेचा आराखडा मांडला गेल्यानंतर त्याबरहुकूम जर कार्यवाही झाली नाही किंवा त्याच्यातील पळवाटांना आपण कायम संधी देत राहिलो तर या सगळ्या उपाययोजना आखल्या तरी त्या केवळ कागदावर राहतील. हे धोके टाळण्यापासून आपल्यासमोर दुसरा काही मार्ग सापडेल असे मला वाटत नाही. हल्ली असे सांगितले जाते की, या क्षेत्रात काम करणा-या ज्या एनजीओज

2...

श्री.हेमंत टकले...

आहेत त्या एक प्रकारे भीतीदायक वातावरण निर्माण करीत आहेत. मागील वर्षी या दिवसाची जाणीव करून देण्याचे ठरविले होते त्या दिवशी आमच्याकडे जी चित्रे आली होती त्यामध्ये आजचे गेटवे ऑफ इंडिया दाखविले होते. तसेच सन 2020 सालचे गेटवे ऑफ इंडिया पाण्याखाली बुडालेले दाखविले होते. अशाप्रकारे नागरिकांमध्ये घबराट निर्माण करणारे चित्र अनावधानाने का होईना लोकांपुढे जाऊ शकते. त्याचा धोका तर निश्चितच आहे. पण त्याची सामाजिक शिक्षणाची, लोकशिक्षणाची जोड हा यातील महत्वाचा भाग आहे. पण हे लोकशिक्षण कसे असावे याबाबतचा आराखडा तयार करताना आपल्याला निश्चित लक्षात घेतले पाहिजे की, ते केवळ प्रदर्शनीय किंवा एका दिवसापुरते सौजन्य सप्ताहासारखे तेवढ्यापुरते मर्यादित न राहता हा प्रत्येकाच्या दैनंदिन जगण्याचा भाग कसा होईल यादृष्टीने कायमच्या उपाययोजना कशा करता येतील याचाही विचार करण्याची आवश्यकता आहे. आता ज्या वेगाने घटना घडत आहेत. त्या पाहता आपल्याकडे खूप काळ आहे असे समजण्याचे कारण नाही. काही तरी कालमर्यादा घातलेले कार्यक्रम आपण आखले पाहिजेत. मग तज्ज्ञ समिती नेमावयाची असेल तर ती किती दिवसामध्ये नेमली जाईल, त्यांचा अहवाल किती दिवसात मिळेल, या सगळ्या गोष्टींसाठी जोड द्यावयाची असेल तर त्यासाठी 5 जून हा जागतिक पर्यावरण दिन आहे. त्यादृष्टीने आता सुरु होणारी आखणी आणि पुढील 60 दिवसांचा कालावधी आहे.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. हेमंत टकले...

हा मुंबईसह राज्यातील प्रत्येक नागरिकांच्या जीवनमरणाशी, आरोग्याशी, त्यांच्या राहाण्याशी, रोजीरोटीशी संबंधित असलेला प्रश्न आहे. या प्रश्नासंबंधी कालबद्ध योजना आखली पाहिजे. तसेच यासंदर्भात नेमलेल्या समितीच्या बैठका नेहमीच्या चौकटीत राहून तीन महिन्यांनी किंवा सहा महिन्यांनी न घेता त्या नियमित घेतल्या पाहिजेत. कदाचित यासाठी पर्यावरण मॉनिटरिंग सेल निर्माण करून त्याद्वारे रोजच्या रोज घडणा-या घटनांची माहिती संकलित करून ती नागरिकापर्यंत पोहोचवून नागरिकांना जागरूक केले जाईल अशा प्रकारची व्यवस्था आपण केली तर या प्रश्नावर मात करण्याची सज्जता करण्याच्या दृष्टीने शासनाने टाकलेले हे मजबूत पाऊल म्हणून त्याकडे बघता येईल. या सर्व गोष्टींचा विचार माननीय मंत्री महोदय करतील असा मला विश्वास वाटतो. औपचारिकता म्हणून माननीय मंत्री महोदयांच्या उत्तरानंतर ठराव मांडणा-या सन्माननीय सदस्यांना तो मागे घ्यावा लागतो. ठराव मागे घेण्याची ही औपचारिकता असली तरी हा विषय गांभीर्याने घेऊन तो मागे घेण्याऐवजी पुढे कसा नेता येईल या दृष्टीकोनातून सरकारने वाटचाल करावी अशी विनंती करून मी माझे भाषण संपवितो.

..2..

श्री. सचिन अहिर (पर्यावरण राज्यमंत्री) : सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी अशासकीय ठरावाच्या माध्यमातून एक अत्यंत महत्वाची चर्चा या सदनमध्ये उपस्थित केलेली आहे. अन्य सन्माननीय सदस्यांनी त्यावर आपले विचार व्यक्त केलेले आहेत. सन्माननीय सदस्यांनी ज्या गांभीर्याने चर्चा केली तेवढ्याच गांभीर्याने राज्य शासन या प्रश्नावर काम करीत आहे. सुदैवाने पुढील आठवड्यात याच विषयावर अल्पकालीन चर्चा घेण्याचे कामकाज सल्लागार समितीने मान्य केलेले आहे. याबद्दल मी कामकाज सल्लागार समितीचे आभार मानतो. राज्य शासन या विषयी काय करीत आहे हे सांगण्यापेक्षा त्या चर्चेमध्ये आपणा सर्वांचा सहभाग महत्वाचा राहाणार आहे.

सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी सांगितल्याप्रमाणे ग्लोबल वॉर्मिंगमुळे विविध प्रश्न निर्माण झालेले आहेत. किंबहुना लोकांच्या मनामध्ये या ग्लोबल वॉर्मिंगमुळे एक भीतीचे आणि चिंतेचे वातावरण निर्माण झालेले असण्याची शक्यता नाकारता येणार नाही हे या चर्चेच्या माध्यमातून स्पष्ट करण्याचे काम सन्माननीय सदस्यांनी केले असून ती वस्तुस्थिती आहे. एकूणच ज्या वेगाने तापमानामध्ये वाढ होत आहे आणि त्यामुळे समुद्र किनाऱ्याची पातळी ज्या वेगाने वाढत चाललेली आहे ते पाहता ही एक निसर्गाची धोक्याची घंटा आहे असे मी समजतो आणि त्यादृष्टीकोनातून या प्रश्नाकडे आपणा सर्वांना बघायला पाहिजे. सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी समुद्र किनारी असलेली शहरे विशेषतः मुंबईच्या संदर्भात चर्चा केली. आपण मुंबईकडे प्राथमिक दृष्टीकोनातून पाहिले तर समुद्राची पातळी ज्या गतीने वाढत आहे ती गती तशीच कायम राहिली तर 13 ते 14 लाख लोकांना पाण्याखाली जावे लागेल की काय अशी व्यक्त केलेली भीती आपल्याला नाकारता येणार नाही. विविध अहवालांच्या माध्यमातून ही गोष्ट पुढे आलेली आहे. मुंबईतील वर्सोवा, गोरई, मड, मालाड, मालवणी या भागातील लोकांमध्येच नाही तर महाराष्ट्रातील समुद्र किनारी असलेल्या सर्व भागातील लोकांच्या मनामध्ये ते भाग उद्या पाण्याखाली जातील की काय अशी भीती निर्माण झालेली असण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. सभापती महोदय, हवामानामध्ये होणा-या बदलाबाबत गांभीर्याने चर्चा करण्याची परिस्थिती निर्माण झालेली आहे. आपण काही वेळा असे ऐकतो की, मागील 50 वर्षात कधी पडला नाही इतका पाऊस पडला किंवा मागील 50 वर्षात कधी नव्हते येवढे तापमान आता सोसावे लागत आहे. हा नॅचरल चेंज आहे की काय असा प्रश्न आपल्या समोर निर्माण होतो.

....नंतर श्री. भोगले...

श्री.सचिन अहिर.....

परंतु हा नॅचरल वॅज असला तरी या व्यतिरिक्त सध्याच्या अर्बनायझेशनमुळे, किंबहुना इंडस्ट्रियलायझेशनमुळे, हॅबिटॅटमुळे बदल होतात का याकडे देखील लक्ष देण्याची गरज आहे. त्यादृष्टीने कारवाई करण्याचे काम केले पाहिजे यासाठी राज्य शासनाला आपली भूमिका पार पाडावी लागेल. राज्य किंवा देश पातळीवर नव्हे तर जगाच्या स्तरावर या विषयाचे गांभीर्य सर्वांनी लक्षात घेण्याची गरज आहे. या विषयावर जास्त चालना कोपनहेगन समिटमध्ये मिळाली. त्यावेळी जे डिबेट झाले त्या माध्यमातून या विषयावर चर्चा घडविण्याचे काम झाले. जागतिक स्तरावर जेवढी जागरुकता असली पाहिजे, दुर्दैवाने तेवढे आपण जागरुक दिसत नाही हे नाकारून चालणार नाही. क्योटो प्रोटोकॉल 1970 साली सबमिट झाला. त्यानंतर त्याची अंमलबजावणी 1997 पासून सुरु झाली आणि 10 वर्षांनंतर आपण पुन्हा भेटतो आहोत. 10 वर्षांनंतर कोपनहेगन येथे चर्चा झाल्यानंतर त्यातून काही निष्पन्न झाले नाही म्हणून प्रोटोकॉलकडे जाण्याचे काम होत आहे. त्यातून काही अंमलबजावणी करू शकतो का याची चर्चा आज या निमित्ताने होत आहे. भारतासारख्या अविकसित देशांनी कोपनहेगन परिषदेमध्ये काही गोष्टींवर सहमती दर्शविली नसली तरी काही बाबतीत आपली भूमिका सुस्पष्ट करण्याचे काम करीत असताना उद्या विकसित देशांवर काही परिणाम होणार नाही याची जाणीव असली तरी आपण काही तरी केले पाहिजे यादृष्टीकोनातून देशाच्या सरकारने भूमिका घेतली. माननीय पंतप्रधान यांनी या बाबतीत धोरणात्मक निर्णय घेण्याचे काम 2008 साली केले. त्यांनी इंटर गव्हर्नमेंटल कमिटी निर्माण करण्याचे काम केले. केवळ ती समिती करण्याचे काम न करता कशाप्रकारे अॅक्शन ऑफ प्लॅन करावा लागेल यादृष्टीने देश पातळीवर त्यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती तयार केली. त्यातून त्या समितीला महत्व मिळेल. त्यातून चर्चेला वाव मिळेल यादृष्टीने त्यांनी काम करण्याचा प्रयत्न केला. माननीय पंतप्रधान यांनी घोषणा केल्यानंतर 2008 साली ही समिती गठित झाली. त्यानंतर वेगवेगळ्या राज्यांनी अशी समिती निर्माण केली पाहिजे ही त्यांची भूमिका होती. मला आवर्जून सांगावे लागेल की, त्यादृष्टीने महाराष्ट्र राज्य हे देशातील पहिले राज्य आहे, ज्या राज्याने माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली जून, 2008 मध्ये घोषणा झाल्यानंतर सप्टेंबर, 2008 मध्ये समिती गठित करण्याचे काम केले. ज्यामध्ये वेगवेगळ्या खात्याचे सचिव यांना एकत्र आणण्याचे काम केले. ग्लोबल वॉर्मिंगच्या या समस्येवर भविष्यकाळात पुढाकार घेण्याची भूमिका

..2.

श्री.सचिन अहिर.....

घेतली आहे. त्या भूमिकेतूनच ही समिती गठित करीत असताना सचिवांसह मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती गठित करण्यात आली आहे. या ग्लोबल वॉर्मिंगच्या समस्येवर नेमके काय केले पाहिजे, कशा पध्दतीने करता येईल, कशा प्रकारे उपाय झाले पाहिजेत याचे अधिकार त्या समितीला दिले आहेत. दोन गोष्टी या समितीच्या माध्यमातून करता येण्यासारख्या होत्या किंवा आहेत अशा सूचना केल्या गेल्या. ॲडॉप्शन याचा अर्थ भविष्यकाळात वातावरणात कसे बदल होतील, त्याची नेमकी कारणे काय, त्यावर उपाय काय व कशा प्रकारे मात करू शकतो हे ॲडॉप्शन करण्याचे काम समितीच्या माध्यमातून करण्याचे किंवा सूचना करण्याचे काम केले. दुसरे म्हणजे मेडिटेशन. नियंत्रण ठेवण्याचे काम आपण सध्या महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत करीत आहोत. निव्वळ नियंत्रण करून या ग्लोबल वॉर्मिंगच्या प्रश्नाकडे पाहून चालणार नाही. ॲडॉप्शन करण्याची भूमिका घ्यावी लागेल. आपल्याला आपल्यावर काही बंधने घालून घ्यावी लागतील. जेणेकरून भविष्यकाळात ग्लोबल वॉर्मिंग आणि वॉर्मिंगचा पुढे त्रास होणार नाही याची काळजी घेण्याचे काम करावे लागेल.

(नंतर श्री.खर्चे....

श्री. सचिन अहिर

महोदय, आपण माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली तसेच माननीय मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमून थांबलो नाही तर या निमित्ताने "टेरि" सारखी जी संस्था आहे त्यात संथेमध्ये माननीय पंतप्रधानांच्या समितीमध्ये सदस्य असलेले डॉ. आर.के. पचौरी हे असून त्यांची नेमणूक करण्याचे काम केले आहे. अशा तज्ज्ञांची, ज्यांना नोबल पुरस्कार मिळालेला आहे त्यांची नेमणूक करून त्यांचे मार्गदर्शन घेण्याची भूमिका शासनाने घेतली तरच याबद्दल ठोस पावले उचलता येतील. एवढ्यावरच शासन थांबले नाही तर सन 2009 मध्ये एक कार्यशाळा सुध्दा घेतली आणि संपूर्ण मुख्यमंत्र्यांच्या समितीसमोर त्याचे सादरीकरण करण्याचेही काम केले आहे. आपल्याला एवढेच करून चालणार नाही तर "टेरि" सारख्या संस्थेकडून तसा प्रस्ताव तयार करण्याचे काम सुध्दा जुलैमध्ये आपण केले व त्या प्रस्तावाला ऑगस्ट, 2009 मध्ये मंत्रिमंडळाची तत्वतः मान्यता मिळाली. अर्थात चेंज ऑफ ॲक्शनबद्दल काही करावयाचे असेल तर आपल्याला या संस्थेबरोबर कोलॅब्रेशन करून कशा प्रकारे पहावे लागणार आहे यादृष्टीने सुध्दा हा प्रस्ताव पुढे नेण्याचे काम शासनाने केले आहे. त्यातील टर्मस ऑफ रेफरन्स देखील 16 नोव्हेंबरला पूर्ण झाल्या आहेत व त्याला मुख्य सचिवांनी मान्यता दिली. डिसेंबर, 2009 मध्ये या बैठकीत वेगवेगळ्या खात्यांचे म्हणजे त्यात उद्योग, पर्यावरण, इंडस्ट्रीज, कृषी तसेच मत्स्यव्यवसाय विभागांच्या माध्यमातून सजेशनस किंवा ऑब्जेक्शनस असतील ते त्या त्या विभागांकडून घेण्याचे काम केले होते. राज्य शासनाच्या माध्यमातून यासाठी तरतूद करण्याची भूमिका सुध्दा घेण्यात आली आणि त्यानुसार 98 लाखाची तरतूद करण्यात आली. आता फायनल स्टेजला हा प्रस्ताव असून त्यासंबंधी एमओयू आपण करणार आहोत. या सदनात सन्माननीय सदस्यांनी असाही उल्लेख केला की यामध्ये तज्ज्ञांचा समावेश आहे की, नाही तसेच तज्ज्ञांचा सल्ला घेऊनच हे काम आपल्याला करावे लागणार असेही सदस्यांनी मत प्रदर्शित केले. त्याबाबत मी असे सांगू इच्छितो की, तज्ज्ञांचा सल्ला घेऊनच आपल्याला हे काम करावे लागणार आणि हे करीत असताना कोणता पॅटर्न राहणार आहे, टाईम बाऊंड काय राहणार आहे, याचाही विचार आपल्याला करण्याची गरज आहे. भविष्यकाळात 24 महिन्यांचा ॲक्शन प्लॅन आपल्याकडे तयार आहे. या प्लॅनमध्ये सुरुवातीलाच कोणत्या विभागाला यामध्ये इन्व्हॉल्व्ह करावयाचे आणि कशा प्रकारे याचे मेकॅनिझम

श्री. सचिन अहिर

तयार होईल या सर्व बाबतीत एकत्रितपणे रिपोर्ट तयार करणार आहोत. जिऑग्राफिकली जो सर्व्हे आपण केला आहे त्यानुसार कशा प्रकारे पाण्याची पातळी कमी होत आहे, क्रिकच्या बाबतीत आणि कोस्टल झोनचाही त्यात आपण विचार केला आहे यासंबंधीचे संपूर्ण रिपोर्ट आणि फाईडींगज आल्यानंतर वेगवेगळ्या कार्यशाळा घेऊन यासंबंधी नेमकी काय चर्चा करता येईल, कोणत्या अडचणी येण्याची शक्यता आहे व त्यांचे सोल्यूशन कसे काढता येईल हे सर्व करून शेवटी 12 महिन्यात त्यासंबंधीचा फायनल ड्राफ्ट तयार करण्याचे काम आपण करणार आहोत आणि त्यानंतरच्या 12 महिन्यात सर्व एक्सपर्ट्सना एकत्रित घेऊन वेगवेगळ्या खात्यांमध्ये कशा प्रकारे काम करता येईल आणि त्यासाठी निधी कशा प्रकारे उपलब्ध करता येईल याचाही विचार ज्याप्रमाणे राज्यात करू तसाच केंद्रशासनाच्या पातळीवर सुध्दा करता येईल आणि जागतिक स्तरावरून सुध्दा यातून निधी उपलब्ध करता येईल. यात मग युनो सारख्या संस्था असतील त्यांच्याकडूनही भरघोस निधी मिळविता येईल. कारण आपल्याला माहीत आहे की, अनेक देशांमध्ये कार्बन क्रेडिट उद्योगाची जी सुविधा असते त्याचे बेनिफिट सुध्दा आपले राज्य याबाबतीत विचार करणारे पहिले राज्य म्हणून आपल्याला घेता येईल आणि ते घेण्याचे काम आपण करणार आहोत. त्यादृष्टीने 24 महिन्यांचा प्लॅन भविष्यात निर्माण करण्याचा प्रयत्न करण्याची भूमिका आपण घेतली आहे. त्याचबरोबर डॉ. दीपक सावंत यांनी सीआरझेड संबंधी उल्लेख केला की सीआरझेडचे व्हायोलेशन मोठ्या प्रमाणात होत आहे. सन 1992 मध्ये सीआरझेडसंबंधीचा कायदा केंद्राने पास केला व त्यानुसार आपल्यालाही काही गोष्टींचे रिस्ट्रिक्शन्स करायला पाहिजे होते म्हणून आपण सीआरएमझेडसंबंधी एक झोनल कमिटी नेमण्याचे काम केले. त्या कमिटीचे प्रमुख त्या विभागाचे सचिव आणि त्यात नॉन पॉलिटिकल व नॉन ऑफिशियल अशा तज्ज्ञांचा समावेश असावा, जेणेकरून इम्पार्शली निर्णय घेणे सोईचे होईल. त्यानुसार जे कोस्टल झोन्स असतील त्या भागात बांधकाम करून समुद्राला हानीकारक ठरतील ती रोखण्याची भूमिका देखील आपण घेतलेली आहे. ओशनोलॉजिकल सर्व्हे करण्याच्या संदर्भात सुध्दा मला सांगावे लागेल की हा सर्व्हे करण्याचे काम अगदी उत्तम प्रकारे केलेले आहे व त्याचा रिपोर्ट आमच्यासमोर येणार आहे.....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री.सचिन अहिर

त्याचा देखील अहवाल शासनाकडे येणार आहे.या अशासकीय ठरावावर बोलत असतांना सन्माननीय सदस्यानी असे सांगितले की, तापमान वाढणार असल्यामुळे कोरल लाईफवर देखील परिणाम होणार आहे. आपण फक्त जमिनीवर काय काय परिणाम होणार आहेत याचा विचार करीत आहोत परंतु त्या व्यतिरिक्त मासे मरण्याचा प्रकार असेल वा समुद्रामध्ये जे कोरल आहेत ते मोठ्या प्रमाणावर मृत्युमुखी पडत चालले आहेत त्यांनाही वाचविण्याचे काम शासनाला करावयाचे असून त्या दृष्टीकोनातून नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ ओशिऑनोग्राफी यांच्याकडून सागरी पाण्याचे नमुने मागितले आहेत आणि त्यातील काही क्रीक्स आपण आयडेन्टीफाय करीत आहोत ज्यामुळे मोठ्याप्रमाणावर इरोजन होण्याची शक्यता नाकारता येणार नाही. भविष्यकाळात समुद्राची पाण्याची पातळी वाढणार असून तोच विषय फक्त चर्चा करण्यासारखा नाही तर समुद्रा लगत असलेल्या भागात इरोजन होत चालले आहे त्यामुळे रस्ता खचला जात आहे. ते प्रकार सुध्दा थांबविण्याचा शासन प्रयत्न करणार आहे. एमइटी ऑफिस, हॅडली, यु.के. बरोबर टायअप करण्याची भूमिका शासन घेणार आहे. सन्माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी रडारचा उल्लेख केला होता.वादळ असो वा पाऊस असो त्या संदर्भात संकेत देण्यासाठी रडारचा उपयोग करण्यात येणार आहे.हा मॅकेनिझम उपयोगात आणण्याकरिता वेगवेगळ्या संस्थामार्फत प्रयत्न करणार आहोत.

डॉ दीपक सावंत : रडार बंद आहे.

श्री.सचिन अहिर : आपल्याकडे सध्या रडार नाही. मुंबईमध्ये रडार बसविण्यासाठी जागा मिळत नाही. या पूर्वी एक रडार आपण आणले होते परंतु ते मेड इन चायना असल्यामुळे परत पाठविण्यात आले. आता नवीन रडार आणण्याचा शासन प्रयत्न करीत आहे.

सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे, सन्माननीय सदस्य सर्वश्री मुझफ्फर हुसेन, हेमंत टकले यांनी अशासकीय ठरावावरील चर्चेत भाग घेतला आहे. सन्माननीय सदस्या श्रीमती म्हात्रे यांनी सांगितले की मोठ्या प्रमाणावर झाडे लावण्याची गरज आहे. आज आपल्याकडे झाडांची कमतरता आहे असे त्यांचे म्हणणे आहे म्हणून विविध झाडी लावण्याचासुध्दा आपण प्रयत्न करीत आहोत. वेगवेगळ्या कायद्याद्वारे बंधने घालण्याचा देखील प्रयत्न करण्यात येत आहे. मॅनग्रोव्हजची कटींग करून त्या जागेवर भरणी घालण्यात येत असते त्याचा परिणामदेखील होत असतो म्हणून या प्रकाराना आळा घालण्याचा प्रयत्न शासन करीत आहे.ही बाब केवळ संबंधित नगरपालिका वा

श्री.सचिन अहिर

ग्रामपंचायतीवर सोडून चालणार नाही तर मॅनग्रोव्हज ऑक्सिजन निर्माण करण्याचे काम करीत असून मॅनग्रोव्हजची तोड होऊ नये म्हणून लोकांना बरोबर घेऊन एक व्हिजीलन्स कमिटी स्थापन करण्याचा शासन प्रयत्न करीत आहे. त्यामध्ये स्थानिक पोलीस स्टेशनचे प्रतिनिधी असतील काही एन.जी.ओज् असतील काही लोकप्रतिनिधी असतील अशा प्रकारे व्हिजीलन्स कमिटीने मॅनग्रोव्हजच्या तोडी संबंधी काही तक्रार केली तर त्याला वेटेज प्राप्त होईल या दृष्टीकोनातून काम करण्याचा शासनाचा प्रयत्न आहे.

सभापती महोदय,सन्माननीय सदस्य श्री मुझफ्फर हुसेन यांनी एक मुद्दा मांडला असून जो शहरी भाग आहे आहे त्यामध्ये सॉलीड वेस्ट वा सिवरेजच्या माध्यमातून प्रदूषणात भर घालण्याचे काम केलेले आहे. त्यामुळे नव्याने शहरीकरण होत असतांना सुध्दा काही बंधने घालण्याचे प्रयत्न शासन करणार आहे.राज्य शासनाच्या माध्यमातून असो वा जेएनआरयुएमच्या माध्यमातून दिला जाणारा निधी असो त्यातील किमान 40 टक्के निधी पर्यावरणाशी संबंधित असलेल्या बाबीवर खर्च करता येईल काय या दृष्टीने देखील राज्य शासनाच्या माध्यमातून प्रयत्न करण्याची भूमिका राज्य शासन घेणार आहे या संबंधी वेळ कमी असल्यामुळे टाईम बाऊन्ड कार्यक्रम आखण्याची गरज आहे. आपल्याकडे वेळ नसल्यामुळे टाईम बाऊन्ड प्रोग्राम जाहीर करावा लागणार आहे. मला सांगण्यास अत्यंत आनंद होत आहे की, या महिन्याच्या 31 तारखेच्या आत टेरी या संस्थे बरोबर एम.ओ.यु करण्यात येणार आहे. ती झाल्यानंतर 24 महिन्याच्या आत त्यांनी अहवाल द्यावयाचा आहे.

नतर श्री.सरफरे

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

श्री. सचिन अहिर....

परंतु त्यांनी 24 महन्यांच्या आत अहवाल देईपर्यंत आम्ही थांबणार नाही. आम्हाला नियमितपणे जे इनपुट मिळतील त्यांना मुख्य सचिव यांच्याकडून मान्यता घेऊन व त्यावर कृती आराखडा तयार करून त्या दृष्टीकोनातून पुढे जाण्याचा आम्ही प्रयत्न करीत आहोत. त्या भावनेमधून टाईम बाऊंड प्रोग्राम करण्यामध्ये आम्ही निश्चितपणे यशस्वी होऊ, याबद्दल माझ्यासारख्या काम करणाऱ्या कार्यकर्त्यांच्या मनामध्ये जराही शंका नाही असे मी याठिकाणी सांगू इच्छितो. हे करीत असतांना आपण काही सेल तयार केले असले तरी ते इफेक्टिव्ह नाहीत. याबाबतीत आपण राज्याचा विचार करीत असतांना कोस्टलचा सुध्दा वेगळ्या पध्दतीने विचार करण्याची गरज आहे. विशेष करून मुंबई-ठाण्यासारख्या शहरामध्ये मोठ्या प्रमाणावर नागरिकीकरण होत आहे, लोकसंख्येमध्ये वाढ होत आहे. त्याबाबतीत इनअॅक्टिव्ह असलेल्या सेलला अॅक्टिव्ह करण्याचे काम केले जाईल. एवढेच नव्हेतर जिल्हा स्तरावर असलेल्या पर्यावरण विषय समितीमध्ये काम करण्यास कुणालाही इंटरेस्ट नसतो, किंवा कुणालाही त्यामध्ये योगदान देण्याची इच्छा नसते. अशा समित्या डी.पी.डी.सी. च्या माध्यमातून जागृत करण्याचे काम केले जाईल. त्यामध्ये लोकप्रतिनिधींचा किंवा एनजीओ यांचा समावेश करून त्या समित्या अॅक्टिव्ह करण्याचे किंवा त्यांना चालना देण्याचे काम करू. जेणेकरून त्यांच्या माध्यमातून जिल्हा स्तरावर अशाप्रकारचे प्रदूषणाचे मुद्दे आले, ग्लोबल वॉर्मिंगचे मुद्दे आले तर त्याही बाबतीत मोठ्या प्रमाणात योगदान देता येईल ही भूमिका मी या निमित्ताने व्यक्त करतो. याबाबत अधिक सांगण्यापेक्षा मला एक मला एक म्हण सांगावीशी वाटते. "If one can do it, you too can do it. If none can do it, you can not do it". महाराष्ट्र एकमेव राज्य आहे, ज्या राज्याने इतरांची वाट न पहाता स्वतःहून पुढाकार घेऊन, अर्थसंकल्पामध्ये तरतूद करून व डॉ. आर.के. पचौरी यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमून नव्हेतर त्याबाबत अंमलबजावणी करण्याचे काम केले आहे. कारण एक काळ असा येईल की, डॉ. आर. के. पचौरी यांना ग्लोबल अॅवॉर्ड मिळाले असल्यामुळे व ते या कामामध्ये जास्त व्यस्त असल्यामुळे त्यांना भेटणे मुश्किल होईल. त्यांच्याबरोबर टाय अप करण्यामध्ये महाराष्ट्र राज्य यशस्वी झाले आहे. ग्लोबल वॉर्मिंगबाबत सतर्क राहिल्यामुळे पर्यावरण वाचविण्याचे काम करण्याची एक महत्वाकांक्षी भूमिका पार पाडण्यामध्ये आणि त्याबाबतीत आपले योगदान देण्यामध्ये महाराष्ट्र हे एकमेव राज्य असेल.

श्री. सचिन अहिर...

मला असे वाटते की, या ग्लोबल वॉर्मिंगच्या माध्यमातून सर्व विषयांवर चर्चा करीत असतांना सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी सांगितल्याप्रमाणे त्यांना जी तज्ज्ञांची समिती हवी होती त्यांची ती अपेक्षा माझ्या भाषणातून पूर्ण झाली आहे. ही समिती आणि कन्सल्टंट आपण नेमले आहेत त्यापैकी काहींची नावे आपणास वाचून दाखवितो. त्यामध्ये डॉ. आर. के. पचौरी, डायरेक्टर जनरल, टेरी, डॉ. लीना श्रीवास्तव, एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर, टेरी, डॉ. अरविंदा मिश्रा, हे इकॉनॉमिक्स, कॉस्ट ऑफ ॲडाप्टेशन यातील तज्ज्ञ आहेत. त्याचप्रमाणे श्रीमती सुरुची भादवाल, फेलो, सेंटर फॉर ग्लोबल एन्व्हायरनमेंटल रिसर्च म्हणजे हवामानाची परिस्थिती कशी राहणार आहे? या विषयातील त्या तज्ज्ञ आहेत, डॉ. अंजली पारसनीस, लोकल को-ऑर्डिनेटर, डॉ. के.श्रीलक्ष्मी, वॉटर रिसोर्स मॅनेजमेंट, श्रीमती श्रीजा नायर, क्लायमेट चेंज इम्पॅक्ट अँड हेल्थ, डॉ. विद्युन्माला वेलदोरे, क्लायमेट मॉडेलिंग, श्री. अर्निबन गांगुली, पॉलीसी ॲनालिसिस्ट अँड इकॉनामिस्ट, श्री. विवेक झा, अर्बन अँड रिजनल प्लॅनर अशा या विविध क्षेत्रातील तज्ज्ञ व्यक्ती आहेत. तसेच, या संशोधन टीममध्ये मेट ऑफिस हँडली सेंटर, यू.के. च्या 2 तज्ज्ञ व्यक्ती असून त्यापैकी डॉ.बालकृष्णन भास्करन हे क्लायमेट मॉडेलिंग अँड रिजनल प्रोजेक्शन्स यातील तज्ज्ञ आहेत. व श्री. डेव्हिड हेन यांची टेक्निकल सपोर्ट टू रन क्लायमेट मॉडेल यातील तज्ज्ञ म्हणून नियुक्ती केली आहे. या समितीमध्ये निव्वळ डॉक्टर्स नाहीत तर सायंटिस्ट आहेत. केवळ समिती गठीत करण्यापुरते किंवा चर्चा करण्यापुरता पर्यावरणाच्या काळजीचा हा विषय मर्यादीत न ठेवता जागतिक स्तरावर सुध्दा देश विचार करीत आहे. त्याप्रमाणे आपल्या राज्याने याबाबत विचार केला आहे. महाराष्ट्र हे प्रगतीशील राज्य असल्यामुळे आपण कुठेतरी याबाबत ॲक्टिव्ह होऊन पाऊल उचलले पाहिजे. याच भूमिकेमधून पर्यावरण विभाग काम करीत आहे. या सर्व विषयावर सविस्तर बोलल्यानंतर आपले समाधान झाले असेल अशी मी अपेक्षा व्यक्त करतो. अर्थात पुढील आठवडयात याच विषयावर सभागृहामध्ये पुन्हा चर्चा होणार आहे. त्यावेळी आपण सविस्तरपणे बोलणार आहात आणि मी देखील सविस्तरपणे त्याबाबत शासनाने दिलेल्या योगदानाबाबत बोलणार आहे. तेव्हा माननीय सदस्यांनी हा ठराव मागे घ्यावा अशी मी विनंती करतो. धन्यवाद.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.भगवान साळुंखे : सभापती महोदय, मला माननीय मंत्री महोदयांना एवढीच विनंती करावयाची आहे की, याची मर्यादा कोकण आणि मुंबईपुरती मर्यादित न ठेवता संपूर्ण महाराष्ट्रभर ठेवण्यात यावी. कारण सर्व भागातील लोकांवर ग्लोबल वॉर्मिंगचा परिणाम होत आहे.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितले की, आम्ही एक कमिटी नेमणार आहोत. मी या कमिटीकडून काही अपेक्षा करतो. पण मला खेद होतो की, माननीय राज्यपालांच्या अभिभाषणामध्ये एवढ्या मोठ्या प्रश्नाच्या संबंधात कुठेही उल्लेख करण्यात आलेला नाही आणि मला असे वाटते की, ही गोष्ट आपल्यालाही खटकली असेल. पण त्याबद्दल माननीय मंत्री महोदय खेद व्यक्त करू शकत नाहीत. परंतु मी याबाबत खेद व्यक्त करू शकतो. कारण माननीय राज्यपालांच्या अभिभाषणामध्ये या विषयाचा उल्लेख होईल हे मला आणि दोन्ही बाजूच्या सर्व सन्माननीय सदस्यांना देखील अभिप्रेत होते. कारण हा राजकारणाचा विषय नाही. हा आपल्या सर्वांचा विषय आहे. आपण सर्वजण मुंबईवर आणि महाराष्ट्रावर प्रेम करतो. जर मुंबई वाचली तर आपण सर्वजण वाचणार आहोत, महाराष्ट्र वाचेल हीच भूमिका आहे आणि पर्यायाने हिंदुस्थान वाचेल असे म्हटले तर ते चुकीचे होणार नाही, अतिशयोक्तीचे होणार नाही. परंतु आपण जी कमिटी नेमलेली आहे, त्या कमिटीची रेग्युलर बैठक होणे अत्यंत आवश्यक आहे. आपल्याला जे इन्पुटस् मिळावयास पाहिजेत किंवा जर एखादे वादळ येणार असेल किंवा ठराविक ऊंचीपेक्षा जास्त लाटा येणार असतील तर ताबडतोब रिपोर्ट करणे . . .

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, मी सांगितल्याप्रमाणे याबाबतीत रेग्युलर इन्पुटस् देणार आणि ही समिती फक्त आजच्या पुरता किंवा टेम्पररी विचार करीत नाही तर त्यांना आपण मॅन्डेट दिलेले असून ते 2030, 2050 आणि 2070 पर्यंतचा विचार करणार आहेत की, त्यावेळेस कोणती परिस्थिती असू शकते आणि त्यावेळी आपण कोणती खबरदारी, कोणती मेजर्स घेणार आहोत. तसेच ही बैठक पिरियोडिकली होणार आहे आणि त्यांना 24 महिन्याचे टारगेट दिलेले आहे.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, मी माननीय मंत्री महोदयांनी हा इम्युट दिला आहे. त्याबद्दल मी त्यांचे आभार मानतो. फक्त एवढेच आहे की, लोकांना सर्व गोष्टींच्या आगाऊ सूचना मिळणे आवश्यक आहे. जेणेकरून लोक पॅनिक होणार नाहीत. ग्लोबल वॉर्मिंगच्या उपाययोजना करताना लोकांना पॅनिक करता कामा नये, तर त्यांच्यामध्ये अवेअरनेस तयार झाला पाहिजे एवढीच

. . . .3 एक्स-2

डॉ.दीपक सावंत

या ठरावाच्या अनुषंगाने अपेक्षा होती. सभापती महोदय,मी माझा ठराव मागे घेण्यासाठी सभागृहाची अनुमती मागतो.

सभागृहाच्या अनुमतीने ठराव मागे घेण्यात आला.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

. . . .3 एक्स-3

26-03-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3X-3

APR/ KGS/ KTG/

16:55

तालिका सभापती (अॅड.अनिल परब) : सभागृहापुढील कामकाज संपलेले आहे. सभागृहाची बैठक आता स्थगित होऊन,सोमवार, दिनांक 29-03-2010 रोजी दुपारी 1.00 वाजता पुन्हा भरेल. (सभागृहाची बैठक दुपारी 4 वाजून 57 मिनिटांनी,सोमवार, दिनांक 29-03-2010 रोजीच्या दुपारी 1.00 वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही